

~~8-1 7-6 4-18~~

Caja
B-59

qua

171 fol. + 2 hoj. de guardas al princ. y
otras 2 al fin, en bl.

11 - Mayo - 1912

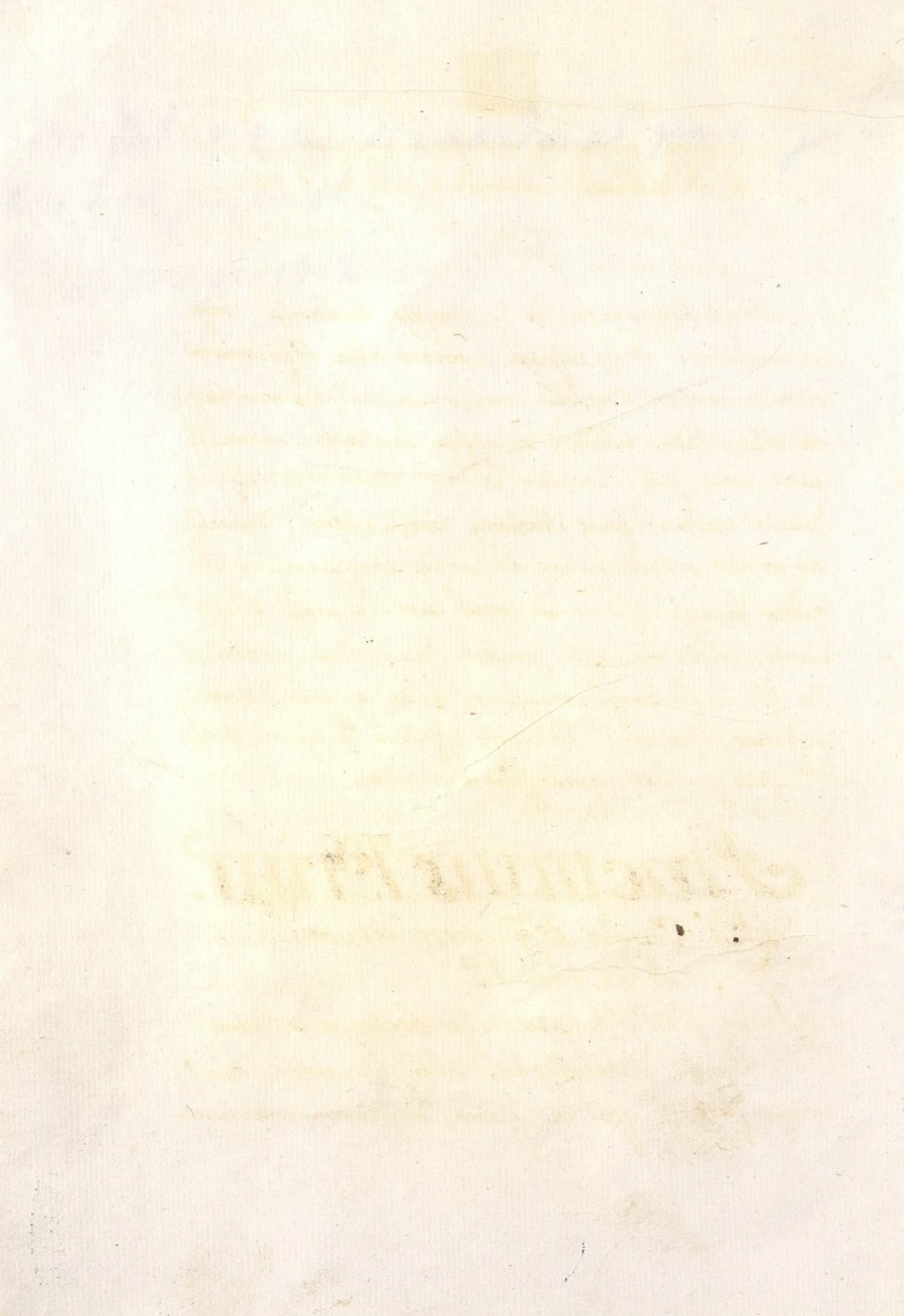
19

[Faint, illegible handwriting]

[Faint, illegible handwriting]

[Faint, illegible handwriting]

PRÆFATIONE

LA.

Id est ad plerumque de principiis mirificis Corpore
ad naturam. Hujus vestigia unum alia, insinuat
circa universas Corporum naturas causas. Vix in oratione
ca viliore. Vano nati, magisque nati. in eodem
lum minus ipse naturae naturae fundamenta, sed et
plura naturae naturae Theologiae valde vicia. Universis
hujus libri naturae quatuor naturarum completemur in
quibus de causa efficiente in comitatu cum de causa effici
cienti, deinde de causis secundis efficiendis, ac tandem
de fide, et de causa exemplari, Quo auspice breviter
agemus. Tractus V. de causa efficiente in comitatu. Secundo
V. quid sit natura, quibusque conveniat.

Tractatus Primus

De Causa Efficiente in comitatu
Sectio 1^a

Quid sit Natura, quibusque conveniat

Quod Philosophus librum de causis a natura
exorsus fuit est quod in primo, dignum in natura

pro ipsa natura recipi potest? Natura v^o solum v^o solum
 pro Quo danti e^o natura v^o solum qui vocat natura natura,
 et a S^o Augustino 18 de miraculis cap^o 2° natura natura.
 Secundo sicut pro ipsa natura, sicut natura natura
 va^o s^o pro collectione v^o solum existens, et in hoc sensu de v^o.
 iam existens a solum v^o solum et in v^o solum natura. Tertio.
 accipit pro causa denata ad aliquem effectum, etiam calorem.
 ab igne pro modum naturae, et contra amor v^o solum et ab ea
 pro modum naturae, nec ad in illius productione solum
 et natura in ista v^o solum. 1° accipit mystice pro causis
 que in effectibus, et quod dicitur. 2° sicut natura solum
 que ad solum corpus sensibile v^o solum. Natura in hac
 v^o solum accipione, que sola ad v^o solum expectat: pro
 definitis. 3° sicut v^o solum v^o solum: natura principium.
 quoddam est, et causa motus, et quidem est in quod
 est solum et ipse se, et in secundum accidens.

2

Hanc defini-
 tionem naturae omnes Philosophi admodum, nec quod sensu
 obscurus est: natura dicitur principium et causa, hoc est
 exponit dicitur in 2° solum quod 3° principium est
 est causa, addit motus, et motus, et quidem: motus
 in accipit solum pro motu locali, sed etiam pro motu solum
 et acquisitione novae quod dicitur, et qualiter solum
 quod pro causa et motu locali. Sic in quod in se
 motu privative pro eodem ac in motu, sed positive pro
 possessione, et solum, aut conservatione et acquisitione

3. *per motu* *habere* *posse* *in* *motu* *motu* *compositis*
 Dicitur *in* *qua* *est* *primum* *quia* *ad* *rao*
nam *nam* *si* *subest* *quod* *principium* *motu* *et* *que*
si *quomodo* *ob* *quod* *in* *motu* *et* *quiescenti*; *sed*
tunc *requirit*, *quod* *si* *in* *ipso* *primo*, *hoc* *est* *essentiale*
principium. *Atque* *est* *quod* *gravitas*, *si* *si* *accidens*.
Dispy *a* *lapide* *in* *causa* *respe* *lapidis*, *licet* *ipso* *in*
in *seca* *si*, *et* *quandam* *causa* *si* *motus* *dispy* *in* *lapide*
de, *quia* *scilicet* *gravitas* *in* *est* *de* *essentia* *lapidis*, *neque*
illud *essentiale* *primum*. *Et* *scilicet* *applicavit* *tamen*
inducens *ultima* *causa* *dispy* *in* *lapide* *per* *quod* *exclu*
dunt *a* *causa* *nam* *principii* *quod* *quod* *in* *seca*
si *in* *motu* *in* *ipso* *nam* *accidentaliter* *re* *re* *re*
re

4. *Quare* *quibus* *si* *motu* *propria* *causa* *nam* *sed*
de *v. cam* *motu* *nam* *in* *causa* *motu*. *De* *mao*
prima *si* *aperta* *Quis* *multum* *in* *locis*, *et* *primum*
in *libro* *libro* *si* *clarius* *ut* *in* *ubi* *in* *quis*
uno *motu* *modo* *mao* *nam* *si* *dicit* *v. a* *quod* *cuique*
subra *est* *mao*. *Et* *probat*, *quia* *mao* *est* *principi*
et *causa* *passiva*, *et* *primum* *primum* *motu* *pro*
in, *quod* *ipso* *conspicit* *tanquam* *principium* *et* *essentiale*
principium, *et* *substantia*. *neque* *accipit* *motus* *aliter* *non*,
motu *inductionis* *nam*, *et* *tandem* *ipso* *producit* *suos*
quantitatem, *producit* *que* *conferunt*. *Et* *hac* *secundum*
ipsum *est*, *quia* *motu* *in* *est* *aliud* *quod* *motus*, *quod* *de*

extrema coalitum in unq subseq, ad id est quod
duo extrema sunt in terra, et quia excent magis actu
ali nary, ipsaque vna nara n est, quia neque ipse
ipse recipit, est, neq operanda aliter monu
propry compon

5. Respondeo ad cum Plur loci curati, et 2°
mythony cap 2° fig sub saaly magis principaliter a
nary, que mag. Hic est quia fia est prior compon
sub saaly ipse, monuque ipse, et spcia sui com
pon a fia sub saaly sunt tanqug a causa ipse, et
magis principaliter est nara fia sub saaly, que ma. lo
ign: ipse sub saaly ipse loquendo nary n u, et
n fia ipse principaliter, fia ipse ipse essentialiter qu
rei, in qua ipse est: ipse qui ipse n est in compo
ro, neque ipse est ipse. Ideo Lhuus libro 2° dicit
ro, et dicit mag, et fig ei nary addit vna 1.3. q
aut ex fia est suber ex ma, et fia) nara quid n est,
ipse nara componit q^o nara nara est, fia nara
aut includens nary, nary est nara, fia ipse ipse
b hanc loqui velle, aliquando fia Lhuus.

6. Coligit eniq.
aq nary in fieri separatu n u nary quia nary
actualu compon: nara aut iuxta Lhuus debet ei ipse
ipse essentialiter, quia, cuius si monu, p da in fia
na separatu n est ipse ipse essentialiter quia cuius est
monu: nary in ipse n est ipse ipse ipse ipse

inde neque est principium Compositi, et actualiter non consistit
 in compositis: quod in eo sensu non est. Natura igitur Philosophica
 simpliciter accepta, et proprie dicitur hic a Philosopho solum.
 dicitur. prout actualiter compositi, sicut prout substantia
 actualiter uniti. Pars vero, quando actu non com-
 ponitur natura est in actu. Vnde sicut actuorum prout, natura
 et actuorum denominationis, que aptitudo tribuitur ab
 unione tanquam exercitio denominandi. Hinc neque
 Deus, neque Angelus sunt natura in sensu proprio, ne-
 que in Verbo Divino, unum humanitatem, quia non est
 principium actibus, neque passibus operationum naturae hu-
 manae, sed prout unio huiusmodi respondet
 naturae humanae subsistentem, principium, que conditio
 in se habens operationes humanitatis

Coligit tandem, quod
 motus naturalis, et prout correspondet naturae propriae,
 et proprie acceptus est actio, qua compositum agit in se
 liquum sicut aqua accio, qua ignis producit in se
 bonum, et aqua sicut frigiditatem, Quis autem curat
 actio, quam compositum se habet in se producit, hinc
 accio, qua accidens, producit aliud accidens natu-
 ralis non est in sensu naturae propriae simpliciter, licet natu-
 ralis prout, et sicut dicitur prout naturale operatio.
 actioni habere, in quo sensu naturalis dicitur accio pro-
 veniens ab agente dextero ad unum, ut calefactio pro-
 veniens ab igne applicato ad passum vocatur naturalis

hoc est nefaria, seu n^o libera. Sectio 2^a de Artifi-
ciali, et violento.

SECTIO 2^a

De Artificiali, et Violento.

8

Post naturam n^o aut^{em} ab se artem contentam
placit^{um} Cum oia^{que} facta sint hominis gratia, qui sensus ad
rerum cognitionem ducit, inde principia rerum
naturalium, et distinctio^{rum} usque hominis malis exortio
figura est, et apparentia. Hanc exortio^{rum} figuram
unum naturalium aut principia emulat, idque ipse se qua
naturam, et emulatur appellat aut, qui vasa circa ope-
ra exorta. Ad en^{im} imitat^{ur} naturam in modo operandi
Unaque in ab imperfectioribus ad perfectiora procedit,
et unaque aliquid ad suam operationem presupponit, natura
quidem magis, aut vero presupponit opus naturae.

9

ideo ars naturae assequitur in multum in deficit. V. quia
natura ponit ad solvendi ens; ars vero non ponit, ens ad so-
lvi; sed illud presupponit. Secundo ars non ita agit, ut ponit
et, quae dicitur, et disponit alio modo et suppositivum.
Secundo ex Aristotele, et S. Thoma ars dicitur habere

Diffans modum efficiendi opus per ceras, et denarias u-
culas. 3° si naturales acrisse sunt, et principia suorum mo-
 dum; si vero artificiales fuerint sunt, et ignave, neq[ue] ap-
 tu sunt similes generati. Hinc cury est, aru n[on] posse in
 mediati effici opus nax; p[er] adsummy Cunctis, emu-
 danti.

10 Rogat, an ars producat quas frax uuy subsuales?
 Certu est aru n[on] posse id efficii ppria uirtute, unde solet
 quidam posse ad sua uirtutibus naturalibus. Affirmat
 usq[ue] cy S. Thoma 3^a p[ar]te qu[est]io[n]e de arborib[us] ad uirtu-
 tene. Nihil prohibet aru fieri aliquid, cuius fra n[on] est
 accidens; p[er] fra subsuales. Probat eni[us] ratione. neq[ue] p[ro]p-
 ars uirtute mag[is] p[ro]p[ri]a, et d[icitu]r p[ro]p[ri]a ad hanc, b[er] illa p[ro]p-
 subsuales, d[icitu]r p[ro]p[ri]a applicare uirtute acrisse naturales
 usq[ue] modo p[ro]p[ri]a iam inuente, et d[icitu]r p[ro]p[ri]a; p[er] hoc p[ro]p[ri]a
 directione aru: producat ab eiusmodi uirtutibus ac-
 tu naturalibus uuy frax subsuales: q[ui]a beneficio aru possunt
 produci uuy frax subsuales. Constat ab experientia. neq[ue]
 S. Thomas. an, aru applicando uirtute acrisse naturalibus
 passiu[is] naturalibus. produxisse ranas, et serpentes.

11 Sic eni[us] ce-
 dibile est Magis in Egipto doctos a Demonibus qui
 uacij norunt uirtute rexy naturalibus proieciendo suas in
 gas incantantes, produxisse serpentes, et ranas, Egi-
 p[ti] eni[us] est aru effici posse Bufones, et si Pinguicula
 dimus ap[er]to beneficio aru conficiunt ex capite Robu

Sic orig. Chinisy, vix aere potuerunt effici, sic nimirum
mirabilis illi vis, qui nixam mentem ut ferat magis ela-
vorat, et hauri se inducit reperit, et aere admo-
re mag. Ad notandum est, quod quomodo fit p.
aer inducitur naturalis sicut, n. artificialis, aer in solis
conducitur ad illam productionem, quatenus localiter mo-
retur aegritudine naturalis, eaque passiva applicat.

12

Quid 3. est
ficta artificiali? Antiqui aliter; Quamvis sicut com-
mune docent eum 2. Comprobo huc fit, seu si quis arti-
ficiali efficitur in tali exensione partem confunderentur
aliter continuantur partes artificia. Probatur: quia
duo partem totum a ligno detrahas partes, et reli-
quis aliter continuantur univrsae, et servamus tale dena-
re disponunt, et exensione in ordine ad se nullo aliter
ultero, melius facit eum partem. Similiter propter
ra nihil est aliud nisi color in tabula in distribu-
n, ut max se servent hanc denationem, coordinantur,
et denatam distrahunt, et in super, quod si dent alij co-
loris super inferi, qui priores infundant. Eodem mo-
do discurre de literis 3. ficta artificiali efficitur in ra-
li dispone partem quoad se, et negat ne aliter partem
in confunderentur. Similiter est quod et in negativo, et si-
mul in positivo efficitur ficta artificiali.

13

Aer igitur
naturalis et artificialis, qua res habet nos sibi oppo.

sicut naturalis, quod subit et superuenit. Naturale in aliqua
 de partibus ipsorum opponitur supernaturali, et in hoc sensu
 quicquid provenit a sola virtute causarum naturalium, na-
 turale est, supernaturalis est, quod est contra naturam, et ex
 contraria causa naturalium. Naturale dicitur etiam quod est pro-
 ra natura, et sicut causarum naturalium, ut frigus, et pluvia,
 in hieme, et contra naturam est calor, et nimia siccitas
 in eadem parte. Ergo est naturale, accedo conformi melina
 omni, et exigenti rei operantibus, ut abusus respectu
 ignis. Tandem naturalis in propria usurpatione opponitur vo-
 luntati, quod nunc explicandum est.

14

Violentia dicitur in Ar-
 istotele 3° Ethicorum cap. 1° sic. Violentia est casus princeps
 per se extrinsecus huiusmodi est, ut si neque quid agat,
 neque qui parat quid pro se faciat. Hec definitio empirice
 sic explicat. Violentia est casus principis est factus, in
 his pro se coram consensu, cuius nulla est. Requiritur
 2° ad actionem violentam, quod principis actionis sit extrin-
 secus per se violentiam patientem. Requiritur 3° per se, quod
 per se patientis nihil operatur in actionem violentam, hoc au-
 tem si non intelligendum est, ut nullus omnino percussus
 passibus exercet, neque si aqua nimis calefit, operatur
 per se passibus in calefactionem, quae recipitur, et tamen illa cale-
 factio violenta est agens. Illud namque recipiendum est
 ut passus recipiat actionem violentam, et tamen pa-
 siva res est et non miratur in ipsa ratione.

Violentia duplex est scilicet aut negativa,
 aut positiva. Negativa consistit in negatione motus
 in se sui natura aequi debiti dicitur ut in se suum
 ducit frigiditate. Positiva consistit in productione
 rei, & qualitate opposita naturae. Vg. productio calidi
 in aqua ab igne extrinseco proveniens, huius
 est violentia est in sensu stricto, quia est actio opposita
 naturae motus sui naturalis. Alij accionum, qui sunt proveni-
 ent ab extrinseco principiis, violentiam eorum in sensu
 lato, quatenus oppositi sunt exigentis naturae naturalis
 ut est motus, quod ipse ipse non inferat. Hic qui se dicit
 & de motu naturalis, et qui neque naturalis, neque vio-
 lentus sit. Respondeo affirmative et comiter. Quorum neque
 motus proprius naturalis, & naturalis, neque violentus fructu
 ti, neque fructu naturalis est. Motus inaque proprius natu-
 ralis est, qui neque propria positiva inclinatione rei est
 quod natura ipsius natura, et naturalis neque motus in actu. Sectio
 3a neque deus inferre quod violentiam creaturam?

Sectio 3a

Num Deus inferre queat violentiam creaturam?

Theophylactus negant. contempland in creaturas
 ois liberrimum naturae creaturam ordinem. Et omnia Deus
 posse creaturam violentiam inferre. immutatum est fer-

na ex Q^o Secunda in 3^m partu quæ 44, De
 barq. Sineprou, cuius foy ponens in cuanura
 liquet, cu cuanura affix, & denigat aliquid
 quod cuanura exigit, infax violing cuanay, p
 va pors, Quæ sc haberi eiga cuanuras, & p
 est ipfa violing infax. Mar spmū est expli
 cationi violenti. Minor probat Sr Thomas in diff
 urari quæ 6^a de pōa arto primo, vbi docet quod
 Deus pors agere ma nary particulari, & induca
 do aliquo fig. Cuanay oppositū, & rigando dicitur
 ne agant, quod nary sim agat, apponitur in igne
 Babilonico exemplum prohibito oburu, & in aqua
 lodarii descendere prohibita.

17 Ad d^o S^r Q^o sciat au
 ty aliquæ est causa vniuersali respectu inferioru cor
 pōru ita. Quæ est causa vniuersali respectu origin
 nū: sciat q^o per vniuersali pors aliquid fieri ma
 hanc nary particulari, ne tamē est hoc ma na
 ry simpliciter, quæ hoc est secundy nary vniuersali.
 ita vniuersali. Quæ pors aliquid fieri ma nary vni
 versali, quæ est ex vniuersali q^o, in nary est ma nary
 simpliciter, quæ est secundy nary vniuersalissimū.
 Triplic nary dicitur Sr Thomas particulari, hoc est
 corpora inferiora q^o vniuersali scilicet ipfa q^o,
 & tandem vniuersalissimū videlicet Quæ. Conadit
 itaque S^r Q^o quod Deus pors agere ma

parlay, et vniuersali; natura quod hoc si a
geu una natura simpliciter, quia hoc est una na-
tura vniuersali simpliciter & natura natura. quia quidam
Deus facit esse secundum naturam vniuersali simpliciter, si-
cut secundum ordinem diuini Providentis erga creatu-
ras.

18 Arguo V. ex hoc quod creatura nequit sufficere
Deo ut in hoc 11. sapientie. vniuersali tractu nequit
sufficere 3. creatura de parte videlicet a Deo. omnium
in creatura est potentia ordinis Deo. Constat vnde
auctoritate S. Augustini lib. 26. contra Faustum
cap. 3. Quod est cuiuslibet rei naturale, quod
facit illi agere et omnes mores, numeros, et ordinem
Deus in creatura, et dicitur eius naturam nihil contra
naturam facit. Tunc ergo auctoritate S. Thomae 2. 2. q. 1.
G. 1. cap. 100, ubi expressi docet non esse naturam
quod quod Deus in creatura facit erga se in se iux-
ta eam exigentiam et naturam.

19 Ad arguendum discurrant: crea-
tura nequit sufficere Deo ut in vniuersali: id est: vniuersali
causa non. Creatura non habet esse summi ordinis Deo non
quod inclinatio quod Deus operatur in ipsa natura
et, ut ex aqua sordida descendit vniuersali, et sem-
per est ordinis Deo quod exurgit, eo quod se
efficaciter volens nulla creatura sufficere valeat ut
voluntatem Dei impediat, et sic est sensus altissimi

usum, et aliorum. Ad fractionem refer. Sr Thomas.
 quae citata de ipso, ubi sic explicat auctoritatem S^r Au-
 gustini: Vener. Quis potest aliquid fieri sua natura,
 universalis, nisi tantum in sua natura simpliciter, quia est
 secundum naturam remississimam, quae procedat ex ordine
 ad omnia creaturas, et ex hoc titulo Augustinus dicit
 in alosa inducere, quod Deus nihil sua natura facit.
 Naturalia simpliciter juxta Sr Augustinum, et Tho-
 magum quod quid Deus operatur est, et quodquid evenit
 juxta ipsius providentiam: et in hoc sensu negantur,
 Deus operatur sua natura, scilicet et quia non operatur
 sua natura simpliciter disponit contra creaturas nisi auctoritate
 negant, quod Deus operatur contra naturam particula-
 rem ipsius violentiam in seipsum.

20 Argue 2° quidquid fi-
 in creatura factum est juxta principium auctoris melius
 est: quod non est eius violentiam. Probatur autem: principia
 et minorum creaturarum inclinatio est obediens Creatori suo,
 cui longe maioribus subicit, quae corpus a quo fieri
 non est contra, sed juxta inclinationem. Primum, quod vo-
 luntas illius, quae placuitur felicitati, sua me omnia, prae-
 ter inclinationem creaturae est ut in ea quidquid voluerit.
 Deus faciat. Non autem, et ante productionem. Principia
 a, et minorum creaturarum inclinatio. De istis libris loqui-
 mus: nam tales sunt Dei principia omnium, voluntatem
 quae ipsi libere resistit juxta illam auctoritatem 6° in

semper Spiritus S. sufficit) est ad bonum sibi debent quod
si priver ab agente extrinseco violentia patitur. Et in
partibus ad partem brachij: nam hoc insensit, et move-
re a principio sibi intrinseco, illud motu exigent: unde
motus ille naturalis eorum, Deus autem non est principium
intrinsecum respectu motuum omnium creature.

21

Arguetur
nulla creatura sufficit perfectioni sue, sed ordinem
perfectio est creature. 3. Constat. Deus sicut est in
clinatum naturaliter: 3. inclinatio nulla naturalis creatura est
sicut Deo. Ratio est quod aliter Deus tribueret armam
creature contra se. Viget: non est una ratio instrumentum
non, quod armis eo vult quomodo maluit, sed creature
et omnia sunt instrumenta Dei: 3. non est una ipsa ratio
non, et natura, quod Deus est vult, quomodo maluit:
3. in nullo motu proveniente a Deo patitur violentia.

22

ssim? Theophrastus in hac questione misit potius, quod Thibiz
aquit, sed non, qui quomodo vult non sumus inquis, et iustis
di arguitur non dixerunt. Omnis maiorem argumentum
propter creaturas liberas sufficit motibus perfectis,
et non motus de creatura irrationali: nam quomodo ordinem
natura non est perfectio motus creatura irrationali, cuius non est
capax: nam in perfectio phisica, quod sufficit in recipere
ne qualiter sibi congruentis. Ad effectum non eorum de omni
natura plus et pugnantis. Repugnancia creature in

simpliciter n̄ est pugna contra Deum, et m̄dina si alicui
 ut auctore naturali; si autem dicat u' arma, factum est tamē qd
 u' arma Deo committitur, et quod omnia Deum pugnantem
 nequeunt, cum n̄ possint impediri esse Deum voluntatis. Ad
 utrumq; dicitur max: n̄ est omnia ratione instrumenti, quod
 Aristoteles loquitur, quomodo maluerit ad usum instrumenti.
 salu' n̄ repugnantem; adeo; ipse repugnantem; nō. Instrumenta
 ra aliqua possunt deferri ad opus aliquod, ad quod n̄
 sunt destinata, et tunc n̄ est contra eorum rationem ejusmodi ope-
 ri applicari; sicut tamen si opus omnino repugnat sibi ins-
 trumento

23

Arguitur 1.º in Cuanxa max inclinatio dicitur in bono
 ut dicitur, quod in bono parlati; et ideo aqua dicitur
 in per se ipsa ad utendum vacui, ut scilicet dicitur vacui
 in natura, quod est malum univ. s; p̄ majus bonum est o-
 videre Deo, quod bono proprio consultat; q' max incli-
 natio dicitur in Cuanxa ad obediendum Deo, quod in bono
 sibi proprio. Virtus, perfectioq; naturalis est. Neque
 adeo bono animo possunt fieri, ut sibi ipsi violentiam
 n̄ inferant, cum obediunt Deo ad fragelationem, aut mor-
 ty proprio ipsi subiant. No max salu' de Cuanxa
 innati operanti; ne de Cuanxa operanti elicitur ali-
 quando vera propter u'. Probatur ad unum falsa est
 ne aqua descendit cohera ab aere super ipsa gravitan-
 te, ut alibi dicimus. Nota, quod de brachii objectum
 tenet, ne casus tēda; quid agimus elicitur operantis per

mundo parit dant, ut quod principali e' servabile.
cy, brachij rany pug parit violant. Secio 1^a Quid,
et quatuorplex sit causa, et q' dicitur causa efficiens?

SECTIO 4^a

Quid, et quatuorplex sit causa, et
am dicitur causa efficiens?

24

Causa efficiens huius rationis scopus est, prout
ut rany debuit, randa nany nono, tunc, ut mox huius
mus dicitur, nono ergo ut obit dicitur, Corporis
scilicet naturalis, de cuius casu ex
nisi sumus, in dolo cognoscemus. Causa in communi
prout definitur principium, e' id, quod, prout dicitur aliter e'
limitari perfectionis. Loco gorum solum prout rany
cipit, per aqua principium causa convenit cy prin-
cipio divino ad intra producenti. Cuxa definitionu
verba expriment dicitur, quod dicitur causa sit dicitur
e' limitari perfectionis, n' aliunde probat, quod ex
ni usu vocu causa apud Latinos dicitur, nux quod
ipsum collatum est effectus, aut causam, qui in suo
corpore limitari importat, Collatum dicitur principium
est habens e' a principio. Nam e' est, vng prout
solum dicitur non e' aliter causa, q' licet sit principium
cy aliter, e' rany n' omnino e' limitari perfectionis
na.

25

Ihuus hic cap 3. causa divisi nima.

aly, finaly, efficiens, et finaly, quae divisi reliqui dicitur
lospitii posita probantur. Et u' adiquam probantur

intrinsicis ex eo, quod ostendat responsiones ad
varietate quibus, quibus, propter quod aliquid sit quae

v. Nunc cum de se ipsis facere non possit, quare in ipso
m' a quo illud nobis ei fiat? Sicque rogantur et deum

per causa efficiens. Cuius causa efficiens curat non fa-
ciat et ex omnino nihilo, rogantur vltimus ex quo fac

re illud nobis opponit ipso responso afferre causa ma-
aly. Et inquirunt, quid novi inducitur sit in magis pro-

risunt? Respondit forma, de causa finaly componi.
Tandem causa propter se agens non unum, et casu accidit,

causa finaly, propter quae causa efficiens operatur. Quae
non in unum nota huc quatuor genera causarum

26

facit res materialis, quae finalis ex eo ostendit quod res dicitur
a' in unum propter illud ostendit. Et causa effi-

cientis, et finalis dubium non est, quod participem ad res
causa existente unaqueque in suo genere inque proferre

causam numero ad res. S. Aug. lib. 83. quae in
vna sima dicitur: omnis causa efficiens est. Nam

Q. v. l. d. Suarez Diss. 12. metaphys. p. 3. q. 1.
non ostendit, quod non propter dicitur aliquid quod causa quae

interveniens causa efficiens aliter videtur. S. Aug.

specie causae finalis et efficientis, et tunc negasse quod
vult quod dicitur voluisse curare mundo? Place
aliquam causam addidit nimirum exemplarem, quae a veritate
usque disparatam facit, qui rarij ea videntur reducere
ad aliquod quod causam et enumerari ab Aristotele.

27

Pro Aristotele immediata non est, et in multis aeterna.
Immediatus sic dividit causas in manifestas et occultas,
scilicet Intrinsicam subdividit in materiales et finales, et in
Cicero obtinuit est causa materialis intrinseca quae magis
non videtur nisi in se. Quae rursus obtinuit sunt in
omnibus. Huius antiqui, quorum me unus quodammodo causam
materialem facit. Causa materialis iuxta Aristotelem
est in quo est in se aliquid suum ex se sponte, ex
natura finale: accommoda hanc explanationem causam
est extrinsecam officio a Nono. Quia extrinsecam
causam materialis in rebus est id, quod est denominatum
natura materialem, seu suam. Dico est expressa Aristotelem
lib. 3. philosophiae cap. 3. et omnino docet a Aristotele.
Id quo causa materialis in se denominata, est una scilicet
ad magis quod extrinsecam causam materialis in rebus est una scilicet
ad magis. Arguitur pro rebus in rebus materialem extrinsecam
causam materialis intrinsecam componi in extrinsecam materialem.
ergo.

28

Extrinsicam causam subdividit in efficientem finalem,
et exemplarem, nisi exemplarem reducat ad quod

causae finali. Sciens est principium potest per se
 et influxum communicare aliter et limitari, finalis
 est id ad quod gratia aliquid fit. Exemplum est scilicet
 ad cuius mirationem fit aliquid. Finalis, et exemplum
 concurrunt communicando in suo genere et effectu,
 ab alio scilicet movendo ad effectum, alias disjuncto,
 plures tamen auctores id non referunt ad rationem ve-
 ri causae videndum: nam causa moralis inquit, eam
 meritum, cui imputatur effectus, ad quem ipse non con-
 currit, ut homo consulens furum, quod non a con-
 sulente, sed ab alio committitur, non annuntians in-
 veras causas eo, quod ipse non influat in effectum:
 ergo neque ad numerandum sunt causa finalis, et exem-
 plum. In disceptatione vocati dic, quod maluerit

29

Latit

Linca inter causas refert conditionem per se, sine qua
 non potest poni effectus: ea ducens ratione, quod effectus
 a tali conditione pendet a prioribus. Dependens quae
 an a prioribus eadem propriam et effectus a causa.
 Atque huiusmodi conditiones, et praerequisita non participant ra-
 onem causae. Vera est, et communis sententia: quia huiusmo-
 di requisita non dantur a effectu, neque in illum influunt.
 Eorum munus causam expedire, et non reddere ad
 praesens non autem eam reddere potant, cum neque
 tribuant, neque auferant virtutem causae. Proximam po-
 temus per se ostendendum: quod hic copiose dicitur de expedire

ne, et facilitate causandi. Habent ejusmodi dispo-
sitiones sua priora in effectum, dum persequuntur, et
eo quod ammirantur causa, et meliorum in signo cau-
se ante effum.

30

Locus Obiido vult causam mediantem, quae
actualiter influit in effectum immediatum, et veram
causam effectus mediantem. Exemplo ut clara fiet: con-
ferat ignem A igni B, qui B producat ignem C
asserit Obiido, ignem A non solum est causa igni B,
quem confert, sed etiam igni C, quem non producit, et
certum tamen est cum communi, causam mediantem
non est veri causam effectus mediantem. Tota in causali-
tas, et influxus cause A sistit in effectum B, et per
eum nullum influxum pergit in effectum C. Ergo
est veri causa effectus C.

31

Hinc pronuntiamus illud causa
causa est causa causam verum est in moralibus, id est
que homini vulnerari in peccato modo dicitur et vulne-
re; et non habet veritatem in peccato, neque veritatem
in, quod effectus mediantem dependat a priora causa me-
diata: dependet in dependentia necessariam, et indigen-
tem causae confertur sua causa; et non dependit appa-
renti dependentia influxus, et ideo non in illius priora
in causa mediana non est vera causa effectus mediantem.
Nunc cogitatur non minus fieri per se, agere cause est
dicitur, quia tamen id commodius fuerit alia per, in

qua divisionis etiam causa efficiens auerantur: ideo no
sequuntur sectioni quomodo magis separari. Seco S. ca.
ab efficienti obsequi, et per divisione numerantur.

Sectio 2^a Causae efficientis, et eius divisiones numerantur.

32.

Primum principium aliquod, quod proprium
cum influxum possit dare et alii, ac proinde cau-
sa efficiens esse fidei divina, et ratione naturali con-
stat. Fidei constat, qua docemur Deum omnium
creatum esse, omnipotentemque sui vitam vitam mu-
du, ante quam ut, vocasse, a nihiloque excitari. Consta-
tque ratione naturali: nam cum us creati a se ipso fuerit
sui et habere non possit utiendum est respiciendo
ad aliquam causam deveniamus, que immota ubi
quod omni motu tribuat, et operationum; huc autem cau-
sa omnium prima Deus Optime Maximus est, qui
quod voluit, et quomodo voluit mundum exor-
tino nihilo creavit, que sua providentia suis legi-
bus gubernat.

33

Unde adleganda forma, et figurata
omni causarum. Et nisi virtuti inferiori superiorum
sua implicari, formam non dedit. Atque non videtur
sunt quosdam, et inopinatos effectus, quorum cau-

sed ignorarent nomen quoddam oculum sibi a persuase-
unt, id est. Fortunam scilicet quidem, a qua proinde
de effectu incogniti provenirent. Experta vero haec
nra Divinitate dicendum est fortunam nihil aliud
esse, nisi causam liberam effectus proprii munus
num scilicet, ut quod homo fidem et verum, ut ipse
nunc aquarum officia, ut resaurum invenit, et hoc
videtur sensisse de fortuna Solus Arles hic. Sapi-
entia sumit fortuna pro effectu ipso fortuito, et
eventu incognito, sicque bona, et mala dicit, pro-
ut fuerit eventus. Respondeo Deum tamen nihil ca-
sus, aut fortuito eventus potest, nihil in in ipsa
ipsa mundi Republica eventus, quod non aut a
Deo subest, aut saltem permittit, aliter pro modo, et
inscientia Dei procedit in mundi gubernatione.

34.

Antiqui dixerunt indeclinabile utrumque scilicet, ut
causamque ipsarum eorum, qui in causarum effec-
tus in se necesse, ut omni voluntate arbitrari
volunt. Hoc tamen assero, quod a veritate debuit.
Sanctum charolici usurpatione pro immobili dispo-
sitione rebus mobilibus inveniunt, pro quo divina pro-
videntia suisque necesse ordinibus, sicut est ordina-
tionem secundarum, Divinam providentiam ut
quoniam, nullum itaque nomen proprium Deum
optimum Maximus charolici voluntate, aut aq

noscitur, unde quam mali spurparant Divinitatem,
 et virtute operaria Panem, et fontem expe-
 liamus.

35

Statuta jam causae primae virtutes operariae,
 cuius existunt alibi et profecto demonstrant.
 Theologi, usque probare in causis etiam secundis,
 sive agentibus. cuius vim aliquam causamque respici.
 De primo statuit auctoritate iudicium assertum ad
 actus vitales supernales, ad si se habere in se ipso
 sive, penam actus, quod etiam ratio obfundit. neque
 pro actus bonos minus, et pro malo. Denique, qui actus
 necessario debent et aliqua operatio ab homine pro-
 veniens, et aliquid ab homine causatum. Dicitur ex
 comiti omni natione sensus et persuasum ad generatorem
 tunc ad se similes, arbor producit fructus, ignis ca-
 lescent, et nobis ignem in ligno producit, Terra pro-
 ducit herbas, juxta illud generos producat omnia
 herbas vivunt, quae omnia vix in unum, si Deus hunc
 solo prostraret.

36

Statuit 2° ma. Anstas: neque hic Anstas.
 licet admirari productiones, et effectus nulla ratio
 juxta ipsas nova virtutes mundi inquit, pro quibus
 si etiam existunt sicut dicunt. Unde causas
 naturales producant dicunt, quatenus nova virtutes
 vix docent, prolixus etiam existunt virtutes, mu-
 tant, locoque movent. Anqui huc sicut requirunt, quae

causae secundae de novo efficiantur non solum per se
et causas secundae aliquid vult efficiantur de novo et
proponunt de novo efficiantur modum, qui est aliqua no-
va entitas modalis, cui, et alias entitates de novo
producuntur nequidquam? Cuius sententiae impugnatio
dedimus lib. 9. praecedente.

37

Respondeo causa efficiens, si
in efficiendum in suas species distribuitur. Unde
videtur in causam 1^m et secundam. 1^a est, quae in
dat a aliis, ut ipsa a nullo alio suum esse acci-
piat, aut causem: et talis est solus Deus. Causa
secunda est, quae in causa ut simul ab alio accipiat
suum esse. Secundo dividitur in universalem, quae
Deus omnium effectuum causa universalis, quae plu-
res effectus subsistantes ipsi producit, ut sol, et par-
ticularem, quae unum, vel alium effectum subsistantem
duntaxat potest produci, ut ignis. Tertio dividitur in
liberam, et necessariam. Libera est, quae propria motu
in 1° proximo ad operandum potest operari, et
non operari, ut voluntas humana sub cognitione.
Bonae finis. Necessaria est, quae confirmata in actu
in 1° proximo ad operandum nequit non operari, ut
nisi applicante.

38

Quarto dividitur in immanentem, et trans-
suntam. Prima est, quae in se ipsa producit effectum,
indeque dicitur immanens operans quia scilicet effectus

in ipsa causa manet. Sic ad producendum suos actus virtuales. Secunda est, quae ex se, sibi in alio subro producitur efficiens ut ignis producens calorem in ligno. Quinto dividitur in subordinatam, et non subordinatam. Summa est quae eget concursu alterius ad operandum, ut quilibet creatura indigens concursu divino. Secunda, quae alterius concursu non eget, ut Deus. Sexto dividitur in univocam, et equivocam. Univoca est, quae proprie producere effectum sibi in specie similem, ut ignis resu alterius ignis. Equivoca, quae proprie producere effectum sibi in specie dissimilem, ut Deus producens creaturam, et sol metallum. Eadem tamen causa potest esse univoca, et equivoca respectu respectum, ut ignis, qui est causa univoca respectu alterius ignis, et equivoca respectu calorem.

39

Superius
 mo dividitur causa efficiens in conservativam, et producivam. Atque est quae effectum ab statu inchoato extrahit ad statum existentis exercitum, illa est quae in effectum jam existentem influunt, idque dicitur secundo produciva. 2° dividitur in principalem, et instrumentalem. Principalem est, quae ex se habet virtutem sufficientem ad effectum resultantem habet virtutem perfectam exactam ab effectu; instrumentalem, quae ut mota ab alia causa concurrat ad effectum; Et de his rursus additur sermo. Nono dividitur in anadequata, et non

ergo illa est quae se sola potest dare a se ipsa. Hec ratio,
quae altera causa simul influente indiget in dante
esse potest. *Dividitur* dicimus in causam per se
et causam per accidens, in quarum explicacione
varij sunt *Artes*.

40

Non licet in morali in aliorum
explicacionibus reflectendi. Ergo appellarem causam
per se ipsam *primam* illa, quae natura sua propropen-
dit, seu inclinatur in effectum. Non loquimur de
causa per se morali, quae elicitur, et cum propropensio-
ne ad effectum concurrat. Causam ipsam per accidens
dicimus, quae insit in effectum, qui est contra ipsam
naturam propropensionis, sic ignis est causa per se al-
terius ignis, et natura causa per accidens feris non si-
milis, aut venenum aliquando causa sanitatis. Hae
pertinent ad illas, ab *Henrico* *Artes* *Artes*,
et *forma*. Illud inter causas per se numerantur hae
inter causas per accidens.

41

Dividitur tandem
in causam in actu 1. et causam in actu 2. Causa in
actu 2. est causa in actuali exercitio influendi, et ca-
usandi. Causa in actu 1. est causa propria pro se di-
ans virtutem ad causandum. Actus primus causae du-
plex potest esse 1. remotus, 2. proximus. Causa in ac-
tu 1. remoto pro se ipsa dicitur esse entitas causae nude
sumpta. Si autem consideret causam in actu 1. remoto

possitri tali, sive in actu v. impedire, addit supra vir-
 tutem causae negationem alicujus praesentis, v. praesentis
 alicujus impedimentum ad causandum. Causa in actu
 v. proximo est intrinseca causa in vicina actu, effectus,
 ut nihil iam desideretur, ut in effectum producat, nisi cau-
 salitas, v. actus. Hinc causa in actu v. proximo consti-
 tuitur per intrinsecas causas, et per omnia requisita se tenentia
 ex parte causae, simulque per negationem impedimentorum
 manifestabilium per positionem effectus.

12

Quo tempore est.

quia cum causa in actu proximo proximo sit causa in actu
 expedita ad effectum, ut nullo alio eget ad operandum,
 neque aliud desideretur, ut exat. in actu secundum
 propriam ipsam actum secundum modo est, quod debet in
 se habere omnia requisita: si in aliquo actu veri faciat
 quod ille eget ad operandum: unde n. in actu
 proximo omnia faciam supponunt. Nota, quod solus
 debent intelligi ablata impedimenta, quae manifestabi-
 lia sunt per positionem effectus quia si impedimentum
 sit ascribibile per effectum positionem v. ablatum impe-
 dimentum est pro positionem ad effectum. Unde potest
 intelligi causa in actu v. proximo, quae intelligat abla-
 tio ejusmodi impedimentum: et vale impedimentum pecca-
 ty v. usu gratiae sanctificandi, ne peccatum destruat
 v. per praesentem gratiam positionem.

13

Dimensiones aliqui causae

in actu V. dividuntur in causas in actu V. proprie, et in
 actu V. logicae. Causae in actu V. proprie appellantur
 illae, quae explicamus in actu V. loco dicuntur et non in
 pugnantiam, seu potestatem actus secundum, quatenus
 ab actu de potentia bene valeat coarsse: causa productiva,
 effectiva, et potest productiva. unde existit actus quidam
 potest, qui dicitur actus primus logice se, et consensu
 huius dicitur hunc copiam causa potest causari. Hec
 est copiam juxta aliquas opinionem per se, videlicet
 usque juxta alios per virtutes causas, et potestatem accu-
 nisi, et effectiva. Hec in tantum momentum est duxi, ut in illis
 tractandis tempore digni impendi crediderim. In fine
 notandum volo, quod in principio D. Suarez tenentur
 potestatem in causa sui quoad secundum est, huc videtur des-
 cribere causam in communi. principium prae id, quod potest da-
re se et limitatum. Quae optima est, et fortasse
 proponenda alteri, quae supra dedimus. Sectio 6.
 An virtus causae immediata influens debeat existere
 in instanti in quo causat?

Sectio 6.^a

An virtus causae immediata influens debeat existere
 in instanti in quo causat?

44

Certum est certumque causae in necessitate
 et ad agendum in causa, quae nunquam extitit, nisi ut age

et valeat, quare quæsitum solum proadit de causa, quæ
 aliquando est in se, et cuius virtus immediata est in se
 et in effectu, non causa, quæ per se virtutem a se adequatam
 et distictam causam mediam possit scilicet causare in
 quodam modo existens, si per se virtutem vellet exercere in se,
 Quisquam movetur, antiquum illud vulgatum dicitur
 in immediate infirmitate a terro, et in fluxu, impul-
 su aut inmediate imprimi a Deo, postea quo
 servat a Deo. Quæritur novissime utrum aliqui theos-
 ophi, quos fecerat, consequuntur. M^o Ludovicus episcopus 45. 2. 1. 1.
 eorum evidentes causas posse plura causare in inspan-
 ti, in quo est, dummodo virtutem immediate a terro.
 Scotusque, et non hoc erant in posse totum apud
 Ludovicum sic diff. 3^a

15

Et sicut in thesauris, secundum
 rationem statim videtur quod non est in parte virtutem
 virtutem et vero enim si in alicubi, hic principium virtutem
 est, quod nemo dat, quod in se non habet, per causam
 quod non est et non est, tunc non potest virtutem virtutem
 et vero enim. Ad idem 3° Gregorius Tamaricus
 diff. de ca. nisi quæritur ita in partem, inquit, virtutem
 quod est virtutem quod est virtutem et effectus. Conficitur
 causa efficiens in instante immediate ad instantem
 esse ipsius causæ, quod neque in instante sequente ad
 ultimum esse eiusdem. Probatur consequentia: ca-
 usa efficiens non habet in instante sequente ad instantem.

46

mum sui esse maiorem virtutem ad cauſandum, quā
 in infanti aduente ad primum sui eandem in.
 utroque equi nihil sit. ^{3^o} ^{2^o} ^{1^o} ^{4^o} ^{5^o} ^{6^o} ^{7^o} ^{8^o} ^{9^o} ^{10^o} ^{11^o} ^{12^o} ^{13^o} ^{14^o} ^{15^o} ^{16^o} ^{17^o} ^{18^o} ^{19^o} ^{20^o} ^{21^o} ^{22^o} ^{23^o} ^{24^o} ^{25^o} ^{26^o} ^{27^o} ^{28^o} ^{29^o} ^{30^o} ^{31^o} ^{32^o} ^{33^o} ^{34^o} ^{35^o} ^{36^o} ^{37^o} ^{38^o} ^{39^o} ^{40^o} ^{41^o} ^{42^o} ^{43^o} ^{44^o} ^{45^o} ^{46^o} ^{47^o} ^{48^o} ^{49^o} ^{50^o} ^{51^o} ^{52^o} ^{53^o} ^{54^o} ^{55^o} ^{56^o} ^{57^o} ^{58^o} ^{59^o} ^{60^o} ^{61^o} ^{62^o} ^{63^o} ^{64^o} ^{65^o} ^{66^o} ^{67^o} ^{68^o} ^{69^o} ^{70^o} ^{71^o} ^{72^o} ^{73^o} ^{74^o} ^{75^o} ^{76^o} ^{77^o} ^{78^o} ^{79^o} ^{80^o} ^{81^o} ^{82^o} ^{83^o} ^{84^o} ^{85^o} ^{86^o} ^{87^o} ^{88^o} ^{89^o} ^{90^o} ^{91^o} ^{92^o} ^{93^o} ^{94^o} ^{95^o} ^{96^o} ^{97^o} ^{98^o} ^{99^o} ^{100^o}

47

Appo-
 nio 2° homo, quando primio n̄ est, mori. & quā-
 do primo non est potest operari; Probat co. nec
 quia non mori, nisi uiuere, et uenter spoens opera-
 ri, tunc quia mori, est mutatio sub̄, et trans̄itio,
 qui aliqua operatio est. Respondeo negans eoz, ad
 auer primam probationem, disquid sequela, et co. en-
 ter spoens operari in 1° infanti trans̄itio, eoz
 in 2° nego. Ad secundam dicendum, quod mori
 est mutatio negativa sub̄, quod trans̄itio.

unde in morte hominis materia & corpus transfertur de eorum
 uno ad alterum esse vivens, quod proprie dicitur mutatio loci.
 Hec mutatio, & transitus ostenditur per ultimum ad quem
 primus non est unde solent in V. intrans, subsumitur
 operari. Quod autem operari hinc inferat, quod
 res non existens operari potest? Em Adversa
 rationem arguitur: non movetur, si transit corpus
de esse vivens ad non esse vivens: quod res non existens po-
test causari. Ultima consequentia.

18. Opponeo 3.º ut ex-
 istas primo producat in se presentia localis,
 non requiritur ex parte actus V. presentia localis, ipsius
 entitatis: 2.º neque requiritur ex parte actus V. presen-
 tia causae ad causandum: sicut V. causa potest agi
 in loco continuo, in quo ipsa non est: quod et in
 spatio immediato, in quo ipsa non existit. Confutatur.
 2.º causa finalis dicitur non existens causare potest: quod
 est efficiens. Confutatur 3.º existens causa est praedictio
 dicitur ad causandum, per conditiones supra posita sal-
 tem divinus: quod Ad arguitur caso adente, non con-
sequuntur. Disparitas est, quod existens cau-
 sa requiritur effectus ipsius causae; aliter non implicatur,
 quod causa radicaret se ipsam, de non esse ad esse;
 ac localis presentia potest esse effectus ipsius causae.

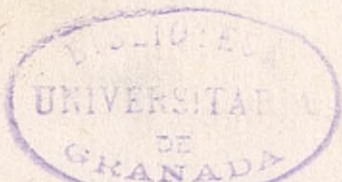
19. Non.
 est, quod ex parte actus V. ad causandum potest

nam localem non requirit aliqua praesentia locali;
aliter sequeretur, quod entitas naturaliter existens ubi
cetera duplici vocationi: nam pro prioris ad vocationem
causandam in loco B intelligitur praesens lo-
co A; Quae autem pro prioris, et pro posterioris
naturae sunt conjunctionem in eodem instanti reali. Re-
quiret etiam, quod ut entitas producat primam
praesentiam localem, debet intelligi pro prioris
praesentia locali, quod implicatorium est, quia ante
primam praesentiam entitatis non supponitur alia.
Solum 3° debet intelligi entitas ut existens ad hoc
ut intelligatur potens causare suam praesentiam. Ex 1^a
confessione infertur, quod causa potest producere in
instanti immediate adente primum sui esse. No-
ta quae coam: quia licet causa non sit penetrata cum
effectu, sed ab illo distans, habeat tamen virtutem actu-
aliter continentem perfectionem effectus, et illius pro-
ducendi, ac causa quod non est nullam virtutem producendi
nam effectus habet

So. 2^a Confessio etiam utroque quia illi
sunt causa antiquior et tunc magis est virtus fieri
similiter causa efficiens. Quia non est causa prima
licet causae intellectus movendo intellectum, ad hoc autem
solum requiritur, quod cognoscatur, ut vero potest
cognosci, et in esse in intellectu, antequam existat, Ceterum
causa efficiens causat communicando phisice esse

entitatis ad quod requiritur phisica existentia. Terminus
 fractionis falsa est in nudo principio, ea tamen omisa,
 no mirum videri potest sumptam, quia cognitio, et con-
 ditio ad amorem, et tamen sine cognitione amor esse non
 potest. Sicut licet existentia esset conditio tam
 reo, que nunquam existentiam habuisset, neque divini-
 tus causari posset: quod non potest divinitus suppleri defe-
 ctus eiuslibet cognitionis.

SV *Suppono 2° altera pro via sub-*
ta causa generationem, sive introductionem sui subs-
tales, et tamen in instanti generationis causa alte-
rao ut pote motus successivus, qui adveniente tempo-
re causa debet. Idem argumentum fit in motu incre-
scionis, et augmentationis. Respondeo, quod si altera
pro via sumat pro actione producentia qualitatem pro-
portantem sub non ad formam, adveniente sua causa hinc
altera in ratione alterationis, et in ratione actionis pro-
ducentis qualitate cum qualitate proportionem ac-
tualiter; et sub hac ratione non est generatio sui; sed
solum conditio necessaria ad generationem. Nihil om-
nino ipsa accio alterativa manet ut accio conservan-
te qualitatem producentem. Si sumat altera pro
via pro ipsa qualitate, et quidem permanet in ins-
tanti generationis. juxta hinc igitur ad arguere omisa
falso supposito de eo quod alteratio cause genera-
onem, dicendum, quod nunquam veritas, illam

causae quae non existit ipsa Sectio 1^a de prioritate
nary, et quibus conveniat?

Sectio 1^a

De prioritate nary, et quibus conveniat?

52. Multos prioritarum modos enumerat Av
leo libro 5° metaphysicorum capitulo IV prima, et nonima prio
ritas est temporum, qua dicitur hieozemus prior fuit ho
diezno. 2^a in subsistendi coa, consistitque in hoc qd
ab existentia unius inferat alterius existentia, et ne
converso id autem, quod inferat, dicitur altero prioro,
sic corpus al prior est equo, quia valet est equus: et
al al non valet i contra. Tertia est prioritas ordinis q
in sciencijs adscendis grammatica est prior, quia in
ordine discendi ponit primo loco. Quarta est prio
ritas dignitatis, secundum qua quod honorabilis pri
or est, ut Rex respectu Vasallorum. Quinta est
prioritas rationis, ut cum aliud concipitur ut radix
respectu alterius sic ratio prior est admiratio. Sex

53

ta est prioritas nary, quam Philo citatus sic ex
plicuit in concuro: priora nary sunt, quaecumque co
tingunt absque alijs esse; ista vero sunt illis minime

quibus ⁷ *Thius* innuit causam inter et effectum non mutuam
 et dependentiam intercedere ratione causalitatis: nam licet
 causa, ex ratione talis possit esse sine effectu, at effectus ex
 ratione talis esse non potest sine causa. Item *Thius* in
 praemissis capite de priori, priora secundum naturam
 ita describit: eorum, quae oriantur secundum effectum, quod
 aliter quomodolibet causa est orientem prius naturali
 ci potest. Nulli autem *Thius* explicat quid sit
 ipsa prioritas naturae, et eius tamen dicitur hic commu-
 ter explicat etiam: prioritas naturae est independentia mutu-
 tua unius ab alio tanquam a causa. Posterioritas
 vero est dependentia non mutua unius ab alio tanquam
 a causa.

54. Explicationes ipsae communes sunt, et illis asentiuntur.
 Pr *Suarez* Dissp. 26 metaphysicorum, sec 2° numero 18.
 Causa itaque est prior naturae effectui, quia et illum as-
 pendere facit tanquam adante esse, et ipsa sub ratione
 potentis causae non indidem pendet ab effectu, sub ratione
 talis, licet, alio titulo connexionis possit ab illo pende-
 re. Ista dependentia non mutua fundata in mutua
 causae vocatur prioritas, quia nequit concipi, nec expli-
 cari, nisi cum denotantibus prioritatem naturae existi-
 tia effectui subsequitur, et supponitur existentia causa, a
 qua oritur. Hinc etiam prioritas huc vocatur naturae,
 quia nata a nascendo dicitur, effectus, qui nascitur
 a causa, ab illaque originem ducit.

Prioritas nam propria causae
 respectu effectus: ideoque in divinis quae prioritas non respicitur
 nisi nam. S. Pater prior est Filio non nato, sed
 origine: quia nimirum inter Deum, et Filium non
 datur causalitas, quae requirit distinctionem naturarum. Hec
 namque prioritas dicitur etiam prioritas a quo (si
 vel tantum patet prioritas a quo, quae juxta ple-
 rum reperitur in divinis, et est propria principii,
 quam prioritas naturae): nam ideo causa est pri-
 or, quia est id, a quo oritur effectus. Solet etiam
 dici prioritas in quo, quae proprie est prioritas in
 potestate, et tunc causa, quae est indifferens, ut existat si-
 ne effectu, et quae potest esse sine illo, dicitur nata prior
 non solum a quo, sed etiam in quo respectu effectus,
 hoc est talis est quomodo causa, quae potest existere
 in aliquo tempore, in quo non existat effectus.

Cuius prioritas haec fundetur in immutabilis, et indole causae, quod cau-
 sa ratione sui existens, et immutabilis est id, quod potest
 esse effectus existens, sed unde ut causa conspiciatur
 prior in actu, aut fundamentaliter prior nata effe-
 ctu per ipsius virtutem productivam. Unde in actu
 primo ita prior conspiciatur per ipsius causae vir-
 tutem, et per acquisitionem ad actum secundum. Prior in
 actu 2.º sine actu 1.º prior conspiciatur per actua-
 lem influxum, sive per actionem, in cuius effectu actu

aliter pendit a sua causa. Hinc est, quod accio simul
 est prioritas cause respectu effectus, et posterioritas huius
 respectu cause, sive simul denominat causam priorum,
 effectumque posterioorem, sicut eadem visio oculorum
 dentem, et obnum visum denominat, et sicut eadem
 unio infractionis materialis est respectu magis, et infraco-
 respectu feg.

57

At hęc prioritas n̄ est quod fieri non, sed quod
 vixit, et valeat independenter a suis copribus vixi.
 et n̄ dat dependentia effectus a causa, et quod illi ab
 hac accipiat suam a, et n̄ e converso. Exo explicat
 da vixio quomodō dependentia aut prioritate duplex.
 signu, aut infrans nax, et fundamentis disquimus, alie
 u, in quo consideramus causa, et quod requisitis ad a-
 gendū, et hoc dicitur primū infrans nax, alie u, in quo
 iam consideramus effectū, et hoc dicitur secundū infrans
 nax, sive infrans posterius. Atque aut duo signa nax
 per nos coprus et fundamentis in se in u dicitur unia
 sunt infrans reale, quia ea, que priorū, et pro posterio
 riorū nax sunt simul, existunt et sive in eodē instanti tem-
 poris: nax aut prioritas actuali cause, et effectus sive
 accio productionis ipsius, hęc aut tan inquam essentiali-
 ter esse sive causa actu causante, consistit simul sive
 tempore, que ordinū dicunt prioritatis, et posteriorita-
 tis secundū nax.

58

Nax prioritas convenit omni cau

se, posterioritas utraque est effectus. Unde convenit causa efficiens, et causa finalis, quae secundum se intrinsece, quo modo ut ad existentiis effectus per se prioritate naturae effectus. Causis finalis, et materialis compositis convenit prioritas naturae a quo, sive prioritas principij propria quatenus sunt id, a quo compositum habet intrinsece suae, et non vice versa, saltem secundum materialis per educationem productam, prioritas naturae, in quo, quia cum educatio sit ultima actualis deitas, ut conceptus existat compositum, requirit finalis intelligi existens in educationis, quam intelligat compositum cum existentia compositi, praerequisita, et conditionis, quae pertinent ex parte causae habent prioritatem naturae respectu effectus, ex hoc vero discrimine, quod causa ratione suae virtutis, et influxus est prior ad praerequisita non ratione suae, per rationem causae, quia ab ipsis non oritur effectus, neque a contrario illius productiva.

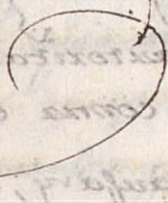
59

Accioni productivae prioritas respectu effectus ad plura non convenit, quia actio non pertinet ad finem causae, et certum est, neque enim causa est, aut praerequisitum ex parte causae ad effectum. Actio itaque spectat ad finem effectus, quod est enim actio intelligitur, intelligitur effectus productivus, cum sit formale determinatum producendum, neque potest impediri effectus postea actione: ergo actio, et effectus sunt simul natura.

tura, quae ipse in eodem signo naturae sunt simul
 natura. Non tamen negabo, quod ac-
 cio sit prior et ut quo termino sit ipsam pro-
 ducere, quatenus est via ad terminum, hoc
 accionem est, quod non sit prior natura.
 Naturae prioritati opponitur simultas natu-
 rae. Simul natura sunt iuxta Philosophorum
 in iudicamentis, quae mutuo contraxerunt
 quaedam existentiam, nullum tamen est cau-
 sa, ut alterum compar, et se se habet accio, et
 efficiens, et causa, et eius prosequitur;
 quae causa sit in actu primo prodromo. Sectio
 tertia. An causa efficiens possit se ipsam produ-
 cere?

Sectio 4^a

An causa efficiens possit se ipsam producere?

60 Non posse causa se ipsam primo pro-
 ducere sanctorum est in Philosophia. Cum enim
 quod dat esse, et existentiam (coram de S. Januarius)

entiam debeat in se haberi esse, et existentiam, cui
siquis nulla creata antequam producat habeat esse,
et existentiam inter eos, quod neque possit per ipsam
primo produci, aliter ante primam sui produ-
ctionem supponere producta, et eam existentiam, quod
implicat. Quæstio 3° cor. an causa postquam
existit possit per ipsam secundo produci, aut conse-
rvari. Astat eximius Q^o dispu So in 3° par-
tem Arriaga dispu 7^a sectione 3^a Conton dis-
putatione 19, et Sæuci R. D. S. Supponuntur
Auctores, cumque numero esse posse produci ac-
tionem adæquatam, dicuntque quod supposita accio-
ne Dei primo producitur causa cujus hinc pos-
sit per alias actionum posset si ipsa produci.
Hoc ipsum negat Communissima sententia et Q^o Au-
tissimo Thomæ 3° in 3° parte dispu 681 cap^o
61

et communis sententia: quoniam sicut nostra conclusio im-
plicat, quod causa efficiens creata per ipsam pro-
ducat etiam quoad secundum esse. Et in conclu-
sione stat Magnæ autoritatis pondus: nam S^o
Thomas primo libro 3° contra Arrianos ait: exi-
eadem res causa, et causam, hinc, et hinc,
quod ad seipsum in Sabellianis usque demons-
trata est. S^o Anselmus in Monologio cap^o 28
circa medium: nihil quicquam per se ipsum

fieri potest, quia quidquid fit posterius est eorum
 quod fit, et nihil est posterius se ipso. In eorum
 de sensu collimant vixit. S. Augustini contra
 Arianos in 1. m. Joani. Et tandem S. Thomas
 1. part. qu. 1. ar. 2. ad 2. sic nulli
 effectui prestatari potest, quod fit causa sui ipsius.
 Ita ergo nulli effectui prestatari potest, quod fit sui
 ipsius consequenter.

62.

Sic etiam pro eadem conclu-
 sione theologica nam S. Pater producit a Filio
 quia illum producit, et S. et Filius a Spiritu
 tu S. quia illi producunt. q. ubi dicitur, exhi-
 ca productio dicitur realis dicitur inter principia
 producens, et eorum productum. q. idem n. potest se
 ipsum produci. Ans constat ex pluribus Conciliis,
 et firmat notissimo illo Theologorum prologo in di-
 versis oia sunt idem ubi non obstat ratio opposita,
 seu ratio producens, et produci. Atque si idem
 posse se ipsum produci, nulla est ratio Conciliorum,
 et S. Patrum contra Pater Spiritu S. dis-
 tincta a S. et Filio, quia ab eis procedit.

63.

Neque
 dicitur introductione naturalis, qualis est productio Di-
 vina debet dici principium producat a no.
 productio, namque in productione obediencia, et
 miraculosa, qualis est productio, qua causa facta

et se ipsam 2° producat. Nam si hoc respon-
 sio tunc facile posset videri. Sicut, quod dicitur
 et Filius producat Spiritum S^m n^o ideo sic debet
 ab ipso disqui: quia productio sui ipsius potest
 esse: unde ex ratione productionis debet ab ipso disqui.
 Sicut productio sui ipsius supernaturalis dicitur, et
 miraculosa in creatura, naturalis tamen debet esse
 creature. Sicut dicitur visio Quae indebita est,
 et supernaturalis respiciens creaturam, naturalis tamen est
 respectu ipsius Dei. Et hinc ex ratione productionis,
 et productio non possunt convinci. Sicut ad confitea-
 re de distinctione Spiritus S^m a principio sui productio-
 nis.

62 Probat tandem conclusio ratione philosophica: im-
 plicat actio productiva, quae essentialiter supponat
 existentem suam, sicut actio quae causa se
 ipsam producat. 2° Probat maius implicat actio pro-
 ductiva, quae ex sua essentia non sit via ad dandum
 esse suo: nam manus actionis est ut exercitum quo ca-
 usa communicat esse suum existentem, et est id,
 quo res ponit se extra nihil, et intra se
 namque, productiva, quae essentialiter supponit existi-
 re suam, non est via ad dandum
 esse suo. 3° implicat actio productiva, quae essen-
 tialiter supponat existentem suam. Ratio mixta est quae
 mixta est, et essentialiter superflua, quod

aliquid ordinari a natura ad faciendum aliquid, et quod
ipsum faciendum supponat jam factum, etiam ipse effici-
ng illius, quod in ordinari dicitur. Sicut in manu
flogi idem n' immortalibus. Nota prius.

65.

Probat' q' in
V' flogi accio, qua causa se ipsam producat,
essentially supponit causam existentem, p' cau-
sa et tunc accio n' q' essentialiter supponit exis-
tentiam suam tunc. Probat' mai' accio p' hanc, et p' p' p'
te modus per efficiens sui causae essentialiter conuenit.
cy causa sui, quam existentem pro priori suppo-
nit. cy causa p' hanc n' potest p' hanc producat, quae
p' hanc existit. q' accio, quae profuit a causa efficiens
essentialiter, et ratione sui supponit existentiam suam
causam. Eiusmodi itaque accio esset natura sua se
perflua: quia natura sua supponit actu id, ad q'
agendum ordinat' a natura, si accio natura sua super-
flua implicatoria est. q' Secio 3^a objectiones p' hanc
bion

Secio 3^a

Objectiones solvuntur.

66. Obicitur primo: humanitas Christi Dominicae
causa p' hanc instrumentalis saltem mixtae naturae,

55.
que a D^{no} p^{ro}panant; q^{ui} magis est miraculo
eor^{um} p^{ro}ductio humanitatis in Eucharistia sub spe
cibus sacramentalibus q^{uam} humanitas Dⁿⁱ p^{ro}panant
se ipsa p^{ro}ducit in Eucharistia q^{uod} p^{ro}pter cor
causa p^{ro}ducta sui ipsius p^{ro}ductiva. Mihi docet a
Danibus dicantibus humanitatem in sacramento
effici, curari, et p^{ro}duci. Ad argutum usdo & con
asa mai^{or} negando mirum: nam humanitas in eu
charistia n^{on} p^{ro}ducit p^{ro}ducta p^{ro} p^{ro}ducta no
va, et copiacialit p^{ro} p^{ro}ducta q^{uod} p^{ro}ducta humanitatis sub
accidentibus, ad modum quo q^{ui} D^{no} p^{ro}ducta est tra
nans miraculose vibrare a p^{ro}ducta, et constitua p^{ro}ducta
magis n^{on} idem D^{no} p^{ro}ducta p^{ro}ducta p^{ro}ducta p^{ro}ducta p^{ro}ducta
p^{ro}ducta p^{ro}ducta p^{ro}ducta p^{ro}ducta p^{ro}ducta p^{ro}ducta p^{ro}ducta

67

Neque obstant locu
ones Danum, que intelliguntur sicut de curam, aut
p^{ro}ductione corporis n^{on} p^{ro}ducta, et substantia acci
dentibus ad p^{ro}ducta cadente supra quam huius con
cien corpus substantia accidentibus, que p^{ro}ducta est p^{ro}ducta,
aut p^{ro}ducta definitiva. Resdo 2° discursum maxime
humanitas Dⁿⁱ p^{ro}ducta est causa p^{ro}ducta miraculorum
n^{on} implicans fieri ab ipsa, que a D^{no} p^{ro}ducta;
q^{ui}do: omnium omnino miraculorum; no magis; et disquomi
nem; p^{ro}ductio humanitatis in Eucharistia est magis
exmiraculis implicans fieri ab humanitate; ad d^o
n^{on} implicans fieri; no mirum. Sicut licet humanitas

est causa physica miraculorum etc. Q^o tamen si fuerit
 causa physica ipsius in incarnatione, q^o hoc implicat, ut
 nunc in Eucharistia se ipsa reproducat oblatione etc.
 v^o quodam potest negare magis, quia juxta
 plurimorum theologorum humanitas non causa physica, sed motu
 ho^o tamen fuerit miraculorum.

68 Objectiones 2° non implicat.

essentiam principii produceri, idemque esse pro
 ductum, ut in divina essentia d^o identica est Filio, qui
 est tunc a d^o productus, q^o essentia causa efficien
 tia potest identitari cum re causata. Constat principi
 um immediatum, ac formale, quo d^o generat est esse
 tia primitiva in se. Quia d^o hic identica est
 Filio, q^o principium immediatum, et formale quo
 productum potest identitari cum re producta.
 atque, ne cog. Itaque maxime necessarium est, re
 rum a, quod in divinis via sint idem, ubi non obstat
 ullo modo oppositio, idcirco quia d^o generat disqui
 rit a filio genito, Contra est juxta latranensem
 Concilium, essentia, neque generat, neque genita, tota,
 et est eadem in tribus. Quibus personis.

69 Ad op^o.

enim omnia forma, cui constat inni, dico, quod
 licet essentia dicat principium formale, quo generat
 nes, est tamen neque essentia generat, neque genita,
 idcirco non debet esse diversa in Patre, Filio, et in Spiritu.

at juxta eandem sententiam, quia dicitur generat Fili-
um. dicitur generans disquis a Filio generato: quod
ipso repugnat, quod producor, et producor fieri
de se. Adde, quod sententia ista omissa a pluribus
putatur falsa.

70

Obicitur 3° poitum est cognitio sui: quod
et productio sui. Contra: poitum est actio identica
ta cum causa. Rursus poitum est actio identica
ta cum effectu: quod et poitum est causa identica
effectui. Viget actio effectiva est actio sui effici-
va: quod et causa efficiens potest esse causa sui e-
ficiens. Per hoc arguunt: poitum est cognitio sui
sui prima sui ipsius cognitio, imo de facto omni cognitio
est cognitio sui: quod poitum est causa, quod sui prima pro-
ductura sui, imo de facto omni causa est sui productiva.
Discrepancia non est. Disparitas est, quod cognitio non dicitur
suo obvio: unde non est contra rationem ipsius identica-
ri cum suo obvio, cuius est perceptio interioris, ac co-
entia cognitio sui ipsius; at est contra rationem produ-
ctionis supponere sui sui existenti, unde causa non
potest se ipsam producere.

71

Si autem accens loqua-
tur ipse de actione productiva, quod est pro-
ductio sui ipsius, concedam consequentiam, ut
non dicitur argueri poitum esse causam sui: nam
omni actio est naturaliter productio sui, et propria.

ois accio primo efficiua est prima productio sui, et
 tamen si conceduntur *Adversarij*, quod ois causa sit natu-
 rali productiva sui, aut quod vlla causa possit esse
 sui primo productiva. Accio itaque debet esse sui pro-
 ductiva ut quo, ne procedamus in infinitum accio-
 num. At accio non supponit se; sed suam causam vis-
 tentem; Accio autem, qua causa se efficit, su-
 pponit, et se, et causas existentes, quod repugnat, su-
 pponit, quia supponit existens accionem productivam
 causam ipsam autem ut causam productivam. Hinc pa-
 tet ad veritatem. Ad contrarium dabo adven-
 tuam: quia neque causa identicata cum accione
 neque effectus cum accione identer se supponerent
 tunc existentem; sicut accio, qua causa se ipsam
 producit

12. Obicitur 1°: ho dum nutritur produ-
 cit in sua acquisita unionem sui animi; et ho.
 dum nutritur, producit hominem; sed hominem dif-
 ferentem a se ipso: et tunc se ipsum producit. Res-
 picitur cor: quia qui producit unionem, in se cor-
 pus, et animam, hominem producit. Contra 2°: potest
 Deus elevare aq. ralem, et producat unionem sui
 cum corpore; sed in hoc casu ho. se ipsum efficit.
 3°: Contra 2°: causa existens potest supernaturaliter pro-
 duci ab alia causa per aliam accionem adequatam
 et a se ipsa. Res cor, quia ipsa potest na-

u illa 2^m productionum. Quinde ipsa est virtus
productiva: & potentie rae productionum a se ipse
profectam.

73

Ad arguendum conaso adueni nō eam: tunc
in anima producit illam novam partem unionis
maā acquisita: unde producit formaliter se, neque id
est principium producens, et tunc producit
que rationem corp: qui producit primam unionem esse
rialem, sive essentialiter requisitam ad constitutionem
hominis, producit hominem; adeo, quia illa produ
cit ultimum de tractibus, ut existat ho. qui producit par
ticulam unionis integrale supposita jam unioni espi
riale; nā, ex quo licet dicitur inferent ad summum
Adversarij, quod ho producat denominativē se ip
sum nunquam autē rax erit quod se ipse idem
principij. Id neque admittit, quod in natura ho¹ de
nominativē producat se, quia nō producit primam
sive unionem eorum corporum, neque unionem essentialiter re
quisitam ad constitutionem hominis: sicut propter ca
dē rax nō dicit, quod interit ho in diminutione,
sive qd aliquas partes magis amittit.

74

Ad primam
confraonem dicendum, quod ad nōc producat ho
mī; at ho nō producat hominem, quia licet accionem
sint suppositorum, tribuantur toti opore acciones par
tē, qd cum accio illa productiva proveniunt

ad aā pro prioris ad unum, ut corpus, et ante quam
 esset pars actualis hominis, ideo actio illa aringēta
 tum non homini tribuenda est. Demum tamen ad
 satis, quod tunc hō denominativi produceret hominē,
 Quid inde concludent in favorem suę opinionis, ut
 aā se ipsam nō producat; sed aliud a se distat? Ad
 2^m contraonem concessa adente, no eam; tuc obstat
 probas: quia licet causa sit virtus productiva, at
 nō sui, sed alterius a se distat, neque iton poens est tunc
 actionem a se provenientem, quod implicatorium ut pro
 habemus.

75

Objicitur 5° actio productiva ex corpore talis est
 prioritas namque cause efficientis respectu effectus; sed im
 plicat idem est prioritatem namque respectu sui ipsius: q.
 implicat actionem est effectum cause efficientis: q. d.
 actio nō est effectus cause; d. nō implicat prioritas namque
 respectu sui. Sic quidam Accensio retorquebat pro
 bonum, quia aliqui Auctores nō sicut voluntas
 propter ex prioritate namque, quę causa debet habere res
 respectu effectus. Id neque contra hos vim habet arguunt,
 cuius mix sic disquunt; sed implicat idem est priorita
 tem namque sui respectu sui; sedunt: cause respectu sui
 ipsius namque mix, a cog

76

Actio est id, quo causa conspi
 tur actualiter prior ipsa actioni, at actio nō conspi
 ritas sui ad se. Neque implicat quod prioris

tuar in e priora ipa id, quod est posterius: namdi
co hysternas prior est die hodierno, et in esse reali con
firmetur ipa posteriorum existentiam diei hodierni.
Semibita q^o hyc denominat causa prior nata esse est
quoddam concretum quasi successibus, quod ab actione,
que est posterioritas sui respectu causae, accipit ta
lem denominationem. At vero causa sui, se datur et
prior se, et se ipsam supponit existentem, ipa accio
ne sui produens, quod nunquam verificat de ac
tione licet sit prioritas causae. Sectio 10.^a Utrum
sit possibilis mutua causalitas physica.

Sectio 10.^a

Utrum sit possibilis mutua causalitas physica?

77 Certum est duo posse in diversa genere se mutuo
causare. Idco dixit Philosophus. V^o physicorum ca
pit 3.º sanitatem esse causam finalem de ambulatio
nis, et hanc esse causam efficiens sanitatis, et un
iversaliter 3.º Physicorum textu 30 dixit causas sibi mu
tuo causas esse, quod in axioma evasit inter Physicu
ceptum, si est universaliter intelligendum, ait Q.
Crimis disp 27 metaphysice sectione 2.^a, Id accipiend
um est indefinito, et non repugnante, quatenus non repug
nat, quod causae saltem aliquae sibi ipsae mutuo cau

sz sine. *Questio* pro sine procedit de causalitate in ac-
 tu 2°, am scilicet due cause ipsius possint se invicem
 usque per acciones simul existentes. Dupliciter po-
 test insitui questio, s^t de mutua causalitate quoad
 primum esse, hoc est quoad productionem virtutem
 & primariam totalem, qua res accipit suum esse, sicut
 suo esse comparatur.

78

B Vel potest insitui de mutua cau-
 salitate quoad secundum esse, hoc est quoad novas accio-
 nes, postquam utraque causa simpliciter existere
 supponitur. *S^a sententia* ad solvendum rursus problemam mu-
 tuam causalitatem physicam. Ita *Merlino* disp 8^a. *Phi-*
q^a sententia 8^a, *Lino* tractu 2° capite 2° numero 8.
Finitarum disp 2^a ques 3^a et commenta *Nastri* &
Dr^s qui etiam sentant *Cardinalis* *Lugo*, et *Mu-*
nier de gratia disp 2° sectione 1^a *Secunda* sen-
 tentia in duas alias partit. Una est affirman-
 tis problemam esse mutua causalitatem physicam quoad
 primum esse, et per unicas totales acciones. Hec sen-
 tentia paucos habet sectatores, illi tamen sunt *D^r*
Alloa in sua *Philosophica speculativa* disp 3^a a nu-
 mero 38. Altera est affirmantium problemam esse in
 di mutua causalitatem quoad 2^m a duntaxat. Ita
Dr *Amaga* disp 7^a sectione 8^a subsectione 2^a. *Vi-*
do contraria *7^a puncta* 8^a, *Quires*, *Conton*. *Li-*
nado *Aquila*, et *Lorada* tractu 2° capite quarto.

Sit prima conclusio. repugnat mutua prio-
 ritas phisica quoad primum α . Probatur. si causa A sit
 primo productiva causa B . Et causa B , in eodem
 instanti primo producat causa A causa A est, et
 non est prior causa B (sicut dicendum de causa B). sed
 hoc implicat. γ et quod causa se invicem producantur,
 ad primum α . Mirum est certe, probatur maxime cau-
 sa A in primis esse prior causa B , ut potest cau-
 sa illius quae debet intelligi existens ante effectum, quod
 ab illa accipit suum α . Deinde non est prior, quia ca-
 usa A accipit primum suum α a causa B . γ non est
 prior causa B sequitur etiam, quod causa A exis-
 tet ante sui productionem quia ut causa produc-
 tiva causa B existat priori ad B , et ante
 quam intelligatur actio provocans ad B ; sed in vi
 huius actionis A accipit existentiam: γ antequam
 intelligatur actio, a qua accipit existentiam, intelli-
 gitur existens A . Ideo tanquam dogma philosophorum
 est repugnans eiusmodi causalitatem quoad primum
 esse.

Sit 2^a conclusio. non repugnat mutua causalitas phi-
 sica, quoad secundum α , hoc est non repugnat, quod
 duae causae efficientes a Deo α producantur per accio-
 nes totales per alias actiones ipsae in eodem instan-
 ti se se invicem producant. Hae conclusio presupponit,
 quod postea probabimus, scilicet eundem effectum posse.

divinities produci simul per duas acciones adiquatas.
 Probat conclusio ex eo, quod in eiusmodi mutua pro-
 ductione non ostendatur implicatio, ut constabit soluti ar-
 guri. Deinde cessat absurdum, quod ex mutua cau-
 salitate quoad primum esse sequitur. quia casu quo
 duo ignes v.g. producti a Quo se invicem per alias ac-
 ciones producent, non erunt existens ante sua causam
 primo productiva; sed tantum vicarius, quod existi-
 unt ante quam per secundas acciones producent,
 quod absurdum non est: quod nullus sequitur ex hac mutua
 causalitate: quod positum est.

81

Obicies V in primam con-
 clusionem: duo scaly erecti in formam pyramidis se mu-
 tuo sustentant, altera cadat; manus mutuo con-
 fricat, incallescunt, duo ligna laevi mutuo attrita
 resunt; primum juncus se murio fovet, et confex-
 vant, ac domus impetu venti in fenestras causa
 est apertionis fenestras, et ipsa apertura causa est
 ingressus aeris: quod potest evincere, quod duo murio si-
 bi donent primum esse. Arguunt probat dari de
 sacro, sed naturaliter mutua causalitatem phisicam quoad
 primum a, Sic autem vix nihil probant exempla,
 N primum, quod scaly mutuo se indirecte confex vant,
 quatenus utraq; alterius causa obessit, at nulla di-
 recte confex vant altera; v alterius primum producti,
 sed magisque se producit primum.

Non secundum quod per fricantur manus accendit sanguis, et ferant spiritus vitales, quibus calefiunt manus unde ad summum inducere se minus calefaciant. Non 3^m quod iuxta proprietatem Coccy collisio producit calorem, quo summi intus a causa universaliter producitur ignis, vel fortassis collisio illa excitat, et solvit aliquas particulas sulfureas igneas in tali ligno inclusas, que iam calore soluti manam proximam adundant: et ideo in quodlibet fructu ligni aptus est ad concipiendum ignem sola collisione. Non quartum quod primum junctis ferriis resistunt aeri frigidissimo, vixit in vitra ferrea, et sic facilius unamquamque suas qualitates conservat. Non tandem Quintum quod in petris aeris irruentis causas sunt viderentur ibi, ubi erat fenestra, et impeditur, quod hęc manas in eodem loco, quare fenestra impulsa aeris acta sunt progressum producit in alio loco, amotoque impedimento aer ingreditur.

Infra S. Ulloa: duo possum se invicem defendere in eodem instanti, et quoad primum instantis sunt existens: et possum se invicem conservare negativè quoad primum esse: et possum, quia non apparet disparitas. Respondeo dato animamati negando ultimam consequentiam. Disparitas est quod ut dato mundo se conservent negativè non acquirunt quod unum sit prius alio, neque debet intelligi cum existen-

tra, antequam intelligat causa suę effectivis: namque
 ita se confectant n̄ sibi sibi irvicam causę, at ead
 obus, que moro se potere causam quoad primu,
 t̄ unicum esse unum deberet intelligi dans alieni esse,
 ante quam intelligeret existens extra suas causas:
 imo, et antequam intelligeret existens causa sui: na
 ipsa causa est effectus sui effectus, quod implicat.

84

Ob.

proco 2° contra secundę conclusionem: si duę causę possent
 se mutuo causare per secundas acciones, idem posset
 eū prius nata se ipsi se hoc implicat: q^o Probatur
 max: quod est prius priori, est prius posteriori, s̄
 ignis A ut prius nata igni B, ut pote causa se
 ignis B, et igni B ut pote causa ignis A ut prius
 nata igni A: q^o Contra: repugnat, quod ignis A pro
 co priori pro quo precedit ad B sit prior, et pos
 terior igni B; s̄ id sequit̄ admisa mutua causalita
 te: siquidem pro co priori pro quo A precedit ad B
 intelligit̄ A posterior nata oibus suis causis, et ma
 ex causis est B: q^o pro co priori pro quo precedit
 ad B, intelligit̄ ignis A posterior nata B.

85

Ad argum.

disquo maxem: si duę causę possent se mutuo cau
 sare per secundas acciones, idem secundum diva
 sas suas poterit eū prius nata se ipsi, ead: sed
 secundę eandem frām, nō maxem: ignis A ut pro

ductus a Deo, et ut causa, et ut causa ignis **B** et ut
prior nata se ipso ut producto ab igne **B** in quo
nulla est implicatio: Sicut n̄ est in eo, quod idem
corpus secundum diversas vibrationes inferius sit, et
superius coslo si nimirum vibratur, et infra, et supraq.
huc construat, licet esse implicatio in eo, quod per ig
et vibrationem ita inferius esse, et superius. Ad proba
onem disquisiōem: quod est prius priori est prius
posteriori ratione qua est prius est priori, omniō;
diversa ratione, nō. Mihi etiam disquisiō, si ignis **A** ut
existens ratione actionis, qua producat a Deo, et in vi
sui actionis trahit ad ignem **B** et prior nata igne **B**,
et ignis **B** ratione alterius actionis esset prior nata
igne **A**, sed independenter ab quomodocumque diversi ac
tionibus; nō.

86

Si loquamur de prioritate in aere v
cum utraque ignis possit esse mutua causa, et effectus,
alterius, utraque erit in aere v. prior, et posterior
nata altero, et coeterea potest et prior in aere v. se
ipso, sicut duo potest esse superiora secundum locum
se ipso, aut erit falsum illud effatum, quod scilicet pri
us priori sit prius posteriori. Si de prioritate in
aere secundo sit sermo, nullum est inconveniens, q.
duo mutuo sibi priora sint sub diversis rationibus: si
aut n̄ est inconveniens quod idem res speciem ejusdem
sit excedens, et exesum secundum diversas rationes v. g.

excedens secundum scientiam, et est sic secundum vitam
 rem familiaris idem secundum diversas ubiaciones po-
 test et superius se ipso: q̄ n̄ est inconueniens, quod ig-
 nis **A** sit prior igni **B** per actionem, qua produci-
 tur a Deo, et quod sit posterior igni **B** per actionem
 qua ab ipso producit

87

Ad confectionem omnia mai, no-
 mitem, cuius probationem disquis: pro eo priori, pro quo
A precedit ad **B** intelligi **A** posterior natura omnino se
 in causis, quibus simplicitate indiget ad existendum; ideo:
 quibus ad existendum n̄ indiget; no. Causa **B** producit
 per secundam actionem ignem **A** est causa n̄ necessaria
 ut existat ignis **A**, qui presupponit existens independen-
 ter ab actione cause **B**: unde ut intelligat **A** existens
 n̄ uquirit, quod intelligat productus a **B**, qui est ca-
 usa superabundans, et minime necessaria ad existen-
 tiam ignis **A**. Hinc, quod **A** solum producit a **B**
 posterior ipso **B**

88

Obicit 3.º si positus esset mutua
 causalitas, idem posset esse causa sui mediata, q̄ hoc
 repugnat, nam de ratione cause tot disquis a tuo eniq̄
 mediati causato. 3.º Constat: si ignis **A**, et **B** uici-
 sim causauerit ignis **A** per actionem, qua attingit
 ignem **B**, esset prior et posterior igni **B** Probat huc
 secunda pars: actio, qua ignis **A** causat ignem **B**,
 naturaliter presupponit ignem **B** existens: q̄ ignis **A**

per tale accidens ut possessio ignis **B**. Probatur autem
accidens, quia ignis **A** attingit ignem **B** per se ipsum
acris primum proximum causam causantem ignem **A**;
per acris primum proximum causam causantem ignem
A includit ignem **B**, quia est causa ignis **A**. q. An.
quod utroque. Recensio quidem in *Præta* Vir-
gine Genitrici sui Genitorum, et in Simone portan-
te portatam se, ut ait S. Augustinus: q. *Virgo*
se hincubat mediate, et Simon se mediate portabat.

89

Quod
ducti disquisiorem: quidem et causas per accidens,
per accidens sui mediate, ideo: per se non magis. Nihil
potest esse causa sui per se etiam mediate, hoc est
que et se mediate, et improprie concurrat ad effec-
tum, sit tamen requisita ad illum: nihil in se ipsa
potest persequi, ut existat. At non repugnat quod
aliquid sit causa mediate remota, et per accidens sui:
nam ignis **A** potest causare ignem **B**, qui post-
ea reproducat ignem **A**, si in productione sua aliter
possit, ut fert communis sententia. Neque causa mediate
non requisita, essentialiter ad effectum affert distinctionem
a tuo mediate, aliter ignes **A**, et **B** si haberent
virtutes qua se mutuo producerent possent etiam divi-
sim.

90 Quare sic atque cum S. Illoa suo numero.
95. quod ex acris **A** inferat acris **B**, ex capacitate

et radicali ad acrum **A** infer capacitas radicalis
 ad acrum **B** et sic ex actuali casu arguitur acrua-
 lis motus, et capacitas radicali ad eum, arguitur
 capacitas radicalis ad motum, et similiter in alijs ac-
 tibus: 3° per contrapositionem quod si ex capacitate
 radicali ad acrum **A** non arguitur capacitas radicalis
 ad acrum **B** et acrum **A** non arguitur acrum **B**. Atque
 ex capacitate radicali, ut ignis **A** mediate, ut motus,
 per accidens producat se ipsum, non arguitur capaci-
 tas radicalis, ut disquod a se ipso: 4° ex actuali pro-
 ductione sui mediate, et per accidens non arguitur ac-
 tualis dispo. Raro mixtu subsumptu, quia ignis **A**
 est radicaliter, et mediate capax ut mediate pro-
 ducat se, et si capax producendi ignem **B**, qui est ra-
 dicaliter capax producendi ignem **A**, et tamen ig-
 nis **A** non est radicaliter capax ut disquod a se ipso. Ad.

91
 confutationem negat secunda pars assumpti, et ante pro-
 bationem, ad cuius probationem disquod max: accio, quod
 ignis **A** attingit ignem **B** presupponit acrum pri-
 mum proximum causam quoad primum et causantem ignem **A**,
 id est acrum primum proximum causam quoad secundum et cau-
 santem ignem **A**, non maxime, et disquod mirum si acrus
 primus proximus causam causantem quoad secundum
 esse ignem **A** non includit ignem **B**, id est acrus
 proximus causantem quoad primum et non minorum

Ignis *A* ut prius causa ignis *B* non dependet ab igne *B*, qui est effectus ignis *A*; sed ab alia causa, quae non sit superabundans; sed simpliciter requisita, hoc est ab alia causa, quae in actione ignis *A* non dependeat ab *A*.

92 Instabis: ignis *A* equi adequari causam a 3^a illa causa, ~~et~~ ac ab igne *B*. 2° accio pro veniens ab igne *A*, vel utramque causam, et nullam praesupponit; at qui requirit non potest supponere, cum ignis *A* existat causatus ab alio; 3° utramque praesupponit. Respondeo disquiers ans: ignis *A* equi adequari causam a 3^a illa causa, ac igne *B* in ordine praesens ad suam existentiam; adeo: in ordine ad existentiā expeditam, aut aptam ad causandum ignem *B*; nego. ans: Vixit eor, quod in casu questionis adequati causam ignis *A* ab igne *B*, et a 3^a causa ita ut alterutra manente, maneat ignis *A*, licet altera deficiat; at vero si deficiat illa 3^a causa licet maneat *A* existens, non maneat expeditus ad causandum ignem *B*. Pro, quia ad hoc requiritur quod in utroque accione productiva non sit a priori dependens, neque posterior *B*; et autem ita dependens, si solum a *B* accipiat rationem suam.

93 Obiicies 2°. si darentur mutua-
que libertas, quilibet ex accionibus causarum, cau-
sam suam se esse adequata, et non ut adequata; hoc im-

phisicam: ergo quoad primam partem supponitur, probatur
 + quoad secundam: quilibet ex illis actionibus su-
 pro nunt essentialiter aliam actionem productivam
 ejusdem rei: q^o n^o est adaequata ratio adentis, quia cu-
 n^o aliter possint se mutuo causare illa duo, nisi un-
 ducta ab alia 3^a causa, mutua secunda causalitas se-
 pponitur etiam ^{scilicet} rium causarum. Respondeo negando
 2^m prem^o max^o, et ante probationis. Ad hujus proba-
 onem dico, quod quambis vaxu sit, quod n^o aliter
 possent actu se mutuo causare illa duo nisi ab alia
 3^a causa producta sicut tamen accio secunda, qua
 unam producat n^o supponit suum tium existon-
 tem, Quia tali accio p^oscenderet ab eo que d^oper
 aliam causam esset, n^o esset productio eius, sic
 que tenderet in ipsum, ac si existentiam n^o habent,
 existentiaq^{ue} coacta p^o accidens respectu ac-
 cionis productivae: unde ejusmodi actiones n^o suppo-
 nunt essentialiter alig actionem productivam sui
 tui Sectio 11^a de mutua causalitate phisica in diversis
 generis.

Sectio 11^a

De mutua causalitate phisica in diversis generis.

34

Casu admittunt Hostes mutua p^oductivitate
 cam quoad primam esse, p^o in diversis generis cau-

ff. Sic docent, quod sic tanquam causa finalis causat
et dicitur esse materia, quae suam existentiam habet a se, et
quod simul materia in genere causae materialis causat sic
similiter quae in genere dispositivum in genere materiali, et
in dispositivo causae sic, hancque in genere effectivo
causare in genere dispositivo. In re theologica eodem modo
videtur differunt asserentes causalitatem mutuan in
actu perfecti contritionis dispositivi causant, gra-
tia et ipsa gratia sanctificantem effectivè causant
actu contritionis, id, quod gratia radix sit omnium donorum
supernaturalium. Similiter in alijs. Et nunc idem sentiant
D. Aquinas, et D. Valerius, Rubius, et Soli-
tius.

99 Scholasticus cum suo Subtili D. et Aristoteli
sententia repugnare mutuan prioritate, propter quod
ad primum etiam in diversis generibus causae. Probatur huc
communis sententia: omnis causa physica posteriori potius ca-
usae debet intelligi existens pro priori nam ad
effectum, et antequam intelligatur effectus, qui ab ea accipit
esse. Atque propter hoc constare debet: quia requiritur a pro-
terius causae, quae non dicitur terminat actionem sui produc-
torem, et coactam, quod non dicitur existit. Hinc est, quod
requiritur intelligi posteriori causae, nisi id, quod intelli-
gitur posteriori existens, nisi id dementem deveniat, ut
id, quod non est effectus, quod est causam et effectus, et
reprehendit humanitatem. Jam sic; si materia in aliquo

que cause, phisicæ quædam primæ sui esse causas a se n.
 potest intelligi existens prius quam intelligatur existens
 facta. nequit in habere existentiæ priusquam existat
 causa, a qua accipit primæ sui esse; deinde si facta in
 aliquo genere phisicæ quædam primæ sui esse causas a se,
 propter eandem rationem nequit intelligi existens priusquam
 intelligatur existens a se: q^o si se invicem causant quo
 ad primum eorum in aliquo genere cause phisicæ, mutuo
 prius supponunt existens una ante existentiæ alterius, q^o
 implicat.

26. Oppones V. Dhuiz dicentem, causas esse primum
 vicem causas, et D. Thomæ qui 2° phisicorum cap.
 3° lectione 3^a effatum illud extendit ad causam ma-
 lem, et finalem. Constat facta ignis v. g. est radix
 phisicæ accidentium specialium componi, sicut radix phi-
 ca se exercet per phisicæ emanationem producendo: q^o
 facta ignis producit specialia accidentia componi; sicut
 ejusmodi accidentia præcedunt ipsam factam in genere
 dispositivo: sunt in dispositione requisitæ ad productio-
 nem factæ q^o. Ad argumentum respicio Dhuiz intelligen-
 dum esse de causis finali, et efficiente, quas dicitur
 rat in exemplum adducit, semper ac dicitur causas
 se mutuo esse causas. Vel si universaliter intelligen-
 dus sit, dicitur Dhuiz locutum fuisse indefinitè, ut cum
 D. Suarez explicabimus numero 77.

mutua causalitate finitex mag, et sic solum vult,
quod maā secundy suz ē diminuty, et incomplety.
sic maālis causa componi, et coentex causa quodam
modo sic receptiva nimiry, et tribuens sic n̄ secundy
se, sicut in corpore, seu sic concurrens sum.
sic ē maālis complety, et similis, q̄ sic tribuat
mag ē simpliciter, seu ē oply, quod aliud n̄ est
nisi ita quod maā, et sic sicut causy intrinsecy con-
poni, minusq̄ se complentes. Si autem contendat,
quod S. Thomas n̄ concedit mag existentiā
nisi per sic, hoc nunc omisso dicam, quod maā
secundy suz ē reale est causa sic, et sic causa
mag secundy ē actuale illius. unde n̄ sequit̄ mu-
tua causalitas, secundy idem ē mag. et namq̄
reale, et ē actuale sunt duo ē it̄ dispa. Ad con-
futationē huius et doctrinae S. Thomae, et Beina-
do, sicut in principio radice suz calorem in instanti suz
conspiraōis, ipsum autē calorem in instanti productio-
nis sic produci ab agente extrinseco generante, et dispo-
nente mag; nam qui dat sic dat consequens ad sic. Hinc

98

concep̄t maā, dispa mixe, sic radice phica se exer-
cat per phicam emanationem producendo in secundo,
et reliquis instantibus suz existentiā; idē in primo
instanti; nō. Ratio huius quia dispoones ad framē
in instanti productiōnis sic se habent ex parte

actus 1°, et ut prerequisite ex parte cause, ut hinc
 intelligat proxime potius producere fructus, q^o p^o p^o intelli
 gunt, antequam intelligat producta fructus, q^o in illis.
 infanti nam si sentit effus fructus, qui nondum intelligit
 existens. Ceterum in aliquibus infantibus, cum fructus jam sit
 existens, et coequet potius conservare illa accidentia,
 tunc illa conservat, et ideo tunc non se habent pro p^o
 u^o, neque ut dispo^ont, sed ut effus fructus.

99

Oppones 2° esse.

causalitate mutua inter materiam, et formam in diversis generibus
 nec p^o infer^o mutua prioritas in diversis generibus, sed
 hoc non implicat, q^o neque illa. Contra: mutua prio
 ritas inter materiam, et formam non est prioritas, in quo, p^o
 quo p^o mutua prioritas aequae non implicat, q^o. Ad ar
 gumentum omnia materiam, dispo^ont materiam, p^o non implicat mutua
 prioritas, quoad primum esse in diversis generibus p^o hinc,
 non: si implicat quoad secundum esse in diversis generibus
 et materiae, ideo, Et mutua a signata prioritate in
 ter materiam, et formam infer^o, quod quilibet conservat antequam
 intelligat trans actionem suam causam, et ante quam inte
 ligat extra o^o suas causas: quippe materia intelligi
 ut existens ante formam, qui datur illi essentialem fructum,
 et fructus ante materiam, a qua pendet a priori. Ad contra
 rium non materiam infer^o adversario, quia illa non est
 prioritas propria solum principij, aut prioritas rationis,
 prioritas namque aequae, hoc est prioritas in, a qua

pendet alia vi in aliquo signo namq; praeceat alia,
in quo sensu etiam est prioritas in quo, quicumque
prioritas namq; praecit.

100

Opponeo 3° plura exempla
Primum, si quis defecit n^o movet manum dex-
teram, quoniam movet sinistram, et contra; tunc qui
est dextera supponeret quoniam sinistri, et contra: na-
de n^o movet dexteram, quia n^o movet sinistram:
et ideo sinistram n^o movet, quia n^o movet dexteram.
Secundum: impulsus lapidis impulsus est causa motus
lapidis: motus etiam est causa impulsus, quia astante
motu, eo quod lapis in parietem v^o impingat astat
impulsus. Tertium: carbis innivis calefacit aerem am-
bientem, et ambrens calidus est causa, quod carbis non
frigeat, et extingatur. Quartum: lapidis Formicis si mu-
no subsuntur: q^o admittenda est mutua prioritas
physica inter causas.

101

Reddo ad primum, eo solum pro-
bati connexionem ratione illius, acris voluntariis inter-
motum unius manus, et motum alterius: unde illi
motus se habent committentes, necesse autem est cau-
sa immediata alterius, sed voluntas libera homi-
nis est causa utriusque simultanei motus. Ad secun-
dum negat, quod motus lapidis sit causa impulsus. Im-
pulsus committit dicitur et qualitas exigens duram spec-
aliquid brevi tempore, et quam Deus per se ipsam

postquam ipsa primo produera fuit, conservat se un
 spon, quo durat, si vno invidium adfir obstraculum, &
 impedimentum quomodocumque conservacionis quale est paries
 progressum lapidis impediuntur ob interpositum pari
 etiam impediuntur lapidis progressum, Quis naturaliter
 se probat a conservacione impulsus ad

102

Ad 3^m respondetur quod car

bo innitens aeri cal facit; aer autem n^o est causa con
 servacionis carbonis; si propria fia^r ignea, que durat
 durat ea, quod n^o fit contrariis tam suis qualita
 tibus exsolian. Ad 2^m quod lapides spiritibus n^o se
 mutuo causant, neque presentia unius est causa pres
 sentie alterius lapidis; si itaque sua causa presen
 tiam. Quum est, quod presentia radicalis lapidis

B hoc est, quod lapis **B** n^o fit distans ab hoc loco
 est conditio propria, ut lapis **A** conservat suam pres
 sentiam localem hic. Item dicitur de presentia radicali
 lapidis **A**, sive de indistans, et certum ubi certum
 in alijs locis nimirum, quod fit conditio propria, ut la
 pis **B** possit conservare suam presentiam hic. Ex
 hoc autem patet inferri, quod illa presentia radicali
 lo sunt simul nata, et committantur se habent in
 ratione conditionis proprie ad presentias locales, que etiam
 intelliguntur simul, aut committantur in ratione effusio
 tio 12^a. De precontinenntia effusio in causa.

Sectio 12^a

De proximitate effectus in causa.

103

De causa efficiente verum est illud, nemo dat, quod non habet, quod sic intelligitur, ut nulla causa efficiens det effectui effectum perfectionem, quam in se quodammodo non præcontinuat, et habeat. Causa efficiens tan adequata, quam inadæquata potest considerari in actu 1°, et in actu 2°, et in virtute que statim virtutem effectus præcontinuat habere debet. Causa adæquata in actu 2° dicitur illa, que in se inflatur, quem hic, et nunc ponit non indiget ad sui effectum concursu aliterius cause efficientis. Inadæquata in actu 2° est, que ita causat effectum, ut in se sui inflatur, igitur hic, et nunc concursu aliterius cause efficientis. Adæquata in actu 1° est, que ex se virtutem habet sufficientem ad ponendum effectum. Inadæquata contra, que ex se virtutem sufficientem ad effectum non habet. Hinc est, quod omnis causa creata, est causa simpliciter inadæquata, eo quod non concursu Divino ad suos effectus. Nihilominus causa creata, que concursu aliterius creaturæ non eget causa dicitur adæquata, in qua scilicet causa creata.

104

Vixus hęc productiva

effectus, quae per continuationem effectus in causa dicitur duplex.
 est alia finalis, alia eminentialis. Tralis est illa, in
 cuius causa continetur effectus ipsam speciem cum ipsa,
 idcirco hae comperit causas mirabile, et igitur resu al-
 terius ignis. Homini esse aliter hominis. Cuius
 naturalis est illa, ratione eius causa continet perfe-
 ctiones effectus, sine imperfectionibus. Hae comperit
 causas proxime continenti effectus creatos, demum in
 perfectionibus. Sicut R. P. B. alius quae procreari
 nomen, quam appellat virtuali, et est illa, ratione
 sua causa potest producere effectum diversae speciei, qui
 in virtute causae continet cum suis imperfectionibus. Ta-
 lis est sol res procreare metallicam, qui trinit, et igitur
 procreare calorem. Aliqua causam equivoce aliter tam
 ordinis, quam est effectus, causam eminentialem appel-
 lant.

105 Quaeritur in quo differat causa adaequata in actu
 ab inadaequata, et perinde inquiratur, quo pacto quae
 modi causae differant. Supponitur, quod vir-
 tus productiva non acquiritur aequalitate perfectionum
 unius entitatis comparantur ad aliam nam obtem-
 perat est penitus simile, nec tamen virtutem habet produc-
 tiva illius, et Angelus alteri Angelo equalis, et super-
 ior est propter imperfectionem entitativa, quam unusan-
 gelus alterius productivus. Aliter est, quod virtus
 productiva aliunde investiganda est, virtus igitur.

productiva effus com nō sole probari ex eo, quod
ad presentiam talis virtutis, licet effus semper produ-
cat, si in aliunde nō probet inproprio cause ad effus
dicendum prudentia est. Nam entitatem habere virtu-
tem productivam talis effus frequa ad presentiam
nō semper producat calor, et erig alius ignis: si
ad se ipsam dissipatur, ita prudentia a se, ignem
eff. vim, et caloris, et alius ignis productiva.

106

proposita q. virtute productiva in aliqua entitate,
nam dicendum est esse adquirendam in aere V, que si
saltem equa perfecta, ac est effus, si aliunde neq.
ex parte modi producendi, neque ex parte effus cau-
sandi, aut ex parte ipsius cause probet necessitas al-
terius principij ad effus. Causa vero inadequata
in aere V. asenda est illa, que est minus perfec-
ta, quam effus, et que eget alio principio ad
producendum, jam requirit tale principium ex
parte modi, jam ex parte effus producendi. Hec
est regula generalis desumpta ex C. Aristoteli
vitijs in locis apud D. M. Cratada, que eam illust-
rat disp. 3.ª plures rationes sectione 3.ª

107

In primis ita
que ad causam adequatam requirit perfectio saltem
equalis perfectioni effus, quia aliter nō poterit dare
effus totam suam perfectionem: causa namq. nō potest tribui

u. mare perfectionum, quam est illa, quam in se habet.
 Neque huic obicit Sr Aug^s libro 83 tri^o quest^o qu^o
 2^a dicens: omni, quo fit, ei, a quo fit par esse n^o potest.
 Pan S^r Q^o loquitur de causa efficiente simpliciter ad-
 equata, scilicet Pro respiciere Quatuor. Quoniam
 de ad causam adequatam requirit, quod neque ex parte
 cause, neque ex parte modi producendi, neque ex parte
 effectus de exigentia alicuius principij: idcirco
 intelligitur, quambis cognitione perfectior, n^o est causa ade-
 quata cognitionis, quia cognitio requirit etiam reflexionem,
 speciem. Idem dicendum de causa 2^a que semper requi-
 rit adiutorium primae cause.

108

Ex dictis colligitur primo.
 quod in causa adequata omni actu primo continen-
 ti debet effectus, si n^o ita ut in ea reducere debeantur
 nec effectus finalitates. quia finalitas distinctionis effectus
 a causa, et similiter prout individualia effectus in
 causa reducere fit n^o potest. Neque item debent repe-
 riri fit in causa omnia prout specifica effectus. nam De-
 us causa est adequata rei accidentalis materialis,
 et finis, quoniam Deus fit fit accidens, materialis, aut
 finis. Prout itaque, que compensantur per alia
 prout, perfectiora cause, et que continentur eminentia-
 liter in alijs n^o debentur fit reperiri in causa, in quata
 men debentur reperiri prout illa effectus, quorum perfectio
 per opposita prout n^o compensantur, et talia sunt prout

ta vitalitatis, subaerialitatis, et supernaerialitatis. (6)
109 2° ad rationem causae inadeguare, requiritur, quod
ipsi correspondeat aliqua finalitas effectus, et quod
talis sit ejusmodi finalitas, ut alteri causae attribui
possit. Non tamen putet, hoc debere esse causas effectus
quod finalitates in corporeantur. nam uni causae
plures effectus finalitates respondere possunt.

109

Actu
vero finalitatum est per rationem cum fundamento in
re, si vero est phisica, et naturalis, ita ut una effectus finali-
tas ab una causa producat, et altera ab alia. effectus
indivisibilis totus secundum totam suam entitatem
phisicam qui producit a suis causis etiam inadegua-
tis, 3^a actus fidei supernaturalis est quaedam tota-
litas et indivisibilis, quae habet hos duos coaptus finali-
tates, seu propriae, esse nimirum actus intellectivum
esse supernaturalem. Intellectio est totus actus significans,
cans modum, quo oritur a propria, quia enim ab ea ori-
tur modo intellectivo, dicitur intellectio. Similiter su-
pernaturalitas est idem actus significans. principium,
a quo oritur supra vires propriae humanae, et Angelicae.

110

Hic
quod dicimus, quod vitalitas correspondit propriae inte-
lectivae, et, quod ab ea oritur, et non ab habitu fidei non
affirmamus produci a propria intellectiva partem illius
actus, quae simul non producat ab habitu, hoc m

impossibile est, cum actus sit indibilis; & affirmamus nos
 ita concipere illum actum quatenus vitalis est ut
 intelligamus illum oriri a poa prescindendo tunc, qd.
 ab alio principio simul oriat. Idem copius, nimirum
vitalitas correspondet poe intellectus significat es poa.
 ut dicitur totum actum cum respectu ad poam, seu cum mo-
 do, quo oritur, et provenit ab ipsa, vitaliter scilicet se haren-
 te. Ad id, ob quam actus est vitalis non est, quia ori-
 tur ab habitu non vitali, & quia oritur a poa vitali,
 et vitaliter se exercente in illius productione. Hæc
 liquam lucam dicendis afferunt Sæcio 13.^a Num idem
 effectus precomitari possit in pluribus causis ad quæritur in
 actu V.^o

Sectio 13.^a

Unus idem effectus precomitari possit in pluribus causis ad
 quæritur in actu V.^o

111 Dubitatur, an pro eodem effectu dari possint plures
 cause totales quædam ordinis divisi in influentes? Si
 ut quod idem calor A, qui hic in uno produci
 a calore B potest produci a calore C? Non dubitatur
 eundem numero calorem, qui produci a causa sua
 posse produci a solo Deo. oppositum in rationem judicatur
 Sr Thomas prima quæstio 102. articulo 2.º Neque dubitamus
 calorem A posse produci quemlibet calorem, quæ
 produci potest calor B. nam hic potest produci ca-

112
lorum **A** calor autem **A** se ipsum producere non potest. Hinc
et quod singularis causis univocis factam collectionem efficiunt sui
speciem adjudicant, ita ut virtus univocae quae causae
ad suam collectionem contrahit, adeo ut propter effectum
comprehensos in sua collectione alium producere non possent
quantumvis omnino similis sit, et equaliter imperfectior
liquis effectibus ab ipsa producibilibus.

113
Contra vero eum
dem numero effectum percontinui in pluribus causis tota-
libus, et coeque produci a pluribus causis ade-
quatis, sive univocis, sive equivocis, sententia est subtilis
Schoti, quem Scholasticus sequuntur, et Epimij Suarez Disp.
26 metaphysicorum per 2^a quem imitari sequitur. Brocardus hinc
sententia de effectibus ad plures non de modalibus, et in hoc sen-
tu vera est ad plures, sequi probat. Eadem entitativa
virtus, quae sufficit ad producendum ignem **A** sufficit ad
producendum ignem **C** omnino similem, soloque nu-
mero ab igne **A** distinctum, sed ignis **B** est causa ad qua-
re sufficiens, productivaque ignis **A**: quae etiam est ca-
usa ex natura rei adaequata sufficiens, productivaque ig-
nis **C**. Ratio maxime, quia effectus **C**, et **A** sunt omni-
no equalis in ratione effectus, et in sua perfectione entita-
tiva, et ex eis unus non cogit magis virtute in sua causa,
quam alteri, unde ex natura rei virtus, quae est sufficiens
ad dandum esse uni sufficit ad dandum alteri.

Confirmat

ignis **A**, qui modo produci ab igne **B** ex nullo pra
 eo specifico detrahitur est, ut producat ignis ab igne **B**,
 quam ab igne **C**, ut manifestum: cum praera specifica
 eadem sint in utroque ignibus. Id neque ita est detrahitur
 ex propria individuatione: quod absolute non est ita detrahitur.
 Probatur enim: ratione propria individuatione non magis disti
 milis est ignibus contentis in **F**, quam in illis qui in
 non in **B**, sed ratione individuatione est detrahitur ut po
 tuit produci a **B**, quam a **C**, ut hac detractione est
 similior ut ignibus contentis in **C**, quam contentis in **B**.
 Breve sita ut detrahitur ratione individuatione, ignis **A** non
 posset produci a causa **A** alio modo videtur ut est Sol, &
 Deus, quod negant Thomae. Insuper, quia activitas
 minus causae unius non limitatur ad unum individuum, effusum
 ut est videns: quod neque producibilitas minus effusum limite
 tur ad unam causam univocam: non in apparet ratio cum
 magis debeat limitari producibilitas ignis, quam un
 us illius productiva ex se tunc facit ut sit produci, quod
 produci.

III. Species 1.º causae univocae sicut sunt numero.
 dista, ita et habent speciem activitatis numero dista:
 quod effusum pertinens ad speciem unius causae aliam
 produci non potest. Probatur autem causae univocae sive
 diversae speciei habent speciem specifici dista: quod causae
 univocae sive eiusdem speciei habent speciem numero dista.
 Ratio est, quia sicut dista sunt specifica limitat

virtutis causae ad speciem effusae viae distinctae numericae limitatio ad numerum effusionis. Confratio: effusio finalis virtutis
causae, quoniam tribuit una finem neque tribuit aliam numerum.
Distinctio: quae effusio extrinsecus, qui provenit ab una causa
ab alia provenire non potest.

145

Ans. arguitur verum est in consen-
su, quo diximus ignem A vel B non posse producere omnes
ignes, quos B et si ipse producere nequeat. At in sen-
su Perfectionum falsum est. Ad probationem non conse-
quentiam. Ex illo adesse debent inferri Contrarii, quod
distinctio numerica causae limitat eius virtutem ad unum
tantum effusum. Non ergo probationem eorum. Disparitas igitur
que ad paritatem aliam est, quae distinctio in specie admisioni
individuum in partem, et multoties equalitatem imperfec-
tionem, et coartat admittit causae precontinentiam partium
effusum; qui sunt alterius speciei; unde ignis vel ex eo quod
habet virtutem productivam aeris, non debet habere vir-
tutem productivam ligni, cuius partem non precondinet. Quae
tamen individua causae si non limitat eius virtutem ad unum
tantum individuum, nec ad pauca limitari debet, cum
non sit ratio ut haec producere possit, et non possit producere
alia individua simillima perfectissime. una causa non tendat
in effusum sub ratione individuali coartat, sed sub ratione spe-
cifera.

146

Ad confratorem ad eandem, non eam, et reddo dis-
paritatem: effusio finalis virtutis coartat per finem

et hic numero effectus finalis per hanc numero factam confondu
 tur. Hinc effectus hic numero intrinsecus ab alia facta per
 tari n̄ potest. dicitur per se fieri potest alius specificus idem.
 At effectus extrinsecus n̄ confonduatur per causas, unde multi-
 plex causa, quae habeat eandem specificam virtutem produc-
 tivam producere poterit eandem numero effectum, cum in
 diducatur n̄ abiger effectus huic ponitur causa, quae aliter
 fit. Si vero tenaciter paritari adhaerere velis, inffunde-
 beris, quod sicut eadem numero causa n̄ nisi hunc nume-
 ro effectum intrinsecum prestare potest, sic unam numero ca-
 usam n̄ nisi unum numero effectum extrinsecum produca-
 re poterit.

117 Obiicitur 2.º si ignis A n̄ habuit sphaeram ac-
 tivitatis limitatam, possit producere infinitos ignes; n̄ po-
 test: 3.º. Ratio mixta quia possit producere infinitos e-
 fetus naturae est infinitus. Constat 1.º causa respicit
 effectum cum limitatam q̄ extendi n̄ potest sine limite.
 Constat 2.º: si ignis A n̄ habuit sphaeram determinatam
 effectum, extra quos nullus alius possit producere, se-
 queretur, quod ignis A tantum possit producere, quantum
 ignes possunt; hoc absurdum est: 4.º.

118 Ad argumentum disqui-
 situm: maxime possit producere infinitas sententiarum
 ratiō ignes, sed infinitos categoriamaticos; negat ma-
 jor, et similiter disquiritur mixta. Infinitus virtutis est
 posse sine mixta sententia, et sine dependencia ab alio

85
producere infinitos effectus, si negari non potest a theof.
ta, quod nix tua creata cum dependentia ab alio potest
producere infinitas simplices & organicas effectus. nam a
nima rationis potest infinitas simplices & organicas cog-
nitionis producere. Ad primam considerationem concessam
adventu, non cogit causa creata ut efficiat effectus cum limi-
tatione, quatinus solum est virtus productiva effectuum
vnius, s. alterius speciei, si autem est omnium omnino pro-
ductiva effectuum. Ad secundam dicitur sequela: inquit A
tamen potest producere successum, quantum omnes rationes
sunt, adeo: tamen potest producere simul, non ma-
x. Sic unica materia tamen potest recipere successum, quod
tam omnes, et unica potest recipere tamen potest succi-
pere simul, quantum omnes.

119

Obiectus 3. effectus participat
perfectio ne cause, sed requirit idem numerum effectus par-
ticipate perfectionis numero distans a neque omni ad qua-
bus causis numero distans. Considerat aeris vitalis. Qui
non potest produci a Paulo: a neque effectus huius cau-
se potest ab alia produci. Ad arguam tamen, quod
illa participatio non consistit in eo, quod effectus accipiat eod-
dem numero perfectionem suam cause, vel partem illius.
Sed in eo quod est in causalitatis similitudine videtur suam cause
limitatam ipsius perfectionem; sicut in eo, quod effectus ac-
cipiat suam perfectionem entitativam a causa media
actionis; potest autem plures effectus imitari perfec-

tionem, que est in pluribus causis, et unus limitari
etiam plures. Ad contraonem dico, quod verum est
ans, si actus vitalis constituat per actionem moda
lem, modo autem loquimur de effectibus adpluris.

120
Dico 2°. effectus pendet per se, et essentialiter a causa, a
qua dicenti producitur: & nequit sine illa consistere, ad
equum ab alia produci. Constat: si poterit idem effectus
oriri a duabus causis, nulla erit per se causa effectus
causa per accidens: hoc ad absurdum est. Ratione
no, quia per accidens est, quod ab hac potius, quam
ab alia producat. Rationem prebat, quod ignis, qui ip
ducit ab igne A. non potest produci a Deo, cui essen
tialiter pendet ab igne A. Rursus disquis an
accidens: effectus pendet per se, et essentialiter a ratione
actionis a causa 2°. 3°. effectus secundum se, et spe
cificatur semper. Et no an

121
Effectus ut produci
tus ab hac causa in totum actionem producentem
que est modus essentialiter consors cum tali causa,
et obiter dicitur ratione actionis essentialis dependens
ab illa. Quare effectus secundum se sicut potest hac,
et illa actionem produci: non produens per accio
nem causis secundum se postea constituat per actionem
a se. Quia proveniens, ita potest ab hac ab illa care
re provenire. Ad contraonem disquiso manum: nulla

122
causa per se causa effectus per se necesse est. Sed per
se per se in fluxu, non maxime. Contingens est, quod hic
effectus a hac, & illa causa producat, & tunc causa dicitur
per se influxu, qui operatur per proprium influxum, et iuxta
rationem ipsius virtutis, et sic quilibet. Dum autem producat
et causa per se effectus iuxta illud S. Thomae 1^a secundum
de quibus 85 articulo 3°. per se quidem est causa alterius,
quod secundum virtutem per se, & sic producat effectum.

122
Sicut S. Thomas non potuit generari nisi ab his parentibus:
quod neque effectus, nisi ab hac causa. Pater constat
ex Philosopho & metaphysico dicente, quod si materia est
diversa, et diversum agens, diversus etiam est effectus.
Constat etiam ex S. Thoma quodlibet 8° articulo 2°
asserente, quod non est idem filius, si alius pater et
et mater, neque idem si alia et eadem mater
arguitur non est: nam iuxta theologos etiam suspensio
propria decreto de incarnatione veri divini filii facta
Deo electio Mariæ ipsius unde facta specialis facta
fuit Beati Virgini in electione. Talis res
modum, verum neque effectus constat per hanc nu-
mero magis, a diversitate huius provenit effectus diver-
sitas.

123
Sicut S. Thomas videtur opinione Thomae
tam circa individuationem principii, quam fortasse
amplius est S. Thomas. Nihilominus sic poterit

interpretari n̄ ut idem Filius reduplicativè accipitur,
 et prout includens relationem parentalem ad Pa-
 trem, si alius est Mater, vel mater; vnum: n̄ ut
 Filius specificativè accipitur, falsum. Ad hoc illa
 pramentalis consistit in actione generativa, quæ ut
 ipse modus dicit essentiali conversionem, cu suo prin-
 cipio: ideo hic Filius prout hic Pater n̄ nisi ab
 his Parentibus nasci potest; licet idem Filius spe-
 cificativè scilicet hic hō ab alijs parentibus ponatur
 dicitur

124. Objicies demque: si quilibet causa univoca est cau-
 sa in actu 1.º ad quatuor ignis **A** 2.º sequitur quod ig-
 nis **A** producat n̄ est ad soluti producat: q.º Do-
 ctus ans quia n̄ est ad soluti producat, dum n̄ est ex-
 tra oēs suas causas; p̄ producat ab una n̄ est ex-
 tra oēs suas causas: q.º. Constat: quia etiam sequitur,
 quod causa **A** Trinitatis, et causa **B** Romæ possunt
 simul producat ignem **C**, qui naturaliter est univoca-
 tus. Respondo, negando ans, et distinguendo mater
 probationis: n̄ est ad soluti producat dum non est
 extra oēs suas causas requisitas ad existentiam effus:
 ideo n̄ requisitas nō mater, et mixtum, sub eadem dispositione
 Dicitur effus producat, dum ponit extra suas causas
 requisitas; n̄ autem requiritur ut existat, quod si extra
 omnes, b̄ producat ab omnibus causis, a quibus potest
 producat, aliter effus contentus in pluribus causis dicitur

vassi ordinis n̄ consistit ad pluri, nisi ab oibus producat,
quod n̄ concedent. Tho. 2°

125

Ad contraonem dico, quod idem
sicut sequitur, eo eo, quod idem effectus produci possit affu-
ribus causis diversis ordinis. Directi nō sequuntur, quod
cum niloco n̄ sit naturaliter potes, inde neque duae causae
in locis distantibus possent simul tempore naturaliter
producere eundem effectum, qui dicitur contra eum in duobus
locis. Hinc nō sequitur, quod causis defuit virtus pro-
ductiva illius quorundam effectus. Ad pluri, quod tunc ratio
ne existenti effectus in uno loco impeditur alia causa, ut
illius in loco infanti producat. Si tamen reproductio sit
naturaliter potes poterit causa B reproductum eundem effectum
jam destructum, quem causa A prius produxerat. Diana
et Actio 12^a. Vtrum idem numerus effectus possit super-
naturaliter produci simul a duplici causa adaequata in
aere 20°?

Secio 12^a

Vtrum idem numerus effectus possit supernaturaliter
produci simul a duplici causa in actu adaequata?

126

Non possit tenent Thomae, quibus accipitur
accusativus in 3^m parte dispo 19 cap 2° et Davi
et N. s. Idem sententiam Scholasticus cum scoro in

3^m Distione 1^a ques. 2^a et Baconis apud Clavam dis-
 tione 1^a ques. 8^a. articulo 5°. paragrafo D. Contra omnes
 militat sequens Militia pro 2^a omnipot. propug-
 nanda. Equè cui implicatio, aut contradictio, in eo, quod
 effectus idem producat simul a duplici causa adaequata
 in actu 2°? Nulla profecto, ut ex solutione arguere
 poterit Duplex enim paritas aspectu ad conclusionem firmam
 datur. altera ex parte Scholasticas, utriusque idem nu-
 mero corpus potest supernaturaliter tribuere duplici ubi-
 ratione circumscriptura in duplici loco adaequato. Altera
 ex parte Theologos, iuxta quos eadem numero nata creatura
 potest trahi plures substantias, quarum unaquodque adaequa-
 te sufficienter compleat naturam: et a pari idem numero
 effectus poterit supernaturaliter produci simul a dupli-
 ci causa adaequata in actu 2°.

127

Oppositio 1° ex Balanco.

implicat quod effectus dependat ab aliqua causa: et quod
 illa non cogat ad suam existentiam, sed si producat
 a duplici causa adaequata, neutra indiget ad suam
 existentiam: et a neutra dependet, sed implicat
 effectus non dependat a causa, a qua producit. et de-
 bet max. causa, quia ad suam existentiam non cogit
 effectus aspectu huius est omnino superflua; sed effectus
 non dependet a causa omnino superflua: et aspectu
 sui; et. Constat 1° causa, ut causer debet suppo-
 nunt aliquam indigentiam ex parte passivi: debet in

Supponere passu in ipso. 3° et debet supponere ali^o
quam indigentiam ex parte effus. ut illuz producat.
Contra 2° ideo ignis n^o potest producere ignem in
passo ignis, quia hoc n^o habet indigentiam ignis. q^o
causa, ut causet, requirit indigentiam ex parte passu.
3° ex parte effus.

128

Respondeo, distinguendo mare: im
pliciter, quod deficient dependet ab aliqua causa, et
quod illa n^o cogit eo modo, quo ab illa dependet, ideo
eo modo, quo ab illa n^o dependet, n^o mare. Effus
dependet dependentia radicali, et intrinseca ab omnibus
causis, a quibus potest produci distinctivi accepto q^o
ut accipiat esse, indiget aliqua causa, sive hac, sive
illa: unde effus a duplici causa productus indenta
ti, et sub distincto dependet ab utraque dependen
tia radicali, a nulla vero detrahi radicaliter depen
det, et coeque nulla indiget detrahi indigentia
radicali, quia si ab his n^o producat potest ab alio
produci: non effus productus a duplici causa co
tali, ab utraque simul dependeret dependentia ac
tualis impulsus, quod nihil aliud est, nisi quod
actiones essentialiter dependant a suis causis, et hinc
effus ut productus per duplicem actionem videtur
implicitis actionis pendet a duplici causa. Et in eod^o
sensu cogit illa duplici causa.

129

Ad probationem maris distingo

maum causa quoad suam efficientiam nec de-
terminari, nec indeterminari aet efficiens, res-
pectu cuius est omnino superflua; concedo, quia
proseque dicitur non aet, nec maiorem. Vera
que, et quolibet ex illis causis posse produci, et
conservari per sola efficientia deficiente: unde in
vera est superflua omnino cum posse a necessaria
ad effectum. Ad primam considerationem non aet. nam po-
test fieri causam in materia jam prehabente alteram,
et e contra non indigere alia sua, quoniam uno calor cau-
sa in aqua uelstante calori; Ad secundam si lo-
quar, que debet de propria absolute, negat superflua;
nam ignis potest supernaturaliter produci in passiva
ignis alteram fieri, et obscurant ad res ipsas in
speculatione.

130

Instat Galileo: tota indigentia, quam habet
effectus specificari sumptus faciat, et adiquat, pro
infusum totalem causam a v. q. ab hac produciens,
enim sumptus specificari nullam ultra habet in-
dientia causam. q. nec ratione sui exigit aliam dicitur
te, nec indigentia. Constat 1. effectus requirit non in-
dientia causa dicitur. non in potest a causa v. q. pro-
duci. q. Constat 2. si effectus nulla causa indigentia
a nulla produci possit, sed est ens a se. q. non
indigentia duplici causa totali non potest a duplici pro-
duci, Ans constat q. non datur dependentia in

21
eo sensu in quo n̄ dat indigentia. Deus in idem n̄ des-
cet a creaturis, quia eis n̄ indiget: q̄ implicat de-
pendentia causalitatis in sensu dictato si n̄ dat
in eodem sensu indigentia.

131

Ad instantiam disquisi-
tione, et ad equat sufficientia per influxus causae a;
id est: quia cum ille influxus sit adequatus sufficiens
est ad expletendam indigentiam effectus, quoad existen-
tiam, sive ad reddendum effectum existentem. Sacra-
tus, et adequatus exclusivus, non ans. Effectus ab hac ca-
usa productus ratione actionis adequatae, nullam ul-
tra habet indigentiam causae, et ratione sui habet in-
digentiam radicalem indetritam alterius causae sub-
disiuncto licet n̄ habeat indigentiam detritam alius,
aut unius prioris, quam alterius. Habet ratione sui
indetritam alterius causae sub disiuncto indigentia,
quia videtur, quod deficiente hac causa, alia substerna-
tur, a qua produca tur, et quia videtur produci, aut
servari ab hac, et ab illa, b. ab illa causa. Ad 1^m con-
suetudine disquisi-
tione: effectus nequit n̄ indigere causa
detritam in se, scilicet individuali, id est: detritam re-
spectu indigentiae radicalis effectus, sive quo detritam re-
quirat ab efficiente, non ans. Constat scilicet ex ijs, quae
diximus supra aperte magis ad frus.

132

Ad secundam consue-
tione dato adente, si effectus nullam omnino indigentiam

de ratione, nec inderatam habuit, nō eam, quia per
 ipsam aliqua indigentia in effū specificative sum
 pto hic potest addi actualiter dependens a du
 plici causa vi duplici actionis. licet actuali illa pro
 ducatur, et duplicata dependens nō igitur radica
 liter. sic dicitur ut sit ligatus quasi radicaliter per
 aliqua vinculo, et quodlibet sufficit ad adequare ille
 ligandum, potest tamen et aequaliter ligatus solui
 tribus vinculis. sic etiam licet una natura creata du
 plici prelatari nō igitur, potest juxta Thofias dupli
 ci adequata preari; et idem corpus, quomodo duplici
 loco adequata nō igitur, potest ubicari duplici ubi
 ad adequata in duplici loco juxta Scotistas. Quis
 nam omnino dependentiam habet a creatura, reliquum
 autem adentis probationis falsum est propter dicta.

133

Dico
 nit 2° causa producat effum, per quon tota ip
 suis causis productiva virtus adequat neque divini
 tus potest effum aliu producat. q^o effus produc
 tus a causa, per quam tota ipsius producibilitas
 adequatur, neque divinitus potest ab alia produ
 ci. Constat 1° si duas causas, quarum quilibet sup
 ductiva caloris ut quatuor concurrant ad eundem
 calorem ut quatuor producendum tanquam causis ade
 quatis in actu d^o eadem virtus exhaustivam, et nō ex
 hauritur, p^o hoc implicat. q^o Ratio primis par

quia virtus exhausta, est q^d causa hic, et nuncia-
gat quantum potest circa hunc effectum. In ad secundam
q^a utraque simul possit ponere calorem et occurrere
fiat 2° causa n^o adaequans totam subjectionem, et depen-
dentia effectus a causa n^o est adaequata, si mutua
illis adaequatur totam subjectionem, et dependentia effe-
tus eius.

131

Ad arguendum disjunctans causa producat.
effectum per quem tota ipsius causae virtus productiva
adaequatur exclusive neque Divinitus d^o concedo.
per quem tota virtus adaequatur sufficienter, et quoad in-
tensivum, et ans. Similiter disjunctans est coens causa,
cujus virtus intensiva, et quoad intensivum adaequatur
in productione effectus et causa, quae adaequatur
producat totum quantum intensivi, et extensivi
parts producat, et hoc jam amplius n^o potest.
quia nulla causa potest producat ultra totum id
quod pars, causa vero per productionem cujuslibet effectus
adaequatur intensivi, et quoad sufficienter tantum, quia
intendit totum suam virtutem, et quia quilibet
effectus est sufficienter eius virtutis productivae. Notabis
quod causa adaequata dicitur sufficienter virtutem, et influ-
entiam ad ponendum effectum ita ut hic possit consistere in
si solus influentia causae adaequatur et n^o dicitur exclu-
sionem alterius simul influentia

132

Ad congruam negat

2^a pars maris, neque unquam probat, quia ut dicitur
 plus causa adequata unquam ex illis tamen possit
 ponere calorem ut quatuor, quem in se precontinet; so-
 lumque in casu in quo operantur ut unica causa, et
 per communem actionem, possent ponere calorem ut
 octo. Tunc autem quilibet et causa inadequata in ac-
 tu 2° respectu caloris ut octo. Ad securitatem disquisi-
 tionis: causa non adequata sufficientem totam subjectionem
 effectus non est adequata concedenda, non adequata exclusi-
 ve subdisquirit non est adequata ad aduocatum sufficientem;
 nec est: ad aduocatum exclusionis alterius causae concedenda. Pa-
 tet ad mihi. Illa causa dicitur sufficienter aduocata
 totam subjectionem dependentem, et producibilitatem
 effectus, quae sufficientem influxum ponit ad existentem
 effectus.

136 Insuper: 1° causa totalis nihil ^{relinquit} in effectu in pro-
 ducendo: quod nihil unquam ab alia causa producendo:
 quod altera ex illis causis non nihil agere, si actus agere,
 constat quod est totaliter productus neque magis pro-
 duci; sed effectus per unam causam adequatam et tota-
 liter productus: 2° Consequenter adveniens instantem, nota-
 am: nam sicut res subsistentia nihil relinquit in dicitur
 in natura; una res adequare neque nihil relinquit in
 visum in colore. Et una cognitio comprehensiva nihil
 relinquit incognitum in obiecto, et tamen relinquit to-
 tum idem obiectum cognoscibile, et cognoscendum.

per aliam comprehensionem et totum colorum in-
tellectum, totamque naturam rationem per aliam subsistentiam,
quomodo et productio hinc nihil obici relinquit a se un-
productum, illud relinquit producibile ab alia causa.

137

Neque
ideo alia causa actum agit, quia neutra supponitur
taliiter effectum productionem ab alia per accidens as-
piciendi huius actionis, quod ab alia causa per productum,
et producat. Neque dicas, quod de ratione actionis produc-
tive est extrinsece effectus de nihilo ad statum existentis ex-
citatus, quod non haberet aliqua ex illis actionibus; Desce-
do enim, quod hoc proprium est actionis primo produc-
tive ut talis, at non est copius essentialis actionis pro-
ductivae ut sic; nisi dicas, quod actio confusa variata
non est vere productiva cum non extrinsecus effectus
habile ad statum existentis. Ad comparationem disqua-
rum. Neque magis, hoc est alijs productionibus produ-
ci; No, neque magis intensivi produci, sive produci
variata magis existit, ideo. Sicut obvi computativae cog-
nitioni neque est magis intensivi cognitum, quia tota quan-
ta est eius entitas cognoscitur, at potest pluries cognos-
ci, sive alijs cognitionibus: sic in u. No. 1

138

Instans V. so-
lutionem comparationis: unicum calidum ut quatuor non e-
quivaleret duplici calido ut quatuor: quod si duo causas
solis ut quatuor producerent unum calidum ut I.

n̄ exhaustit tota virtus illary. Probat coa. unum
 calidum ut 8.º n̄ exhaustit productione unius cali
 di ut 2.º 3.º. Constat 1.º actiones adequantes virtu
 ty agentium ponunt in actu 2.º rony id, quod agentia con
 tinent in actu 1.º. p̄ duꝝ joridicꝝ causꝝ continent
 duos effus ut quator. 2.º actiones adequantes vir
 tutum eary duos effus ut quator ponere debent.
 Constat 2.º causꝝ n̄ intendunt vires pressifꝝ circa ac
 ciones; p̄ p̄scriptuꝝ circa effus. 3.º ubi n̄ dat duplꝝ
 entitas effus, nequeunt impendi vires duplicis cau
 ss. Constat 3.º duplex accio est duplex effus in
 fieri. 4.º debet illis correspondere duplex effus in fac
 to esse.

139 Ad in stan riq diffuo ans. n̄ equivale in gradibus pe
 fionis, b̄ in numero eary; ideo n̄ equivale in rae effu,
 n̄ ans. nam calidy ut quator ut producty duplicia
 cione totali infumit conary agentiu, equivalentem e,
 qui circa duplex calidy ut quator infumet; n̄ fecus.
 ac sic ad inoquoque agente succ fivi producaur. Non
 n̄ eam; ad capis probaonum diffuo ans. n̄ exhaustit
 productione unius calidi; ut quator, quatenus plus
 potest producaur; ideo, quatenus impendat totay,
 suꝝ virtuty productivꝝ; n̄ ans. Cum virtus produc
 tiva sū indibiles tota excaabit qualibet produc
 tione, quom̄bis n̄ excaabit totaliter, sine inflexu
 correspondente toti e, quod potest producaur causa.

nam influxus mensurat entitati, & exigentia effusque
n' exigat maximam n' virtutem cause, que plus potest. Sic
Deus infinitus vocat suam infinitam virtutem in pro-
ductione unius culicis, n' tamen illam vocat infini-
ti, aut proca infiniti influxum, ideo que n' producit
effusum infinitum.

140

Da maiorem primam conjunctionis, et disjuncti-
onem: continet duos effusos ut quatuor, qui n' debent ad
necessario diversis; idem, qui necessario diversis sunt, nam in eum,
et eorum, illi duae causae continue possum eodem effusum,
unde quod vocant, n' debent necessario ponere effusum
distos, nam unus ab utraque poni potest, cum in utraque
que idem ipse continet. Da etiam aliam secundam con-
iunctionem, et nam eorum, quia in nullo effusum utraque causa pro-
inde influeret, ac sic altera n' adesset, et eorum utra-
que infumaret vias, et influxum impendit in eandem
entitatem effusum, qui ideo posset consistere, altera deficiente.
Sic duae causae successivi producentes eundem effusum,
et causa primo producat, et causa conservans im-
pendunt suas vires circa eandem entitatem effusum. Ad 2^{am}
non autem, altera idem effusum n' posset produci ab una
causa, et conservari ab alia per actionem diversam.
Accio est fieri, seu via ad effusum, et potest dari du-
plex via ad eundem effusum.

141

Propositio 3°: causa ad qua-
ta in actu, V. est causa, a qua effusum, pro se produ-

q. causa in actu 2.º adqueata unius effus unca debet.
 Dubit. ca: si duplex ut causa in actu 2.º adqueata quæ
 dem effus, hic non dependet per se ab altera eorum.
 Dubit. ans: ab illa causa effus per se n. dependet, qua
 ablata, adhuc manet effus in a; p. in illo casu a-
 blata altera illarum causarum, adhuc manet effus in
 effi: conservaretur enim ab alia causa: q. Ita Schoris.
 et. Constat esse (Christo Garcia) effus adqueari produ-
 tus a causa a, ex vi sui productionis habet, quod ne
 existente influxu causæ b adhuc existat totaliter p. ca-
 usa b effi. p. effi. communicare hoc idem, ut pa-
 ter. q. causa b n. communicat effi, quodquid ha-
 bet ex vi sui productionis: q. requirit e. totalis res
 p. totu illud effus.

142

Ad arguendum omnino adente, n. coam.

Ad probationem disquis. ans: si duplex ut causa in actu
 2.º adqueata quædem effus, hic n. dependet per se
 ab altera eorum; adeo: n. dependet per se sufficienter;
 n. ans. Sic natura tracta duabus p. existentis positivis per
 se sufficienter dependet ab eorum qualibet; et corpus in
 locatu in e. circumferentiis locat. per se sufficienter depen-
 det a qualibet vibratione. b. poteris aliter disquiri: hic
 n. dependet per se dependenna influxus phici ab al-
 tera eorum; n. dependenna radicali; subdis que: n.
 dependet per se dependenna radicali ab altera eorum
 detrahi; adeo: ab altera eorum sub disjuncto; n. ans.

123. *Præterque solutio sensus planus est.*

Ad confirmandam
disquisitio: effectus adæquate productus a causa *a* ex
vi suæ productionis a causa *b* habet *H^a* nō: ex *b*
suæ productionis a causa *a*; subdisquisitio: habet tanquam
quid sibi extrinsecum, et ab actione extrinseca sibi com-
municari, quod nō existenti *H^a* *ido.*: habet tanquam
quid sibi intrinsicum, et essentialē, quod nō existenti
H^a; nō maxime. Unde concessa mixtione, disquisitio conse-
quens: quod causa *b* nō communicat effectui, quidquid ha-
bet sibi tan intrinsicum, quam extrinsecum ex vi suæ pro-
ductionis, *ido.*: quidquid habet sibi intrinsicum, et essen-
tiale ex vi suæ productionis, nō com. Quilibet causa
totalis communicat effectui vi suæ productionis suam
et intrinsicam, suamque entitatem; quomodo nō possit
communicare omni denominationi extrinsecas quæ
effectus potest aliunde habere.

124

Instabis: causa totalis est
causa tota; *p^{er}* *id* nō causa neutra ut causa tota
effectus: quod neutra est totalis. Constat: effectus semel des-
tructus nequit iterum destrui: quod semel productus ne-
quit iterum produci: quod productus adæquate ab una
causa nequit ab alia produci. Instanna utique in ipis
in corpore villositate. Omissa itaque maxime, nō mirum
quia utraque causa et causa tota totalitate sufficiunt
et si non totalitate exclusionis. Ad confirmandam

dico, quod effectus semel destructus, si reproductus, potest
 iterum destrui, quare omisso adenti, non eam. Dissipa-
 ritas est. Effectus ad pluri destructus ad pluri destruit esse.
 unde in manu subrum, quod iterum destruat, effectus au-
 tem semel productus accipitur et per productionem di-
 vidi est capax trandi aliam; aliter non posset per ali-
 am productionem conservari, aut successivi produci.
 et effectus semel productus ad subrum capax, quod posset
 iterum produci.

145. Opponit 2° causas numerice distictas se mutuo
 excludunt. 3° a pluribus non potest idem effectus simul pro-
 duci. Constat: effectus idem requirit habere duplas et 3° in
 que potest trahi duplicem actionem adequatam. Ratio
 quia actio una se habet ad ponendum aliquid effecti-
 vi, quemadmodum factus ad ponendum aliquid facti. De
 3° effectus per unam totalem actionem adequatam
 per duplicem excederet: et aliter ex illis habere aliud
 tum, et jam esset duplex effectus. Ad arguendum dispo-
 ans: se mutuo excludunt quoad identitatem idem: quoad
 simultaneam existentiam, et simultaneam inflexum in effectum,
 non. Nota, quod licet inter proprietatis individui
 anumerus sanguis spiritus et sanguis, hoc tamen non est propie-
 tas 2° modo, aliter ab una parte, et causa plures effe-
 ctus emanare non possent, neque unus effectus a dupli-
 ci causa etiam diversi ordinis.

effectus idem nequit. huius duplex a reale extrinsecum
 effectivum, aut extrinsecum; non, duplex a spirituale intrin-
 secum, & duplicem spiritum extrinsecum; etc. Probatio
 sequenti falsa est. Omnibus favoribus est actionum non
 se habere ad ponendum aliquid effectivum eo modo quo
 facta ad ponendum aliquid facta: am variata facta, variat
 essentialiter effectus factus factus, ut potest consensum per factum
 Variata autem actione extrinsecum non variat entitas
 effectus per ipsam produci, aliter effectus productus
 a creatura non posse conservari a Deo. Ad arguendum
 conceptum ad eum de adaequatione sufficientis adque coens. De
 duplicem actionem totalem excedere casu opposito su-
 ficientem: de excessu opposito capacitate entitatis; non. Q.
 dicunt ad veritatem de corpore vitocato duplici ubi non
 circumscriptura, et de nara cuata tria duplici suffici-
 tenna positiva?

147

Opponit 3° effectus virtuti, et in solidum
 accipit suum a ab una causa totali. q. vni causa
 totali debet virtuti, et in solidum totum suum a. q. inquit
 simul produci a duplici causa totali. Ratio huiusmodi
 quia repugnat virtuti dominii in solidum eiusdem rei
 in duobus simul a domino. Arguitur enim nam dominii
 in solidum, quod est libera facultas utendi et proxi-
 a domino habere sine alterius iniuria. Am-
 hoc duobus a domino respectu eiusdem rei compe-
 tere potest dicitur in re iustas, et Tholo q. 9. Cau-

sis phisicis nisi improprie dominium hoc adaptari nō potest.
 Unde potest dici quod effectus intus, et in solidum
 accipitur sufficienter tunc sicut ab una causa totali,
 adeo accipitur exclusivè, nō. Causæ naturæ habent qua-
 si dominium dandi esse effectus, cum autem liberi nō oppo-
 unt, neque possunt pro libero usque à conservatione, ne-
 que disponere de effectu.

148

Opponitur et ex Labardi implicat,
 quod eodem numero accio, sicut motus proximus adve-
 nitur causa adiquata numero distincta, per effectus se produ-
 cit per motu, sicut accionem: et implicat, quod idem
 effectus producat a duplici causa adiquata. Confutatur
 causæ numero distinctæ differunt per rationes numero divi-
 sas, quarum una negat aliam; per implicat, quod idem
 proximat à diversis, ut diversa sunt, quia diversa se
 important entitatem, et negantur entitatis, atque a-
 deo idem proximat ab esse, et nō esse simul, quod im-
 plicat: et Confutatur Ars philosophica ab Artibus Labardi
 nis. Duo ratio invenit modum concludendi.

149

Ad arguendum
 concessis premisis, nō coart de effectu ad solvendum, de quomo-
 bis nunc est sermo, et si moris, ut honores dispa-
 ratæ argutaionis, distinctæ sic coart: et implicat, quod idem
 effectus producat a duplici adiquata per eundem
 dem motu, et accionem, adeo, et hoc adsumimus inferri
 ex illis premisis: per duplicem motu, nō consequuntur.

Ad confirmationem dis quo maxime. Dis quunt per ratione & diversas, quatenus una negat u. aliam; conado, quatenus una at aliam esse in unum natura; no maxime, et mirum, eius adjunctam probationem dis quo. idem pro veniet ab u. unius cause, et n. u. quidem cum alia causa, sive a negatione identitatis cum alia; id. ad. esse unius cause, et n. esse quidem, & aliter; Atque. Soluo clara est.

190

Opponit 1. id. acris voluntatis nequit etiam divinitus causari a duplici fine adequato: a. in qua id. effectus a duplici caa adequata in acris 2. Probans. 1. acris voluntatis n. potest pendere a duplici fine, ita in uno deficiente maneat acris, cuius per se essentialiter per respectus ad suos fines. 2. finis respectu acris voluntatis n. erunt in acris 2. adequato. Ad ad. quum omiso adende no. coa. Atque. Theologi tenent quatenus acris voluntatis intuitu, et essentialiter respectu sui morbum, & saltem ab illo pendere, unde deficiente motivo acris, et deficiu. Huius doctrine, quam alij n. admittunt invidiam ans arguti; et cum loquuntur de effectibus ad solens; n. necessitas n. pendere ab hac, & illa caa deficiat, et similita neque ab hac, & illa actione indubita, et fixa, sed de effectibus, qui etiam deficiente hac causa, a qua modo oriuntur possunt subsistere, sicut per se, ideo n. tenet paritas.

191

Opponit 2. iuxta S. Thomam

prima parte questionis 22. articulo 22no, & quinto metaph.
 lictione 2^a docet, quod impossibile est, quod quidem secundum
 idem sint multae causae per se in eodem ordine. 2° Idem
 proposita una actione rationali, ponitur effectus, hoc est falsum
 si idem proposita a duplici causa adaequata in actu 2° proveniat. 2°
 non ponitur. Describo de argumentis quod 3° Thomas videtur ponere
 de proposita ordinata non de adaequata. Describo. Ad confirmationem non co-
 am, qui ad propositum huius aditus ponitur una actio rationalis
 inferat oppositum huius contentis: 2° ponitur effectus. 2° in
 cupia summulistica docent, bene valere ab opposito
 to contentis ad contradictionem aditus, et non contentis.
 ita utraque argumentum similis est huic: si datur equus datur
 corpus: 2° si non datur equus non datur corpus quod malum.
 ut ex altera sint corpora propria corpori Equi. S^o S.
 Utraque causa in actu 2° adaequata necessario agere debeant de
 raris actionibus?

Sectio 15^a

Utraque causa in actu 2° adaequata necessario agere
 debeant diversis actionibus.

152 Quaedam R. R. 2°, quos protegit B. Nicolaus
 Martinus in manuscriptis patrii docuerit, duas causas
 in actu 2° adaequatas posse exerceri per unam actionem
 quae sit duplo maioris virtutis, quam ea, quae requiritur
 ad ponendum effectum, et quae equivaleret duabus actionibus.

disfris, et ex se sufficientibus ad effectum. Contra cau-
sas in actu 2° ad equatas necessario debet agere per ac-
tiones disfras affiat. Quoniam themo 3° in 3° par-
tem quesu 15, Diss. 13 paragrafo hinc fit secunda
Conclusio 2° sequunt Reliqui Auroris Ni. Probat
hic conmis sentia V. impugnanda constram. ideo ac-
cio illa, quae frangit et duplo major, quia esse suffi-
ciens, et apta ad aliquid duplo magis, quam est idq.
hic, et nunc per illa producit, per alis actio impu-
car. q. Pro modo, quia actio est actuale, et frate
exercitij producenti, quid quid per ipsum poterit pro-
duci. q. implicat actio et apta, et sufficienti ad ali-
quid duplo magis, quam est, quod per ipsum hic, et nunc
producit

152

Probat 2° directi conmis sentia: illa causa
est ad equata in actu 2° respectu effus, quae ponit ac-
tionem, per quam effus existit sufficienter independenter
ab alia causa, si si actio et omnes, neutra ex illis
causis poneret actionem, per quam effus existit
sufficienter produceret independenter ab alia causa: q.
neutra ex illis et ad equata in actu 2°: q. cau-
sa sunt ad equata in actu 2°: debent producere effu-
su actionis sufficienter disfras. Mer cor extra alis
namq. actio essentialiter dependet ab utraque cau-
sa, deficit que qualis et deficiente. Probat max.
et causa per ad equata in actu 2° si suffici q. si sufficienter

in actu V. ^{in actu} ~~in actu~~, et quod producat in actu V. alioquin
 in actu V. ad equam, et sufficiens va. Deus, nunquam in actu.
 2. in ad equam: q. vltimus requirit, quod in flexus, sic, et
 nunc ab ipse p. p. i. p. sufficiens p. sola ad eff. p. pro-
 ducendum. p. ad hoc requirit, quod ponas accionem, p. quod inde
 pendens ab alia ca. producat eff. q.

154

Contrarius ne p. p. nar.
 accio perfectior illa, que sufficit ad ponendum eff. naturalis
 accio creatura accidentis extra subn. neque in p. p. nar. accio
 duplo maioris virtutis. Contra. ex. S. Nicolaus Maxime
 n. implicat accio totalis nar. ut ip. am ignis a totam suam
 virtutem exerceat, et similiter ignis b. ip. am exercet totam suam
 virtutem in productione. quod est calor talis omne ex ha.
 uerit totaliter virtutem v. et similiter virtutem fecun-
 di ignis: q. vtrique ignis eff. causa ad equam in actu
 secundo concurrens per eandem accionem. Ratio
 huius, quia causa in actu secundo ad equam
 est, que reducet ad actum secundum virtutem
 sufficientem pro effectu, p. sic p. huius vtrique
 ille ignis: ergo.

155

Ad argumentum distingo an-
 tendens: non repugnat accio perfectior illa, que
 sufficit ad ponendum eff. maiore parte p. fecio-
 nis, stante in p. p. q. quod n. p. formaliter influens;
 concedo: stante in p. p. q. quod p. formaliter
 influens; nego. Accio creatura accidentium quoad

quod n^o sit s^u influxus, id^o s^u in p^oro, quod
 sit s^u influxus, n^o. Actio creativa accidentium, quo
 ad vim productivam equalis est actioni eductivae eor^u
 dem accidentium. Eocausus creativus super eductivam
 sicut n^o in^o co, quod sicut maior influxus, p^o in^o co, q^u
 sicut t^u reddat, quasi p^o s^u s^u, et independentem
 a s^uro. Ad confirm^o omⁿis^u advent^u in^o causis m^o m^o
 causis credibile est id semper evenire, licet s^u vice
 aut ut causis inad^uat^u in actu 2°. No^o coam. R^o
 pro coa, sic intelligenda est, ut a causa dicat^u in^o acti
 2° ad^uata, que in^o in^o influxus, quem t^uic, et tunc
 p^ostat, reddat eff^u exist^utem independentem ab in
 fluxu alic^uus caus^u, sive totam suam virtutem vim
 flexus impendat, sive partem tant^u virtutis expon
 dat. Sectio 16^a. An naturaliter produci possit
 actus a duplici simul causa totali in actu 2°.

Sectio 16^a

An naturaliter produci possit actus a duplici simul
 causa totali in actu 2°.

156 Commis^u in o^o Philosophorum schola negativa pars
 ut textat^u Comius (D^o) diff. 26 metaph^u sectio
 n° 4^a numero 22. Nec tamen definita est. Latro

trons pars aſſertiva, Cam docet D. Inuac in Em
 piologia excitatorem Vt ſe. 3^a ubi D. P. Dupin
 in manuſcriptis Philoſophicis ſuis calculy addi
 diſſe ratur. D. Quibus hic diſſ. 33 ſectio 1^a
 5^a, et ſexta, qui orig ſeruat Nominales, et plures
 D. P. S. in manuſcriptis, et nobiſſime D. P. Uſta
 in phica ſpeculativa diſſ. 3^a cap. 2° paragrafo
 3°. Eodem parti adhuc videt Cajetanus apud
 H. Merino hic diſſ. 7^a queſ. 2^a Vt vniuerſi
 ſentit diſtinctio calceas accipere caſu queſtis. Ap
 centur eodem parti paſſi bini diſpoſiti equi, et
 in eodem inſtanti duo ignes. Quid tunc? oſiabund
 ne, ſi alius aliterum vnam expectat, et conbu
 rat; Nequaquam utraque in eſt cauſa neceſſariaque
 in illis ſi circumſtantijs neceſſario agere debet.

157

Sic Auto.

res. primum ſententijs tenent, tunc caſus utrumque
 in, quaſi collatis conſilijs pro conu accionum ad
 vnu eundem eſſe, que accio inadiquata eſt reſpo
 tu cogitabit, et ad equata tamq uſpectu vtriusque
 ſimul: Tunc in vtriusque ignis ſi cauſa ſufficienter
 applicata, conſoniusq aliterum quaſi ignoſcat n^o de
 bet impendere tamq conary, in ſtutusque quantum
 ſi aliter ſolus aer, n^o ſecus ac cy duo homines lapidem
 elevatur, qui n^o impendunt. tamas vnu, quantas vnu
 empedent ſi ſolus elevatur. Contra ſecundus ſentit

Auroris, tunc ignis productores eundem effectum per actiones
singulas totales, & adequatas, adeo ut si alter abesse
abisset effectus sufficeret in vi actionis posita ab alio
igne. Quod duo ignes simul, & equaliter applicentur
eidem parti subiecti ab aliquibus eundem naturaliter
prode, ab alijs autem id naturaliter contingere posse in
tina

158 Quodquid de hoc sit affirmamus cum Auroribus.
secundum primum, quod idem effectus potest naturaliter pro
duci per duas actiones totales a duplici causa a
diquata in actu 2° si contingat, quod, quomodocumque cau
sa simul applicentur eidem passivo. Probat: casu, quo
duo ignes ^{et} eundem passivo igni, et simul applicentur,
nuncque producant eundem effectum: sunt in causa nec
pari, que posita in actu 1° proprio debent opera
ri, & constat unum tantum ignem produci, si ille produ
cant nisi ut causa in actu secundo inadiquata. Quod
causa in actu 2° adiquata. Atque causa in actu 2°
adiquata operantur per actiones distas, et quarum
unaquaque sufficiens est ad effectum independentem ab alia.
Quod omnia constat propriam rationem primi sequi,
que probat: si unus tantum ignis ut tunc applica
tus producat ut causa in actu 2° inadiquata.
Quod ut adiquata in actu 2° ^{et} duo illi ignes
producant ut causa in actu 2° adiquata. Probat.

hic coa. ideo, qd' unus tanq' ignis adffer producat,
 ut causa in actu 2° adiquata, q'ra est sufficiens
 applicatus passo disposivo, bene potius producat ig-
 nem, et causa illius necessaria; p' in actu conjunctionis
 utriusq' ignis est independenter ab alio causa necessa-
 ria ignis potius potius producat illum alium
 ignem, et sufficenter applicatus. passo disposivo q' d'ao
 mitis, qua p' conjunctionem n' minus ignem utrius
 nec mirat' nata causa' necessaria, nec alter fit alteri subor-
 dinatus Explicatur, et confiat ita facta: in actu simulta-
 naq' concurrenti duplicis ignis neutri fit alteri subor-
 dinatus, neq' dependens ab alio ad operandi, deinde
 neutri cognoscit alterius presentiam ac tandem utriq'
 exiget operari independenter ab alio, et quambis alius
 in operari q' Deus ut auct' naturalis, et indulgentia
 usatum secundary exigentijs cooperat' cum utroque jus-
 ta ipsius exigentiam, p' quibus exigent' concordant' q'
 ipse totum effectum producat independenter ab alio. q' sic
 Deus cum utroque cooperatur.

160

Exigit: ignis ^a potius
 in actu 1° p' primo eandem omnino exigentiam habet
 ad concurrendum, sive solus fit, sive adfit ignis ^b;
 p' si solus fit ignis a utriusq' conbureu p' actionem suffi-
 cientem, et independenter ab igne ^b. q' senta debet conbu-
 re in presentia ignis ^b. Max cura est, quia exigen-
 tia causa' necessaria, est ipsius causa' necessaria nata, et sic

tra, unde cum per affirmatam ignis **b** n̄ mutet forma ignis
 nis **a**, neque existens debet variari. Miri incerta est
 apud omnes, et ex promissis rursus ead. Jam pro q̄
 ignis **a** solus est color. Quam corporari sicut per con-
 cursu adequari, et independentem ab igne **b**. q̄ et co-
 dem color. Quam corporari sicut absente igne **b**. q̄
 Quasi si deus hunc et concursum deus violentiam
 ignis inferat. Sicut violentum n̄ condeus illi, illi con-
 cursum, quem color. Et certe innotabilis est oppositio
 Unum, ^{aut} ~~atempore~~ confusio, quam contrarij sequuntur
 in agente natio, et n̄ cognoscunt.

161

Defendit ad vasarij in
 casu posito duos ignes atemporeales concurrentes, et p̄
 eandem actionem productores esse, quia duplex ac-
 tus pro eodem canitate esse superflua e, et quia
 bis agentia natio p̄, neque unus cognoscat p̄
 riq̄ alterius, nihilominus Deus, qui naturales causas ad
 dirigat, ac moderat, cognoscat superfluitate, unius ac-
 tionis ex illis idioque concurrat cum utroque igne
 tanquam cum una causa adequata in actu i, p̄
 paratque suam omnipotam ad unam diversarum ac-
 tionem adequatam. Hoc est totius oppositij doctrina, ha-
 bet vasari, et cardo. Quam in via casus superflu-
 itatis debet fundatum est ad tantam machinam acri-
 dam, excusum quidem est a monstis, quoniam mi-
 rara est, si illud fundamur p̄raet n̄ homo est?

cupiens, n̄. hanc semelipsum, neque alia nava fuisset
monstra, de quibus Quintilius in suo mundo scribit
rari.

162 Sic atque: hanc monstra n̄. omnia sunt tantum
necna nava, si per accidens concurrunt eorum accidat, pro
ducuntur: 2° si per accidens concurrant duo rones iuxta
prosum casus effus, ille producent per duas acciones
tales. Probo eam: deo primus quia hanc monstra pape
flua, et propter intensionem nava dicant, propter tamen
concurrere causam producant eo, quod raris nava nava
di eorum nava nava nequeat suspendi, et raris duorum
num ad equate producantia est etiam raris nava, quae nava
lira suspendi nequeat. 3° hanc duae acciones totales circa eam
dem effus superflua sint prostra tamen simultaneitate
rum nava poni debent. Potest itaque effus nava n̄. u
n̄. ubi salvia reum, et in hoc sensu dici superflua, quae
tamen nava aspectu eorum parvulorum, quorum
n̄. operantia suspendi n̄. potest, et exigi operantia, quan
tum potest.

163 Sicut 2° Quis n̄. cogit causam efficiendum
monstra forum, quia hoc esse violentum ipsis nava
n̄. nec cogit vni operantiam ad equatam roneum,
quia hoc ut eorum iura violat. Mitto alias senten
tias. N̄. y probationes. 1^a anima ralis locatur dupli
ci spacio rpalmani, qd̄ n̄. indiget ad existendum sim
pliciter in corpore, in quo mater absque curibus.

Secunda: univ^{er} corpori pluribus modis: & scilicet
 usum rotatum exigentia, potest esse productum
 pluri actione rotati, qua n^{on} agit. Tertia plures sacu-
 dotis n^{on} concurrant concursant super eundem
 partem proficere simul vana consecrationis; p^{er} unum
 quisque possum consecrari, ut docet S^{an}ctus Thomas 3us q^{uestio}
 61us art^{iculus} 2us. Quarta plures peccata mortalia po-
 sunt et simul causae adequatae expulsiōnis gratiae. Atque
 proinde, quod quibus Avours probant a naturalia posi-
 tum simultaneam concurrentiam duplicis causae ad equa-
 tem in actu 2° pro eodem effectu. Sectio 17^a Respon-
 siones.

Sectio 17^a

Respon^{siones} opposit^{iones}. ~~var~~

~~~~~~~~~

164 Opposuit V^{er} agens nat^{ur}ale, q^{uo} concurrunt simul
 cum alio, a quo subari potest n^{on} exigunt eundem con-
 cursus. Quibus quum exigunt in absentia al^{ter}ius agen-
 tis: & in illa circumstantia requirit naturalis ponit ac-
 tionem ad equam, quam ponit in absentia al^{ter}ius
 agentis. Probatur: finis agentis naturalis est effici-
 milia sibi ipsam, & producere effectum, & tunc finis

n indiget vero illo concursu Divino, quem exigitur
 ab ipso aliter agens: q. s. qdo concurrens simul
 cum alio, q. quo subari potest n exigitur. Proba
 & mix: qdo agens naturale concurrens cu alio, a quo suba
 ri potest, consequitur suu finem operans per actionem un
 que agenti convenientem: q. s.

165.

Repleo negando ans: nat
 agens naturale possum in actu v. proximo ad operandum,
 semper habet eandem exigentiam nec eam mutare
 potest nisi proximam exigeret naturam. Semper q. s. cum
 dem concursu Divino exigitur ad satisfaciendum actui
 v. et ad producendum, quod in se continetur eo mo
 do, quo est virtus pretermissa; p. agens naturale o. fr
 turum in actu v. proximo est virtus creata adequati
 pretermissa effectus: q. s. exigitur divinum concursum adequa
 tum ad adequate producendum effectum. Ad probationem ad
 tis discepto max: finis agentis est assimilari sibi ip
 sum, v. producere effectum eo modo, quo illum continetur;
 alio; alio modo, no max, et mixtum sub data discepto.

166

Ca
 use naturae non cooperantur exigant exigentiam naturaliac
 tion secundum suu virtutis modo, quo actus secundus pro
 continetur in actu v. ay. Ratio q. hae exigentia naturaliac
 rem nil est aliud, quam virtus cause esse, et independen
 ter ab alio pro accidens superveniente necessitata ad exi
 gendum in actu p. actionem adequatam; aliter quomodi

effus superflua una ex illis actionibus; n̄ tamen effor
 nino superflua, quia fit ad explendam exigentiam
 dissipari. inter istas, et actiones. Producta una fit ab
 vno agente, et passu vadit opteri ratione, et utrumque
 opus ad pluri producatur id, quod in actu v. p̄convenit
 vnoq; sic caa in actu v. p̄cōns producatur eadem emittit
 effum. inde Quis potius que fita dicitur quoad individua
 effus mixto dicitur illi numero q̄q, qui in vno agente p̄n
 nit, et si agentia n̄ producerent p̄ actiones adequatas, non
 unū iuxta ipsarū naturā, neque ad pluri vni quodque ad similitu
 rē sibi passu, n̄ se exercit vna ad pluri potius effus p̄
 ducatur effus independens a quacūq; alia.

169

Ad confectionem p̄s ne
 oparians, quia vis agentis naturalis est ad producendū effus, licet
 effus dū n̄ est, n̄ cogat produci ad propagandū speciem, et ad
 fundendū, explanandūq; suā virtutē. Dispositio tamen ad ex
 plendam p̄ se indigentū effus; ideo, ad explendū p̄ aliud n̄
 caa adequata se solam tunc effus; et ex sua natura ordinata
 explendū p̄ se ipsa totū dependens, quae effus h̄t a caa suffi
 ciente, et adequata, et fit in casu quibus vna illis cais n̄ ma
 nent omnino ociosa, et si p̄ alig caa possit consequi propaga
 tōnū speciem, a similitudine passu, et d̄p̄sionū indigentū effus, q̄
 scilicet hoc intendit assequi p̄ se, et media sua operatione ob
 similitudinem rationem n̄ cū contrarietate cum inflatū rationem
 inadequato. Ad rationē disquisitū. Quis n̄ aptus om
 nipoam, nisi ad vnam actionem totalem, scilicet ad accio

nis nulla de necessitas, & indigena; adeo, si de indigena
 tra aliter accionis; no mty Pluim, vtauo Nay n
 folz, s' de exigentia effus; p' etiam exigentia ca.

170

Opponens.

3. agentia naturalia sepe atemperant suz causz ad passivitate
 eius. q' Probat ans: V' duo equi sunt agentia natura; Nam musa p'
 tratus n' habet tantu tonary, ad trahendq' redq' quany solus q'
 2. visus cum q' hab' v' n' impedit tantu tonary in intellentione,
 quany dy n' h' hab' v' alias hab' v' n' facit v' 3. P'us
 h'ar caa in actu v' ad equata effus' producia creatura atempe
 rat conat' suz suz, neque ut possit rotalem in actu. ne spe
 p'fluat: q' similiter. Non negamus caq' rotale in ac
 tu v' remore aliquando n' p' rotale in actu 2. 10, quod ipsi de
 fiat aliqua op'atio, & op'dino r'untis. Negamus tantu, q'
 caa ad equata natura op'atio in actu v' proximo, & impedire po
 ssi conbire suz op'atione ad equatq', v'us reprime, aut ay
 op'are causz.

171

Ad argum' itaque no ans de agentibus necessariis
 n' cooperativis op'ativis in actu v' proximo ad op'andq'. Ad m'
 probandq' r'asa maxi, no mty omno, nq' aliquando e' iust' eng
 efficacitas magny p'nt' conare in motu, ut q'do redocna
 ca' r'at, et in r'at suz trahit aliz equiz no cog. Equz p' sua z
 nary, & app'omiaciony ad curuz e' caa tantu remora rotus co
 natus, quem potest ponere. Distinct' caa proxima, & spe
 dita ad conat' requir' q' p' op'atione ap'entus ad cur
 sum, q'p' op'atio om' v' p' p' r'ines animalis impendq'

das in conatu. Hæc exercitia varia est prout diversa sunt ob-
 ta externa à quibus apponitur motus. nō^a prout diversa
 est prout in calcaxis, et vias percussio. Nam sic: equos aequa-
 li exercitacione apponitur equali conatu in pender, cum maxime
 re, et mix cum mix, quia equi, et huiusmodi exercitia sunt
 varia in actu V. proximo talis dextrari conatus, et impulsus.

172.

Ad-

motu igitur auctus alteratione, quo primo cognoscitur presentia
 adveniens, ex qua maali cognitione prout in, q^{ue} mix exercitia
 in illo apponitur ad in pender, prout in, q^{ue} mix exercitia
 and, deo que artemperat concussio. Conari ignis rō^a apponitur
 passo dispositio ead^a varia in actu V. proximo ostensa, cuius
 vius obfusio neque acussio, neque decessio. p^{ro} presentia
 tū, et absentiam alterius ignis, neque rem exprimit
 sua vius operacionem, ob hęc que nequā variare in fle-
 xum per circumstantia exercitia presentia alterius ig-
 nis.

173. Secunda probatio mix, si neget habitum phisice in-
 fluxu in actum intellectualem. Hoc autem omni pro-
 nunc, dico, quod habitus est causa simpliciter inadequa-
 ta, subordinataque intellectui, q^{ue} actualiter est habitus,
 a intellectu rō^a una duntaxat causa totalis, que p^{ro}
 una totalis actionem operat, sicut duo rō^a ned.
 Ad rationem, quod Deus concurrat adhibens in fluxu
 Cuanitax, deo que solent p^{ro} in fluxum presentia
 tem exprimit de mix, que presentia presentia. Dico

7
 na Quis in tali concursu est saltem posse possit habere
 potestatem maxime, et maxime in futurum impendere pro
 suo honoris, sicut homo liberi, iam maxime, et maxime in
 re imprimis laudis, quae proxiis, iam maxime secundum sta-
 tum sui voluntatis; si sic casu naturae adequatae.

VI.

Opponens Quarto

eadem causa nequit naturaliter producere eundem
 effectum, pro duas actiones adequatas ab ipsa causa pro-
 venientes: quae neque duplex causa. Confirmatur: effectus
 unus, naturaliter dependet ab unica tantum causa: quae nequit na-
 turaliter produci a duplici. Probat autem: effectus unus
 tantum dependet naturaliter, ab eo, quod igitur ad eum
 tendunt; si in eo est duplici causa adequata: quae. Ad hoc
 est respiciendum, non cogit. Dissimilitudo est: effectus existit
 sufficienter produci ab una causa adequata sufficienter
 una actio adequata, altera que actio totalis quaeque
 causa est superflua, et inveniuntur tam respectu ter-
 mini, quam respectu causae, quae propter unam
 actionem totalem exerceat suam virtutem. Et
 ratio existit produci a duplici causa neces-
 saria, et adequata in actu primo requiritur du-
 plex actio totalis, non denuo virtus in actu
 primo superflua, et otiosa.

175 Ad confectionem disquisitio an: effectus unus naturaliter depen-
 dit dependentia radicali ab una tantum causa; no sibi
 quas de causa dictata, quia dependet a pluribus sub
 disjuncto: naturaliter dependet dependentia actualis
 influxus, subdisquisitio: naturaliter dependet dependen-
 tia actualis influxus necessarii ab una tantum cau-
 sa; id est: dependentia capacitatis actualis influxus,
 et dependentia actualis originis; no an. Effus igitur
 produci a qualibet causa, sicut sub disjuncto dependet
 ab obus: effus actualiter existens manifestatur originis
 non solum causa, a qua accipiat e, habet tamen
 capacitatem ut dependat a duplici; et sic a duplici
 potest dici; hanc capacitatem trahendi influxus plurium
 causarum, et oriendi a pluribus est iuxta naturam
 effus competentem in virtute plurium, et nullam dicta-
 re existentis nec respondentis. Ad probationem advenit dis-
 quisitio an: effectus unus tantum dependet naturaliter
 dependentia necessarii ab eo, quo coet: dependentia
 actualis influxus, et originis; no an.

176. Opponitur
 ignis, et calor quos proprietates sunt due cause in ac-
 tu s. adequatas productivas caloris; sed tamen ab
 operantur concurrenter, et producant, ut cause par-
 tiales in actu 2. per eandem actionem. s. d.
 Genes citatus mihi videtur, quia calor subordinatur
 igni, cuius est proprietas, et amborum concurrenter.

tra est ex praescripto, et destinatione naturae. Ex autem
hoc amissio desiderii credo diffinitionem ad alias causas
necessarias in casu simultaneae applicationis: ideo bona
Lavis Henao ipse aliter videtur, scilicet quod ignis et
calor ut causas adequatas in actu 2° producant non
cumque, sed diversis gradibus caloris: scilicet concurrunt
ad productionem ejusdem gradus, quia (Lavis) dicitur
idem individuum gradus ab utroque produci, illi
producent per duas actiones distictas: unde neganda
est mix

117
Propositio 6°: duo agentia nequeunt naturaliter
simul, et aequae applicari eodem passivo. Probatur
sic applicari non possunt, quoniam agentia penetrant, et
naturaliter et non potest. De hoc argumentum cadunt
aliqui, quod casus quiescit, est naturaliter impossibile
bis agentia, si ita possent applicari producere unam
duas actiones adequatas. Et quod dicimus de igne, et ca-
loris causas productivas caloris? Quia tunc quibus
ignis non ita potest circumquaque ignis fieri, ut cen-
trum quibus intra sphaeram ignis aequae disticta a dua-
bus partibus ignis, qui simul in centrum agant?
Desidero tamen, quod quiescit procedit ex suppositione,
quod duo agentia simul, et aequae applicent eodem pas-
sivo. Si autem hoc impossibile sit, erit etiam impo-
sibile naturaliter duplex actio totalis non ratione actionum
adequatarum ^{et mixta} tractarum ad eundem effectum, sed propter

impolitarum simul tanq[ue] applicacionis agentiu. Tractatus 2.
De causa 1^a efficiente. Sectio 1^a de existentia caus[ae] N,
et de eius cooperatione cu[m] creaturis.

Tractatus 2.º

De causa prima efficiente.

Sectio 1^a

De existentia caus[ae] N, et de eius cooperatione cu[m] creaturis.

178 Existere aliquam causam, a quo ois alij dependant,
et existentiam mutua[m], agnoveru[n]t passim Philosophi,
et multis argumentis n[on] dubie demonstrat. Refe-
rat h[ic] ex D^o. Anselmo apud D^m Mureta de
essentia, et attributis Disp. 1^a ens ase, et necessarium
est posse q[uo]d existit. Ans est evidens: evidens namq[ue]
est ens ase necessarium a summe perfectum, ac proin-
de n[on] esse impossibile, cum impossibile perfectum n[on] sit. Vel
aliter nullum bonum est esse chimicum; p[ro]tans o[mn]i defec-
tu est bonum: q[uo]d carens o[mn]i defectu n[on] est chimicum. Dy-
missa sunt evidentes, et subinfat. q[uo]d ens carens o[mn]i
defectu est posse, quia si n[on] est posse habent hunc ma-
xim[um] defectum: q[uo]d quomodocumq[ue] ens existit. nam ens n[on]
existens n[on] potest ad optime, neq[ue] est carens o[mn]i

179
defectum. nam posse in eis defectus est. Supposita
ra a s. porius, que dissipata causa primis existens,
rogas an causa prima efficiat effectus omnes, qui p.
deant a causis creatis, ita ut creatur, sicut eant
de eo ad efficiendum, eant etiam ipse in medio influ-
yu ad operandum. Affert seu omnium Scholasticorum
sententia contra Durandum, Aruolum, Nicolaum Bon-
tum, et Ludovicum de Totis Cappuccinum. Sententia huc
negativa multis anseris inuadit a Theologis, que
proxima causa, et auctoribus obnoxia exist-
timat a Gravissimis Doctoribus. Deo affirmativa
Sententia tenenda est ut vera, et indubia, et que ex sacra
Scriptura, et dictis Patrum sancit.

180. Probat ita que
primo ex sacra Scriptura luculentis testimonijs.
Nam Isaias 46° dicit. Domine ora in opera
nostra operatus est Nobis. Et prima ad Corinthios
cap. 12° versiculo sexto: idem. vixit. Quis, qui ope-
rat ora in vobis; Et Joannis 1°. ora pro ipso fac-
ta sunt, et sine ipso factum est nihil; Alia plura
alia, nunc cum nota ex Augustino desumpta, quod
vera sacra Scriptura in toto rigore, et proprietate
sermonis accipienda sunt, qd nullum inde sequat in
conueniens, et ad nullum sequat ex immediato phi-
co Dei concursu cum creaturis, que ipse alicui

testimonia significant, recte ex illis yusmodi Divinum
concursum cum omnibus Curatorum operationibus deduc
ced.

181 Probat 2° eadem Sententia Sanctorum Patrum au
toritate. Dicit S^s Augustinus, qui libro 3° de Ge
nisi ad Litteram cap. 10 expressè Curandi Sententiam
rejecit per hæc: scitis in, qui adhibent tantummodum
quod ipsi faciunt a Deo. Curia non fieri ab ipso Mundo,
quod sicut illi ordinavit, et existit. Quem autem ipsorum
militi operari; contra quos profert illa Sententia Domi
ni. Si minus usque modo operat. Deinde, quia non
solum magna, atque præcipua reum etiam ista reu
na, et extrema ipse operat. Ita dicit Apostolus.
In feminas in corpus, quod futurum, per nudum quantum
nus autem dat illi corpus, sicut vult, et vivificasse
nominis ipsum Corpus. Addeat S^s Aug^s Amicus, et con
temporaneus S^s Hieronimus in Epistola ad Iulianum
ton: si volueris inquit cur vales per motum manuum;
quod scire, stare, ambulare semper mihi auxilium Dei necessa
rium est.

182 Sequat S^s Crisostomus, Homilia 37 in Joannem:
quod si præconatus ait, quomodo Dava operat?
accipere quo modo: cum Solem orientem Lunam
usum sanar, fontes fluvios: cetera omnia, quibus hoc vo
ntum constat videt, intellige perpetuam Davæ opera
tionem. Et S^s Gregorius 6° Moralium cap. 18 inquit:

11) Dei, qui creata sunt per se si subsistentia prevalant, neque
 12) moveri; si in tantum subsistent, in quantum ut a di-
 13) beant accipiunt; In tantum movere in quantum
 nocet ubi in finem. Disponunt. Et hoc est concursus. San-
ctonia apud Sanctum Quintum de providentia disposita. De-
niq fit arguere affinitate, quia Divina providentia
infinita est perfectior ipsius est ora profectus, in minu-
tissima curam, ut ut justa S. Mattheum. Capitulum
numerati sunt, et similiter, quia infinita est Divina
Justitia ad eam spectat et minutissimum peccatum, ut
ne verbum oratio sum, dijudicare, si minus infinita
est Divina omnipotens, que titulo inmensitatis passer-
isima est in causa secundum q ad eam spectat ora pro-
fectus, que sunt, facere. et per omnes effus concurre Quatu-
or rum.

183 Obiicitur V. Quis si concurrit cum causis ma-
li, et facit ad ipsarum effectus. q si neque concurrit in-
mediati cum causa efficienti causa. Argumentum revertitur.
Deus ne mediati, ne immediati concurrit in opere causis
malis et facit, cum istiusmodi causis. q si neque
mediati, ne immediati concurrit in opere causis ef-
ficentis, cum causa efficienti causa. q si existit hic,
et si producta saltem mediati a Deo. Directe Dis-
quis ans: non concurrit in opere causis malis, aut facit;
Ido, quia hoc est, quod Deus accipit ut subtrahat, aut ac-
ciat ut faciat, quod maxima imperfectio est. si concur-

ut cum causis materialibus et finalibus in actu causis efficientibus;
non ens; quia quicquid in actu causis materialibus aut finalibus
causatur a materia, et finalis hoc ipsum causatur a Deo absque
que imperfectione ista in actu causis efficientibus

182

Obicitur 2°

Deus operatur mediis causis 2° et per causas 2° quae solum
sunt mediantes. Constat si Deus abnequitur immediate
causa creata ut causa inadequata, et partialis; hoc
dicitur imperfectionem: quod si concurrens immediate. Ad
quod dico coens: sed operatur mediate secundum
partes, quod dicitur operari mediate; ideo, secundum
natura, quod dicitur Deo non coeque. Deus quatenus pro
ducit causam productivam effectus operatur mediate effectus,
causam scilicet producendo simul etiam cum causa
producit effectus ipsam: unde non operatur mediate secun-
dum natura, quod ille coeque dicitur non producendi effectus
mediate

183

Ad confirmationem disquisitio maxime ut causa inadequa-
ta in actu 2° ideo: in actu 1° subdisquisitio respectu effectus
arguentis imperfectionem in causa adaequata ut est actu
vitalis creata; ideo. respectu effectus non arguentis imper-
fectionem; non. Licet Deus continet se ipse ista imper-
fectionem omni effectus et potens se ipse se ipse producere effectus,
cujus productio non dicitur imperfectionem, tamen in
actu 2° se exercet ut causa inadequata, et partialis
in vi actionis, hoc autem imperfectionem non arguit;

186
summam Quae commendat perfectionem, quae est cau-
sa partialis indigentia, et necessitatis, per sua dignita-
tem, ob quam minus sui concursus ad hoc ut eadem
et eam operentur

186
Objecio 3°: Sicut Deus est cau-
sa effectiva omnium ita est causa finalis; per ad hoc non
requiritur, quod sit finis immediatus omnium effectuum. Quia
qui ad illud, quod sit causa immediati efficiens omnes effectus.
Constat: ut Deus sit causa efficiens omnes effectus crea-
turae, sufficit, quod creaturae constent; quod non requiritur, quod
immediati cum illa concurrat. Ad argumentum concessiona-
rii; non minus, quia Deus est causa finalis immédia-
ta omnium: nam ad sui nominis gloriam ordinatores
creaturarum operantur: mirifica in propria semet-
ipsum operatus est Dominus. Clamat Scriptura. Et
hoc verum est, licet creaturae non operentur nisi in-
dant Deum ut finem. Ad confutationem non autem quod
causa solum mediata effectus absoluti non est causa effectus; ut
Scriptura autem, et Patribus colligitur, quod Deus est ve-
ra causa omnium effectuum, et operationum creaturae. Sicut per
Deum in quibus constat hic Deus simul tanquam concu-
sus cum creatura.

Secção 2ª

In quong existat hic Dei simultaneus
concurfus cu creaturis.

187 Concurrit Deus cum creaturis ad oes earum effe-
tus, et quæ actioni? Numc alia actione adequati-
dista ab actione creaturæ, et quæ tunc ad actionem crea-
turæ, et ad eandem effert? Numc pro actionem cui
ipso Deo identificam? Quam concursum pro eandem
omnino actionem creaturæ ita ut actio illa, qua pro-
ducitur effus sit simul, et identica actio Dei, et creaturæ;
actio Divina, et creata Divina si utique entitati
re par est Deus: sed denominative, quia oritur a Deo, et
creata, quatenus ipsa actio oritur a creatura, docent
commentes N. et Sane Suarez dispo 22 Meppharæ
seccione 3ª et Baconis apud Clisum dispo, et quæ 3ª
Alto unico. Thomæ frequenter docent Deum concu-
rere pro actionem suam identificam, et in actu Di-
vini voluntatis consistentem, quæ actio proinde tunc ad
actionem creaturæ est concurfus proprius, et simultaneus
concurfus, proinde tunc ad ipsius creaturæ effe-

188 ta conclusio sit eadem et in actio creaturæ, et actio Dei
concurrentis cum ipsa. Pro conclusione proinde vide S. Tho

mas, qui 1^a parte ques. 102. articulo 3° ad 2^m arg. Una
actio n^o procedit a duobus agentibus unius ordinis
(id est in actu secundo totalibus). Si nihil prohibet
quod una, eadem actio procedat a primo, et 2°
agenti: Probat^r etiam ratione: actio productiva est
actualis, finalis, et immediata dependentia sui a causa
sua. q^d si actio creaturæ n^o est idem actio Dei quæ pro-
di actio n^o est actualis, finalis, et immediata depend-
entia sui a Deo. Hoc certum est subsumo; si actio
Creaturæ n^o est actualis, et immediata dependentia sui
a Deo, daretur aliqua creatura, quæ immediatè non de-
pendeat a Deo, quod adfectum est. omne specula-
tura a Deo est, et a Deo immediatè dependet in
sua a, et conservari. q^d.

183

Probat^r sequela mixis subsumo.
q^d actio Creaturæ aliqua creatura est, cum sit aliquid
verum, et entitas quædam adproducta; si talis ac-
tio n^o dependet immediatè a Deo pro se ipsam,
ut constat, non neque per actionum reflexam, quæ
est articulo 3° Theoricæ ut certum sibi persuasum Phi-
losophi, actionum reflexarum saltem naturaliter esse im-
possibile. Deinde ejusmodi actio reflexa omnino su-
perflua est, cum eadem actio possit a duobus agenti-
bus proveniri, maxime, quod alteri alteri subordi-
nat^r ut patet in mixis, et specie, et idem debet esse
in Deo, et creatura ut constat ex S^o Thomæ citato.

Dicitur si accio Cuariy per aliam accionum pp.
 deat a Deo, sequitur, quod Deus n̄ posset immedia-
 ti destruire accionem Cuariy per subtractionem concu-
 sus, et per mixtā cessationem a consecratione accionis.
 quia accio Cuariy per se ipsam ut adiquata produc-
 tio sui, sui emanat a Cuariy, ab hacque adiquata
 dependet: unde Deus ad destrucndū quomodocūq; ac-
 cionem tenetur destruire Cuariy.

196 Confiat si Coercitio
 Hostiay vera est superflua et concursus Dei simul
 unus, quod n̄ adiat Hostes: Probat tamen Deus
 per illam accionem accionis, que est concursus per
 visum immediatū causat accionem Cuariy: q̄ et ipsa
 eandem immediatū causat effici. quia mediatio
 accionis n̄ est immediatū causā ut per se effus: q̄
 superflua alia accio Dei ut, q̄ si dista causa ad effu-
 sionem contra Hostes: accio ipsa illius virtutis, a
 qua presupposita pendet essentialiter, et immediatē im-
 mediante ut quo, ita ut videat ipsum, et virtutem.
 nihil minus etiam modaliter, et ut quo; per se pen-
 det accio Cuariy a virtute Dei per se presupposita: nam
 que iuxta Hostes n̄ mediā alia accio existendū: q̄
 accio Cuariy est accio Dei, et virtutis Cuariy.

197 Confiat si Deus, et voluntas Cuariy per eandem
 accionem concurrunt ad producendum amorem vera-

tales libertas creata. q. d. Probat ans, quia cum
illa accio essentialiter conuertatur ex amore, posita concu-
se actuali. Quid; voluntas n. manet indifferens
ad amorem. Constat s. accio, quia voluntas crea-
ta operatur amorem provenit immediate a Deo
n. esset in potestate voluntatis ponere, & non ad-
sim accionem: q. d. per hanc voluntas n. exerceret su-
am libertatem. Quod ans arguit, ex probato dis-
quis. Voluntas non manet contra indifferens;
Quum; adentem indifferens; Talis; sicut positi-
ta accione, que provenit tantum a Voluntate
sicut hęc n. manet contra indifferens ad amorem n.
ideo exerceret libertatem, ut n. exerceret posita accione, que
simul a Deo proveniat, quia vna dicitur accione i. p. s.
nes voluntatis creatę.

192. Et ratio a priori est, quia licet acciole-
atur s. etiam accio Dei, tamen Deus n. cogit creaturę
operari, neque dicitur ad accionem, quin ponatur concurrere
derivatus a creatura, qui dicitur operari non libere possit
omnino. Et licet eadē accio proveniat ab habitu caritative,
et a voluntate, nihil hominis n. ab habitu; s. a voluntate
derivans provenit v. a principio eligente, et derivante
accionem. Ad confirmationem nō ans. n. in Deus preparat
suas omnipotē ad operari creaturę ut in voluntate huius
s. ponere, & n. talē operari, prout ipsa eligit, et ma-
nere.

133

In stabis posito actuali concursu Cui denotatur cy
 actione Cuanus voluntas cuara ni potest operari, si Cui
 ni opus: q^o via cui hie causalis: idio voluntas operat
 quia operat Cui: q^o Cui denotatur volentia ad opem
 Cui: exeres liberas. Concesso adente, dis quo p^omi cois
 q^o vera cui hie causalis V^a: si quia denotante denia
 q^o causalitatis ei operacione; idio: denotante Cui p^omi
 cupia electioy, et denotaty operacionis; no cog. Causalitatis
 fa ad pluri falsa e; quia denotat Cui^o p^omi, aqua o
 perat in cuara immudite electioy p^omi, que p^omi, cy
 si ipsa cuara, vera cui ad pluri hie opposita p^omi: idio
 Cui operat, quia voluntas creata operat: Cui in ad op
 raoniz libiq cuarey scilicet a cuara denotans. Hinc
 actio illa p^omi est a cuara, p^omi e ipsa actione, p^omi
 est a Cui p^omi causativis hie, p^omi in opem cau
 si illatiz fa, et p^omi tate raonis.

134

In stabis xxxij: Dicitur h
 Cui de causis p^omi V^a aut causa p^omi p^omi agi in
 causaty, et vehementer in quibus ipse: q^o operat Cui p^omi
 et est operat Cui, et ni e via. Respo cy 3.
 Suarez disp. 22 metaphis p^omi 3^a numero 10 Dicitur
 va explicandz u^o causa p^omi p^omi agi in causatem,
 et qus opem, quomobis in idem cuara cy operacione Cu
 aruz p^omi e operat Cui nunc p^omi tate dicitur
 tis, quomobis in respectu illius actionis e agens su
 p^omi p^omi in respectu illius actionis e agens su
 p^omi p^omi in respectu illius actionis e agens su

mens a Deo est ab agente independente, et ut ipse veniens a Creatura est ab agente dependente ab alio. Sic enim Deus veliminius in quodam efflu Creaturam, quia creatura solum producit effectum; Deus autem, effectum, et Creaturam producit; ipsa quoque dat virtutem operari. Tandem illa actio prior a Deo prior est in suscipiendo causa, quae ipsa prior est a Creatura, nam ex operatione Creaturae infusa divina operatio; ex eo autem quod Deus operatur, non infusa operatio Creaturae. Unde hoc rati fiat, quod operatio Creaturae sit etiam prior cooperatione Divina in alio sensu supra explicato.

193. Instabis adhuc: amor Creaturae vera est immensus, et vitalis; non est talis respectu Dei: et ille amor non est in operatio Dei; Confirmandis effus creaturae identica actione, et talis dependente ab Deo: et identica actione, per quam est a Deo: nam dependente est actio: atqui non identica actione, per quam est a Creatura: et actio ipsa quam est a Deo distat ab actione per quam est a Creatura. Deo Deo distans magis est immensus, et vitalis respectu omnis principii, a quo procedit, non respectu alius Creaturae scilicet; et operatio potest esse immensus, et vitalis respectu unius principii, illius nempe, quod per ipsam operationem vivit, et simul ei potest transire in vitalis respectu alio principii: sic acus fidei vitalis est respectu intellectus, non autem respectu habitus, a quo etiam in mediana procedit. Ad confirmationem de ante de dependen-

na radicali quia ois creatura ex raone talis habet exire
 dependere a Deo, ut omnium rerum principio, et illud nodi
 dependia actuali consistere in actione productiva. Contra
 dicendi falsum est.

196

Contradicis 2°: actiones specificantur a ca
 is: q^o a diversis causis nequeunt nisi provenire actiones di
 versae. Quia si vera est Nra sententia, sequitur, quod
 actio Creaturae non possit produci a solo Deo, sed impli
 cat effectus peccatorum, qui a solo Deo produci neque
 ar. q^o. Ans arguit falsum est iuxta doctrinam, quae ex S.
 Thoma dedimus libro precedente numero 583. Examen
 omni modo dicitur: q^o a diversis causis in actu 2° adequatis
 nequeunt nisi provenire actiones diversae, omnino a diversis
 causis in actu 2° inadequatis, et altera alteri subordinata, ne
 que ipsae tantum ut actionum operantur et voluntas, et habitus,
 intellectus, et species impressa. Ad contrafectionem admittit sequen
 tia non minus: ne licet si positus actio actionis, et creatura
 creaturae producitur a Deo per actionem reflexam,
 adhuc non possit produci a solo Deo, natura, qui ipse
 effectus, quod a creatura producitur, ut Deus per aliquam
 actionem reflexam illam producat.

197

Contradicis 3°. Deus ne
 qui agere per actionem a se ut distantem q^o. Ans pro
 bat primo: Deus est agens uniformiter in linea agendi, et
 in finem, in sua linea bonitatis sicut voluntas actualitate;
 sed linea actualitatis de linea agendi est actio: et est.

Secundo: agens perficitur per suam actionem, Quod
autem per se fieri nequit per actionem a se diversa. Constat si
actio Creaturæ sit in actio Dei, Quod pendebit in o
perando a Creatura: nisi potest operari per actionem
Creaturæ seu Creatura: q. Ans. ar. in negando est a
Thomæ, si cum 3. Thomæ quæ. 1. S. ar. 2. tenentur
suz Dei simultaneus in e. causa, neque tunc pendet,
nq. si ejusmodi concursus in sui causa per actio generantur
cu. huc essentialiter pendat a ma. creaturæ in posse
identitari cu. Deo

198

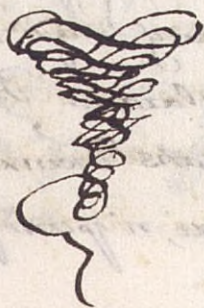
Nec probationibus adductis su
mat. Ans. in prima, q. actio immanens est perfec
tio intrinseca agentis in autem actio transiens, qualis est
respectu Dei actio Creaturæ, actio itaque transiens est
perfectio extrinseca respectu Creaturæ, quia per illam ex
plicat, et immunitur suæ virtutis et in hoc sensu ejus
modi actio potest dici perfectio extrinseca respectu Dei
quatenus per ipsius operationis suæ, omnipot. cognosce
mus. Deinde ad virtutis inferioris in inferioris identi
tatem seu nisi perfectionis actus, in suo perfectionem
actualitatis pervenit ad hunc profic, et effus aliter
Deus identitatis cum effus sui existentia. Tandem si se
us identitatis seu actionis productivam mundi sequitur
quod mundus ab eterno existit, nam huc existit
quo existit actio ipsius productiva essentialiter con
va cum ipsius existentia. Id huc actio ab eterno exi

per se cum Deo demeretur. Pater hinc ad secundum
probatum.

199.

Ad consuetudinem non ans, quia Deus ita coopera-
tur Creaturae ut illi deesse, et virtutis operantibus quae Cu-
aura pendet a Deo in operando. Neque quia non potest o-
perari sui alio statim dicendus est pendere in operando.
ab illo, quod statim subjectionis quaedam; et homo improp-
rie dicitur pendere in scribendo a calamo, quo scribitur
ipsa scribitur. Si autem dependens improprie vocas illam, nec
statim adhibendi causa erant, propterea, quod Deus velut
illa agere, dicam, quod Deus dependet in tali operatione
dependens in seipsum ex parte divinae virtutis, per par-
te actionis, quatenus in supposito facta non nisi per illam
actionem potest operari. Nota, quod Deus causa in
mediata amoris, et actus liberi creaturae, neque amor, neque
liberi immediati operatur per actum Creaturae sicut neque
habens amor, neque liberi se exercet per actum ad quem im-
mediata concurrat, et ratio est, quia ad hoc proprium immu-
diata influentia requiritur concurrere ad actum ut principium,
et secundum, quo pacto Deus non concurrat immediata
ad actus creaturae. Sectio 3ª Explicit magis procedentia

Sección 3ª

Explicar mag precederium.

200 Negant quidam Dei concursu immediate soluci ad
oes euarias operationes in felicitate conuincuntur obicis
hominum peccatis. Sed neque solus equaliter, quamvis turpissi-
ma illustre loca, neque sanctorum infinita exasibus homi-
ny deinceps potest. Concursu itaque Deus et euari-
ta ad peccatum. Ad satis minus illud Isai cap 43.º fer-
uimur me fecisti in peccatis tuis, prohibuisti mihi laborem
in iniquitatibus tuis. Nota in prohibuisti mihi laborem
ubi dicitur solucio Dei deuota. Dicitur operatio quae
et euarias itaq; peccaminosa est aliquid esse euari. si-
cut Deus ad illi in dicitur soluci immediate, siquidem
existere esse euari, cuius uero, et operatio in pendere immedia-
te a Deo quod ad quod est.

201 Neque ideo et Luxuria, et
Est Calorino Deus blasphemus ostinendus et auctor, et cau-
sa peccati sicut auctor est bonorum operum: ne Deus dicitur
suo modo dicitur ad peccatum, atque ad actus bonos. et
omnia hos Canonice declarantur Tridentinum sessione 6ª
canone 6º anathematizans dicitur, mala opera ita
et bona Dei operari, in peccatis sicut solus Penam

1) proprii, et pro se adio ut si proprii eius proprii, si minus
 2) iudicio iudei, qui vocat Pauli. Itaque Deus tan ad
 bona opera, quae ad mala phici immediate concurrunt, et
 hoc tam discrimine, quod ad bona opera concurrunt ali
 cundo, morando, et errando voluntariis p^o eius au
 xilia, consilia, et precepta, idemque auctori, et causa di
 citur bonorum operum. Ad mala opera concurrunt Deus deriva
 tus a creatura, quae derivat a peccato suis in
 peccationibus preceptis, et condignitate penae: ob hoc
 que Deo tribuit si potest peccare, quod creatura
 parat abrens liberare sibi a Deo oblati.

262

Opponesta
 me v. causa immediati Phici Concurrere ad peccare.
 causa peccari; p^o Deus ita immediati phici con
 currere in sua sententia. q^o Deus est causa peccari, q^o
 blasphemus est dicere. Probat max. idio creatura peccat
 quia phici immediati parat peccare; q^o Confessio iur.
 ita. Inductum citare Deus solum permitti se habet ut
 q^o peccare; q^o n^o concurrunt phici efficiunt. Probat col^o f^o
 solum permitti se habet erga aliquod opus, nulli acci
 onem, nulli que influxu dicitur in opus; p^o Deus su
 u permitti se habet erga peccare; q^o nulli actionem exer
 at in peccare; q^o n^o concurrunt phici, efficiunt. Ergo
 si minus sanctorum Qui omnipotens, quae Dei voluntati
 p^o voluntas, nequit fieri efficiunt in peccare; q^o n^o
 que omnipotens efficiunt.

Sed solvitur ratio, quod
 peccatum est opus morale, et si sufficit ut aliquis dicat ca-
 sa peccati, quod illa operatio per se, que peccati
 nota est potest causa ratio peccati est illa, que moraliter
 influat in peccatum, nempe ille, qui actionem peccati
 minusque delivare, et sua sponte dicitur, precipit, con-
 sulit, intendit, aut permittit et impedire tenet. Hinc,
 qui peccati phisici cohaerens vult et sine libertate concurrunt
 ad peccatum non dicitur causa peccati. Similiter causa potest
 esse peccati dicitur illa, que cum inclinatione, et affectu
 influat in peccatum. Deus autem in peccatum influat et
 abjectione, et solum ex timore, et proinde, ut scilicet crea-
 tura, que se sola impotens est operari, libere possit se
 exercere et ut ipsa vias suas bonas faciat, aut malas
 denique locus mixto, et demerito, et tandem, ut ped-
 ditio creature sibi dumtaxat sit impurabilis. Unde
 Deus phisice immediate influens in peccatum, peccati
 a nisi, sed adsumitur dicitur potest causa peccati phisica, et peccati
 causa peccati.

204

Hinc ad arguendum negat max, et eius probatio
 Quanta peccat, quia libere dicitur actionem peccati no-
 spam, sub dictamine proponere id sibi in licite. Deus
 contra concurrere dicitur a creature et abjectione in
 peccatum, et cognoscens concursu illi sibi licite, et pro-
 vident illa iura libertatis creature. Ad contra non cog-
 et dissona max probatio. nullas actiones morales,

nully q. influxus moralis exercet in opus; ideo nully accio-
 ny pure phisic; nō max. Influxus moralis ut affec-
 tus erga opus, & suavit, aut contrarietas ad opus. Ad ar-
 gentū concupis pugnifis; nō cog, que n. inficit ut constat.
 Involuntate n. e minus i. sancta Dei scientia, quam Dei
 voluntas; & voluntas nequit fieri affectivē in pecca-
 tum: q. nequa scientia cognoscit fieri affectivē in pecca-
 ty i. complacere sibi in peccato, quod Divina scientia
 ē indignū i. Cognoscere peccatum est perfectio Divina
 scientia, sicut et concursus ad illud est motus cog. N. fieri
 qua curam nequius operari.

205

In factis, si Deus se solo
 ponat phisic peccatum ut causa moralis peccati q. etia
 si illud ponat simul et curam. Conficit: ideo nō pe-
 ccat, q. a ponit libere actionem, cujus malum cognoscit q. f.
 si Deus simul et homine ponit actionem illam, peccat. Ad-
 versarij. resp. ad hoc, nō eam. Disparitas ē, quod si Deus se
 solo ponit peccatum, hoc vna existit ob libere Dei dera-
 onem, et quia Deus vult peccatum existere; at q. concursus
 Curam ponit deraonem a curam, et sibi displicens in eam
 rem peccati, a quo deraonem conat curam. Ad confitio-
 ny nō ans, quia vltimus requirit deraonem prohibens po-
 nite actionem illa, sub quo deraonem ponit actionem Curam,
 q. do peccat. Deus ē contra concursus sub deraonem pro po-
 nite sibi libere concursus ad actionem ut curam libere
 operari. Putat Deus non deraonem libere actionem peccat.

minofam, p' libeū permitit' f' a Cuatua d'erau.

206

Oppones 2°

fi Deus p' h'c concurreret ad peccatum, ut possit
n' concurrere si velle; p' quē nā p' h'c dicitur dicitur ut caū
moralis: 3° dicitur, qui e' cā ut p' h'c p'ponat peccatum,
quā n' peccatum e' moralis cā peccari; p' si Deus p' h'c
dicitur e' cā, ut p' h'c p'ponat peccatum, quā n' pecca-
tu: 4° Probat' nūc Deus p' h'c concurrere p'ponit actionē
essentially mēq' e' peccato ut nō illius actionis; p' ac-
tio nā conuēta e' p' h'c p'ponat peccatum, quā n' peccatum.
Ad argum' dicitur mag' nā dicitur, ut possit
adentia, et d' h'c lib' dicitur cūta n' concurrere, p' h'c
lib' d' h'c ut possit concurrere, et p' h'c lib' dicitur cūta, nō ma-
um.

207 Misericors Deus nulla vi cūtas homin' adidit li-
berūque confirmat' dicitur nūc, q' h'c p' h'c sua op'ca, d' h'c
nūc f' h'c cōlo, d' h'c nūc addit' nūc p' h'c p' h'c,
d' h'c nūc, ad h'c ut nō d' h'c cā ipse s' h'c f' h'c,
nūc d' h'c de Deo p' h'c. Ad hoc dicitur nūc p' h'c
mōre ipse volent' ad bonū, et ipse infirmit' nūc
ad operandū nā compleu, ut nūc nūc nūc ad o-
perandū, p' h'c nūc in manu h'c cū, d' h'c h'c
nūc, d' h'c, Cūque ad operandū dicitur, si velle ope-
rari. Nūc Deus adentia lib' f' h'c in cūta homin', et
nūc p' h'c p' h'c p' h'c ad ipse cooperandū. p' h'c
p' h'c auy h'c dicitur, et p' h'c dicitur d' h'c cū.

ter necessarius ad concurrendum cy homine ad ipsius operatio-
 nes in libertate destruat, quod donat. **Indicium**
 libi concursus n est si, et immediate libi Deo, p sola
 Cuanus eligenti operatione ipi n operatione. Ad confradny.
 no mry cuius max probatinq d'quo: Deus p hici scum
 pponit ex detraone Cuanus actionum H^a do: pponit
 p pona detraone no maxem.

208

Opponus 3°, si Deus pofferet
 Plurim p pnam ad bonu, et ad malu p pout Plus velle, Cy
 peccau: q^o et Deus peccare, si se offeret detrahily a lu-
 arua tam ad bonu, quq ad malu **Confrad**: qui homi-
 ni iraro offerit gladiu, sine quo n poffer inimicy occide-
 re, quo tamen occisus scilicet peccaret, p Deus offeret su-
 scisus homini, qui sine illo neqerit peccare, illo tamen
 homini peccaturu scilicet Deus: q^o Deus peccat pira
 scaturu cy homi. Ad arguy, d'cso ad ente no cog **Dispu**
 rias q p p arguo, quq p p o sraone e, quod Deus re-
 ned n se na offerit unde in illa oblaone peccaret, e me-
 irro ipse impoatit malu p psequery. At Deus vemu-
 neu cas p p p tunc p accomodatit exigentis reum, e
 ofervatit illa p pta libertatis, quam Cuanus radi scilicet
 ex fini, e vntione, quod ipsa bene operando fini p p p
 vltimuz assequerit. Unde cy cuanura natura p p p p
 tirare exequere, nisi Deo scilicet, Deus cy ipse tond.
 d'c'ur.

209

Opponus 4° ex concu Ju Dei p p p p in peccary

infer, quod Deus sit causa peccandi. Probat ans: si Deus
ita concurrat, amari peccandi a Deo causa illius, et quidem
moralis. Probat ans: Deus amat ad inpressionem nu-
meris causae primae; si actualis concurrat ad peccandum
et adplexio numeris causae secundae. Conficitur: si dicitur
Deus amari, id, quod non dicitur Deus operari, si non dicitur
Deus operari peccandi. Et arguitur non ans, et
ans probationis, ad cuius probationem disquisitio magis: Deus
amat ad inpressionem numeris causae primae per exercitium, quod
ipse ponit ut causa materialis; ideo per exercitium, quod ponit
ut causa propria praesens; non magis.

240

Duplex numerus causae primae
sive duplex exercitium illius numeris in ordine ad peccandum
potest considerari. Primum est praeparatum omnipotenti, et praesens
et derivabile a creatura, et hoc pertinet ad Divinam elec-
tionem, et derivationem, ideoque amari a Deo. Secundum
est actualiter exercitium ex creatura ad peccandum;
et hoc pertinet ad praeparationem creaturae derivationem, et elec-
tionem, ideoque a Deo non amari. Ad confirmationem dis-
quisitionis magis: non dicitur, Deus amari id, quod non dicitur Deus
operari ex propria electione, et derivatione; ideo ex derivatione
Creaturae; non magis, et mirum in eodem sensu. Deus ut
causa particularis, et moralis operationis non potest, nisi ho-
neste, et laudabiliter operari; et potest operari proprie
sibi cum inordinata ex derivatione Creaturae, cui coopera-
tur. In primo sensu intelligitur illud sapientiarum duodecimo.

nihil disti coram, qui fecisti. scilicet ut causa moralis n' re-
re ut caa ipse iphica, et ipse iphica.

211

Infrabis: Deus vult ac-

tum proximuz proximuz voluntaris cuatq ad peccatum, et n'
peccatum; sed ejusmodi actus est ans mixtu sub disjuncto
cum peccato: q' Deus amat ans sub disjuncto mixtum
cum peccato: q' et amat sub disjuncto peccatum. Probat hic
coa: qui amat ad ans denari conyunt cum peccato dena-
ti amat salte virtualiter, et interpretari peccatum: q'
a par. Desiderio xpo in iugo subigo negando vltimaz coa,
ad eius probaone casu adente, no coa: disjunctas e: que
amat ans denari conyunt cum peccato si ad venit tale mix-
one, incompatibiliaz que ad entis cu negaone peccati, nequi
incompatibiliaz displicent in peccato, Atque advenit disjunc-
tuz conyunt, et contra incompatibiliaz adentis cu negaone
peccati, potest volubiter displicere sibi in altero eorum,
et displicere in ipso peccati. Sic potest amare fornic-
dine, et animositate. Du, qua ille potest uti ad defen-
sione sui iuxtam, et ad iniustaqz acquisitionem, quin idio de-
beas amare iniustaqz acquisitionem.

212

Infrabis tandem si Deus iphi-

a daturu ad peccatum possit sibi displicere in peccato. Do-
bat ans. Deus potest sibi displicere in eo, quod p' ip-
sum n' fecerit posito peccati: p' quod ipse ipse n' fecit
posito peccati, e qd peccatum sui positi: q' Desiderio ne-
gans ans p' deusa mori pbaois no minorand:

quia simul posito deceto pu parit' o Divini omnipot,
nunquam fiat peccatum, quod peccatum ponat ne
posito illo deceto. nec fiat peccatum voluntaria exar
tratione, qd peccatum ponat, si non ponat. Aliud arguit o
fici' ex eo, quod Deus potuit creati hominis in indigenti
bus causa Divino ad operandum, et tunc qu' n' tenent
eius eis occurrere ad operationes peccatas. Hoc autem
arguitur diligentius exi' in exar' pro quo. Secus si
si ne possit exarata n' indigens cursu Dei ad operan
dum?

SECTIO 2^a

Si ne possit creatura n' indigens cursu
Dei ad operandum?

213

De facto Dum occurrit ex causis
causis ad eam singulas operationes fieri nullus e' qui
necesse: Divini cursus nequeat tantum a se ipse n'
si creatura operari, Deo sibi n' cooperante, commis
e' Theologorum, et Philorum sententia; cui tamen refragu
ari auf' sunt R. P. quidam ingeniosi ex P. Aquilae lib.
2° Johis tractu 2° sic 2^a si tamen inquit Damascus
feliciter exaraffent ingenium in admirandis rationibus
prospabiliora apertissima veritate, quae in ea svelen
da arguere negant. Similiter hanc creaturam ab ipse

tu politaris dicitur hanc Auctoritas, et xao. Auctoritas.

ng Q^d Bernadus 2° de fiducia circa induz: Quid
in Deus? sine quo nihil est. tam nihil e sine ipso, quia
nec ipse sine se potest: q^o scilicet Deus sine se in nulla p^o
videtur e potest ita neque aliquid potest e sine Deo
immediati succedere.

214 Et Pauli inferius hic habet, quideⁿ
Deus ex quo oia creabilia n^o seminabilia rez: per quem
oia, ne alij Auctoz, atque alij opifex arbitrarie, in quo
oia, n^o quasi in loco, q^o quasi in virtute. Ex quo oia tan
quam in principio creata oia. Infer: q^o ex Deo oia,
et per oia creata, et creata tanquam per principia, et
Auctoz: S^c August^{us} lib^o 1° 2° de civitate cap^o 23: Dei
virtutem, et oia p^ota cuncta penetrans immutabili p^o
virtute facit e, quid quid aliquomodo e in quantitate
neque e, quia nisi faciente illo, ut tale, et tale e, p^o
sepe n^o potest. Tandem S^c Thomas in 2° ad Arribaldum
dist^o 36 ques^o 4 artic^o 5° ait: Reverentia e dicitur aliquid ex
in quantitate n^o e a Deo, ne p^oly f^odi virtute, p^o oia
raoni. Et ques^o 3^a de p^ota artic^o 7° ad 7^m dicit, reverta
n^o li offerri n^o potest quod opaco absque operatione Divina.
At hec oia facia eludunt D^e B^e ca interpretantes de hac
providentia

215 Ratione hac potissimum utuntur Auctores N^o p^o
t^o ista p^otoris chimice creatur^o politare: nisi Deus sit
myphi devotus, ut immediati succedat ad oia omnino

effus si fiat in Deo perfectissima potestas, ut impe-
diat, quolibet actione Creaturæ: & Quis est ita metaphi-
sicanus, et coenit nulla creatura potest operari, ni-
si Deo ex ipsa immediata auxiliante. Probat ans: vii. p. 1.
modus est actionis aliquam impediendi, primus per des-
tructionem eam. Et per subtractionem qualitatis operari,
ut cum lapis supra projicitur impeditur motus descen-
dens proprius gravitatis. 3. p. 1. subtractionem cursus. Et
sic: si Quis si metaphi. derivatus, ut immediate cunctas
ad ois omnino effus, aliqua accio erit, quæ Quis si po-
tenti impediri per subtractionem cursus; accio nimirum illa,
quam creatura se sola ponit, p. deinde p. 1. primus.
et secundus modus impediendi requirit intellectus in Deo
perfectissima potestas ut impediatur quolibet actione. et

166. Probat hęc mixta quoad primam partem, quia si Deus
debet ei liberam ad destruendum unam creaturam sine alterius pro-
ductione, ita et ad impediendum unam sine alterius destruc-
tione: dedit namque supremam, et infinitam virtutem, et aliter
potest impedire creaturam operari, nisi destruendo creaturam,
quæ si destruitur Deo in vivo operatione sequitur. Probat
Et pars ejusdem mixtæ: quia nimirum derivaretur divinis po-
tenti, si ut unam actionem, aut effectum impediret necessitate.
Deus ad alterius creaturam productionem. Item ad do-
minum perfectissimum Dei in creaturas pertinet po-
testas impediendi unam, si producat, aut simul produ-

ty destruendi, quam opus sit aut eius destruere, aut non
 aliaz contrarij produci: sicut solus p. casus, aut medijs
 alijs contrariis possit Deus effus impedire, acquirere,
 quod effus si caderet sub immediata, directaque Dei jurissi-
 tionem, ex quod solus vocatur Deus erga illy mediatam,
 et indirectam providentiam, quod dicitur omnipotens

247

De po

nunt Contrarij sicuti Affectus, hunc modum impedire
 di effus p. susceptione casus si a omnia dominus Divinus
 jus perfectione quae quomodocumque caa sit operatura, nonqu
 existat omnia voluntate Dei, p. potius Deo libere des-
 curre ipse existentiq. Addeunt pariter: probabili-
 ter admittit potius curata essentialiter derivata ad du-
 randu per horam; quia hoc sit omnia dominus Dei, quod
 scilicet illa producta, Deus p. illy horam non possit im-
 pedire quod existentiq. Similiter stante promissione Divi-
 na de u. aliqua faciunda, quomodocumque us, quod impediti r. po-
 test, quia hoc deroget dominio Divino in curata: q. si
 miter

248

Alio enim arguo satis celebri utitur Auctore ad
 probanda impossibilitate quomodocumque curata desumptum.
 eo capite Divinus omnipotens sicutque effectus: de corpore di-
 vini omnipotens e. posse producere, quidquid producibile e.
 eo modo, ac sine imperfectione producibile sicut corp-
 tus sicut requirit se potius sit et curata, que sine
 immediato sicuti cursu Dei operetur: q. Proba

lex sui: si spoiles si ejusmodi. Cuanua, aliqua accio
est spoiles, que si possit omnimoda produci eo modo,
ac sine imperfectione producibilis esset, accio videlicet
qua illa Cuanua operaretur: 2. ^{adiriis} Deo ^{mens} quia illa
accio ipia immediate producit a Cuanua, in hoc
que producendi modo nulla e imperfectio, cy de facto
ita Deus producat acciones creaturarum; P talis
accio si est immediate producibilis a Deo: 3.

213

hanc ex eo probant, quod talis accio si ut per se pro
ducibilis immediati a Deo, quia accio, ut potemo
das, vltimae actualis deitas sui cas, ab illa essen
tialiter provenit, a qua potest provenire. unde si ali
quando existit, quia a Deo provenit ab ipso cy accio
et ut modus nunquam potest provenire. Deinde talis ac
cio si possit provenire immediati a Deo per accionem
reflexam, quia accio reflexa imspoiles e, nam primis
accio reflexa est essentialiter superflua cy per suam e
sentiam supponat existentem suam, scilicet accionem directam:
accio quippe reflexa per se non trahit ad accionem aliam,
que essentialiter ratione sui, et independenter a quocumque
alio est adaequata productioni sui. Deinde accio reflexa
est adaequata, ut supponit, et simul si est adaequata: non
accio, que essentialiter indiget alia accione, aut alia pro
ductione ejusdem effectus si e adaequata; P ita se habent
accio reflexa, quae essentialiter indigent accionem directam

ta ad quæ trax: qj°

220

Respondeo obicitur, Quam sibi subiectu-
 ly immediati actionum illius Cuanas ipa accionem esse
 qz, qy n implicat. Sicut n implicat unio reflexa, sine
 unio uniois, ut patet in humanitate. Vnde Dominus
 ipa uniois hypostaticam unita Clavo Divino. Capmi
 hi per se adio spaxitate uniois n nullq habere. Si impa-
 xitas tenetur cy in terra probabilissima admittente fag.
 Corpori tatis si naturalis unio at ad uniois, que verifi-
 tur unio mag, et fiaz Corporitatis, dicitur licetur eng
 infatu, quod naturalit, et de faero dat accio accionis.
 Disparitas q° e, quod accio reflexa e ad aquata, et
 simul n e, ut probatur e, qz unio, qy trax ad
 cotrema alia uniois unita e ad aquata uniois suoz
 y uniois, nec xeo vlla e, que implicat e qz uniois
 uniois defendat. Difficilis impugnat, qz ad fud qz
 devorant, et accionis impuducibile uniois a Qz
 admittunt. Secro S. Nqz probatnes.

Seccio 5^a

Postre probaciones.

221

Massas facio alias probaciones a. P. P. N. 223
 afferri solitas pro statuenda impolitiane Cuanas qpe

ratione sine immutatio scilicet Dei; & quia pariter effica
 ces, & quia multis obnoxie sunt difficultatibus adhu
 etiam spectantibus. Campz semper probabo ratione pu
 re philosophica, que ideo a Nobis Philosophis pteu
 ris estimanda e. Tam se efformo: nulla caa creata est
 simpliciter adequata: q^o scilicet Dei e^o nupti maxime ad
 ois effus cuaros. Coa bona e, quia si omnis caa crea
 ta per caa simpliciter inadequata cujusvis effus, ut in
 effus cuaro opteri debet si per aliud creatum, quod
 etiam e simpliciter insufficientis ad dandum esse opteri
 effus: q^o per in cuaro, nimirum per Deum omnipot
 opteri. Tradubant insufficientia cuaro. Probat
 ois caa creata eniq^o potis e^o mixta; et essentialiter
 limitata: q^o e simpliciter inadequata

222

Probat^o coa. li

mixta mixta, et essentialis caa cuare opterit crea
 tio, in ratione hujus individui, et simul ab ea excludit
 perfectionem alterius cujusvis individui; pro eo ipso ois
 caa creata e simpliciter inadequata: a^o Max
 axa e, quia ois caa creata e aliqua particularis cu
 arua, per individuationem, aut hujusmodi opterit in
 ratione individui, et simul excludit a se omnem per
 fectionem individui alterius entis. Probat mix:
 co ipso nulla caa creata eniq^o potis pertinet in
 se omnes perfectiones effus producendi: q^o co ipso
 ois caa creata est simpliciter inadequata. Pro

barans. aliqua perfectio effus^{us} producendi e^t individua,
 per hysteras effus^{us}; p^{er} huc perfectio n^{on} p^{ro}venit in
 a^{li} causa q^{uod} est, quod ratio su^{per} limitationis essentialis
 excludat a se perfectionem alterius individui n^{on}.
 Ita causa causa creata p^{ro}venit in se omnem
 perfectionem effectus producendi? exo^{rum} cu
~~modo~~ ~~mat^{er}ia~~ ^{de^{us}} quod. in se n^{on} su^{nt}. nulla ca^{usa} creata p^{ro}du
 adq^{uam} virtus p^{ro}duciva effus^{us}.

223

Huc tamen ratio respici potest,
 quod hysteras ca^{usa} est finalis p^{ro}venit hysteras
 effus^{us}, et contra, huc p^{ro}venit in hysteras ca^{usa}. D^{ic}
 p^{ro}mo. potest impugari v^{el} quia hysteras est ad p^{ro}
 quod ca^{usa} est se^{nt}entia^{lis} effus^{us} q^{uod} n^{on} est p^{ro}venit hysteras
 ti effus^{us}. Secundo, quia virtus p^{ro}duciva est vir
 tus communicativa, et diffusiva sui; p^{er} hysteras n^{on} est vir
 tus communicativa, et diffusiva, cu^m p^{ro}venit su^{per} limi
 tativa ca^{usa} ut p^{ro}te p^{ro}venit, quod coheret, et obine
 p^{ro}venit in hoc individuo q^{uod} hysteras n^{on} est virtus
 p^{ro}duciva alterius hysteras. q^{uod} in ca^{usa} n^{on} d^{at} vir
 tus p^{ro}duciva, et p^{ro}venit hysteras effus^{us}: q^{uod}
 qu^{od} sola potest illa p^{ro}ducere. H^{ic} res descripta est
 in 1^a p^{ar}te p^{ro}venit de ore, et virtute hysteras 5^a q^{uod}
 p^{ro}movente conatus su^{us}; illi tamen n^{on} fido, nequ^o
 modo est defensari posse credo, quare a p^{ro}venit
 missa.

III Si 1^a N^{on} probat: nulla ca^{usa} creata inq^{uam}

ex possibilibus est derivata productiva effectus sub derivata
ratione hujus individui; pro ipso nulla ratio ex po-
sibilibus est se sola adequata productiva effectus quod nulla
causa creata ex possibilibus est se sola adequata pro-
ductiva effectus: quod nulla potest operari sine Deo
concurrente. Mirum, et cogitabile quia si causa non est se
sola derivata productiva hujus effectus, ut derivata pro-
ducatur hinc pro alio; pro alio principio operari de-
bet: nam in principio adequato totus effectus debet
derivari a quo; hoc autem principium aliud pro-
ter Deum non est. Probo itaque maiorem: causa creata,
quae ut derivata productiva effectus sub ratione derivata hu-
jus individui, ut productiva hujus tantum individui,
et simul non est; hoc implicat: quod

229

Probo maiorem quo
ad secundam partem: talis causa non est productiva indi-
vidui **B** solo numero distincti a effectu **A**, cuius ut de-
rivata productiva quod neque ut derivata produc-
tiva effectus **A**. Ans est, quia causa derivata produc-
tiva hujus numero effectus ex sua praesentia, et natura
habet derivationem ad producendum hunc tantum numero
effectum: si in alium, valios omnino similes potest pro-
ducere non essentialiter derivata ad producendum effec-
tum **A**, quod excedenda sit quae vivit. Probo eam
eadem omnino vivit, quae requiritur et sufficit ad
producendum effectum **A**, sufficit ad producendum etiam

individuum **b** solo numero distum; p̄ illa virtus ca q̄
 n̄ sufficit ad producendum individuum **b**: q̄ neq̄ ad p̄
 ducendum effiz **a** solo numero distum ab individuo **b**: t̄
 aliter: caa, q̄ n̄ sufficit ad individuum **b** producendum
 n̄ ē sufficiens ad effiz **a** solo numero distum; p̄ illa
 caa n̄ sufficit ad individuum **b**: q̄ neq̄ ad effiz **a**
 solo numero distum a **b**.

226

Itaque P. & N. tria quor

agimus probant tria distinctas, quod agens n̄ potest
 mutari intra suam speciem ad extra individua v̄ q̄
 nis ad extra ignes, quia eadē virtus productiva
 nis **a** satis ē ad producendum igne **b**. Similiter
 docent omniter, quod n̄ ē potest motu receptiva fr̄ **a**
 ignis v̄ q̄. et n̄ receptiva fr̄ **b**, q̄ sequitur, quod ē
 fr̄, et n̄ ē receptiva fr̄ **a**: et eadē omnino ca p̄
 eas sufficit ad illa, et alias fr̄ solo numero distum
 recipiendas. Et dicitur, qui potest levare pondus hoc
 ut quare, poterit etiam levare illud aliud pondus ut
 quare omnino simile in specie, et in figura, ut n̄
 si hoc levandum pondus levare n̄ potest, bene ē in
 ferre, quod neq̄ illud primum potest levare, et ad
 quodlibet levandum eadē mō sufficit.

227

Ex qua doctrina

de inferri n̄ ē potest caa, cuatam virtus tantum indi
 vidui productivam: q̄ neq̄ causam deviate produc
 tivam unius individui sub ratione deviate talis indivi

27
dus, quia cum virtus eaq̄ cuatq̄ sit per se ordinata
ad suos effus (scilicet de Urinere Urina, quae n̄ est
propria effus, sed hinc ponitur est propter Quam)
Eiusmodi virtus ut per se productiva illius tantum
effus, ad quae ordinata, quod implicat iuxta dicta. Et
dum igitur eaq̄ cuatq̄ in effus subtrahere commi, et
specifica, quae cum eadem omnino sit in oibus indi-
viduis, ideo ignis, qui sufficit ad producendum ignem **A** su-
ficiens eriḡ ad ignem **B**. Hinc igitur, quod quilibet ca-
cuata indifferens est ad plures individuas effus, red-
diturque in actu v̄ proximo derivata, et exspectiva ad huc
singularem effus per Quam omniparā derivatam
ad effus individuationem.

228

Et hinc sit secunda probatio: ca-
cuata n̄ magis perficitur per actum **A**, quae per actum
B. Quae attenditur sua natura, et essentia indifferens est ut
venit per in actu **A**, aut in actu **B**. Sed in unum pro-
tius, quae in alium evenit debet esse pro prioris de-
rivata: quia sic est derivata pro prioris ad operationem.
Atque n̄ est ea derivata ex se, et ex suis prioribus: quae ab a-
lio: quae ab omni parā applicata, et derivata ad singula-
rem effus. Conficitur ex Derivatione multis nomi-
bus amodo: n̄ magis perficitur ea cuata per actum **A**,
quae per actum **B**. Quae n̄ magis ordinata ad unum, quae
ad alium: quae per accidens est respectu eaq̄, quod tunc per
alio producatur. Atque ois caa per accidens reducitur

ad aliquam causam per se, et fieri accionem. q. ad extra,
 tra. ca. per se producens individuationem, quod per acci-
 dens operat. ca. cuara. Consonari huc Dico Augustini
 diuin, nisi faciente illa. scilicet Dico, ut tali, & tale
 nec, propter e. n. posse.

229

Respondetur, aliquis in im-
 plicitate a Deo produci cuara cognoscitur, quod licet
 producitur individuum, cognoscitur tamen posse indi-
 uationem ipsam, et eligere, denique existens unius
 individui per alio, et coexistens n. implicabit, ca. tra. ade-
 quate producitur effectus ut illa posse producere per
 mediam causam. Dico denique effectus unius per alio exist-
 entia. Hec vero responso melius rationis est, quia
 duz ca. tendat potius in effectus sub ratione communi, et spe-
 cifica, et duz potius in effectus sui ad hoc, & illud individuum
 producendum, ejusmodi ca. potius n. est minus ad-
 quata simpliciter respectu effectus. & indicetur ca. illa ab-
 soluta principio, potiusque producitur hujus denique in-
 dividui ut existens in actu. V. proximo per ca. n. p.
 accidens, & per se hujus potius, hujus alterius individui.

230

que cum illa cognitio per se per se speculativa, neque addam
 tunc productivam ca., inde e., quod huc maneat cu-
 radem individua potius, ac si n. est cognitio, et coexistens mo-
 no simpliciter inadeguata respectu effectus hujus pro-
 ducit. Hinc e., quod ca. illa sui causa omnino

diu, quia cum virtus eaq̄ cuatq̄ sit ip̄ se ordinata
 ad suos effus (scilicet de Urinæ Urina, quæ n̄ est
 propria effus, s̄ hinc potius est propterea Quam)
 Quismodi virtus ut ip̄ se productiva illius tantum
 effus, ad quæ ordinata, quod implicat iuxta dicta. Et
 sunt igitur eaq̄ cuatq̄ in effus subtractione communi, et
 specifica, quæ cum eadem omnino sit in oibus indi-
 viduis, ideo ignis, qui sufficit ad producendum ignem **a** su-
 ficiens eriḡ ad ignem **b**. Hinc igitur, quod quilibet ca-
 cuata indifferens est ad plures individuas effus, reddi-
 turque in actu v̄ proximo derivata, et exspectata ad huc
 singularem effus per Urinam omniparæ derivatam
 ad effus individuationem.

228

Et hinc sit secunda probatio: ca-
 cuata n̄ magis perficitur per actum **a**, quæ per actum
b. et attenda sua natura, et essentia indifferens est ut
 utrumque in actu **a**, aut in actu **b**. s̄ in unum po-
 tius, quæ in alium eveniat debet esse pro prioris de-
 rivata. Quia est derivata pro prioris ad operationem.
 Atque n̄ est ea derivata ex se, et ex suis prioribus: quæ ab alio
 licet: quæ ab omnipara applicata, et derivata ad singula-
 rem effus. Confirmandum est per Decensionem multis nomi-
 bus amodo: n̄ magis perficitur ca-
 cuata per actum **a**, quæ per actum **b**. et n̄ magis ordinata ad unum, quæ
 ad alium: quæ per accidens est respectu eaq̄, quod tunc per
 alio producat. Atque ois ca-
 cuata per accidens reducitur

ad aliquam causam per se, ut fieri accionem. a se ad extra,
 tra causa per se producat individuum, quod per acci-
 dens operat causa creata. Consonant hec Dno. Augustini
 diant, nisi faciente illa. scilicet Deo, ut tale, & tale
 nec, priusquam ei non possit.

229

Respondetur, aliquis in un-
 ipse a Deo produci creatura cognoscitur, que licet
 productiva individuum, cognoscitur tamen posse indi-
 viduum ipsum et aliis, denique existens unum
 individui per alio, et tamen non implicabit, causa va ade-
 quari productiva effectus ut illa posse producere finem
 mediantem causa Dei denique effectus unum per alio exist-
 unum. Hec vero responso melius videtur est, quia
 dum causa tendat ipse in effectus sub ratione communi, et spe-
 cifica, et dum ipse indifferens sit ad hoc, & illud individuum
 producendum, ejusmodi causa specifica non est videtur ad-
 quata simpliciter usque effectus. Et indicetur causa illa ab
 ipse a principio, specifica productiva hujus denique indi-
 viduum ut existens in actu. V. proximo per causa non per
 accidens, & per se hujus prioris, hujus alterius individuum.

236

que cum illa cognitio sit ipse speculativa, neque addam
 turam productivam causam, inde est, quod hec maneat cum
 eadem indifferens specifica, ac si non est cognitio, et tamen ma-
 ne simpliciter inadeguata respectu effectus hujus pri-
 oris. Hinc est, quod causa illa sit causa omnipo-

27
solum in fieri, et in se speculari posse, ut, ama-
re, aut deitate existentiæ unius individui ipsi alio,
admodum quo licet ego cognoscam deum acris supra
naturalis fidei ab actu naturali, n̄ possunt, si mihi desint
principia supernaturalia elique efficaciter, aut in de-
tate præcise ad actum supernaturalis fidei, sed solum in
se speculari, et in fieri. Similiter licet cognoscam vola-
tum volare n̄ possum ex defectu virtutis. Sectio 6^a Deo
Argumentorum solutio.

Sectio 6^a Pro argumentorum solutione.

231

Argumentum primum: effus nequit per se in car-
nate vivere illa perfectione, quam in se habet effus.
1° effus finitus nequit per se in car-
nate vivere infinitam.
2° spiritus est effus immediate procedens soli a car-
nate simpliciter adæquata. Constat: omnis finitus cognoscibili-
tatis, et amabilitatis n̄ perit virtutem infinitam cognosci-
tivam, et volitivam in ipso: quod simpliciter omnis finitus
in se producibilis n̄ perit virtutem productivam infini-
tam. Ergo: ideo in Quibus tunc productus creditur
simpliciter infinitus, quia exiit principium infini-
tum, sed omnis carnis n̄ est simpliciter infinitus.

quique exiit principium infirmitatis.

232

Ad arguendum non aut,

cupis falsitas exemplis ostendit: acies vitalis iusta & munum finem petit produci ab anima, a qua tamen longi eodem imperfectioni: accio vniuersa Dei se modus fit accio, qua Deus operatur a distantia exiit & formaliter vniuersi infirmitas; mundus est effus qui non nisi a Deo prouenit potest quomodo mundus quid finem fit. Dicitur est effus exiit in caa maxum perfectionem quam ipse participat: ne acies vitalis ratione vitalitatis exiit ut principium ad vniuersi, et quilibet effus creatus ob imperfectionem, & indeterminationem, sive indistinctam suam & vniuersi prouenit a Deo tanquam a caa, et principio phici productivo. Ad ostensionem deus advenit, non vniuersi prouenit est, quod caa creatura ad cognoscendum, et amorem non cogit aliam cognitionem, aut amorem disto a suo amore; imo nec potest amare per amorem alium, aut per alium intellectionem cognoscere.

233

Similiter Deus licet

beat scire ad esse in omni, et amor creaturae, et debet scire solum in genere phici effectivo, non autem in genere vitali, aut intellecti, neque ut principium cognoscens, aut amans per amor creaturae. Hinc est, quod vniuersitas creatura non est caa ad equata amoris, qua vitalis est: ideoque non cogit Deo vitaliter immmediate scire; et quilibet caa creatura in genere phico pro-

Ductivo inaequato ē, & ideo effus creatus ex causa
phica immediata decenter ex causa creata. Ad videri
tam; nō max. Dico, de quo in Quibus tuis ad vira
produens vadit simpliciter infinitus, ē, quo exigit
principium infinitum, & quod hoc principium infinitum
excaat, quatenus tū productio immunitat nram sū
plicitat infinita, at dūis creatus nō exigit principium
infinitum excaat in eius productione.

234 Argumentum 2^m. si tuis
creatus exigeret virtutem infinitam exigeret ejusmodi vir-
tutem infinitam excaat; hoc secundum magis exigit q^o ne
que exigit virtutem infinitam. Probat max in virtute pro-
ductiva nō plus requirit, quo quod relucet in exercitio vir-
tutis: q^o si in excaatō nō relucet infirmitudo, magis huc
requiritur in virtute productiva. Constat 1° virtus que
nō exerceat ut calefacere p^o influxum calefacentem ē de maali
calificativa respectu effus. q^o virtus, que nō se exercet
per influxum infinitum ē de maali infinita: q^o magis
requirit ad effus. Constat 2° effus, ad cuius productio-
nem nō se habet de maali virtus supernaturalis ē effus su-
pernaturalis: q^o effus ad cuius nō productionem nō se habet
de maali virtus infinita ē infinitas; hoc repugnat
effus creato.

235 Ad argumentum nō max: nam acco creati-
va angeli iuxta ois exigit virtutem infinitam, nō tam
infinite excaat. Ad probationem disjunctio ans: in virtute re-

producentia n̄ plus requirit, quam quod relucet in se
 saltem in exercitio: quam, quod relucet fr̄, nō ans. Et
 defu, licet effusio debeat adequari virtuti productivae, in
 qua debeat fr̄ habere eadem pr̄ta, quae fr̄ sunt in ead̄
 requirit tamen in virtute illam perfectionem, cum qua ex
 ceteris virtutis ductitur. Cum q̄. actio extrinseca. Quae
 ductat cum virtute infinita omnipota: inde et effusio exi
 git hanc virtutem in sua ead̄ adequata.

236.

Ad primam confu
 onem caso adori, nō eam. Dissimilitudo ē, quod virtus
 calefactiva ex supposito, quod aliud munus n̄ habet
 nisi calefacere; si hoc munus in se habeat n̄ habet ti
 tulum, de quem exigit ab effu ar hae virtus in fini
 ta n̄ se exerceat in infinita respectu effus, habet
 tamen tunc de quem exigit ab effu finitum nimis
 plenem su cas, et principij derivantis effu quaed
 eius individuatione. Ad secundam caso similitudine ad eam
 eam. Dissimilitudo ē, quod effus agit principij super
 naturale solum ut ab ipso hauriat suam naturalitatem, et princi
 pium supernaturale n̄ se habet de malo solum respectu effu,
 qui ab ipso haurit supernaturalem. Effus autem formis est
 qui omnipota in solo principij plenem in adiquationem suae
 cas. Nota, quod similibus arguit posse quis probat
 in infirmitate. Qui, et omnipota asistat, et omnipotam
 n̄ infirmitate ex ipso, que facta sunt, quod est contra Apostolum, et
 autem ē, quia curam illam duntaxat virtutem debent

infate in Deo iuxta exorta facta, quam ipse peruenit;
si peruenit virtutis infinitam, neque alii: q^o nec illis
infant.

231 Argumentum 3° ca^a, quod si ~~esse~~ communica^o per
fectionem infinitis effectibus n^o ideo eis simpliciter infi
niti: q^o neque eis simpliciter infinita ca^a potest ad equa
te simpliciter communicare e^o effectus. Ratio cor^o, quia
maⁱ e^o virtus productiva infinitorum, quam virtus
adequata unius. Considera V^o ca^a virtus totam perfec
tionem effectus n^o indiget alterius operis ad illud produc
endum; sicut cura v^o ignis virtus totam perfectionem
alterius ignis: q^o. Considera 2° n^o repugnat cas^o curat^o corp
us cas^o efficiens simpliciter ad equate: q^o neque repug
nat creatura operaturam fini inordinato cursu sui. Pre
batur ans: si d^o corpus curata, et ca^a efficiens ad
equata n^o pugnant inter se: q^o. Ad argumentum deo ad
de infinitis effectibus inadequati producendis; n^o eam dis
paritas: posse producere partialiter infinitos effectus n^o
contrahit creaturam extra suam speciem; posse autem
producere ut ca^a simpliciter ad equata e^o extra specie
ram creaturam quae solus tendit per se in rationem specifi
cam, et contra n^o e^o virtus per se se productiva singu
laritatis, ut talis

233

Ad primam considerationem deo maiore,
At
vel illa ad solute dispo^o mixem. P^o ca^a cura v^o ignis virtus totam perfec
tionem specifi^o alterius ignis; ideo: continet totam d.

perfectionem suam individualementi subditio: continet per se
 adens, et ut causa inadequata, modo continet per se, non a
 a causa est per accidens ^{modu} perfectionis individua
 dualis, quia licet non possit produci nisi effectus individuali,
 tamen eius virtus per se respicit individualium effectus,
 et productio huius derivat individuali per accidens est aven
 ta nata est, quae operatur in effectus adequatus, et per se
 huius derivat individuali per divinam omnimodam a
 plicitatem, et derivat effectus individualium. des
 exemplo visionis Dei supernaturalis, reflexu eius in
 nosse solus causa inadequata est, et potens per accidens
 producere supernaturalitatem visionis, si nimirum operatur
 per principium supernaturale, scilicet cum Gloria ad secun
 dam non ens, et probationem, itaque corpus eius simpliciter
 adequatus, nequit reperiri in creatura ut ex nobis pro
 bationibus constat. ζ est ista sphaera creaturae per
 net ad sphaeram Cuavoris.

239. Responsum: neque corpus in
 dependens a Deo in operando neque corpus ens imple
 ductum a Deo sunt corpus extrinsecas creaturae, a rao
 ne Cuavoris; sed solum hi corpus veritatem de crea
 tura, quae est causa simpliciter adequata effectus: ζ licet non
 naturam a raone Cuavoris. Rao maxis quaedam prima
 partem, quia ille corpus non deservit dependentiam a
 Deo in operando propriam Cuavoris. Rao secunde par
 tis, quia illud ens licet improductum a Deo et pro

ducem a Creatura, et coequetur ei ab alio. Mater negant
Sr Bernardus: nam Sr Bernardus affirmat omnia debere a
Deo, tanquam ab uno principio auctore eius, et Sr Thomas
affiat casu naturali effici n^o posse quod operatur absque ope-
ratione Divina. Unde illi corpus si destruerent rati-
onem Creaturam, quod reliquum dependentem a Deo, et si
simul destruerent, quia n^o est causa naturalis creata, juxta S^r Da-
mas, qui operatur absque operatione Divina.

240

Argumentum 2um

posse idem casu simpliciter adequatum omnium
dear sapientia, et omnipotens Divina: q^o talis casu possit
Probat autem mundar sapientia, et poam Artificis po-
sse condere orolo quod ipse postea ope n^o indiget
ad horas designandas. q^o similiter constat casu po-
plicitate adequata n^o impediri limitationem, et dependentiam
ab alio proprio Creaturae q^o. Noⁿ autem arguitur: quia effectus
impossibilis n^o omnium perfectionum casu. Ad probationem No-
tam, et reddo disparitatem: ejusmodi orologium
ob interventionem artificis taliter disponitur, ut superat assisten-
tia artificis, perfectius q^o alio indigente Artificis assis-
tia, at casu creata simplicitate adequata n^o ut perfectior
inadequata, quia absolute n^o ut productiva unde non
esset denari productiva, et simul denari productiva un-
us effectus ei n^o posset. Ad objectionem noⁿ autem, quia
limitationem, et dependentiam totum corpus, qui n^o nisi
in Deo reperiri potest.

241

Argumentum 3^m potestas libera
 ad concurrendu, & n^o concurreru cum causa operante &
 perfectio simpliciter simpliciter, & nullu dicens imperfec-
 tionum: q^o datur in Deo. Ans probatur: quia melior
 est illa libertas, quae in libertas, sive necessitas concurre-
 di. Constat: sicut est, si Deus immediate immudione
 suppositu agit operationem Causae: q^o n^o requirit
 quod agat immediate immudione Causae. Non
 arguit, et eius probationem. Sicut in eo perfectio in
 Deo libertas ad replendu, & n^o replendu, sive ad consti-
 tundu loco, quia hoc est, Deus n^o est immensum; ita
 nequ illa libertas chimerica perfectio est Dei. Ad
 operationem non ans: agere immediate immudione suppositu,
 est n^o agere, et Deus n^o distat localiter a se operan-
 te; agere immediate immudione virtutis est immudia-
 ti sibi concurre eae Causae, et utriusque necessarium
 est, et propter immensitatem Divinam et propter imperfec-
 tionem Causae.

242

Argumentum Sextum: causa creata v^o ignis
 adequati producit aliu ignem; s^o n^o per accidens: q^o
 per se q^o est causa adequata alius ignis. Ratio
 notis, quia sustinentia sicut in virtute eae producti-
 va; virtus autem ignis productiva n^o est accidentalis s^o s^o
 igni. Constat: Deus producit per se virtutem naturalem
 q^o est causa. Respondeo negando maiorem: q^o s^o virtute
 238 diximus, quod causa creata per accidens d^o

bae perfectionis individualis effectus loquebamur de omnin
tia actuali sumpta pro actuali productione (D. D.
omnina aut sumpta pro virtute productione conce
di non potest, quod sit accidentalis. Itaque causa creata
non potest esse totius effectus licet per accidens producat
totum totaliter effectus. Per accidens producat effectus
cujus non est causa adequata, quatenus voluntariis accid
dentale est habere habitum charitatis, quo ad iura possessi
producat actum supernaturalis amoris dei. Et quod
claris procedas, nota mihi primis objectionis possessi nu
mero 237. Ad objectionem susp. advenit, non eadem, quia
Quis dicitur esse indigentia, et necessitate, quam habent
sensus divinus seu us creati: unde eius operatio se
extendit sine ulla limitatione ad omne id, quod egerit lu
antur, et causa creata extendit in effectum sub quadam
ratione limitata nimirum sub ratione quadam communi

243

Argumentum
ultimum est. Veritas D. D. possit esse causa creata, in qua
deus transficit Dominum actualem potestatem ad equum,
Qualis causa possit operari sine immediato potestatis deo
sive Dei. Probat max. possit esse causa creata in qua
deus transficit Dominum sui morale in creaturas, ut
transfuit in Abrahamum circa terram Canaan supra illud
Genesis 15: Dabo tibi et semini tuo omnem terram
Canaan in possessionem perpetuam. Multa continentur
D. D. ut probent Deum posse cedere suo iuri, et qua

si ad necessariam dominum actualem spirituum in eis curas vo-
cant dominum actualem spirituum adequatum spirituum actualem
et influxum in effectum per deum curas dominum produ-
cendi se solis effus.

224

Credo tamen Deum nulli dominum
eis, que ipsi ratione sua dignitatis operantur posse ad deum lu-
curis; his solum ad dominum parlatu, et humanum
sere respectu unum, in quo alias, alijs potest pro
pro libito. hoc tamen omisso, dico, quod Deus non potest
concedere Curas, quod sit causa adequata spirituum effec-
tuum, eo quod hoc est contra naturam earum curarum, que ut
simul dicitur ad unum effectum, et non dicitur, ut ostendat unum
probationibus. Hinc licet non sit contra dominum, et excellentiam
divinam posse transferre in aliquam curam deo
minimam suam morale erga curam aliam; et tamen
contra naturam, et supra capacitatem earum curarum, quod potest
ostendi causa spirituum adequata effectum.

235

Replicabis: conceptum

earum spirituum, non obstat, quod actio Curarum non sit producibilis a Deo ut a causa unica, et adequata illius: quod
que, quod aliquis effectus omnino non producat a Deo, et
se ad deum; non cogit, quod actio Curarum non sit adequata pro-
ducibilis a Deo, tanquam a causa unica, et adequata illius
actionis non volit, quod deus sit immediate producibilis il-
lius, neque facit, quod Curarum sit causa simpliciter ade-
quata potestque fieri vlla ^{immediata} ~~deus~~ ^{rendere} in effectum.

hoc q^o a Deo n^o auferat aliquam perfectionem, neque pro
mi in euanuam perfectionem ipsi reprobationem; ac
effus, qui n^o ut productus a Deo, auferat a Deo
perfectionem principij, et auctoris omnium, et sicut
ponitur in Cuanza proam ad operandum ad hunc ope
ratione diuina, que est iuxta s^o Thomam supra citatum
reprobatur Cuanza. Nota, quod ut Deus sit primus
liberum, et primus deus n^o requiratur, quod immedia
te deum, et deum deum ad operationes libera
Cuanza, quia supposita libertate in Cuanza, ad ipso
tantum spectat impediri dicitur sua operationem, ne
que hoc impedit, quod actus a Cuanza deus ipso
et immediati cause a Deo, et contra respectu talis
actus Cuanza e^o ca^o simpliciter inadeguata. Seco
1^a De concursu Dei in actu V^o

Seccio I^a

De concursu Dei in actu primo.

296 Hucusque de prima operatione actuali cogimus, quo
nam autem Deus operatur a dextra n^o conuersatione
et, et pro suo libito, et ex perfectissima libertate, in te
est explicari, quo modo Deus applicetur in actu V^o
ad cooperandum cu Cuanza. Deus applicatur per decretum

sui voluntatis, quo dicuntur cooperari Cuanis, easque
 expedire reddere, et aptas ad operandum. Quia, cum
 e Cuanis alij vivit finit, alij casu nati diversimodi
 etiam Quis scipit dicuntur preparatibus sui omnino
 pro diversitate casu pro casu nati in hunc mo-
 du, deo vivere et casu nati cuanis iuxta eorum na-
 turas, Inuales exientias, dum oppositum n̄ dicere po-
 sito hoc deceto: Quis ut auctori Nati tunc dicitur et
 igne v^a. ad oblationem in mea applicata, nisi ut Auctor
 supernaalis veli inferre violentiam.

247

Aliter applicandum
 e dicitur, quo deus casu libris preparat omnino
 am ad suos actus liberos. At nuntz Doctoris Eximij
 primum 22 myphary se 2^a in hunc modum explicat
 dy e: pro me n̄ facti, quod voluntas cuata in
 talibus circumstantiis ponat amor **a**, et odium **b**, et
 trique omittat. Alia vero individua nra specierz
 amoris, et odij pro eisdem circumstantiis existere nolo flu-
 modus applicandi sponat et veris despiciendis:
 Quis ab initio spiritui hominum, et reliquit illum
 in manu spiritus sui: et posuit ibi ignem, et aquam: atq.
volueris porrigere manum. His veris finiat perfecta
 hominis libertas, ac proxima potestas eligendi quod
 libet libertatis extremum.

248.

Et ita spiritus hō proxi-
 mi potest, quodlibet eligere p^o p^o dicitur decernit.

28
in primis quomodo dicitur e' efficax, quasi in qua
ca' finalis, quia spiritus divinam omnipotentiam
tam ad cooperandum voluntati creatae, et derivabilem
a creatura. Quod officium etiam e' quod volu-
dendy in deo notio n' efficacem de eo i' fientia ope-
rationis creaturæ, Absq' deerey quomodo e' i' nificax ref-
spectu operationis creaturæ, q' illi n' dicitur, p' p'od tui
arbitrio voluntatis p'mittit' i' operationem, In mo' operationis,
p'p'at' ipse voluntas naturalis. Per i' e' q'
in vi illius decreti, neque dicitur. Quod ad amoris
ad felicitate dicitur, neque amor ad plene impidit,
p'raliter se h' ut, ut p'mittat voluntati creatae, q'
se, et omnipotentem dicitur ad motem; e' odium, e' v' n' i' u' q'
negationem: n' scus ac voluntas sub haberi supernaturali
li' se, et habere dicitur ad actus supernaturalis.

249

Cum hoc ve-
ro discrimini, quod habetur supernaturalis, p'p'at' quem
operatur voluntas in e' proximi p'p'at' dicitur actus
supernaturalem, e' natura sua subditus voluntati eo, q'
p'p'at' agens omnium, In liberum; et v' o' omnipotens eo
suo divino benedictio, e' n' us necessitate se derivabilem
ex o' b' voluntati creatae. In hoc autem nulla e' v' d' e'
cuncta, nullaque subiecto omnibus, quia quid quid
cas in hac parte facit liberi facit p'p'at' in ipse p'
refertur p'p'at' i' n' s' t' i' b' u' s' suspendere causa, quem
pro suo libero, et dicitur p'p'at' v' d' e' p'p'at'

per hunc auxilium omnipotens non fuit subtra, & subordi-
nata voluntati, ita neque voluntas creata aliquod
dominuz habet in omnipotenz. siquidem non aliunde nisi
de ratione libera Dei procedit quod voluntas creata huius
dominuz libertatis in suos actus liberos, possit pro-
xime de ratione omnipotentem ad illos

250

Maximè iustus Incan-
tus IX dicitur: has propones: Deus donat ho-
bis suam omnipotenz, ut ea utamur, sicut aliquis don-
at alteri Vili, aut Vili, Deus subicit nobis suam
omnipotenz. Triaque falsissima est, quia 1^a ponat Deum
ad rationem esse dominuz omnipotenz, et illius usum, quod
falsum est, cum Deus manus semper Dominus suscipi-
endi auxilium, et impendendi nostras operationes. Et
turbat omnipotenz subjectionem, cum potius omnipotenz ipse
parat Cuaniam a Deo dependentiam arguat, et
subjectionem.

251

Id dicitur: creatura se deiciat ad operationem,
Et ad illam non deiciat Deus: quia Deus subdit Cuan-
iam, et Cuaniam aliquid operat, quod non operat Deus.
Contra: quia Deus non deiciat potius: quia creatura
potius operat, quam Deus. Respondeo negando coam-
parari, quia ita Deus se prebet deiciabilis a Cuan-
iam, ut in manu ipsius sit cohiberi operationum
Cuaniam, que operari non possent, nisi Deus esset potius
misericordia deiciat cum ipsa cooperari: quia Deus

in subditu Creaturae, Quare neque Creatura aliquid ope-
rat, quod Deus non operetur. Neque igitur deitas Creaturae in-
dubitatae provenit a Deo, et a Creatura per deum
se modo a Creatura ut a principio electivo, et li-
bero a Deo autem ut a principio pure politico, et idcirco
illa actio est ratio finalis, qua Creatura denominatur de-
itas, et exiens suae libertati, et qua Deus se-
ly denominatur politice deus.

252

Ad conficiendum non cogitur,
quia datur medium scilicet, quod creatura operans si-
mul cum Deo deitatem omnipotentem quoad effectum: scilicet
habens non prius deitatem, et tamen voluntas non ope-
rat prius quam habens, sed voluntas simul cum ha-
bitu operans se, et habitus deitatem quoad effectum. Hinc
non valet, omnipotens se habet pro prioribus ad operationem
Creaturae, et procedit, quia deitatem est omnino in-
diferens, et ut illius precum voluntati, quo ipse
ipsam se habet pro prioribus operationis. Nota
diferentiam inter omnipotentem indifferentem applicatam
ad operationem, et voluntatem creaturae applicatam huius o-
peratio, et est immediata deitatem, et immediate ab ipsa
deitatem, ac non ipsa scilicet quia voluntas considerata in ac-
tu proprio proximo sit indifferens utcumque ad ope-
rationem, sed quia est indifferens indifferenter pro
propiis principii electivi, et deitatem, et ita omnipotens
in actu proprio proximo considerata est indifferens indifferenter

principij, derivabilis etiam dicitur, eodem ferme modo,
 quo e' indifferens habitus: ideoque respectu Quæ operatio
 curatur n' e' immediata libertas, neque ab ipso derivat. Sectio
 8^a Notia physica præmotionis

Sectio 8^a

Notia physica præmotionis.

253 Propter aliter explicantur sua sunt Quæ in actu V. Quæ
 cum n' e' Cum præm' agere in actis secundis, quod
 est physica qualitas, qua causæ secundæ moventur deorsum,
 et applicantur operationi. Sui sunt præcipua huius quali-
 tatis attributa, primus e' ita necessarius ad quamlibet cu-
 curatur operationem ut fieri ipsa impossibile sit, quod curatur
 in aliquo actu comparat. 2° e' quædam qualitas
 a solo Quo ita dependens non ut nullo modo curatur
 ea possit eam acquirere, neque semel habita possit re-
 cere, si velit. Tanti tamen e' ita mystice nexa cum
 operatione, ad quam datur ut impossibile sit e' præmotionem,
 In quoque operationem.

254 Hoc e' quod præm' dicitur famosa.
 illa vbi præm' dicitur, que totum Literariorum
 bonum in amara vocat, acciesque Scholasticas excitat
 ad præm'. Accertima, oblongaque de præm' dicitur

7
phica sextas exarati in Hispania primum: quia cy-
niformis Theologus, et Canonista Pr Ludovicus de
Molina Societatis Iesu typis mandasse ut respon-
sum, qui de corda exarati, et liberi arbitrii inscribe-
bat, in quo post habita phica praxione, alia
efficacis exarati ostensionum statuerat, Theophrastus quosdam
et precipue Dominus Bonus libelli ad Theo-
nat Inquisitionis Lucitanis deventum, quoniam ille
sus orati, ac doctria Molinij sana, et catholica de-
clarata fuit, Quod in Romana Curia libellu-
rum examinatum a Patribus Theophrastis sano licet ani-
mo, infumelitas de novitate hystica.

255

Hic vero Cle-
mens VIII publicas introitū dissertationes coram
se, ac Cardinalibus, iudicibusque alijs habenda
p.^r Pr Dominicanos, ac Iesuitas, ut suas vna
que familia parte ex tueret. Cuius alia utroque se-
culis abbas per verbera, aut nobilibus certam
impacientia spectabat totus literarius orbis streba-
farij exarati, et triumphu aliusque sentit per alia
exarabat quisque, pro ut parlatis erat ipse affec-
tus in sentia. E vna sublaro Clemente VIII Pau-
lus V successit, qui dissertationes inceptas prosecutus
est. Cum tandem hinc inde satis jam de sextatum
ut, et vnaque sentit pondus equi librarum a sub-
mis Pontificibus daturum è vnaque facioni per sentit

in iuris, ea tamen cautorem, et nulla pars altera in
iuris, b'oviscijs lacerata. Vide hac super se
Librius Melle in historia strobilifera de auxilijs

256

tennendz iaque sunt favelli Dante Maranus, et
Augustini Levane circa historia strobilifera, quos
me habere sunt. no illius imposturae auctoritate Inno-
centij X et hujus commutat decuro S' Inquisitio
nis Stiffans 1015 scripta. Banus i Primoribus
motoribus eadem, quem secuti sunt Caberudo, Lara
nae, et plurimi Hoste n' os, ut jactat Bonetus: no
ipsum primum rejicit Eminentissimus Cajetano V. pte
ques 19 arto 3.º toto libro V de gratia cap 15 Romulus
magister generalis Hieronimus de Bononia apud
Joanon de Bononia, ubi testat a Fudentino, cu ipse
inter sua, reatas fuisse phicas prudenones, Dalij
Hoste, qui ante strobilifera Romij habitas patriam
Pudratonij impugnavit.

257

Post convalescentia vero pu

motio n' phica rejiciunt Magister Lemos juris Rom
defensor, postea oppositor Campanella, Magister
Generalis Turcas, et plures alij, et nobisemi tandem
Magister Josephus Vita Dominicanus Gradus, qui
et ipse ait spe Civis Augusti a morte liberatus,
et auxilio Divi Thomae adjurus opus suum in publi-
co lucy edidit vindicaturus Magnam, et Angelicam

Doctores ab opinione predestinationis phisic.

Lhucam per
 motionem negant, et uicium. Nisi omnes Dⁿⁱ ex
 D. Molina, Suarez, Larquez, & Valentia N^{ri}
 Schole ducibus; illam inq. reijciunt cum suo distictio-
 tou Schol^{is} p^{ri}nc^{ip}ali apud Bonnum dispo 38. ques. 3. Ma-
 xime Schole N^{ri} honorem aufert suum suum S^{an}cti Fran-
 cisci Salesii, qui in suo mirabili opere p^{re}accis amo-
 nis Dei libro 2° cap 12° & libro 3° cap 3° paraq 3°
 defendit N^{ram} Doctrinam, & acriter impugnat De-
 motorum sententiam, nec obliuiscendi s^{on} Emin^{is}simus
 Cardinalis Sphaondarus nobis amicus in aucto opere,
 quod scribit^{ur} nodus predestinationis, & Augustinus ad
 C^{on}tra Mariam Camilla disgalcatus aget p^{re}mo-
 tionis defensor; & accessimus postea hostis p^{re}motionis,
 quia in suo cursu antitheseo dispo 13^a phisicorum ques
 6^a reijcit ut periculosum. Et Doctoribus Societatis pro-
 sua sententia Sacerd^{is} Pontus Patrus Caniry Durium, Tolery,
 & Bulaminum. Certe Pontus n^{on} loquitur Bulaminum lib^{ro}
 V. de Gratia, & libero arbitrio cap 12 ubi ait, sententiam p^{re}-
 motionis phisicam, aut est eorum Calbin^{us}, & heterodoxum,
 aut ab eo parum distat. Reliquos Doctores a calum-
 niis Pontis transcriptis p^{ro}posu^{er}unt veris vindicant Dau-
 lus Leonardus 3^a p^{ro}te resp^{on}sionem ad exp^{er}ta
 tionem contra scientiam mediam, & C^{on}tra S^{an}cti
 citandus.

Crediderunt itaque Theophrastus²
 curas nihil profusus operari posse nisi Deum³ actione ali
 qua propria excitante ad operationem moveat Curandum
 ad operandum, hocque fieri putabant per qualitatem quam
 dam phisicam manifestam Creaturæ, in eoamque cum operatione
 que qualitas deo à suis Autoribus curfus pyrus prej
motio, et phisica pudentia appellat. Hanc se habere ex p
 te actus 1° ad operationem Creaturæ, et supponem primo
 tionis à supponem adentem antiquius theophrastus docuit, ut
 videtur à apud abuziam in 3^m parte, quef 18 arbor. p. 18.
 Theophrastus p. motionis ex actu 1° proprio dicitur, et
 collocant in actu intermedio, aliquamque factu dicitur
faciunt usque ad actum secundum. Tanti enim maiore
 potest longinqua virtutis, et potius sic movet potu
 runt Theophrastus inextinguibilia Testaturum arguta! Sectio
 3^a. Nonnulla disputationi permittunt.

Sectio 3^a.

Nonnulla disputationi permittunt.

Ance disputationem pignoscere oportet nary pro
 bea, et pro nary. Ita libera prout nary et na
 profita e, que profita omnibus pignoscens ad ope
 randum potest operari, et n operari. Recepta e in scho

lis hic pro libertate explicatio, pro quam significat fund-
tas pro ad utrumlibet, n̄ autem pro simultatis: hoc est
libertas est pro simultanea ad utrumque sed n̄ ad utru-
que simul ponendum, Libertas alia est traditionis, alia
stractionis, alia à coactione. Libertas traditionis ut
patet circa votum stractionis, nimirum circa actus
negationem, & omissionem actus. Libertas stractionis
ut patet circa votum stractionis, ut sunt amor, et odium
hic utraque dicitur libertas à necessitate, quia manet pro
indifferens ad utrumque Libertas à coactione dicitur
cum voluntas nequit omitti operationem, sed potestatem
aspirat ad illam, quam tenet sine vi in se, sicut de
lectione nequit, sic deus sub visione beatificam
nequit n̄ amare deum; hic autem libertas utraque
aspirat est.

261. Hinc est quoddam meritum, & demeritum
n̄ sufficit libertas à coactione, sed requiritur li-
bertas à necessitate. Constat ex hac propositione tam-
quam, ad merendum; & demerendum instatur
et lapsus n̄ requirit in homine libertas à necessitate
sed sufficit libertas à coactione, quam proponitur
luxuriam damnari Innocentius X pontifex maxi-
mus, itaque motio pro libertate ad operationem
talis debet esse, ut voluntas tali motioni possit re-
sistere: nam si motio ea fuerit, cui voluntas debeat
succumbere libertatem destruit, & necessitate spiritus

Idem Ludovicius sec 6 cap 5° canone 4° dixit: si quis di
 viciat libereum hominis arbitrii a Deo motum, et eo
 necessitatum nihil cooperari assentiendo Qui ex certantia
 neque vocanti, nec posse dissentire spiritali aut thumasti.

262

Idem
 statuat Concilium Anonense cap 15 ubi postquam divi
 ne gratia necessitate sua Delatuz sumariuat, addit ma
 latus, et Calbinon: nec tamen tanta gratia necessitas li
 bero pro iudicat arbitrio cum illa sempa sit in proprio, nec
 tale sit ejusmodi necessitate Qui ausilio, cui resisti n^o po
 se. Unde de ratione pro libere est posse se ipsam detra
 re esse, et ab intrinseco: sicut e ratio pro a natura detra
 ta e ad operationem ex sua propria natura. Primum conf
 rat ex D^o Thoma in secundu dif 28 quib^o d^o 5° q^o 1° m^o
 ho inquit, et libere arbitrii nisi ad unum deum sui operis
peratineret, ut ex proprio iudicio hoc, aut illud eligeret Et
 ex 1° Anselmo libro de concordia cap dicente: sola voluntas
detraat ibi, quid tenet, neque aliquid facit vis necessitatis
ubi operat electio sola voluntatis.

263

Secundum nimirum,
 causa ratio detraata e a sua propria natura estat etia
 ex ipso Angelico Magistro 1^a parte que to 3^a ardo 1° ad
 3^m dicente: necessitas naturalis virtutis rebus, que detra
 e ad unum e impressio quorundam Qui dirigentis ad fine
 sunt necessitas, que sagitta dirigunt ut ad certum propriu
 tendat, e impressio sagittantis, n^o sagittis. Id in hoc dicitur

quia id quod a Deo recipiunt & causa nata. Et
dicitur causarum naturalium ad operationem iuxta S^m
Thomam n^o est aliqua qualitas; p^{er} ipsa eorum natura
hic intelligenda de ditione quoad specificationem: non
quod actionem individuum dicitur a Deo ut modo dicitur
mus. Pro casu necessitatis est omnino superflua p^{ro}mo-
tio dicens ad operationem.

264

Libertati dicitur est necessitas
hic alia est ans, alia coens. Necessitas ans est, quam vo-
luntas sibi n^{on} imponit, p^{ro} potius actus, & dicitur nem
voluntatis p^{ro}cedit. Coens est, quam sibi imponit vo-
luntas. Utamque explicat S^m Anselmus libro 2° circa Deu
ho cap 18 circa medium his auris veris. est namque
necessitas p^{ro}cedens, que acta est, ut us sit, & necessitas sequens,
quam us facit. Cuiusque necessitatis apponit exemplum
p^{ro}cedens, & efficiens necessitas, cum dicitur h^{ic} vult,
quia necesse est ut volens sequens, & que nihil efficit. Et
cum dicitur te est necessitate loqui, quia loqueris, cum enim
hoc dicitur s^{ed} n^{on} facit posse ut dum loqueris n^{on}
loquaris, n^{on} quod aliquid te cogat ad loquendum.

265

Hinc con-
tum est apud omnes necessitatem ad est inimicam est liberta-
ti, quod verum, quoniam talis necessitas a Deo proveniat.
Quis n^{on} potest voluntatem humanam necessitate ad operatio-
nem necessitate cuius voluntatis libertate exente. Simi-
liter est necessitas contra est libertatem optime s^{ed} dicitur

xi, quia quomodo necessitas fundat in exercitio libertatis.
 nam dicitur idem S. Anselmus lib. de concordia cap.
 V. talis necessitas n̄ consistit, nisi in eo quod cu voluntas
 vult n̄ potest n̄ velle, p̄ iam velle necesse est, quoniam
 impossibile ē illi id ipsum simul et velle, et n̄ velle. Petrus
S. D. p̄ has necessitates facit voluntatis libertas, quā
potius, quam p̄.

266

Coligit ex dictis quod n̄ ē necessitas
 ans illa supposito, quā auferibilis a voluntate. unde hō
 peccatis peccare potest, quia licet peccata inordinabilia
 s̄i cu peccato h̄ali potest tamen hō facere p̄ se dicitur
 sum, quia s̄ detrahendo ad peccatum expellit, et abijcit
 a se gratiam sanctificantem. Coligit etig n̄ requirit ad li
 bertatem simplicitatem talem, quod voluntas p̄ se prope
 rationem conjuncta cu quacumque supposito: hō n̄ n̄ po
 test conjungere amorē cu divina p̄sencia de n̄ amo
 re, et tamen liberē ē ad amorem, et n̄ amorem. Ita ē,
quia talis p̄sencia ē supposito sequens, quā p̄ponit
v̄tari a voluntati: ideo n̄ Deus p̄scent opus futurū,
quia opus futurū ē, aut autē opus s̄i in potesta
te voluntatis in ejus etig potestate ē impediri p̄s
cientig de n̄ opus, p̄ liberig p̄tici dicitur ad amo
rem

267

Et hoc modo ostendit infalibilitatem divinū p̄scent
 et cu libertate dicitur operationis S. Anselmus citatus:
hac g. ostendit, ait, palam ē quod s̄i oī apud

nantia; & Quis prescivit oia, & multa sunt ex libera
 voluntate, que antequam fieri possunt ut nunquam
 fieri, & tamen quodammodo sunt necessitate, que neces-
 sitas ut dixi defenditur de libera voluntate Similiter
 S. Augustinus lib. 5. de civitate Dei cap. 10. ne
 qui in deo peccat hoc trinitur S. B. quia. Quis
 illum peccatum prescivit, imo deo non dubitatur ipsum
 peccare cum peccat, quia ille, cuius prescientia nullum
 potest, non fatum, non fortunam, non aliquid aliud, presci-
 peccatum ei prescivit. Et S. Damascenus in dialo-
 go contra Manichios prenotionis Divinæ causa hoc est, quod
 ita fatum est, sic tunc loquuntur plures alij S. S. S.
 videndi apud S. Montoya de scientia Diss. 13. Secus
 10. S. S. S. prescientia libertatis creatur.

Sectio 10.

Prænotio physica libertatis creaturæ.

268. Fugit ex capite prænotionis physice. Quia
 D. S. uidentur. Quia quia prænotio creaturæ libe-
 ras admittit physice prænotione. Secundum, quia ea
 admittit deservit auctorem, non sufficiens. Tertius, quia
 D. S. quia quia facit auctorem, & causam peccati. Secundum,

et 3^m caput Theologiae utriusque dicitur primo phisico
 sophico arguo, quod sic solit proponi: proalibera e p
 rima potestas ad operandum, et n^o operandy, arguit
 primo sui natura ad operandum, nunquam in volun
 tate creata dabit potestas proxima ad operandy, et
 n^o operandy: 2° si primo phisica sui natura ad opera
 ndy, nunquam in voluntate creata dabit proalibera
 ad operandy, et n^o operandy: 3° primo phisica libe
 raty creaty existit. Probat mix: voluntas creata adun
 staty habet n^o potest nisi aut sub promotione ad amo
 ry, aut sine promotione; p^o neutro modo e potestas
 proxima ad operandum, et n^o operandum: q^o

69

Max est

ipse tunc offert quoad primy: voluntas creata sub pro
 motione ad amory solum e potestas proxima ad amo
 ry: q^o n^o e potestas proxima ad amory, et n^o amoy
 rum; sive ad operandy, et n^o operandy. Probat an:
 sub impedimento inevitabili ad n^o amory n^o e in vo
 luntate potestas proxima ad n^o amoy; p^o voluntas
 sub promotione ad amory e sub impedimento inevitabili
 ad n^o amoy: q^o Probat q^o primo ad amorem
 iuxta promotiones inevitabiles e a voluntate, et ad
 eundem essentialiter mixta cy amoy: nequit q^o n^o e impe
 dimentum ad n^o amoy, et quidem inevitabile a volun
 tate creata. Probat 2° quidem mixis parte sine
 promotione ad amorem e voluntati in ipso amoy

3 sine promotione ad amorem n̄ e in voluntate potest
proxima ad amorem. Duo adentis, quia iuxta promo-
tionem, neque e in potestate voluntatis habere amorem
sine promotione, neque habere promotionem ad amorem.

276

Argu-
ty 2^m pro 2^a Conclutione desumpta ex principio
illo summulifico ex voce n̄ nisi scy, quod indubitan-
ter ab oibus. Sic efformat a 2^a quodam ob ipsius
acumen, et ingeniositatē notissimo. stante p̄missa promo-
tionem ad amorem n̄ e absolute, et adentem liberum volen-
tati cuat, qd̄ si falsa h̄c p̄missio voluntas creata a
vna q^o illa stante destruit libertas voluntatis
vna q^o Coa bona e, probat ans: stante p̄missionem
n̄ e absolute libertati cuat, quod si falsa
aliqua ex p̄missis ex quibus talis p̄missio legitimi
infer, videlicet, si voluntas creata habeat promotionem
ad amorem amat; p̄ habeat promotionem ad amorem; p̄
ut si illi absolute, et adentem libertati, quod si fal-
satis p̄missio debet illi e absolute, et adentem libertati,
quod si falsa aliqua ex p̄missis, ex quibus legitimi
infer. q̄ stante p̄missionem. Et.

277.

Max scdm̄ a Theopis,
iuxta quas varias p̄missi maxis ē intransita, et des-
tralis inuio p̄missionis cum actu, ad quem dat, quā
cognitionem voluntas nequit destruere, et coentem, ne
que falsificare p̄missionem maxem; Similiter neque

promissam mihi potest falsificari voluntas cum sole
 per penes Deum quod voluntas curata habeat promissio-
 ne. Probat q^o mihi promissi sibi, quod absolute non?
 Theophrastus: ut sit voluntati curata absolute, et ad illam li-
 beram quod sit falsa talis propositio debet esse illi liberam,
 quod sit falsa ea ratione, qua solum potest esse fal-
 sa (nam solum potest voluntas falsificari illa propositio
 ea ratione, qua ipsa potest falsificari, et contra ea
 ratione, qua potest esse falsa) sed solum potest esse falsa
 si sit falsa aliqua ex promissis, ex quibus legitime in-
 ferat: q^o ut sit illi absolute liberam de.

271.

Probat mihi

solum potest esse falsa si non sit contra legitimum illatum.
 ex promissis veris, sed ut non sit contra legitimum illatum
 ex promissis veris debet falsa aliqua ex promissis ex quibus
 legitime inferat: q^o Nunc est contra, et maior ratio est,
 quia solum potest esse falsa si non sit propositio vera, si autem
 sit contra legitimum illatum ex promissis veris est propositio
 vera, quia ex vero non nisi verum: q^o solum potest esse fal-
 sa, si sit contra legitimum illatum ex promissis veris.
 Nunc difficultas difficulta accomodabunt Theophrastus pleu-
 rus hucusque in veritas -

273

Ex illo principio ~~consequitur~~

non nisi naturam sic pro Natura sentia, et omnia Theophrastum
 opinionem confirmat efficacis argumentum. scilicet politica
 promissione ad amorem, amor est absolute necessarius

voluntati, et ab ea omnino independibili: q̄ destrue
re^r cuata libertas. Probat̄ ans: stant̄ tali p̄mo
n̄ amor e^t coens legitimu illary ex adente ad soluti
necario voluntati creaty, et ab ea independibili; p̄ ex
nario, n̄ nisi nary: q̄ amor ex ad soluti nary. I
bat̄ max: amor e^t coens legitimu illary ex eo, quod
fiet in voluntate p̄mo p̄tica ad amorem, p̄ q̄
fiet in voluntate talis p̄mo p̄ticis stant̄ frans neca
riy voluntati, et omnino ab ea independibile: q̄

274

Audi
vi Theop̄ in publicis Theat̄ibus v̄ferant̄ quod
dannata fuit a S̄o S̄o Sixto ^{Tuam} ~~Quam~~: quidquid se
et infalibiler sequit̄ ex adente in bitabili; et in p̄
dibili a voluntate e^t ad soluti independibile, et in bita
bile, Adducebat̄ tanquq̄ hujus dannationis test̄
Montalq̄, et nescio, quem celiq̄ Theop̄
factum e^t cuperunt: nam ex illa p̄mo evident̄ inf
ri cognoscunt libertat̄ cuat̄ sua p̄mo p̄mo
opugnat̄. At tanquq̄ dicunt̄ iusmodi dannationis
invenit̄, quia h̄c e^t p̄mo dannata a Sixto IV quod
nario sequit̄ ex aliquo p̄cedenti ordiⁿis p̄ca s̄q̄ d̄e
rationis necariy, et in bitabile e^t Et maximo quidem dan
nat̄ ista p̄mo: n̄ relevat̄ de peccato p̄mo Antichristi,
licet tempore p̄cedens n̄ redd̄ peccat̄ Antichristi in
bitabile, cum ipsi libertatem s̄ impedi^{ss}erunt q̄
et relevat̄ de p̄mo peccato futuro. At Sixto p̄

motus promotionum omnino impediri n̄ potest, & coactus,
neque acy cum quo ipsa conuenit.

275

Ex natura necessitatis cōsi-
cit ista thestas hoc aliud arguunt: promotio p̄ctica ad
amorem, ē aliqua necessitas ad amorem; p̄ n̄ coactus: q̄
ans, & destructiva libertatis. Max. x̄d̄ a thestis cum
St. Rodori Thoma 2.º in 4.º partem tractu 2.º disp̄ 38;

Nec negari potest cum promotione ad amorem sit conuersione
cessaria cum amore, & sup̄poo illam infalibilit̄a in se, &
& causam. Probat max. necessitas coactus ad definitionem nec-
essitatis aduentis iuxta Anselmum, q̄ quia facit voluntari
libertas, quam voluntas habere potest, & facere, quod
n̄ sit, & quae defendit de libera voluntate; p̄ necessitas pro-
motionalis talis n̄ ē, quam faciat voluntaris libertas, &
quae defendat de libera voluntate: q̄.

276

Constat: sup̄poo ansam
amorem, & inimpedibilis a voluntate q̄ in se, quam
in motu, ac amore est necessitas ans ad amorem; p̄ ta-
lis ē promotio p̄ctica: q̄. Max. constat debet apud thestas.
Probat max. sup̄poo ans ad amorem, & inimpedibili-
a voluntate tam in esse, quam in motu cum amore &
sup̄poo, quae aduentis, & inimpedibilis a donatione vo-
luntatis reddi illi n̄axig, & inimpedibilis promotioni
amoris; p̄ sup̄poo, quae sit illi n̄axig, ē inimpedi-
bilis reddi promotioni amoris ē necessitas ans ad amorem: q̄.
Max. constat quia inopabile ē, promotionem amoris

est ad omnia natura voluntati, et simul est ad omnia liberam.
Probatur ergo max. suppono autem ad amorem, et inimpedibilem a voluntate talis in se, quae in omni eorum amore est suppono, quae ad omnia, et inimpedibilem a voluntate voluntatis reddi illi naturae, et inimpedibilem veritatem huius propositionis, voluntas haec ponit amorem, sed reddere naturae, et inimpedibilem veritatem talis propositionis est reddere naturae et inimpedibilem propositionem amoris: q.

277 Probat max. suppono pro dicto modo se habens suppono, quae ad omnia, et inimpedibilem a voluntate voluntatis reddi naturae, et a voluntate inimpedibilem veritatem huius utriusque promissae: omnis voluntas habens promissionem ad amorem, ponit amorem; sed voluntas haec habet promissionem ad amorem; sed suppono ad omnia reddens naturae, et inimpedibilem a voluntate veritatem illius utriusque promissae. reddi eodem modo voluntati ad omnia naturae, et inimpedibilem veritatem huius propositionis voluntas haec ponit amorem: q. Max. liquet, et modo dupliciter probatur.

278. Sumo quia suppono pro dicto modo reddens naturae, et inimpedibilem a voluntate veritatem utriusque illius promissae, eodem modo reddi illi eodem modo necessarium, et inimpedibilem veritatem et sententiam in veritate utriusque promissae; sed veritas huius propositionis voluntas haec ponit amorem et modo

in veritate utriusque promissum? Probat 1° quia
 supponit adentem reddens naturam, & inimpedibilem a vo-
 luntate veritatis illius utriusque promissum addit e ipse
 se adentem naturam voluntati, & inimpedibilem veritatis,
 que nequit deficiere, nisi deficiente veritate eius mo-
 di promissum; & talis est veritas illius supponis vo-
 luntas hinc ponit amorem. 2° Voluntas non posse im-
 pedire veritatem quomodolibet supponis legitime illam,
 ex illis promissis cadunt Henricus Francigenus, qui
 se Theophrastus esse iactant, amantque exquirunt, quod ipsi
 quia boni Logi damnant, cum Theophrastus, qui contra prun-
 cipis concessione adhibent, ut boni Carolici laudant, eo
 quod illorum evidentis regent. Secundo W. Responsio-
 nes Theophrasti.

Sectio XI.

Responsio Thomistarum.

279 Multa respondet Theophrastus Nais argutis. V^o primo
 onem non veritatem libertatem, quia necessitas, quae inducit
 ex necessitate ex supponit promissionis, ac primum est necessitas
 coens. Responsio non satisfaci, quia necessitas coens non
 est, quae defendit de veritate voluntate, ut ait S^r An-
 selmus, & necessitas ex supponit promissionis non def

andri de lura voluntate: q^o itaque necessitas coens
solum est illa, quae fit, & originem ex supponit lib^{er}a
voluntati; aliter necessitas n^{on} ducendi in ho^{mo} in^{vari}
tabilitate vinculis legato est necessitas coens, cum
fit ex supponit vinculo. Alij Thomae dicunt pre
mo^{do}um a necessitate coentem quia in ip^{sa} volun
tatis ad n^{on} amand^{um} ex supponit py^{mo}oⁿⁱs ad amo
u^m n^{on} est q^{ui} o^{mn}is ex natura py^{mo}oⁿⁱs, quae ex impossibilitate
re amoris ex n^{on} amou. Prima est, quia similiter poss^{et}
philosophari de impo^{ss} ad n^{on} amoum. D^{icitur} S.
Contra vero impo^{ss} ad n^{on} amoum tota ex impedi
mento inaccessibili a voluntate: & impo^{ss} ans ad n^{on}
amoum; talis est impo^{ss} orta ex py^{mo}oⁿⁱs ad amo
um: q^o.

280

Autem Sonus, quod py^{mo}oⁿⁱs est denas Qui, qui
eminenter sunt denasom Cuat^{um}. Et ideo quod ad
servandam illam libertate^m cuat^{um} idem est, cuat^{um}
ex op^{er}ari ex denasom py^{mo}oⁿⁱs, ac ex denasom Qui,
huc in^{de} equivalenter descendit ex libero arbitrio Cuat^{um}
tury. Adde, quod py^{mo}oⁿⁱs n^{on} volit libertatem, q^{ui}
efficit, & ca^{usa} amouem Nam ut liberum. Decon
tra est py^{mo}oⁿⁱs ip^{sa} dicit usque ad amo um
ut nullo modo possit omiffibilis, aut impedibilis
voluntate Cuata, sed amou, ut nullo modo possibilis
omiffibilis & impedibilis a voluntate cuata n^{on} est
mox liber: q^o py^{mo}oⁿⁱs ip^{sa} n^{on} ca^{usa} amouem n^{on}

281

Ratio maris est 1° quia prudentia ad amorem
 dicitur habitudinis ad amorem ut non aliter omnifabilis nisi ut
 non sponte in voluntate prudentia ad amorem quod
 non est in potestate voluntatis. Secundo, primo dicitur ha-
 bitudinis ad amorem ut illam ex primo; amor au-
 tem ut non illatus nullo modo est omnifabilis a voluntate.
 Tandem una responsio est, quod promotio sui eminentia
 dicitur nostra, id quod absolute, et simpliciter non fit dicitur.
 nostra sicut quod nostra Dei sui eminentia vita nostra est
 absolute, et simpliciter non fit vita nostra: quod operatio
 proveniens a primo non est absolute, et simpliciter pro-
 veniens a dicitur nostra. Unde ex responsione sequi-
 tur, quod Deus non posset necessitate nostra voluntate
 tem, quia quilibet dicitur Dei est eminenter, et quia
 omnia dicitur nostra.

282

Respondent 2° Alij ex eod. G. n. q.
 licet primo in actu cap. efficientis sui prior amore d.
 tamen illo posteriori in actu cap. materialis dispositiv. qua
 ut Deus promovet voluntatem, debet tunc non ponere impe-
 dimentum, que negatio impeditur se habens ex parte
 voluntatis est dispositio ad amorem, consistitque in amore.
 ipsa, quia primo impeditur per negationem amoris.
 Natura huius prioritas intelligibili est, Aplica doctrina
 istam ad amorem beatificum, et similiter defendit ille
 amor a liberum. Unde responsio non requirit dicitur

ta, neque proprietas in fideratione acus ponendi: est
voluntas scilicet primario n̄ e' p'ca aqua proximi p'p'ri
onix' acus denatus: q' om̄ a talis ostendit p'ca primario
Dicoentur h'c scilicet ex parte acus v'

285

Quocumque autem

signo statuat primario, libertatem lib'ri, quia p'ca, q' p'
n̄ applicat lib'ri ad agendum n̄ agit lib'ri p' p' primario
s' applicat voluntatis ad agendum, voluntas n̄ applicat
lib'ri ad operationem: q' n̄ agit lib'ri. Dico m'ris, quia
p'ca, cui applicat ad operationem lib'ri, n̄ est n̄ appli
cat lib'ri; primario autem e' applicat n̄ lib'ri voluntati cu
at. Probat itaque mai: p'ca, q' n̄ applicat lib'ri ad
agendum, s' n̄ libertate ostendit in statu, in quo ip' p' im
p'obilis est n̄ operari; p'ca sub hoc statu n̄ e' lib'ri ad
ad agendum, ut ostat in N'is probationibus: q' Dico
de applicat ostendit in primario, e' applicat r' p' p' lib'ri
lib'ri contra e' operationem, q' sup'posita illa applicat
ne e' omnino imp'edibilis a voluntate. Dando q' p'
modi applicat n̄ e' dependens a lib'ri voluntate: q' ope
rao sussecuta e' omnino imp'edibilis, et e' independens
a voluntate. q' talis applicat r' lib'ri libertati.

Respondent

286

1.º Alqui Dico vobis Dicoentes Disputando p'ca ad
p'p'ri, q' p'ca in infirmitate, dicuntque, voluntatem
primariam ad amorem habere p'ca ad p'p'ri, et cum p'p'
moone opponat negationem amoris, n̄ autem habere

proq in salubritate, hęc in e, qus u vera reducitur ad ac-
tum, et hęc inquirunt n̄ requirunt ad libertatem; p̄ficiunt
proa p̄tica; ad soluta. Responso n̄ satisfaciunt quia
hęc proa p̄tica; ad soluta v̄t proa remota ad n̄ amorem,
et proa proxima, si remota talis proa n̄ sufficiunt ad v̄-
ritatem, qus debet ē proa proxima, et impedita ad v̄-
trunq̄ parte in voluntate. Beati, qus n̄ ē proa li-
bera ad negationem amoris, licet sit proa remota ad n̄ amo-
rem. si dicat secundum: ista ē, quod proa proxima,
et impedita ad n̄ amorem dicit negationem omnis impedi-
menti inaccessibilis a voluntate, et essentialiter conueni-
entem in amore; p̄ talis proa dicitur p̄mo, qus ē
impedimentum inaccessibile a voluntate, et essentialiter con-
ueniētem in amore. q̄ n̄ ē proa proxima, et impedita ad
n̄ ad amorem.

287

Respondent S^o quod licet p̄mo anctat
infallibiliter ex operatione tamen relinquit saluam liberta-
tem cuiusq̄, eo quod n̄ volat indistinctam iudicij. Nota
hęc respondentis saluam libertatem in proa necessaria ad
vnum, dummodo iustus iudicij positum ē actum, et ip-
sius actus omissionem. Item hęc responso omnino
sustineri n̄ potest. nam et si iuxta anctas stante iudi-
cio indifferenti, si deficiat ex parte actus iustitiam habi-
tus supernaturalis, natio requisita ad operationem, vo-
luntas necessaria, et n̄ ē libera ad n̄ operationem. q̄
Similiter et si iuxta iudicij indifferens sit eam voluntas

huc primum omnino inimpedibile, & impossibile
 negatione actus, n̄ est in ejusmodi voluntate potestas
 libera ad n̄ operandum. Equis autem sufficit et ratio
 latus sui, & liberi, ut judicari solent a, aut libero,
 si interea bene ligatus, utique necessitas?
 Ad libertatem itaq;

288

Inquit indigna iudicij, & indigna virtutis itaq; qua
 liber deficiente, deficiat libertas. Neque dicas, quod
 voluntas tendit in obitum ea ratione, qua sibi proponit,
 & dum adest iudicij indifferens proponit obitum indi-
 ferentem: & tunc voluntas tendit indifferenter in obitum.
 Respondet m̄, quod voluntas tendit in obitum ea ratione,
 qua sibi proponit ex parte ipsius obitum. Nam ea ra-
 tione, qua proponit ex parte actus: hoc est tendit in ob-
 itum sub ratione obitum boni, & mali appetiti, n̄ autem sub
 ratione, aut modo, quo hęc ratio obitum proponit ex par-
 te actus: ideoque licet Deus in hac vita solummodo
 te proponat, aut iudicari cognoscatur, potest tamen
 immediati amari a voluntate. Hinc est, quod licet obitum
 indifferens proponat pro cognitionum, & quamvis hęc
 casus voluntas si cognitionis n̄ impellat ad erro-
 rem, amabit tamen necessario si proa sit aliunde nec-
 sitata ad amorem.

289

Respondent tandem celebri distinctione hos.
 Inquit, inquitque, quod primum libertatem n̄ liber, qua
 voluntas primum ad amorem, quamvis n̄ possit

n' amari in sensu opposito pyramonis, potest tamen
n' amari in sensu diviso. Est dicere, voluntas eni
cy pyramone ad amorem habet prog ad n' amandum.
unde cum pyramone ad amorem opponit proa ad n'
amorem; at cy pyramone ad amorem n' stat proa ad
jungendum n' amorem cy ipsa pyramone. Complicans
distinctionem istam: hoc dicitur liber e' ad faciendum; sed ita ut
loquens n' jungat locutionem cy silentio; sed liber e' ad faciendum
in sensu diviso quatenus videlicet cy locutione
jungit proam ad faciendum proorsum a locutione. Similiter
hoc dicitur liber e' ad peccandum in sensu diviso quatenus
nig scilicet cy gratia jungit prog ad peccandum ita ut pro
sum a gratia ponendum.

290

Em eodem Doctus filo potest
nis defendere, quod hoc vinculis ligatus e' liber ad faciendum
scilicet n' in sensu opposito vinculo; sed in sensu
diviso, quatenus nempe sub vinculis huius proam
ad causam ponendum, quod vinculis careat. Similiter
substrinbo, quod Beatus sub visione Beatica liber
e' ad omissionem amoris Dei, quia sub visione huius
proam ad omissionem ponendum n' in sensu opposito visio
nis, sed in sensu diviso. Ita distinctionem e' iuxta Concilia
Fundamentum, et Honoris voluntas huius prog ad resistendum,
et differendum gratiam efficaci in sensu opposito
suis gratiam; hoc falsum ut iuxta apponitur. et resistendum
ponitur e' falsa. Dicitur magis: posse resistere gratiam

efficaci, ut Conclia locum d' posse conjungere actu, ma
 xim cy gratia; p' hoc e' haberi p'og ad discernendy, et u
 p'frendy graty efficaci in sensu oporo ipsius graty: q.
 Raso maiis: quia Nemo resistit graty, q'do gratia
 n' ad est ficut Nemo resistit hosti, qui ad fuit.

291.

Contra

e' p'cedo: ho p'ymotus ad amory n' e' simpliciter, et ad
 p'oluri libera ad omisiony et inq in sensu diviso p'ymo o
 nis. Probat: ho, ~~qui~~ ho, cui n' e' libera facere sensu
 divisy a p'ymone n' e' simpliciter, et ad p'oluri libera ad
 omisiony in sensu diviso a p'ymone; p' hoim p'ymone
 n' e' libery facere sensu divisy a p'ymone: q' Mix
 urta, quia juxta p'ymotus n' e' in manu Cuany
 haberi, et n' haberi p'ymone: Probat. et e' ad p'oluri, et
 simpliciter libera ad omisiony et inq in sensu diviso ho, cui n'
 e' ad p'oluri, et simpliciter libery tollere impedimendy esen
 tialiter in p'aribili cy omisiony; p' ho cui n' e' libery
 facere sensu divisy a p'ymone n' e' simpliciter, et ad p'
 luri libera, et tollat impedimendy essentialiter in p'ar
 ribili cy omisiony: q' Probat max: ideo Deitas n' e'
 ad p'oluri, et simpliciter libera ad omisiony amoris Dea
 tifici dividendy a visiony, quia Deitas n' e' libery ad
 p'oluri, et simpliciter ad jicere a se visionem, q' e' im
 pedimendy essentialiter in p'aribili cy omisiony amoris: q'
 simpliciter.

292.

Itaque ho p'ymotus n' e' ad p'oluri, et simpliciter

ter libe ad negatione acris dei qd p pmoone n habere
posse licet omnino acry sicut dicitur dy n d sub rifo
ne n e ad pluri libe ad omissione amoris, que libe po
sser ponere dy ho carens rifo, d rae utriusque e, q
nata e ad pluri potens facere sensu d rifo, sicut ad rae a
se impediunt ad n opatione. Contra ho iustus potest
facere sensu d rifo, d separare se a q rae: ideoque est
ad pluri potens peccare. Locutio hoinis loquens nullq
inducit necessitate loquendi nisi coentem, nullqque in
comparabilitate cy silentio, nisi quatenus impositi est,
quod dy loquit, n loquat. Observe, quod d rifo sensu
sus opati, d d rifo nequunt. Thost ad rae atque
raoni positi numero. No.

232

Ab Thost sub his rae mund
d rifo sensu opati, d d rifo. Pius inquit p p
morus ad amor libe e ad omissione amoris in sensu
se d rifo p rae sicut tali a p pmoone. Hoc e ad omi
sionem, que sicut se expectata neque p pmoone mo
d rifo, neque negatione r p sicut, n tamen e libe ad omi
sionem in sensu d rifo p rae, d rae a p pmoone.
In ~~est~~ certi d rifo, quia libertas n stat, neque sal
vat n rae p rae sicut, p debet dari a parte
rei, ita ut ho ad pluri, rae, d rae sicut sicut potens
iungere cy sua libertate utriusque omni d rifo n rae
tamen. It sic hoini p rae ad amorem e ad pluri
licet impositi omi sio amoris, quia nullq p rae, rae

Et phica potest separari se a promotione, & ponere
omissionem amoris. §. Secus. Mens Divi Thomae
circa promotionem.

Sectio XII.

Mens Divi Thomae circa Promotionem.

294

Sentia Promotorum, quam male Dr Angelico
adjudicant hostes, ignota fuit ipsi S^o Doctori: unde
neque filia legitima, neque legitimata potest nuncu-
pari. Sr Thomas nunquam usus fuit his vocibus pro-
denas phica, qualitas phica prudentas, prudentas,
promotum phici. Si autem sentig Promotorum agnovisse
proculdubio usus fuisset his vocibus caracteristicis
D^r hic ob exigentiam difficillima quaeque propriissimi ex-
plicandi claritate, innotuero Angelicus jure quidem
nuncio ab oibus appellat. Id parum ut prudentas
phicag n^o agnovisset, si atig ejusmodi denatione se pallig
inimicag n^o proficiens multis in locis. Alia profe-
ram testimonia ex ijs quae B^r Curcus super accumulata
in suo aucto opere de mente Divi Thomae circa phic-
ag prudentasorum.

295.

Quintum testimonium Sr Doctoris pro no-
bis, et ita phicag promotum e^o locus in 29^a sententiarum

distione 29 ques 1^a arto 1° in corpore: ipsa in ipso volun-
tate, quantum in se est indifferens est ad plura, sed quod determinari
exeat in hunc actum, vel illy non est ab alio determinate. Consequenter
bonum recte est voluntate, legendumque non est ab alio determinate.
Infero: quod est ab alio indeterminate: quod non est a Deo predestinatum
te, quia sic proculdubio est determinate a Deo, quod volun-
tas exeat in hunc actum, vel in illy, scilicet in amorem vel odium
ad quem indifferens est. Quocumque ergo modo textus legitur
Thomae inimicus est, propter quam quod verbum divina corre-
ctissima est, ut multis probat citans Seraph cap 1°

296

Secundum testimonium ex distione 29 ques 1^a arto 2° ubi
ait: voluntas libera manet in hoc solo determinatum habens,
quod sedicitate naturaliter appetit, et non determinate in hoc,
vel illo. Quod autem cogi non possit naturaliter viam
potest inclinari ad agendum aliquid pro aliqua dispo-
sitione, et habens, eo quibus promoveat efficiat ad eligendum
aliquid propter. Sondere verba illa in hoc sensu de-
terminatum habens, quod falsa sunt, si voluntas potest
predestinari a Deo ad operationem. Ad verum tamen, quod
S. Thomas solum admittit, quod voluntas potest incli-
nari ad agendum, non autem, quod cogi possit, aut irresistibiliter
determinari ad unum.

297

Terrij ex distione 29 Ques 1^a arto
1° ubi dicitur: ubi dicitur in actu deiformi est, ex hoc, quod pro-
cedit ab eo, qui habet dominium sui actus: hoc autem est

in homine secundum illud quod, quod ad plura se habet, nec ad ali-
quod unum dicitur, nisi ex se ipsa, quod tantum voluntatem
dicitur. Ecce sicut secundum Thomam voluntas non dicitur nisi ex
se ipsa, id quod intellexit in responsione ad 1^m; ad Thomam
agunt, quod voluntas requirit a se ipsa dicitur; per quod
dicitur a Beo: 3° aperte Angelico Magistro opponunt.
Sufficiant hic, et cognoscant, quantum distat mens Beati Tho-
mæ a sententia pythæonice philosophi: nihilominus audiamus
rationes quasdam Beati Thomæ, quibus maxime fidem Theof.

298 Prima: Quis movet causas ad agendum ut patet hinc lo-
cutione apud Beatum Thomam quæ 1° articulo 8°. Causa vera est, præter
natam absque philosophica pythæonice. Quis movet causas secundas
ad agendum: primo quia illis offert et operantibus, easque
mover de se ad se, frequenter spirituum a Deo in statu
in quo possunt agere: et in hoc sensu operatio creaturæ est
a Deo causante creaturæ. Constat hic sensus ex 1° quæ-
sitione 3^a de potentia articulo 7°. Secundo dicitur Quis movet
causas secundas ad operandum, quatenus causas liberas specia-
liter movet per proprias inspirationes, et illustrationes, ut
insinuat Beatus Thomas 1^a secundæ quæ 3^a articulo 6° ad 3^m. Mo-
vet enim creaturas liberas, quatenus est causa quorundam ac-
tus intellectus, et voluntatis indeterminationum, qui sunt vel
ut primi actus creaturæ rationalis, et in hoc sensu dicitur 3°.
Thomas 3° contra gentes capitulo 89, quod Quis est primus princi-
pius Naturæ spirituum et voluntatum 3°. Quis dicitur mo-

29
vix eas secundas, quatenus illi ipsi inclinationi
in finem, propriae quoniam est operatio. Quia quia ipsae
pariter omnino, et simultaneae, et ipsae occurrunt. Et
simultaneus cursus a periculis tribus thomas Cajeta-
no, et sermo Dei merito appellatur.

299

Secunda locutio: Quo-

modo applicat eas secundas ad operandum, habet 3. ma-
terias cap. 6. I. numero 2. Bona locutio: quatenus se-
cus ipsa requisita ut sint proximi expediti ad
operationem: ipsa separataque virtus operativam;
ipsa naturalis inclinatio in finem propria quae est operatio, si-
ve quae est causa applicationis ad operandum: Et tandem quia simul
et ipsa creatura ipse actus operatio, quomodo 3.
ma applicatio, sicut est motio, de qua supra potest
dici ipsa quatenus scilicet est effectus in aliquo, quod
prius est operatione ipsa creaturae et quatenus motio, et
applicatio, si sumatur pro ipsa actuali operatione (Bona),
prior est proximitate dignitatis et in subsistendi causa, quae
operatio prior est creaturae. 3. locutio, scilicet, quod eas
secundae agunt in virtute earum primarum nihil aliud virtus,
nisi, quod creatura virtus participata est, et pro immu-
tata a Deo, et quod creaturae agunt cursu actuali
ipsius Dei.

300

Quarta locutio est: creaturae sunt instrumenta earum
primarum: habet prima secundae quae 2. articulo 1. ad
secundum. Respondet, quod creaturae metaphisice est solus

improbi dicunt instrumenta Dei, sicut autem medijs
 instrumentis asequitur finis a se intentus, sic Deus p[ro]
 creaturas, et ex illis producit effectus, p[ro] quos obtinet
 finis a se intentus, et principii generale finis, nempe glori-
 sue manifestationi. Et cum ergo instrumenta, quia accipi-
 unt a Deo virtutem se movendi, et operandi. Quare n[on]
 tunc dicitur Thomas, quod creature principii rationes proprie
 sint instrumenta Dei, ita ut nullam operationem habeant ex
 se ipsis, nisi acceptam a causa principali. Istud est se-
 cunda secundae quae 23^a articulo 1° in corpore ubi dicitur
 potest dici, quod sic movetur spiritus sanctus volun-
 tate ad actum diligendi sicut movetur instrumentum, quod
 et si sit principium actus non tamen est in ipso agens
 non agere. Sic in volente ratione voluntaria. Et Thomas
 Scotus cap 6° dicitur de creaturis cum quasi quidam in-
 strumenta Dei, ubi satis invenit in proprietate locutionis.

301

301
 talocutio est: Quis vis secundis non potest dare posse
 etiam agere. Habet in secundae distinctione 3^a quae 1^a ar-
 ticulo 1° ad 8^{am} dar itaque Deus vis secundis posse,
 quia dar virtutem ad agendum, et dat ipsi agere, quia illi
 proprius deus simultraneus, sine quo impossibile est ipsam
 actualiter agere, et quo potest esse posito actualiter ag-
 dependentia affeo. Dicitur, si operatio sit morali-
 ter bona, Donat Quis creature ipsa operatione in sua
 tionibus affectionibus illustrationibus, et in auctoritate

per se equo. Et dicitur vides has loquendi for-
mulas fuisse usurpadas ab Angelico Magistro
in eod. sensu ac nos eas accipimus. Et explican-
mus ut ostat ex locis, quos citamus. Unde infra
sunt fundamenta Thostary ad tribuendam. 2.
D. Doctrina de prudentia politica. Sectio 13. aliqua
Thostary arguta

Sectio XIII.

Aliqua Thomistarum arguta

362

Primum arguit Thostary defumum ex subordina-
tione, quae cap. omnes debent habere respectu Dei in
essendo, et in operando. Proponit sic: Deus ut
causa prima sibi subordinat perfectissimam causam secundam,
quae illam sibi subordinat ad operandum. Probat eam
requiri sicut perfectissima subordinatio eorum respec-
tu Dei nisi Deus causa applicat ad operandum; per ali-
ter applicat, nisi promovendo sibi: quod constat. De-
us non subordinat sibi eam creaturam per actionem, quae illi
deservat, neque per actionem, quae ex illa decessit. Quia
quiritur alia actio intermedia. Ratio primae partis
adveniens est: quia per actionem operantem solumfa-
ciunt eorum dependentem a se in essendo. Ratio secun-
dae partis; quia per decessum simultaneum sub-

per se sibi cessat n̄ cog, qui se talis causus dignitas.
 cessat n̄ ad cog

303.

Ad arguere deesse adesse, no eam. Ad
 cor probacione defuero maxem. nequit scire per se fieri
 ma subordinata euaney respectu Dei, nisi Deus ca
 as secundas applicat ad operandū applicandū essentia
 neq, Natis caary; sed: applicandū n̄ essentia; no ma
 xem, et miq; Deus applicat causas secundas liberas ad
 operandū struendo eas in actu v̄ proximo ad opera
 onē libere per collationē suę libertatis per se prepar
 rationē omnino de deandū eū ipse prout
 ipse degerit. Cas erig applicat per actualē xer
 sum, medio quo eū eis cooperat. Neque unius a
 p̄lare simultaneū causum applicandū ad operandū
 neq applicat ad operandū n̄ significat nullo aliquid per
 uti ante operandū, sicut dicitur ad amorem, qui ē ipse
 accio amandi, sive amor ipse n̄ significat aliquid per
 uti ante amorē. Cuiusque modus applicandū explicat
 tus essentia ē n̄ cog libere n̄ autem applicat consis
 tens in p̄moone existibilitate deante ad operandū.

362

Ad
 dicitur n̄ ans, et secundam adentis probacionē. Dicitur
 simultaneū dependent effus a Deo in effendo, quia
 accipit a Deo suę ē, et simul dependet eā in ope
 rando, ut pote que sunt Deo decurrente n̄ possen
 tiam eū in effon. Probatio ad iuncta se accipi

enda: talis cursus dicitur per se supponi ad effectum ad
causam; falsus: dicitur per se; ratione: cursus actualis
per se supponi ut tendit in causam, quia supponit prepara-
tionem. Quia omnis quia causa operatur in causa
adequate, et per se subiectum. Quia, ab ipsoque dependen-
ter in sua operatione. Ipse cursus per se, et dicitur in-
di in effectum ut in seipsum per seipsum, et per se.

305

tam V. non sufficit cursus simultaneus ut causa creatur ad-
pendat simpliciter a Deo: quod ad id requiritur per se
primus. Probatur: sicut creatura requiritur ope-
rari sine cursu Dei, ita Deus neque cooperari cu-
m creatura sine cursu creature; sed hoc postulare non
sufficit, ut Deus in operando dependat simpliciter
a creatura: quod neque ad illud primus sufficit, ut
creatura in operando dependat simpliciter a Deo.
Contra: actio creature etiam prior a creatura de-
pendit a Deo; sed prior a creatura non dependit a
Deo per cursum simultaneum: quod per se sum per se
bus. Probatur: actio creature prior dependens
a Deo, prius nata est dependens a Deo, quam a crea-
tura; sed cursus simultaneus non dependit prius nata
a Deo, quam a creatura; sed simul, et indistincte: quod

306

non instantur; cuius maxime probatur, modo de ali-
quali similitudine; et nego de omnimoda.

diinde concessa minoru; neco consequenti. Sicut
 Opus n' potest cooperari ad creaturam sine auxilio
 creaturae, n' idcirco dicendum e' dependens a creatura.
 Opus m' n' indiget illa cooperatione, sed scilicet tan-
 quam independens, ministransq; virtutem ope-
 rantem creaturae expedientem illi ad operationem. Th.
 de, quod Opus n' potest operari sine creatura illi
 suae operationum; n' e', quod Opus dependat a
 creatura, sed quod accio communis Deo, et creatu-
 re ab utroque principio dependat. Ad operationem
 non magis, et magis probandum, quia inter se
 identitate n' datur prioritas hanc, in auxilio
 actuali Dei distinguibiles sunt duae finalitates; al-
 ia, quae scilicet illa operatio prout e' a Deo, alia
 prout e' a creatura: illa finalitas, sicut accio
 sub illa finalitate prior e' in subsistendi coa, et
 prioritate independens eadem accio sub ipsa
 finalitate.

107

Instans secundo: causa, quae influit in
 effectum titulo proximiori, quam alia, prout
 us influit, quam alia; sed causa prima
 influit titulo proximiori, quam causa se-
 cunda: ergo. Ratio minoris: eadem namque
 prima influit, quia effectus e' ens, causa
 vero secunda, quia e' genus tale ens, sicut
 docet S. Thomas 3. quaestio Genes capitulo

66. *Disputatio* majorum: prius influit quam
 alia *proximate* proportionata *proximitati*
 simili; concedo: alia *proximate*; nego *majo-*
rum; Quis influit simile *universaliori* scilicet
 quia ens *creatum* est ens: quodlibet enim ens indi-
 get Deo ad existendum; & Deus concurrens *con-*
ditionata *creatura* *rum*, ideo actio Dei prior est
 actione *creaturae* *proximate* *universalitatis*, & in-
 dependens. *Creatura* est *omnino* *vera* *ignis* influit
 in *alium* *ignem*, non *possit*, quia *effus* est *ens* *fre-*
nt *ignis* *habet* *virtutes* *producing* *lapidis*, *et* *hominis*, *et* *al-*
ens *talit* *speciei*. *At* *tamen* *virtus* *productiva* *ignis* *fabricatione*
specifica *indiget* *virtute* *Divina* *ad* *produendum* *denarium* *rum*:
 nam ut ait S. Thom. loco citato: *optimum* *virtutis* *agentis* *est*
ex *virtute* *agentis* *est*.

308.

Instant 3. *prioritas* a *Nobis* *applicata* *est*
 est *realis*; *Præconi*: *Subordinatio* *causarum* *secundum* *ad* *est* *realis*, *et* *in* *ca-*
nis: *quod* *boni* *applicat* *est* *dicta* *prioritas*. *At* *ill* *ordo* *de-*
bet *dari* *inter* *actiones* *causarum* *est*, *et* *qui* *dat* *inter* *ipsas* *causas*; *Prima*
causa *dat* *ordo* *prioritatis* *naturæ*: *Ad* *instans* *disputatio* *max*: *est*
est *realis*, *Præconi*; *Id*: *est* *fundamentaliter* *realis*; *no* *fundam-*
mentum *ad* *prioritatem*, *quam* *vidimus* *actioni* *Dei* *est*, *et* *est*
est *ens* *universalissimum*, *cujus* *influentia* *egent* *omnes* *effectus*;
 & *quod* *creatura* *egent* *Deo* *servante*, *dat* *que* *sibi* *virtu-*
tutem, *ut* *operari* *in* *operatione*; *ob* *hoc* *que* *creatura* *veri*, *et*
realiter *subordinat* *Deo*. *Ad* *fractionem* *no* *max*.
est *nulla* *ratiōne* *probatur*: *nam* *potest* *dari*

prioritas ualis inter eas, quz deo inter acciones
ipsarum: sic licet ad se prior tempore habere cha-
ritatis, tamen actus charitatis indubie prior
ad in ab ad, I ab habere

309.

Infrant 2.º juxta S.º Thomaz.

3.ª priª quef 19 arto V. ubi dicitur quod movens, et movens
habet diversas fia, et virtutes operativas ibi
propter, quod sit alia operatio movens, et alia ope-
ratio propria motu. Et sic se habent ead 1.ª et secunda. q.
Contra. operatio sequit ad e, I ad posse, et ead pri-
ma, et 2.ª sunt distiª et posse. q. et distas ope-
rationis. 2.º quia Deus e proximum ens debet ei prius,
que curia: q. quia e prima ead debet operari
prius, quam curia. 3.º e duobus hominibus o-
portantibus lapide, nuda subordinat alteri, quia nu-
ta operatio prius: q. ut curia subordinat Deo. Qui
debet operari prius. Ad infraq casis premisis dispo-
sitionis: q. habent diversas operationis, quibus operant
tres distos, quibus operant ad, tunc no eam

310

Deus e mo-

vens quatenus producit operat curiaq, ipsa quida
virtutem operativam, et itaq si vultis, quatenus pro-
parat sup omniaq ad occurrendy ay illa, et hy divi-
ny operationis diverse sunt ab operatione curiaq, quo-
ant curia operat libet tunc Deus n se operat
f.º ut movens respicru illius operationis, que ponit

creatura è unicus immediati movens, et sic dicitur
 sua operatione, que provenit indubie a Deo, et a
 creatura, quia nihil prohibet, quod una, et eadem actio
 procedat a primo, et 2° agente, ut nos docuit Scho-
 mas citatus Nro numero 482. Ad primam operationem
 disquisitio maxime sequitur ad eum, et ad posse operationem causam
 salutaris, sed operationem similitudinis; non. Operatio
 supponit suam causam existentem, et non arguit in causa pro-
 pria similitudinem operationis actionibus. In causa 2^a, que est sim-
 pliciter inadequata, reddidit adequata per virtutem,
 causam 1^{am}; unde operatio causam secundam supponit, et depen-
 det simul ab eadem causam primam, et secundam, admittit sic
 operationem, quia Deus debet prius operari pro-
 ducendo creaturam, et preparando suam omnipotentem ut pos-
 sit creatura operari. Ad 3^{am} non ans. Nemo ex homi-
 nibus subordinatur alteri quia Nemo accipit virtutem
 ab alio, neque alter est agens superior respectu al-
 terius

311

Intra 3^{am} causam creatura est instrumentum Dei: quod
 ab ipso accipit motionem. Cuius probatur ex 2° Thoma
 quest 3^a de potentia articulo 7° ad 2um dicens: Primo, quod
a Deo fit in naturali quo actualiter agit est in
intellectu sola hinc est quoddam instrumentum, quod modum
quo coloris sunt in aere, et virtus artis in instru-
mento Artificis. Respondeo casu ad motum de instru-
 mento improprie et metaphorice tali; nam de cog-

et motum, qui consistat in qualitate distantia a virtute ipsius
 suis cas, d'ab ipsius operatione. Ad probationem dico, q
 per se intensio intelligi s' q' inclinatio natural
 eorum in bonum propagationis sue speciei, & in bonum
 in communi. hocque videtur indicare virtus artis, quae
 est in instrumento: ne hae virtutes aliquid a se potest
 nisi appetendo ad opera artis, & potius intelligi
 s' q' per intensioem ipsius causae actualis. Quia
 1^a secundum quod 12° articulo 2° dicitur, quod intensio significat
 fieri in aliquid tendere; & in aliquid actu tendere accipit
 primum movendis, & motus movetur.

312.

Argumentum 2^m operis

ratio eorum habet max^{imam} actualitatem, quae causa creata:
 q' hae nequit operari, quia a seo primo movetur
 & sponat in actu: quia quodlibet operari, ut
 est in actu. Hisque ante ans operatio eorum habet
 max^{imam} actualitatem exercitii, quae causa creata, adeo ma
 x^{imam} actualitatem virtutis, & perfectionis; non; e' dicitur
 ut: actio actualitas, & exercitii operandi n' autem po
 tentia ad operandum, ad virtus cas licet n' sit actu
 alis operatio e' perfectior, quia dicitur, a quo movetur
 & e' actualis operatio: sicut amor e' actualior a qua
 litate exercitii quae voluntas, quia amor n' e' sponat
 ad amorem nisi voluntas, hae vero actualitas a
 motu imperfectior e' potentialitate voluntatis, in
 cuius virtutis actualitate virtus. Hinc disquis

secundum partem coentis: e. hinc nequit operari, quia
a Deo operari in actu existens; idem in actu exi-
citur operari; no, quia Deus reliquum exercitium
operacionis in manu voluntatis, ut sup. Docet.
Thomas

213. Instant primo: nulla causa 2^a potest se
ipsa reducere de proa ad proximum exercitium agendi.
q. omnis causa 2^a indiget reduci de proa ad actum
agendi ab alio agente superiori. Ans. probat. 1^a nu-
lla causa 2^a potest se ipsa reducere de proa ad
exercitium agendi: q. similiter. Probat. 2^a nihil po-
test reduci de proa in actum, nisi ab illo agente
quod pro prioris supponit in actu; sed nulla cau-
sa 2^a pro prioris ad proximum exercitium agendi sup-
ponit in actu agens, sed solum in proa: q. nulla
causa secunda potest reducere se de proa ad proximum
exercitium agendi. Constat: id respectu sui n. potest
esse motus, et motum: q. nulla causa creata potest
se movere de proa ad actum agendi. No. ans. arguitur,
et deso ad hunc probationis; no. cog.

312

Nihil potest primo
producere se ipsum, quia debet existere ante pri-
mam sui productionem ut se ipsum possit causare, cum
autem causa libera intelligatur existens ante suam primam
actum agendi, unde se potest se ad illud derivare. Ad se
cuncta probationis ratiocinatio de proa effendit; dicitur

tu effendi, & causa meae, no coam, que n̄ inferat ex ipſa
 missis locutis de ipſa ad exercitū effendi. Inque caa 2^a
 libera in actu 4° indifferens ad utrumque libertatis est
 mi, & habens dominū sui actus n̄ dicitur ad aliquid
 eorum nisi ex se ipsa, ut habes ex s^o Thoma scilicet nu
 mero 221, & prima 2^a quae 3^a arto 6° ad 6^m dicit
 quod ho ipſa ratione dicitur se ipſa ad volendū hoc &
 illud, voluntas q^o ipſa velle hoc, & illud ē vo
 luntas in ipſa ad actū agendi; & hęc voluntas
 per rationem dicitur ad volendū hoc, quod ē reduci
 ad actū agendi; q^o ipſa voluntas reducit se ipsa
 p^o ratione de ipſa ad actū agendi. Hinc no ans
 ſationis, quod apertè falsū ē, ut est ex dictis

245

Infram.

2° quod ē in ipſa activa referat ad actū tanquam
 ad sui perfectionem. q^o illi n̄ persistet, nequid vū
 tualiter. Ratio adentis, quia his ipſa ē perfectibi
 lis p^o sui actū. Probatur coa, si persisteret etiam
 virtualiter actū, illo n̄ indigeret. nemo m̄ indiget
 illo, quod in se ipſa habet, & idio plus n̄ indiget crea
 turis, quia illas in se ipſa continet; & si ipſa activa
 actu n̄ indigeret, n̄ ufferet ad illū tanquam ad
 sui perfectionem; q^o si ufferet n̄ persistet. Hinc
 caa secunda sine p^omoone ē imperfectior vltima
 actualitate sui actus: q^o ut dicitur ejusmodi
 qualitatē, indiget p^omoone. Ratio adentis, q^o coa

2^a sine p^rimo est admixta p^roalitati, sicut ve-
ro actualitas est effus

316

Ad instantig disquo ans: referat
ad actus, tanquq ad sui p^rfectionis bⁱⁿtrinsicq, s^{ed}
trinsicq; ideo: denari intrinsicq; n^o ans, s^{ed} cog. Max
probationis falsa est, cujus p^ro alio adjecta sic exa-
p^rienda est: nemo videt illo quod in se se habet; verum:
quod in se tamq virtualiter h^{ab}et; falsu sic videt licet p^r
fectior cognitione, quam virtualiter p^r habeat, indiget ta-
men illa se ut tali, sui indiget ipsa reali cognitione,
ut sit actu intelligens: 2^a probao adjecta est mani, fal-
sa est: n^o Deus n^o ideo nullam indigentia h^{ab}et curatum,
quia illas se unque p^rstiter, s^{ed} quia h^{ab}et in se se, s^{ed} p^r
imperfectione illa, quidquid p^rfectionis admixtum imper-
fectione reperit in creaturis. Ad istam n^o ans, s^{ed} dis-
quo probationum: ca^usa secunda sui p^rimo est admixta
p^roalitate reali activa; ideo: p^roalitate passiva; n^o. Soali-
tas realis activa est perfectio, s^{ed} imperfectio, ideoq
reperit in Deo, qui ab eterno erat p^ro activa produc-
tiva mundi. 4ta sine p^roalitas ista activa, est virtutis, n^o est
imperfectior actualitate effus, quia potius perfectior est.
Sic n° 4ta Reliqua arguta.

Sectio XIV.

Reliqua arguta.

317 Soluta sunt arguta, quibus thesty probant necessitatem
 pyramonis pro casis, sive liberis, sive necessarijs. Modo
 scienda sunt ea, quibus potestatem intendunt frangere
 pyramonem pro casis liberis. Tertij itaque argutum e: indi-
 ferens, ut indifferens nequit se denare; sed voluntas quibus
 liber principij instructa, et sine pyramone e indifferens
 ut indifferens: quod sic non potest se denare: quod ad hoc indi-
 ger pyramone. Probat max: ab indifferenti ut indifferenti
 nequit acus aliquis provenire, ut e bulgany accioma;
 aliter idem e a se indifferens, et a se denary: quod indiffer-
 ut indifferens, nequit se denare.

318 Accioma hoc thesty defuz
 primum ex Q^o Thoma 1^a parte ques 1^a ad arto 3 ad quin-
 ty dicente causa, que ex se e dirigens oportet, quod de-
 ter ad aliquo exteriori ad effectum. Item Q^o Thoma
 totus ibi e in assignando discrimen inter voluntate
 vna, et euaq, quod scilicet voluntas dirigens non habet
 sui extrinsecq, aut merito extrinsecq ad volendy. Cuius
 voluntas eua ab obis sibi extrinsecis ssepe dena-
 t ad volendy hoc potius que illud. A non videtur 8°

Quod voluntas cuata debeat derivari ab aliquo agente
universale, ut cuique proprium est legenti auctoritatem.
citatur, et ostendit in quibus 3^a de malo articulo 3° ad
5^m ubi respondens simili arguit, ac nos, inquit: volun-
tas est sic ad magister pro aliquid derivat ad rem
scilicet pro consilio rationis, nec oportet hoc esse pro alio
quod agens exprimeat.

319.

Itaque voluntas proa secundum
se completa ad hunc actum amoris, sed illius odij deriva-
tio est in ordine ad hos derivans actus pro decursum
preparatibus Divini omnipotens. Et cum hoc decursum
efficiat sic circa operationem, et non operationem adhuc illo sta-
tu voluntas manet indifferens ad ponendum odij, et amoris, sed
utrumque omittendum, sicque manet, donec maxime differe-
ntia, aut labor in tali obvio, et tunc maxime bonitas appa-
reat, quae talis sit, et talis existime. Tunc in volun-
tas derivat ad amandum rem, et sic pro ipsa actione amo-
ris, obtrivi vero pro obvio reparari et melius, aut dilectio-
bilis. Unde causa obtrivi derivans voluntatis est obvio
taliter propositum, causa vero electiva, et activa deriva-
tio est ipsa voluntas indifferens ad utrumque

320

Itaque ad utrumque
in forma disjunctivam: indifferens et indifferens
tam subjective, quam obtrivi, et indifferens, et indifferens
indifferencia tam subtrivi et pro quae indifferencia obtrivi
negativae, sic derivat, modo indifferens, et indifferens subjective tam

in indiffera duntaxat potentij active neque sedi-
 tate no max, & disjunctio mirum; p voluntas quibusli-
 bet principijs instructa, & sine psumptione e indifferens
 ut indifferens subtrahi, aut indiffera pos; adeo: e indifferens
 in indifferens indiffera erig obvia; no mirum. Similiter disjunctio
 endy ans probationis, cujus adjuncta probas n obstru-
 ng cadj voluntas, quj ex se indifferens, mota ex obis
 dicitur etiam a se activi ad operationem. Itaque tandem
 voluntas manet indifferens, quandoque motiva pro ope-
 ratione, & quj omifidm equilibran, & tunc voluntas
 essentia, qdo exerceat amplecti, pferatque suo sty-
 lu vnum motiby alteri.

321

Infrant: aliqua ratio debet dari,
 ut voluntas indifferens ad amorem, & n amorem amari po-
 tius, quam omnia amorem; p huc ratio nequit desu-
 mi ex ipsa voluntate, ut pote indifferente ad utrumque.
 qd e psumptio ad amorem. Constat: voluntas e indiffe-
 rens ut ex vno motivo, aut ex altero motivo, Idcirco
 q: quod ex hoc motivo dicitur, & motivo procedit
 ex aliqua causa; p huc alia ei n potest, nisi psum-
 ptio: q. Ad infrag causa man; disjunctio mirum; p huc ra-
 tio nequit desumi ex ipsa voluntate nude sumpta, no
 ex ipsa voluntate, & obro psumptio; no mirum. Sicut vo-
 luntas nequit fieri in incognitum. ita nequit pferre
 nisi quod sibi pponit aliquam rationem, & magis bonum,
 aut magis sibi conveniens. Item voluntas dicitur adia.

321. motu reg^a quia p^oncis e ad amoy, Ad hunc sibi
uis, aut nullus p^oncis vnde caa d^oncis volun
tatis e sua libertas, que firmo moue se us hac obri
p^oncis

322. Ad q^oncis d^oncis coens: p^oncis ex aliqua ca
usa efficaci adente, e independenter a d^oncis volun
tatis; no: ab aliqua caa obriua facta efficaci p^oncis elec
tionum, e p^oncis volentatis; odo: motiva ad acuum
ia p^oncis v^oncis n^o cogant volentatis ad agendum; que
p^oncis voluntas p^oncis si velle n^o p^oncis moueri ab
obri p^oncis; p^oncis illa p^oncis: vnde motiva p^oncis
p^oncis voluntati n^o h^oncis n^oncisq^oncis efficaci, qua capiant
volentatis ad obri; s^oncis tamen in actu e^oncis efficaci
p^oncis actuali electioni volentatis, e op^oncis, que an
p^oncis hac op^oncis sibi p^oncis, p^oncis quam aliud, q^oncis
tunc v^oncis p^oncis voluntati. Ideo S^oncis Anselmus lib^oncis
de casu dia boli regans causa diaboli d^oncis, au
at q^oncis volent, e p^oncis n^oncis quia volent. Et S^oncis
Thomas ques^oncis 3^oncis de malo: n^oncis oportet inquiri aliam
caq^oncis quere, quia ad hoc sufficit ipsa libertas volun
tatis, que p^oncis agere, e n^oncis agere. Em iusora h^oncis h^oncis
tos caa d^oncis voluntatis alia n^oncis e nisi voluntas
amplectens hoc motib^oncis, us illoque p^oncis hoc obri
Anqeli.

323. Argum^oncis 1^oncis Quis p^oncis lib^oncis, e p^oncis de
tans: q^oncis p^oncis accionem p^oncis d^oncis

actionem libere creatur. Ratio est quod aliter creatura est
 primus liber, et primus dominans. Constat V. quia Deus
 est prima causa debet creare omnes effectus, qui producuntur
 a creaturis: quia est primus liber, et primus dominans de-
 bet dominari, quidquid dicitur a creatura. Idem 1. quod
 creatura est domina suorum operationum dicitur suam ope-
 rationem liberam; sed Deus est dominus actionis liberę
 creaturę. Ad creaturę non cogit, de se advenit. Deus est
 primus vivens, et primus indigens, quod debet prop-
 tera vivere, aut intelligere per voluntatem, et intellectu-
 nes creaturę. Neque tunc sequitur quod creatura sit
 liber, et primus dominans; sed unicus liber dominans suę ope-
 rationis liberę: ut in ait S. Anselmus: sola voluntas dicitur
 ibi, quod tenet.

324. Cum hoc tam optime opponitur, quod
 dicitur si absolute primus liber, primusque dominans, quod
 faceret ab eo defendere omnia libertas, et prius se exercere
 liberę in productione creaturę, et in ipsa operatione suorum
 effectuum, quod creatura possit aliquid liberi dominari. Ad
 primam operationem ideo ans sumptu li quia idem est; sed
 que non, si sumat se, aut denotando rationem finale.
 quia sicut Deus non debet immediate dominari, quidquid
 dominabile est, licet sit primus dominans, in ratione pri-
 mi causę non debet immediate produci quidquid a crea-
 turis produci. Debet Deus immediate producere omnes
 effectus, sed quia ratione sui infiniti dominij erga crea-

turas debet eas sibi perfecti subicere, & quia om-
nipotens, & omnium virtutum productrix suarum, & do-
ceat S. Thomas citans non nomen 3ot. Quia q-
hinc corpus identicand cy dca proxima, ideo vixum
e ante in sensu identico, et tunc omisso; nam coa. q-
paritas, quod Deus operatur cy curia n tollit, q-
curia vici operatur; & si Deus prius dicitur spe-
ratione curia, curia ad se hunc n dicitur. Exte-
naque Deus requit dicitur operatione curia im-
mediati liberi, cy nequa vici p acy curia.

325.

Adf.
cundam operationem diffquo max: quia curia e Do-
mina suarum operationum domino immediaty electionis
V. 2o. quia ut cumque e Domina, no max, &
diffquo max; p enq Deus e Dominus actionis liberi
curia domino immediaty electionis; no alio do-
minio; 2do. Deus e Dominus actionis curia liberi
dominio auctoritatis, & iuditionis, q a potest. illas
pripice, punire, & cohibere, Curia autz sola
e domina immediaty electionis, & dicitur, quia ip-
si soli sunt imputabiles, & ab ipse sola dependent
quod e quomodocumque actiones existant: na ut inquitur
senus oratione antiqua cap 3o. reliqui aliquid
us in Nra potestate, ayus unusquisque Nxy so-
lus e Dominus

326.

Infrat juxta Qm Augustini d. l. de cor

ratione, & gratia: Quis magis habet in sua potestate
 voluntates hominum, quae ipsi suae; hoc verum si
 potest, nisi prudente operatione hominum: q^o Constat idem
 Quis si denare operatione liberat suam, quia scio
 illud libertatis; sed hoc non sequitur: q^o mixta probatur multum
 ipse tunc v. suavia denat Quam ad operationem; &
 tamen suavia non tollit libertatem Divinam. 2° voluntas
 astra est essentialiter libera: q^o Quis non potest tollere quae
 libertatem. 3° Quis casu simultaneo efficit denationem
 suam; sed non tollit eius libertatem: q^o & potest denare
 operationem suam, quae tollit libertatem; & hoc est q^o
 efficiat denationem & denare. 4° fronte aliquo prin-
 cipio indifferenti, stare potest acris nescitur: q^o &
 fronte aliquo principio natio stare potest acris li-
 ber

327 Ad ista q^o dico quod Quis magis; sed diverso mo-
 do habet in sua potestate voluntates hominum, quae ipsi
 homines: hi namque solum domini suorum acris domi-
 nio electionis, & denationis. Quis autem Dominus est
 quia producit, & servat voluntatem, & quia habet media
 infallibilia ad infallibiliter inclinandum voluntatem, quocumque
 que velit. Unde mixta philog^o nanda est. Ad operationem
 nescit nati, non mixta, acris principii probatione idem. Quis
 non est liber in concursu aeternali; unde per denationem
 suam nullam libertatem amittit. Quis itaque liber est in
 preparatione sua omnino, hac via preparatione, collata

que cuany dominio eligendi, & denandi. Et tunc p^ou
vna libertas, & electio operacionis, & omisionis q^uisq^{ue}
operacionis. Ad secundam probacionem de ans de libertate
te radicali illudque no de libertate proxima, & p^ou
quod utique Quis deservit si p^ou denand^o cuany
ad operacionem.

328

Ad 3^{am} datis p^ou p^ou, no cog. quare
curfus simultaneus n^o p^ou acur. Q^uo liber, p^ou
cuany denandi operacionis idco p^ou illy curfus n^o de
n^o libertas curata. Q^uo cog. falsa est n^o denand^o n^o
& utrumque officiu denand^o p^ou cog. officiu imme
diati lib^o, & tanq^u principiu immediati electio
operacionis. Ad quartam caso adent, no cog. Q^uo p^ou
est quod libertas deservit, dy aliquod falsu principiu
operacionis est denand^o ad v^ou v^ou, libertas n^o
est ist corpus natibus excludens quancunq^{ue} denand^o
adent ad operacionem, & exigens omnimod^o interfu p^ou
cipioy. Etia necessitat^{is} p^ou adsoluti dummod^o a
liquod falsu principiu p^ou denand^o ad operacionem
vnde licet maneat iudicij indifrens de operacione, &
n^o operacione, p^ou est adsoluti necessitata ad operacionem,
si adfit in voluntate principiu conu^o adent^o ay
operacione.

329.

Argu^o 3° si Quis n^o p^ou v^ou p^ou
voluntate curat, sequerent^{ur} h^{ic} adfunda. 1° quod
quarta, & arg^o, expectant^{ur} obsequij arbitrij, & p^ou

inde, quod Deus expectat in quaz partz voluntate
 se sola se demerere, hoc autz sapit semipelagianismum
 2° secundy: quod hec p^opos sit vera quia h^ond
 essentia Deus ausiliat, et quod hec sit falsa: q^a
 Deus p^obet ausiliy efficax ideo voluntas p^obet
 offensum, indequ sequit^r, quod causat Dei sit p^ost
 demerit arbitrij, tunc quod prius deus voluntate
 suy arbitrij, quz Deus deum p^obet ausiliy efficax
 3° quod cooperatio arbitrij n^o sit uferenda in Deum
 2° in casu principalem, et quod efficacia ausily
 solo voluntatis cursu desumat. 2° quod hoc se di
 catur a n^o operante, et a uferbo. siquidz sita diffe
 rentia iⁿ efficacia operis, sed hoc e, via Apostoly
 prima ad Corinthios cap 1° clamant, quis e qui
 te dicunt, quid his, quod n^o accepisti, si autz autz
 accepisti, quid gloriaris, quasi n^o accepisti

330

Respondeo

ad 1° erroz semipelagianoy fuisse namq^{ue} secun
 dy se sumptam, et independenter a gratia et su
 ficienter ad inmy justificationis, na ut saltz velle
 salutari iⁿ soluz liberi arbitrij, sicque p^obet opera
 riali, homi se disponere ad justificacionem, Quonqz
 uesperat opera Nam ut p^obet ausily suy gratia
 Longi abest n^o Na sentia ad hoc erroz. Nam itaqz
 asserimus, liberi arbitrij gratia Divina p^obet
 demerere se Deo, et gratia, ita ut operatio sit simul

a Deo gratia, & libero arbitrio. Gratia namque proxi-
mitate sui offensu excitando ad illud, & providendo
sufficienter, sine qua Natura impotens, & minus que
rationem salutari incoar. Unde nunquam providet ad
Deo libero arbitrio operans, aut operantem sine gra-
tia; quoniam potius Deus, cui omnia nota sunt, proxi-
dit, quid factura sit voluntas tali auxilio excitata,
& adjuvat & hęc veritas obtriva, sine offensu, & dispo-
situs domino namque sub hoc donato auxilio & obsequio
Medij) si voluntas defusa sit sub tali auxilio tunc
Deus offert auxilium propriis efficacis, ut suabitur, ac
infallibiliter assequatur offensu, que intendit

334

Ad secundum.

Dico, quod offensus Nici nullo modo procedit auxi-
liis Dei: unde 1^a propositio falsa est, nisi ea velis denotare,
quod nostrum consensus est, quasi dicitur in Deus, &
gratia Nobiscum curat. 2^a propositio falsa est si denotet,
quod gratia intrinsece efficacis providet ad offensum, ve-
ra tamen, si denotet, quod voluntas offensa, quia Deus
prohibet auxilium sub quo providet voluntati offensuræ.

Ad 3^m dico, quod cooperatio bona arbitrii rescindat
in Deo, tunc, quia illi efficit pro se, illaque intrin-
dit sua gratia excitante, tunc inq, quia illi donat
in collatione auxilii propriis efficacis. Solum itaq;
negamus, quod rescindat sine Deo propria providere
inimanti. Neque verum est, quod efficaciam auxilii

desumas a sola operatione voluntatis: ne gratia effici-
 cas dicitur contrarij auxilij pro sua propria vius ad-
 cientis, et movens voluntatem ad consensum. Ad 1^m
 rando quod hoc pro operatione salutarum se dixerunt in
 actu 2° a non operante, et a reprobo; non tamen pro hoc
 las vius liberi arbitrij, sed pro vius gratia adjuvante.
 hocque asserunt e sacris scripturis: neque 1° Joannis cap. 3.
 dicitur: ois qui habet hanc spe[m] sanctificat se.

332.

Argument.

Concilij Auracianum 2^m canone 1° ait. si quis vi ad
peccato purgatus voluntatem Nig Cui expectari dicitur
 ... resistit. Spiritus 1° pro Salomonis dicitur: proppa-
ria voluntas a Domino; atque supra Nig Senig De-
 us expectat voluntatem ad auxiliand[um] ad opus Nig libe-
 ry: 3° Nra femina Maria e scilio Mauriciano. Consequ-
 r. quidam in scriptura sacra dicit Qui natum vo-
luntatem suam ad opera salutaria, et n^o a, qui vo-
 luntatem Dei potest resistere; et enq in Chancismo, qui
 inquit prima parte de simbolo axlo dicitur: Quam
que morantur, et agunt aliqui, inima virtute admon-
 tationis impellunt: 3° efficacia auxiliorum Dei
 independens e a Nro consensu; aliter frustra ob-
 noxia ut Divina voluntas

333.

Respondeo Concilij ibi ma-

Semipelagianos agere dicentes, justificationem inhu-
 sumere a Nra suis viribus operante, et sic Cuius

expectau opera Noy et postea illi auxilium sua gra-
tia. Hoc danna scilicet, hoc e Noy dannauius. Quod
autem Deus expectat voluntarij Noy excitati, et
prohibet auxilium gratij irritatiue indifente, et ofen-
dit ofra et spai cap 30: expectat Dominus ut mi-
feratur refo. Ad que S. Hieronimus ait: quandocle-
mencia Dei, et expectat Noy penitentij. Beati sunt
ois, qui expectant Deum expectantij, et affertur fug

334

Conf.
rat enq ex illo Apocalypsis 3: ca pro ad ofrum,
et pulso. Ad que S. Thomas: Quis, qui per exci-
tionem pulsat fra per expectationem ad ofru volun-
tatis. Ad ofrum dico, quod Deus nabit, et impellit
voluntarij ad ofru salutarij (n autem ad ofra prava)
fractione, et impulsu irresistibili, et proportionato Noy
pro libe nimirum nabit fractionibus illis rationibus et a-
mou. Coslestij, quo sensu, et Augustinus ait bene po-
sumus vti vayo nabit: nabit in suaque voluntas,
n autem nabit Deus voluntatem pympone irresistibi-
li. Certum e etiq, quod voluntas n potest resistere vo-
luntati efficaci. Qui exequente interuentu cas libe ad
n potest in proa coarcting cuantia potuit talem
voluntarij Biving impediri. De hoc satis, nisi n, qui
proprie expectat ad theologos.

335

Argum^o officij ex ra-
tione utroque, quibus Argum^o Noy n infringere

conant hostij: 1^a ois ho vocatus auxilio p^rerit p^ro
 efficaci p^rer sciencia medij c^rentur; p^r Deus vocat au
 ditio p^r talij sciencia p^reritio efficaci q^o c^rentur. 2^a ois
 ho p^rerdestinatus saluabit; p^r Deus e^o p^rerdestinatus: q^o
 saluabit. 3^a ois p^reritus damnabit; p^r An^rtic^rus
 p^reritus: q^o damnabit. 4^a ois ho h^rens auxilij effi
 cas p^rerferandy finaliter c^requet gl^ria; p^r Deus
 h^rentis quomod^r auxilij; q^o c^requet gl^ria. Ecce in his
 filiois d^rone lib^rij i^o homi; cui ans lib^rij n^r e^o. Conf^rad
 actus n^r q^o c^rentur e^o impedim^r ad omisio^r ip^r h^rus
 actus: n^r actus; e^o omisio actus c^radictorie opponit; p^r
 nihilominus voluntas dy^rponit actus i^o ad soluti lib^rat
 ad omisio^r illius, n^r quid^r in sensu op^ro; p^r d^riv^ro
 q^o Act^r p^rer mo^r ad actus s^r impedim^r ad omisio^r
 Ad huc voluntas potest e^o simpliciter lib^rat ad omisio
 n^r in sensu d^riv^ro

336

Ad argum^r us^r d^ro, quod in his oibus
 filiois ans e^o lib^rat i^o homi; quae p^rarte includ^ro
 ans ip^rsi ad soluti lib^rat: vnde potest ad soluti im
 pediri aliquo p^rer p^reritio. In 1° filiois Deus
 p^rer impediri p^reritio mix^r n^r c^r efficac^ria auxilij
 c^rentur p^rer auxilij c^rentur, e^o c^rentur. p^rer p^rer standy
 si Deus n^r e^o c^rentur, nequ^r d^rar^r sciencia m^r
 dia, d^r ip^rsius c^rentur, nequ^r vocat^r auxilio p^rer ta
 lem sciencia p^reritio efficaci. Similiter Deus potest im
 pediri mix^r 2° filiois; siquid^r nullus p^rerdestinatus

nisi videatur obsequens alicui auxilio. Ob similitudinem
rationem Antichristus potest impediri mirum, et in ipso
sensu, quia potest impediri. potestinus auctoritate obsequens.

337

Ad. 1^m filioy dico, quod Deus potest vitare mirum, quia
licet in manu Dei unus sit donator auxiliorum, per quod
auxilia sunt efficacia pendet, et a Deo, et a consensu
hominis: unde Deus potest facere, quod auxilium quod
habet in se efficax, si mirum ponat defensum. Ad obsecra-
tionem non magis: nam actus non est impedimentum ad omissionem
actus; sicut silentium non est impedimentum ad locu-
tionem. Impedimentum itaque est aliquid per se
exercitum potentis, et quasi ligans potentiam, ne
in actus sibi proportionatos usque si actus vel-
let in improprie modo impedimentum poterit des-
tinguere maiorem. Consensus est impedimentum ad
omissionem actus, impedimentum inquam, conse-
quens, et inausurabile a potentia libera per con-
suetudinem suam libertatis; conade: impedimentum
inausurabile antecedens a potentia libera; ne-
ga maiorem.

338

Infras: potest quis determinare
consequens cuius promissum ab ipso non deter-
minatur: ergo et potest consequens a libero,
et impedibile Deo, quia ipsi liberi sunt, et
impedibiles promissis. Antecedens probatur.

pleogismo: si Deus conficitur Deo auctori
 tum a, Deus si peccaret; p. peccat. ergo.
 Deus non conficitur auctori a. En Deus de
 terminat consequens, quoniam tamen determinat
 sequens ex promissis. Ad instantiam vero a
 Deo; nego consequentiam. Hic est, quod ipse
 magis illius pleogismi si determinat a Deo:
 nam magis est obiectum scientiæ meæ, et magis
 est peccatum, quod solum Deus determina-
 nit, et tamen magis dixerim magis coens a
 Deo determinatam, et consequens Deo li-
 berum, quoniam nunquam veniat in eo, quod
 sunt partes promissarum. Et consequens legit-
 mi illatum ex promissis a Deo determinatam,
 non requirit, quod Deus determinet promissas, ut
 autem Deo sit liberum coens, pars promissarum, libero auctori
 ipsi tota promissa.

339

Et ratio est, quia facilis est impediri vo-
 luntati plura includens, quæ ipsi eorum denant. Totum
 impediri, et inq. auferri, una ipsius parte impedi-
 ra, et ablata: sic me obente, impedio, et aufero in-
 tegrum ternarium hominum, cuius ego pars sum. Sic
 Deo libero est coens pars promissarum potest illud
 impediri, et auferri parte promissarum, parteque
 ablata, auferri totum: unde ipse liberum est auferre
 me, et impediri univ. promissarum. Ad denandam vero.

tony, & tunc utrumque si fuerit potius minus par-
 tis innoxius et potius ulquary, p̄ uquid unne-
 diara, & electiva libertas in totum. Deus q̄ de-
 trando coens illius filioi solum dera quoddam
 p̄p̄uquifim ad p̄p̄m̄q̄ m̄y, uim̄y p̄p̄tiam
 auxilij. A cum aery quomod̄i p̄p̄tiam auxilij n̄
 onerat et peccato. Deus in sub illo, et sub qualibet
 auxilio ē p̄p̄tiam p̄p̄tiam in peccato. In hoc n̄
 p̄p̄tiam et Deus dera p̄p̄m̄q̄, quia p̄p̄tiam p̄p̄tiam
 quatenus innoxius et potius totus n̄ p̄p̄tiam ad p̄p̄-
 tiam totus. Sicut 18° Senna 11° Balanco

Sectio XV.

Sententia III^{mi}.

Palanco.

310. Inquidam dixerunt in puncto p̄p̄tiam
 nobisq̄ illuissimū Balanco. Dumoonum tho-
 q̄ adiecit ingenii confusus naeni de providentia que
 ne 18° n̄ posse scialiam humani arbitrij libertatem
 et gratia inuincē efficaci p̄p̄tiam in qualitate phi-
 ca in p̄p̄tiam voluntari, distaque a p̄p̄tiam accion,
 et finali dera n̄ voluntari. Solo n̄q̄ meditant̄ ē p̄p̄-
 moony, que p̄p̄tiam ē dera et libertate creatā. Pro-
 quo lib̄. Senna p̄p̄tiam que 18°. Duplicij hanc p̄p̄-
 nar scialionem, 1^a h̄r̄ uim̄y 3°. p̄p̄tiam h̄r̄. 2^a h̄r̄.

11 affectio 1° motio^{is} Quing passivi sumpta, qua volat.
 12 itas imminuere movere, et denat a Deo si indistincta
 13 ab ipso actu voluntatis, quo voluntas agit, et denat
 14 se ipsam nec sub distincta consideratione.

341.

Duplex
 factum dicitur in operatione creaturæ, alig prout e
 a Deo, et alig prout e a creatura. Motio Divi
 na passivi sumpta, sive actus ipsius creaturæ pro
 ut efficiat, et recipit in voluntate ap ipso Deo ipse
 sive, qua voluntas passivi respondet Deo agentis
 sive voluntas denominat mota a Deo. Ipsa cu
 arum operatio, in quantum voluntas tali actu agit
 e actio creaturæ, qua creatura denominat agens, et
 qua liberi se exercet, et tanquam principij actuum
 agit sui actus. 2^a auctoris ipsius conclusio e huc: Actio
 11° motio sive deus, quo Deus dicitur active deus
 12 ite, et movere, seu applicari eam secundum ad agendum
 13 e actio Dei dicitur eam ipso firmamentis, et vi
 14 tualiter transiens prout infertur active motio^{is}.
 15 passivi in eam secunda jam explicata. Aliq^o q^o.
 16 Quam movere, deus, et denare eam secundum dicit
 17 ex parte Dei actionis ut infertur a priori denat
 18 ite, aut motio^{is} eam. Hinc e, quod iuxta ipse
 19 hinc motio divina active sumpta debet inferri a prio
 20 ri, et prius quam intelligat denat creaturæ, ipsam
 21 liberæ creaturæ operationem.

Theſis diſputatur hęc nova Balano cogitatur. Nobis certi placere n̄ potest, quia nova hęc p̄mo n̄ minus libertati inimica ē, ac antiqua. Obſtendit q̄ admiffa hac p̄deſtinatione extrinſeca, impoſitis ē volentati p̄o p̄iori ad ejuſ denationem. omiſio acris impoſitate inſtituibile ab ipſa voluntate; ſed voluntas n̄ eſt p̄oens ad omiſionem ſibi impoſitam p̄iori ad ſuam denationem impoſitate inſtituibile ab ipſa: q̄ tali p̄mo ne admiffa voluntas n̄ eſt p̄oens ad omiſionem acris, coacta n̄ eſt libera. Probat max. ea admiffa ſcit p̄o p̄ior ad denationem voluntatis neſta repugnantia ad omiſionem acris inſtituibile a voluntate; ſed omiſio acris ad quam p̄o tali p̄iori ſcit neſta repugnantia inſtituibile a voluntate ē p̄o tali p̄iori impoſitis voluntati; impoſitate inſtituibile ab ipſa: q̄. Ratio max. vis, quia admiffa tali p̄mo ſcit p̄o tali p̄iori neſta illa, ē exigentia ad acris inſtituibile a voluntate aſſertensque in ipſa acris p̄deſtinatione; ſed talis neſta illa, ē exigentia ad acris inſtituibile a voluntate ē repugnantia ad omiſionem acris inſtituibile a voluntate: q̄.

Inque ora arguta ſupra facta n̄ produci poſſunt omnia Balano: nam ſua p̄deſtinatione acris ſumpta ē ans n̄oꝝ cy acris, ē inſtituibile p̄o cauntiq acris. Nec ſatiſfacit Balano dicens, quod ſolū libertatem ans ita concurrit cum acris, ē in

bitabile sit sit inna ordinem cap 23. scus vero si ger-
 modi ans perennat ad ordinem cap 23. ut e sua pro-
 moo effrens in accione Dei active sumpta. Ad satis-
 facit: nam ideo ans inna ordinis cap 23. conuoy cum actu,
 I inbitabile pro carentia actus totid libertat voluntaria
 tid ad acty, qua fronte tali adente n potest volun-
 tas (bitabilita pponere, et n pponere actuy; sed idem e
 erem licet yusmodi ans sit ex parte cap 23. q.
 Probat mi: ideo ita veniv, fronte yusmodi adente.
 ex parte cap secundy, quia neque potest tunc voluntas
 eritau, quod tale ans sit neque, quod illo fronte, n sit
 actus; sed hoc ipso enq evenit, quambis ans sit licet ex
 parte cap 23, ut passivus e: q.

344

Disticta. yusmodi ans e
 aliqua necessitas ad acty, I certe n coens cy n fundet
 in exercitio voluntatis creaty; sed in pmpone active sy-
 pta, que e actus voluntatis Diviny tanty neque ipsa
 passiva pmpone sumpta pro actu creaty enq prout
 descendit a creatura potest e libia voluntati creaty.
 Rati e: quia ut recepta in creatura pfecte e accio ut
 orta ab accione Divina; sed ut orta ab accione Divina
 n e libia creatur. 3. Itaque ut creatura operid
 debet juxta Saltemo recipere a suo operacionem, ut sit
 ipsa creatura sit mota a Deo, e sic motio creaturay
 sit passivy correspondens accione Dei agentis; sed vo-
 luntas n exerceat suq libertat, dum recipit accionem

a Dio: q^o dum curatio operatur prior illa operatio
est prior respectu Dei n^o libera curatio: Arguitur,
quod pro se a se in Balanco soluta sunt dy solvitur
Thositarum arguta. Sec^o 16° De detractione cap^o Qua
et quoad effus^o individuationem.

Sectio XVI.

De detractione Cae creatae quoad effus^o individuationem.

349

Talem detractionem acris liberi hucusque reje-
cimus; alij nunc detractionem Civitatem federabilem
euz libertate francie ostendimus, cum infra quamlibet
speciem possibilis sint plura individua, rogar, a quo
principio proveniat detrao cap^o quoad effus^o indivi-
duu^o producendy; supponit, quod pro prior^o ad
productionem effus^o debet caa ei detrao ad hunc po-
tius effus^o, quod ad aliud, aliter n^o est proximi pro-
rens exumpere in hunc effus^o. Supponit etia, quod
omnis caa creata falsy, quod de facto consistit,
tendit in effus^o sub ratione specifica effus^o, et quod vi-
tus secundy se ad creata individua fit ad plura ef-
fectus ejusdem speciei producendos. Supplet et pro-
test cap^o detrao, facit quoad specificationem, quoad
generum; et quoad individua.

346

Denat. cas quoad specificationem
 dat, qd'o cas e' denata ad producendum ^{um} inna ali-
 quam denatam speciem. Denat. quoad exercitiam
 Si qd'o cas denata e' ad producendum potius, quam
 ad n' producendum. Denat. tande quoad individuum.
 qd'o cas denata e' ad hunc numero effy potius, qm
 aliy inna. casy specij. Hinc suppleo denatm, tri-
 plex alia indoga proponit, quolibet q' cas dyacu-
 alina opiat mply hanc denatm habet. Cuius, neq'
 cas natia, neq' natia denat ab aliquo quoad spe-
 cij, neq' quoad exercitiam: n' cas natia neq' h'c
 supposita debita applicatm, et diff. p'one passiva
 ra sua e' denata ad producendum caloy v' potius
 qm frigiditay, et ad producendum potius, quam
 ad non producendum. N' cas natia,
 quia h'c supposita suppone d'ni, raon dominij
 electiv' erga suos actus ad se ipsa denat ad amoy
 v' potius qm ad d'ny.

347

Sic jam primy asertum: cas
 natia denat a Deo quoad individuationem effus. Ita
 D' Subtilis, et primus, quos n' commissi sequunt
 apud S'm Gregos diff. 103^a serione 4^a, et apud
 S'm Bonado hic diff. 5^a serione 2^a. Dicitur
 ignis qd' estivatus in actu v' p'ximo actus ip-
 sus natia n' e' denatus ad producendum potius v'
 ne, qm b' omnino simily, et solo numero diff. 11^a

per neque ita est dicitur attendis alijs per per Deuz.
3° na dicitur a solo Deo Rao mais, quia in primum
hujus ignis nulli invenit, quod potius respiciat
in a, quia per distantia exigentia ignis producentis equi
fit sans, sicut ignis a, sicut ignis per producat, equi
in per utrumque proficit, et equi afficitur per per
proportionis sui speciei. Minus probabitur impugnando
de casu individuationis, quas alij assignant.

318.

Quaestio.

7, quod ignis per dicitur. quoad individuationem esse
producenti ab individuatione, et hysitate magis. Quia
in hac numero maad hic numero effus, et n aliter
potest produci. Doctrina hysta de individuatione esse
per ordinem ad magis aliter impugnata monent. Modo
breviter fieri duplex per ignis per numero dista
potest successive inferre eandem numero maam,
et si eadem candella exincta statim ita ascendenda
v. g. ab hysitate magis n desumit individuationem
effus. Distincta per hys ignis secundum se est indivi
dens, et recipiat in hac, et in illa maad: nulli
in primum respicit in per per quod per dicitur ad
hanc numero magis. Tandem ad rationis potest succe
sive inferre plus partes magis, et accidit in
ratione, imo, et plus maas adequat. cui m
a. Q? Dicitur n potest unum alteri magis dicitur
ab ea, quia primo informatur. C. 1. 1. 1.

ritate quantitatis Eucharistiae, quae corruptis specie-
bus sacramentalibus inhiere aliter magis de novo cu-
at.

349.

P. Casquez apud citatum Quirer docet, quod
denari quoad in individuo esse a conjuncto circumf-
renti passis, loci, temporis, et similibus. Si loqua-
tur de individuatione quoad nos, non repugnabo; et sicut
quod de entitativa, et intrinseca individuatione esse ve-
lente falsa est. sicut in se substantiales, et accidentales
indifferentes sunt ut operentur sub alijs circumstantijs, ni-
mirum sub alio tempore, et loco cum non cum indiffe-
rentes, et producantur sub alijs circumstantijs diversis
ab ijs sub quibus producantur. Distingua accidentia
Eucharistica operantur, ead, non mutata tamen ac-
tione, et effectu, sive passio. Tandem tempus est quod
successibus sequitur ab illo sumitur individuatione, sequitur quod
nullus potest durare, sed natio peritiam transacta illa
temporis mensura, in qua producentur. Id magis
debet aliquo fundamento positivo abstrahi ut possit
rationaliter adiri ab ejusmodi circumstantijs pendere
perfectus individuatione

350.

Alij tamen docent, quod indi-
vidua servantur inter se quondam ordinem producibilita-
tis, ut cuius alteri debeat ante alteri debeat ca-
eri. Contra est, quod individua prius quae producantur
non sunt entia; sed, quod non est ens nullum exigentia

huc: q^o n^o exigunt produci vny ante alij. Sy-
neca, neque in praxi ostenditur ea, neque in
praxi ostenditur individu; e^o aliquid praxi
origens quomodocumque, aut possit fundari: q^o
Itaque non licet recurrere ad Deum, fingere perfectio-
nes, aut exigentia positiva in invitatib^{us}, quae in praxi carent
fundamento, Id talis e^o putensu hic modo inter effectus e-
iusdem speciei: ergo cum sit assignat, cui possit tribui deno-
minatio causae quoad individuationem effectus producen-
dum, dicendum proculdubio est, a solo Deo optimo illi
denari.

3

Affari 2^m. Deus denat negativam eam libere
creatam ad individuationem effectus, ita Auctores citari
pro affirmato procedente Probat. eam libera creatam re-
quisitae denari ad individuationem amoris: q^o a Deo
nativam denari. Ratio est, quia conjunctio circumstan-
tiae nullo fundamento potest abstrahi conceptus praxi
eius amoris A, quae est amoris B, et aliunde ipsa
causa ex suis praxi inminuitur denata nisi ad r-
em individuum: unde nihil restat nisi Deus, a
quo denat ad individuationem. Probat autem: requirit
se denari eam libera creatam ad hoc individuum
amoris praxi, quae illud in vny, et aliud indi-
viduum, ut tale cognoscatur: sed eam si cognoscitur
individua amoris sub ratione talis individuum.
q^o. Max^o ostendit e^o inter Ethicos, et Theologos, et

rae miris q^a unius nulla apparet dista unius indi-
 vidui ab alio. Confrat, neque obri bonitas peni a
 mai uno potius individuo, quoz alio, neque in
 ipfis amoribus a, d b dat aliquid alicui ad
 profectum unius usru alius: q^o nihil dat v^o
 cuius voluntas potest profecti vny alii, d con-
 tra, neque denari. Rae facta vt vides procedit
 de caa libera, erig si in actu 1.º ut caa optata, d
 adequata effus.

257.

Ad caa ois cuat salis de facto exis-
 tentes sunt caa inadequat usru suoz effus, d p^o in
 dque in se virtutis adequat p^oca vixit caa p^orimz
 vt tenet Sr Thomas. 3.º qua sententia cap 66.º. Hec v^o
 rae caa 2°, sru omnia officia denata ad vny
 individuum producenty cais narij, quany virtus e
 ad vny denata. Ca vno lib^o officij Deus suoz
 nupog indifunt, d denabilz ad vny lib^o libertatis ex-
 tumy, q^o rae in exumo odij denata ad acty a, d in
 exumo amoris ad acty b: quod intelligendy e ius-
 ta decem p^oparatibz omnipoz supra explicany
 Notante dixi in 2.º axto, Quam negativz denar-
 re caa lib^oq: nq denao positiva e, ex qua natio vifex-
 ma existenti individuo a, d nequi opponi ex n^o exist-
 tentia ysdem individui: ad denao negativz e, quae
 caa denegat occurfus ad alia individua p^o p^oca hoc v^o
 ny. Hec denao dicit disjunctiva eo, quod ex ho d

adente. Dicitur e negari dicitur ad amorem a, vifex
I hoc difjunctioy coens: q^o d^o pponi amor a, & nul-
ly amorem. Dicitur ergo negari a, quia vifex hoc co-
ens: q^o. Dicitur nulli alij amorem pponi

353

Quod hinc ne-
gari a dicitur quoad individuum bene costumatum h
beritate cuata explicat a Nisi hoc exemplo. vifex
Plus in templo ter Januas habente dupliciter poffet
Ily dicitur ut exeat per Januam a. 1° si illy tra-
has, & opillas p^r illy exire, hoc modo illy pponi
ri dicitur, aufferius ipfi libertati, & ex quo nbi
imputatur. Dicitur ergo alio modo illy dicitur ut
exeat per Januam a, si nimirum duabus alij Januis
claufis Januam a rany aperatq; ulinquat, qua ex-
at si velle exire, hoc modo illy dicitur n^o ad
foluti, & pponitur p rany nari, quia libere ut
Ito exire, & n^o exire, p^r illy Januam: unde neque
ex quo ut nbi imputabilis: ne quibus offis ca-
a, ne Plus exire p^r alias Januas n^o rany ut.
caat ut pponit exire, quq; n^o exire. Similitera
us caris libris p^r pparans omninoq; quasi vna
p^rcludit ad alia individua, n^o tamen pponit de-
nat, ut hoc pponat, quare salva manet h^o pparatu-
ra Sectio 17^a. Solvuntur arguta

Sectio XVII.

Solvuntur argumenta.

354. Aequi 1° in primis a ferri: 1° ignis raris
 acciony A, n^o e^o vltimo multiplicabilis: q^o neque 1°
 ff ignis producibilis in talibus circustans intali
 ma, et a tali caa, e^o numero multiplicabilis: q^o
 caa nara a^o conjuncto circustans dicitur ad produ-
 cendy hunc individuy effy. Hic: si ignis in open-
 to circustans n^o ff dicitur quoad individuy ad hunc
 numero effy potest in eisdem circustans alia
 individua producere: q^o e^o infinita, et vixus
 cas, ff e^o ff potest ff plura producere, possi-
 erig infinita, quod dicendy si e^o. Ad argumy caso
 adente; n^o cog.

355. Disparitas accio hse inveni^o essen-
 tialiter et hoc effy singulari: nq accio e^o modus
 formaliter aliquis suo t^o, ac per cois ad aliy
 effy trari n^o potest: inde ignis raris acciony A
 e^o hic numero ignis: hic autem numero ignis n^o e^o
 multiplicabilis in plura, ad circustaa tempo-
 ris, et mag n^o h^o ff p^o essentialiter inxy et
 hoc effy individuo: hic in ho, qui modo nascit

in his parentibus, alibi, et alio tempore, et ex
alijs parentibus nasci. Ad obsequium disquisitio eorum
quod potest producere infinita simplicitate individua
rationum humani, non cogit. Virtus eorum in quibuslibet
de circumstantiis et potest producere effectum, hunc et
illud, et illud sine ratione, neque ideo est virtus infinita,
cum sit simpliciter inadequata, et essentialiter
subordinata eorum primum.

356.

Argumentum 2° in 2^m affectu
tamen voluntas curata se dicitur ad actionem illam,
quasi, et tunc se dicitur quoad speciem, et quo
ad speciem, et ad actionem illam est singularis, et individua:
quod se dicitur ad actionem singularem, et individuum. Item
voluntas libere eligit individuum a parentibus a se, et
omnino reliqua: quod libere sufficit individuum a reliquis,
et hoc est dicitur se quoad individuum: quod si quo maiorem
arguit: se dicitur ad actionem illam potest quoad nullam;
ideo, potest quoad aliam unam eandem speciem, non. Et
liberati est imputabile, quod se dicitur ad talem speci-
em actionis vel amoris, et eo ipso, quod se dicitur ad
talem speciem, potest proculdubio illam actionem
singularem, quoad autem voluntas dicitur ad obse-
quium operum propter hanc individuum actionem po-
tens quod propter aliam quendam speciem non est imputabile
voluntati. Ad obsequium causa prima parte ad
non, disquisitio secundum et omni ratio reliqua; ideo.

omnino licet; nō, quia n̄ eīm manu voluntatis po-
nere reliqua individua

357

Infras: ho p̄ponit n̄ solum quia
peccat, p̄ quia peccat individuo a: q̄ libere se dicit
quo ad individuum congruū 1.º sup̄posito, quod dicit
dicitur dicitur ad reliqua individua amoris p̄
p̄p̄t̄ a voluntas dicit se dicit ad amandū p̄ dicit
nat̄ ad illud individuum a, p̄p̄fundo illud ex
t̄is, p̄ voluntas tunc n̄ cognoscit individuum a:
q̄ sicut poterit voluntas se dicit ad indivi-
duum p̄p̄fundo illud individuum b, licet nunc
cognoscit dicitur 1.º videns duas resas omnino
similes libere, quis legit unq̄ p̄ alia: q̄ simili-
ter poterit voluntas se dicit ad individuum a
relicto omnino simili ad instantig dicitur ans, p̄
quia peccat individuo a potius, quā n̄ illo; deo po-
tius, quā alio nina eadē sp̄cie; nō ans, quia se
hoc sciendū n̄ eī libere hoīni.

358

Ad 1.ºm r̄aonem dicitur

quo magis se dicit ad individuum a p̄p̄fundo
illud q̄ t̄is sub ratione amoris, quā dicitur p̄p̄fundo
causam sub ratione amoris, quā p̄p̄fundo
sub ratione amoris a; nō magis, dicitur mixta; nota
am. Voluntas requirit se dicit ad amandū
a dicitur se, dicitur p̄p̄fundo p̄p̄fundo amoris
a, quia ad hoc requiritur cognitio individui a:

nihil in volens quia per cognoscit, quod quia tenet se
 denat ad amo un obri virtualiter se denat ad a
 moy a, cy rure n' sit. potest liberari alius acuo
 pro pro a. Ad secundam adfiamy caso adone, moq,
 Ross quannombis similes, eo quod selt, occupant di
 versa loca, hont difemilindim sensibily, que n' po
 test vromu acibus amous, antequam producant. sic
 que voluntas potest eligere unq, Et n' alig. Nota,
 quod licet inlus cognoscere distig individuum ad
 huc n' possit eligere unq pro alio electione prac
 tica eo, quod voluntas e' ipoa iphuc inadeguata
 unde illa electio adfiamy e' electio speculativa, e'
 fructus

359.

Argumentum 3° ho qui cognoscit difertivi amo
 um vitensy I remisy potest se denare ad amo
 ymmitensy pro mite: q^o I potest sedenare ad
 individuy a, qui illud cognoscit. I fiat: si De
 us denat quoad individuy, Qionubiar, quod
 Deus peccare peccato a, pro b; p hoc Quo ru
 bai n' potest: q^o vige I quod peccary a existat
 nullatenus placet Quo: q^o nequ denat a Quo,
 quod ipsey existat: q^o Deus n' denat quoad indi
 viduy. Ad argumy no. suppositum adone: itaque
 ho practica novit ob experientia proprium ac
 tuz scire acuz unmissy ab vitensy: idioque
 potest se denare ad vitensy pro remiso; quia

ad hoc requiritur quod cognoscat, quod gradibus eva-
dat acris intensus acry umbrisy. Sic m^o cogno-
it requirit ad alterum Angely proficiendi.

Ad. 3° fraony.

360

disquisitio magis. Quo videtur, quod Deus peccat pe-
ccato a p^o p^o, secundum naturam, quod hoc dicitur; d.
secundum personam non magis, et dicitur similiter magis,
non cog. Deum peccato a p^o p^o quod d^o d^o
cit, unum personam, profecto indicat peccato a; al-
terum naturam; scilicet negat peccato a. Deus n^o dicit
nisi peccato a; hoc m^o tunc dicitur a creatura, quod
personam abstrahit se ab omni peccato, quod autem si pec-
cat alio peccato nisi peccato a, supposita p^o p^o
sua denatione, videtur Deo inter dicitur existenti a
tunc individuum illius speciei propter a. in hoc nu-
lla indicatio e, neque hoc arguit in Deo affertur.
aliquo ergo peccato. Ad naturam esse immuna-
re disquisitio dicitur: 1° Deus n^o dicitur personam. Deo,
hocque dicitur dicitur in se esse continuum: 2° Deus
n^o dicitur negativum, non cog.

361

Arguitur 1° Deus n^o dicitur

ergo creaturam quoad speciem, neque quoad existenti; p^o
specie, existenti, et individuum sunt x^o d^o q^o n^o d^o.
tra^o quoad individuum. Contra: caa, sive natura, p^o
re libera denata est se quoad existenti, hoc p^o p^o
n^o impeditur, producit affertur in individuo: 2° n^o re

Tractatus III.
De causa 2^a efficienti.
Sectio I.

An substantia sit virtus immediate
productiva
alterius substantiae.

363 Substantia cuius n^o a virtutis immediate operativam
tenent conniter thofte, qui totq virtutis agendi vir-
tutum accidentibus, que instrumenta substantia ab ipsis
appellari. Itaque substantia iuxta thofte e^o principii
unq^o quod remory, e^o mediate productivisq^o substantia,
fieri principii quod tantu denominativu dicit pro
dicitu. Accidentis vero e^o principii que hoc e^o virtus
qua immediate ead^o effus. Favit thofte e^o.
Nus Acutissimus Dr R^s Bentia, Fonseca, Jo.
vens apud D^m Guirap^o Diss^o 36^a C^o virtutem
productivisq^o substantia saltem inaequataq^o appetu acci-
denti affra^o copimus Dr Diss^o 18^a mystic^o see Ca
numero 14° sequit^o Copimus n^o pauci cy Dr Aquila
lib^o 2° tractu 3° see 1° Copimus Diss^o 25^a see
4° C^oma substantia u^o virtutis in suo que ad equati

Immediati productiva alterius substantia tenet omnino
Sic de substantiis et, Quando, et Nominalibus

364

Sic

ad duo viae sunt. Substantia cuata est principium in
quo immediati, et per se productioni alterius substi-
tiae. Probatur arguendo desumpto ex subtili. Quod in re
natura est verus sive principium quo, et immediati
productioni alterius ignis est ipsa substantia ignis. Quod
hic non est principium quod, et denominative tantum pro-
ductiva. Quod substantia ignis productiva principium quo
mediam, et per se productioni alterius ignis. Probatur autem. Primo
dicitur principium requiritur ei accidens ut calorem quod est
ipsa substantia ignis. Coa bona est iuxta Aristotelem ad
probatur autem principium quo per se productioni quod est
requiritur productioni requiritur ei imperfectionem et accidens ut calorem
est imperfectionem ignis quod requiritur ei principium quo per se
et immediati productioni ignis. Probatur maius nulla in-
teritas potest sua efficacia dare alteri, quod in se
non praesentat iuxta illud Nemo dat, quod in se non habet,
sed principium imperfectionem esse non praesentat in se esse
natura praesentantia esse dicitur saltem equalis entitativam
perfectionem eius esse quod.

365

Longum est persequi singu-
la, quae Aristoteles respondet. Via in hoc collimant: accidens
non debet esse equalis perfectionis eius esse quod in inten-
dunt assimilare sibi, sed eius principali esse, ideoque

'olem vincaliter, & ut que proprium effuz: cum ip-
 tur accidens juxta ipsas n' opus nomine proprio, p
 nomine substantia, & tanquam vicarius illius proprium
 ut quo tota perfectionis substantia, quia ad hoc debet
 equalis entitatis perfectionis ex substantia, admodum quo
 sibus pauper, et potest nomine Domini sui immoder-
 alteri ingentis pecuniarum summa, que pauperis facul-
 tates excedat, & sicut videtur, eo quod nomine Regi
 operum multa exerceat, que privatam auctoritatem exsuperant.
 Addeunt, quod accidens est imperfectius substantia in ra-
 one entis n' aut in ratione operantur.

Contra hoc videtur

366
 est, quod arguitur factis ostendit nullam entitatem absolute
 imperfectionem alia posse dequati producere illius: un-
 de videtur, quod accidens est perfectius substantia in re
 operantur, potius est perfectius principium, quam solvere
 arguitur. Rursus ex perfectione entitativa efficitur colli-
 gunt huius perfectionis entitativa virtutis immedi-
 te productivum illius: sic ex perfectione caloris, in
 octo colligunt virtutis immediate productivum illius est
 calorem ut octo, & aliam virtutem entitativa perfectionem
 quod calorem, qui in se talis entis est absolute imperfectior.
 substantia n' est ipsa perfectior in ratione virtutis ope-
 rantur. Contra iterum: ratio entis accidentalis est in virtute
 operantur; secundum responsum accidens in ratione en-
 tis accidentalis est imperfectius substantia: quod etiam in

367

Contra principium respondentium est: quod
 accidens sit virtualiter, et ^{invenit} ~~sub~~ substantia, quae sit
 productiva illius in nomine proprio, et in nomine substantiae,
 et quod affirmetur in se, et in casu principali effum-
 i, quod dicitur effectus illius est, ut cuius evadat similis
 entitati perfectiori, et nulla entitas per virtutem
 seculi identitatis potest dare adequati, et immediati
 effectui illius est, ut cuius evadat similis entitati per
 fectioni: quod nulla causa erigat in nomine alterius, et per
 modum virtutis instrumentalis potest per virtutem
 seculi identitatis assimilare effectui casu principali per
 fectioni ipsa virtute instrumentali. Ratio mixta est
 quod effectus accipit totam suam perfectionem a virtute imme-
 diate productiva illius. Ergo idcirco accidit licet per
 ipsum quo effectibus non debet esse equalis perfectionis
 eius effectus, quod non est principium quo per modum virtutis
 se per modum, evadit, et ut ad eum, exercitum autem
 non debet equalis perfectionis cum causa evadente, neque
 eius effectus; atque accidens supra dictum est principium
 quo per modum virtutis: quod.

368.

Ita tandem, quod causa operi
 ut in nomine substantiae, ut vicarius substantiae, et ut instru-
 mentum illius est, quod jubet, et proportionem a subst-
 antia, et non? si secundum: quod requirit a virtutem im-
 mediate producitur substantiae. Proba. casu. si secundum.

pauper n accipit a B^o pecunias, I si D^orus
 n accipit moraliter a Rege auctoritat, neque
 servus possit amodari nomini Domini pecunias,
 quas n h^{et}, neque D^orus possit exercere auctori
 tate, qua cauet. q^o si accidens n subat, et pro
 portionat a subst^ora n potest tribuere subst^ora
 perfectionis, quae n h^{et}. Si 1^m dicat, rogo: illud
 quo accidens subat a subst^ora est n quid subst^ora
 est, & accidental; si accidentale uddu^{er} inu^{er} argu
 ty facty, q^o n^o accipit accidens, quo uddat^{ur} qua
 est in perfectione subst^ora. Si 2^m q^o subst^ora exiit
 salty inadequati immediari productiva alterius
 subst^ora. Exempla. nihil exiunt: nam servus accipit
 a C^o pecunias, et D^orus a Rege auctoritat, et
 jurisdictioni, accidens auty nihil accipit a subst^ora
 n cuius fact^{ur} uddat^{ur}. Sectio 2^a Arguta militans
 una facty pluron.

Sectio II.

Arguta commilitant contra factam conclusionem.

369. D^orus. & huius 1° de generad^ore u^{er}u^{er} so aff^{er}
 nihil est ap^{er}ty agere nisi quod h^{et} manus; I des^{er}
 sus est sensibili cap^o 1° au^{er} igny n agere in quay.

nra igny, I quere b6 ailo l' in corpore cy nra ma
 nifester secundy diversas operationes, in diversis gradi
 bus viventi, id quoprimo operamur in quodque ho
 ny operay vnt e acc. Et rando 3. ma gentes corp
 b3 ait, quod si fraz accidentalis propriay accio num,
 multo magis fra substanciali habebit propriay accio
 num

271. Hinc testimonia quibus s' Th. videt negare sub
 jag e principy propriay operationis n incongrue
 interpretari possum de principio que sumpt pro ac
 cioe productivo, I sic intelligendus e textus.
 Nobis obus: ng de illo principio immediato oper
 ay vnt loquit s' Thomas ex quo inscuntt oper
 ray vnt actualiter exercita ut ostiat ex ipis An
 gelicis vixis; Id ex principio finali sumpt pro
 accione, n pro vntu immediati operativa
 inscuntt opera vnt actualiter exercita: q' n de
 hoc, Id de illo loquit s' Thomas. alia testimo
 ma possum accipi ita n sensus su, quod sub
 straa n e principy qua immediaty substay pro
 utari agendi: quia prius debet disponere sub
 ny producendo in ipso aliqua accidentia,
 que producat substay. Obi auty asoxit s' Tho
 mas, quod substaa agit per ipas suprad
 ditas, intelligit, nadequod substaa prius o
 perat in se aliqua accidentia, quibus tanquy

possit subari ad disponendi subry emaney,
ad produccionem altrius subry.

372.

Arguty 2^m qu^o

Quis pro unione scilicet identitatis in supposito
ribus sunt diversa in inferioribus; p^o in Deo iden-
tiantur subrya, et minus operantia q^o in crea-
tura disquunt. Hinc 1° in tanty Deus
e sua minus operantia, in quantum e sua ope-
ra; p^o subrya creata n^o e sua opera: q^o Hinc
2° si subrya creata e^t immediata operantia
subrya, n^o operantia propria acquirere subrya
quy perfectioy accidentaly: q^o operantia p^o p^o
ra secundarie ad sui diffusiomy, quod e p^o p^o
Dei. Hinc 3° operantia p^o essentia e p^o p^o
soluta 2°: q^o subrya creata nequit a immidia-
ri operantia p^o sug essentia, quia n^o sunt un-
de limitant, et contra eis Deus.

373

Arguty retorquy,

et sub eadem mai subrya; p^o in Deo identiantur
subrya, et p^o p^o p^o quod e q^o in creatura disquunt.
et contra subrya creata n^o e^t p^o p^o p^o
radicali. Max itaque falsa e^t ut ostat in multis p^o
tis prima op^o supponit falsy iuxta nos, qui
tenemus operantia p^o a deo e^t ad diff^o a Deo
p^o p^o falsa e^t max, ut ostat hac uersione: in
tanty Deus e sua minus operantia, in quantum e sua

operata; sed accidens non calor nisi in sua operata: quod non
 est virtus operativa. Ad secundam operationem non eadem, da-
 to adente. Substantia, dicitur operata ex natura, operata pro
 parte operationis. Et pro operatione species, non ex propria secun-
 ditate. Virtus calor transmutat operans si acquirit
 sibi aliquam perfectionem, et tamen non operata ex pro-
 pria secunditate. Ad 3^m non est falsum; aliter accidens
 non est operationis proprie secundum essentiam. Neque hoc arguit in-
 firmitatem, cum dicatur dependens a Deo in actu, et in opera-
 ti-
 xi

322. Arguitur 3^m si virtus accidentis in creaturis inveni-
 ti in frigiditate similitans, sibi differunt. nam hec in cre-
 atis, essentia, propria operationis: quod propria operativa
 differunt a substantia creatura. Dicitur: actus, et propria sunt
 in eodem genere ut sunt omni proloquio desumptum
 ex Aristotele 2° metaphysicorum cap. 3; sed actus proprie creaturae est ac-
 cidens: quod est ipsa propria. Respondeo, quod 1° virtutes
 sunt essentia proprie toto supposito, quod differunt
 a virtute operativa existente in sua substantia, dicitur
 non includens ab incluso. Et potest dici, quod ad in-
 tentum sanctorum dicitur sufficit, si illa non differunt dif-
 ferentiam rationis rationem. Ad operationem differunt magis, et
 explicito proloquio: actus, et propria activa sunt. in
 eodem genere, non magis: actus, et propria obvia, dicitur
 tunc, et propria essentiales magis proprie substantia sunt in
 eodem genere, idem magis.

Accus, et proa accipi n debent
 et in eod. actu, quo bene notantur. Thomas in primis
 distione 1. arto 2. dicens: N oportet, quod in
 eodem actu ponantur proa, et actus ipsius in proa
 actus. Quae ergo facti debent Thomae iuxta quas
 proa operantur substra. et accidentali, et tamen ac-
 tus videtur fuisse proa et actus substantialis. Simili-
 ter maia receptiva alicuius accidentis, saltem quan-
 titatis; et tamen maia est proa receptiva substantiali.
 Ihuus itaque loco citato solum intendit, quod videtur
 dicitur v. quod nunc est actus fuisse ipse fuit in proa
 obtriva, sive quod fuisse ipse fuit obry de quo affirma-
 tur, quod potest et actu. Denique ergo extendi pro-
 loquuntur ad actus, et proa substantias vny proa se
 substantiali: nam eiusmodi actus, et proa debent et in
 actu substantia.

Arguitur 2. proa immediate operantia
 specificantur ab operatione; et substantia nequit specificari
 ab operatione. operatio enim est accidens, a quo nequit
 specificari substantia. 3. Operatio proa immediate operan-
 tia ordinatur proa se primo ad operationem, a qua
 emanat et specificatur; et substantia nequit proa
 se primo ordinari ad operationem. 4. Probatur
 substantia proa se v. est ordinata a natura propter
 se ipsam, sive propter actum existendi in se;
 et qui nihil potest et a natura ordinata propter

duos acrus adequatos diversi generis: q^o acrus existendi, & alius operandi; ut primi acrus adequat^o denotat^o si^o operis substantia per se primo ordinata ad acry^o tendi; neque ordinari ad acry^o operandi. Cetera substantia e^o quid ad solvendi, & virtus operativa e^o quid in latibus ad operandi: q^o substantia creat^o distinguit^o virtute operativa

377 Reflexio ad argum^o differens magis specificat^o manifestat^o ab operandi; no^o manifestat^o abo. magis, & in eo dem^o no^o mix^o. Specificatibus manifestat^o ut sunt ipsius specificat^o propria. Specificatibus manifestat^o e^o quasi fixum, aut argum^o, ex quo colligit^o natura^o ut specificat^o; quia propter specificatibus manifestat^o n^o taxa^o perfectionum; neque ex his perfectionum mensurat^o perfectio^o ut specificat^o. Communis specificat^o ignis ab operandi ignis, quatenus p^o ill^o cognoscit^o virtus productiva illius substantia^o ad operandi omnia distinctio^o inter essentia^o existentia^o. Ex quo magis p^oca immediate operativa quatenus operativa ordinat^o per se primo ad operandi nom^o; abo. quatenus substantia e^o; no^o magis, & mix^o sub data distinctio^o. Ad mix^o productio^o dista^o similit^o ma^oxi; dista^o etiam mix^o; p^o nihil potest e^o a natura^o distinctio^o propter duos acrus adequatos ad equationem specificat^o manifestat^o; ad equationem distinctio^o ualis unius ab alio; no^o mix^o.

378 Itaque substantia e^o ens per se, hincque e^o

primarius corpus substantia, & si adaequatus respectu sui
 substantia particulari, quae, & alia munita, & alia pra-
 ta huius. quare huius specificationibus extrinsecum substantia,
 qua possit substantia esse contenta per se, nomen.
 & adaequatus specificationibus extrinsecum: huiusmodi
 specificationibus resultat ex eo, quod respicit & ad quod.
 ordinat huius specifica substantia. Cum 3° substantia qua-
 tenus operativa dicitur ordinem ad operationem, huius etiam
 debet ingredi adaequationem specificationem extrinsecum illius.
 Sic hoc sub corpore al. dicitur ordinem ad sensum, quae sunt
 tria & distincta a rationibus, quae respicit quatenus
 & rationibus, & sensibus, & rationibus resultat adaequa-
 ty specificationibus huius, quae hoc est. Sic etiam accidens or-
 dinatur a natura ad mensuram, ordinatur etiam quatenus
 operatur ad operationem. Ad ingentem non cogit, quae eadem
 entitas sub diversis operationibus potest potest denomi-
 nationes ad se, & relative. Sic Puer, quatenus huius
 hoc, est entitas absoluta, & relativa, quatenus cura
 cura e.

379. Arguunt 3^m effectum ex variis experimentis: & ut
 purificatione generantur naves, & alia animalia ac-
 cidens vini assecrari in guttulo aquae immixtae pro-
 ducunt frum vini: filii arinis calidi produci ig-
 ny calor sibi generat metalla, & manifestus per
 essentiali produci ignis: 3^a accidens sunt vitis in
 mediata productiva substantia. P. P. ad 3^m quod

iuxta melior, & experimentalis Strig infectio n pro
 ducunt ex putrefactione, sed in puris producunt
 ex ovo, & semine, quod humiditate, & calore sanun-
 tal. Hoc tamen omisso, dic, quod maas dispositiva
 loe, & putrefactione coigu a Quo. ut autem mi-
 beifali fig illg vivunt, ad queg. h. utiq. dispo-
 omni producere ab illis accidentibus.

380

Ad 2m dic, quod

in accidentibus vini excitatis in insidiam quoniam aqua
 hinc in minutissimas partes divisa, servabitur aqua fig.
 Si autem stundas, inquit fig vini, dicq. quod induc-
 tis accidentibus, & dispoone vltima ad fig vini pra-
 accidentia circa fusa, Deus ad exigentia mag dispoofit
 produci fig vini. Similiter excitato calore mfy
 mo pra omiony filicit, Deus ad ipsius exigentia pro-
 ducit fig substraaly ignis. Nisi maxis, quod in fi-
 ha, & calore latens aqua particule ignis, quod
 la percussione, quasi exacerbata appereunt. Similiter
 ter discurrunt de metallis, quorum vltima dispoofit
 ad a calore solis, & alijs accidentibus, fra auty sub-
 straalit a Quo, ut dicitur Nam ad exigentia mag vltimo
 dispoofit. Nique dicit, quod Ethio n dicit recursum
 Dei pro productione effus, ad eo frequenter Respo-
 m, quod n dicit quomodi recursum, cui adest caa cra-
 ta pporcionata ad quomodi effus, scilicet auty qdo
 quomodi caa n vivunt, ut accidit in uno casu:

ny accidens si e^o caa proportionata ad substanz, v^o p^o
bany manet Sectio 3^a Substia creata e^o caa in se
geu adequati p^oductiva alterius substanz.

Sectio III.

Substantia creata e^o caa in suo genere
adequati p^oductiva
alterius substanz.

381. Hic e^o 2^a solutio ma^o im^o ex supra ulam sen-
titi. Probat^o ignis v^o e^o vixus, Dea univo caa
essenti alterius ignis. Quia ignis produciendo
ex nullo p^orat^o exigu^o produci a calori ignis p^oss^o
tis. Quia si d^o fundam^o vixens, ut calori ex
dat^o p^opositiva perfectio vixus p^oductiva substanz.
q^o calor talis vixus si h^o e^o accidens si e^o vixus im-
mediata p^opartialiter p^oductiva substanz. q^o ex subst^o
tia ignis si vixus p^oductiva, e^o equalis perfectio
mo ex altero igne, dicenda e^o caa adequati produc-
tiva in ge^o p^o h^o caa adequati creat.

382.

Opponit v^o p^o
aut se h^o substia creata ad u, se h^o ad operari.
ny modus operandi sequit^o mod^o essendi. p^o subst^o
stia nequit e^o h^o accid^o vixus. q^o nequit h^o ac-
cidentibus operari. Hic v^o substia creata e^o p^o

bili p. accidentia: q^o n^o claudii in se ratione p^o vi
 cupij adaequari activi: q^o accidens e^o virtus inaeq^o
 quari activa substantia. Obiect^o 1° quod accidens p^o
 imperfectius substantia, n^o impedit, quod p^o ca^o p^o
 trahit illius: q^o e^o. Obiect^o 2° substantia datur sunt facult^o
 tates accidentales: q^o n^o isti cu^o substantia influant in
 mediant in effus^o substantia. Ad argu^o omni ma
 um, cujus adjectiva probao vera e^o defectuom ca
 trahit, e^o falsa, de obsequo similitudinis in p^o r^o n^o
 trahitur, dunde obsequo mae, dis quo sens: q^o n^o
 qui p^o accidens d^o dispositio^o occurrentibus ope
 rari, ad: immediati activi occurrentibus ad produc
 tionem substantia; n^o cog.

383

Ad 1° m^o obsequo obsequo ans, e^o m^o

causae de inadequata simplicitate talij illudque n^o de
 inadequatione principij activi cuan. Quid n^o v^o l^o
 cog: n^o tota perfectio substantia, e^o specifica, q^o
 relucet in igne producendo, relucet etq^o in producen
 te. unde huc ducendus e^o principij adaequatione cuan, dy
 n^o obsequo ad necessitas alterius principij cuan. Ad
 2° m^o, caso adenti, no cog; q^o debebat p^o r^o n^o
 ng fundamentum negativu^o n^o e^o sufficiens inter p^o r^o n^o
 attribuentibus contrariis p^o r^o n^o p^o r^o n^o. N^o excludi
 mus accidens a ratione virtutis inadequati activi re
 p^o r^o n^o substantia, quia p^o imperfectius substantia, p^o quia
 ad hoc n^o invenimus fundamentum. Ad 3° m^o no cog

quia, nulli accidens dary i' substray n' virtus inade-
quata ad effectus subspuales, s' vel tanquq' ornamen-
ty ipsius, ut albedo respectu nivi, & tanquq' va-
nus ad effectus accidentales, & ad disponendy spa-
ty ad fray subspualy, talisque i' calor respectu igni.

389

ponens i' igni productus. h' hanc finalitay pro-
ducens calor; s' h'c finalitas respondet calo-
ri. 9° h'c i' saltem inaequati productibus igni.
Ras est, quia illa i' caa inaequata effectus,
cui refert aliqua finalitas in effectus d' h'c.
ignis sub dicta finalitate n' magis exigit produci
ab igni, quq' a calor. 9° calor i' virtus inaequa-
te productiva igni. Probat coa: quia ignis a n'
magis exigit produci ab igne C, quq' ab igne B; n'
unoque dat virtus productiva igni a: 9° similiter ex.
Fiat 2° substray productum adaequati substray, &
sua proprietates h'nt effectus perfectionem sic: 9° n'
inadequati productiva substray. Ad argum' n' h'c
missu, n' h'c, cuius rationem d' h'c: illa i' caa inae-
quata, cui supposita aliunde virtute productiva
effectus refert aliqua finalitas in effectus; rdo: cuius
s' h'c refert aliqua finalitas; n' h'c. Si sola respon-
dentia finalitay sufficiunt ad inveniendy virtutis pro-
ductivay, possis d' h'c, quod aqua productiva igni
n' h'c sub finalitate substray, & quod unus lapis

huc virtutem adequatam ad producendum et alterum.

Prima 2.

385

fieri utroque, quia similiter potest probari, quod ignis producat a ligno, quia sua facultate entis facultatis n magis exigit produci a ligno, quae ab igne. Et recte disquisit. Sub dicta facultate n magis exigit produci ab igne, quae a calore, si in utroque deus virtus productiva ignis, ad si n deus talis virtus, in aere, et cetera. Ad probationem utriusque, quod ignis vere existit in utroque igne n potest esse quia similes sunt facultatibus; sed quia uterque e vere productivus ignis, indeque ignis a exigit sub dispensatione utriusque ignis tanquam virtus eorum sui. Ad secundam probationem dico, quod si ignis habeat virtutem producendi calorem, et aliter ignis, n ideo producat effectum inensibilem potest exensibilem perfectionem ipso igne. Sic neque inanis asserunt, quod ignis a producat effectum perfectionis C, eo quod potest producat ignis b c a, et eorumque e, quia tota perfectio reducens in genere ex igne, et calore gradus ignis b producat, et eminenter vivente calorem.

386

Opposito

3° potest e accidens inaequali virtute produci ad producendum inaequale substantia. 4° tale e accidens ex se. Totum coae: de facto ad praesentem accidentem producat substantiam, ut ignis ad praesentem calorem, sed quia ad praesentem ignis producat alterum ignem, tunc ignis virtus

productiva ignis: 3° quia ad persistens accidentis p^r
 ducit substantia, hinc videnda virtus productiva
 substantia. Respondeo esse ad hoc negando cog. Multa
 quippe possunt fieri, quae nunquam existunt. Ad proba-
 onem cog. scilicet mari, no. inq. dicitur ignis virtus pro-
 ductiva ignis, si persistens, quia ad persistens illius pro-
 ducit aliter ignis: neq. enim producit ad persistens qua-
 sitatis, et ad persistens ubi non est cog. quae est mo-
 di. in tantis accidat virtus productiva ignis. dicitur
 itaque ejusmodi virtus, quia ad persistens illius pro-
 ducit ignis, ac dante n. apparet in proprio, p^r
 potius magna proportio in igne ad producendum al-
 terum ignem, ac tunc, si adest alia causa, cui hujusmo-
 di productio tribuitur. Sectio 4^a De virtute substantia
 productiva accidentis

Sectio IV.

De virtute substantia productiva accidentis.

387. Cuius est accidentis et productiva accidentis: ex-
 p^rimur in, quod calor inducitur in aqua pro-
 ducit calorem in mare applicata. Idem rogamus, q.
 substantia sit eius productiva accidentis? Prima

dico et L. S. Quis, Vado, Demado. I. cum Aho
 ritis una Ahoftas, e' fubftantia cuata e' immedia
 te productiva accidentis inra se ipfa. Probat
 qdo aqua calefacta se refrenat in pristinam frigi
 ditatem, talis frigiditas producit a hca fubftanti
 aqua. 2. Probat aut fca aqua in pote radii phi
 ca frigiditatis hnt fuficientem proportionem, ut ipfa
 tribuat talis productioni, p'ntia n' adest alia caa
 cuata, cui tribuat. parva in frigiditas emanens
 potest producam novam intensiorem frigiditatem, et ali
 ter qualitas se ipfa impendit. 3.

388.

Quis pro Ahoftis,
 frigiditatis aqua, produci per emanationem, aut
 refultantem ad aquam. Tamen, ostendo tamen quod
 hae emanatio intelligi n' potest nisi vera productio
 ne; ideo emanatio, aut emanatio in Divinis im
 portat productionem. Quis itaq; frigiditatis phi
 ca produci, a caa observante aqua. Una e' destruc
 ta frigiditate aquae innatae, et per emanationem accio,
 qua antea observabat aqua, e' n'. Si secundum, de fan
 damenem ad taliter ponendam accionem observantem aqua,
 ut pro sola variatione frigiditatis debeat variari.
 Si primum, 3. frigiditas aquae n' producit ab agentem
 accionem generantem aqua; ad huc n' potest primam muta
 tis accio. Sicut n' aqua dicitur radiis frigiditatis,
 n' fuficit quod ipfa debeat frigiditas, Prequirunt,

q^d illg producat, aliter tenebris affuzi, q^d maori
mo disposita e^t radix sup^{er} substantia qui mag^{is} se
dispositi debet.

389

Secunda dicitur: substantia producit immu-
diati accidentia in emanato subto. Dicitur: quod
speciei e^t calor productus in igni, e^t calor produc-
tus in manu; q^d ignis e^t productivus caloris intra
se, sicut in igni: q^d e^t caloris in manu. Dicitur: sol
producit lucem intra se, e^t in manu: q^d. Ratio admi-
tis, quia lux juxta comu^m dicitur n^{on} e^t productiva, ideo
que dicitur n^{on} habere materiam: q^d lux producta in ma-
nu n^{on} ab alia luce, s^{ed} a sole producta. Opponitur V.
calor e^t productivus caloris; q^d hujus productio cal-
oris n^{on} igni tribunda e^t. Noⁿ cog, quia plures cau-
sas possunt e^t productivus ejusdem effectus, qui si conjungan-
tur, e^t producantur per comu^m actionem, ut dicitur arbitran-
ter; e^t ut nos credimus, utraque causa sua actione am-
plius e^t eundem effectum.

390

Opponitur 2°. implicat q^d ead^{em} ac-
tio respiciat tanquam passivum principium illud, quod
respicit tanquam agens; s^{ed} n^{on} h^{ab}et accio, qua subst-
antia producit accidens intra se: q^d dicitur: n^{on} accidens
tra emanant^{ur} p^{er} h^{oc} a substantia p^{er} se, quod p^{er} natura
e^t sequel^{er}, ad resultat^{ur} proveniant a substantia; s^{ed} ad
hoc substantia quod producantur ab agente generante sig-
na qui d^{at} sig^{na} d^{at} cog^{it} ad sig^{na} ut sicut probatur q^d.

No magis arguitur quia accio productiva actus vi
 talis, vi ipse immensus respicit in passy illud id
 subry, quod respicit in agens. Ad ofiaony no magis.
 q^d emanat dicit productiony vi alio, a quo emanat.
 Probabitur sic intelligi. agens dans fig dat in virtut.
 et in caa cog ad fig. Nota, q^d Thomas dicit,
 quod n^o intercedit accio propria in emanatione accioy
 et a substantia, solum negat, quod talis accio sit propria
 accio, propriaque factiva in eo sensu, in quo supra ipse
 sit accidens neque propria est, neque propria sit seculo
 3°. An cas creati respondet virtus creativa?

Sectio V.

An cas creati respondet
 virtus creativa.

321. **D**icitur Munita de sententia, et amibus de p^o p^o
 sectio domini placuisse invenit in scholas diversis
 cuanis in cuanis theologicis et dogmaticis, et cuanis
 philo sophicis. Haec est accio disposita aductioni, sui
 productio vi, et ex nihilo fieri quae ex nihilo subri. Haec
 est effectio vi ex nulla caa efficiente per se, et per
 ad et ipse producta, et ad principium producens. Et

Cuius philosophia scriptura accipitur est ad eum communi sensu. Sicut
 dicitur, et ex S. Thoma quæstio 3^a de creatione angelorum
 in corpore dicuntur: quod Quis ex nihilo aliquid fa-
cere potest, et hoc quod accipit vocat creaturam. Sicut
 creationis finem theologus, et dominicus ostendit ex
 eodem S. Th. in eadem quæstione articulo 1° in corpore, ubi
 dicitur in creari quod ex nihilo fit, quia etiam si præsu-
ponatur aliquis prior et causa agentis. Postquam S. Th.
 dicitur igitur sic finem creaturæ accipitur, ostendit quod creatura
non potest, nisi primo agenti omnium, ne causa secun-
da non agat, nisi ex instantia causæ primæ.

392.

Suppositivo

3° quod in e^o spiritus creatura rationis creaturæ, si quis
 non supponatur causam in instanti in se, et in quo esset, in qui
 videtur: cum sit spiritus creatura, que materiali virtute, vel
 cum ut elevata prædicare valeat et ex nihilo præcipio
 sit creatura creatione philosophia scriptura accipitur? Nam plu-
 rus cum S. Thoma quæstio 3^a de creatione angelorum,
 et 1^a parte quæstio 15 articulo 1° Aristoteli tamen Ma-
 gister Sententiarum dicitur 2^a 1^a sententiarum, Bernardinus
 thoma 2° capitulo 11° libri 2° Primus S. Th. dicitur 2^a 1^a
 philosophia sententia 3^a Obiitio dicitur 3^a punctum 4°
 paragrafo 2°, et 8° Aug. Lincii, et alij. Sententia
 affirmativa communis est inter S. Th. et alios, et non
 amplectimur, nec ab ea deviamus donec mani-
 festa ostendantur implicatio.

392

Prima persistens implicatio, hac ratiocinatione
 ponit, que videt ex S. Thoma de sumpta: quomodo
 est resistens; ad effectum ab actu eo max. minus requi-
 rit ad illi vincendum, et producendum aerem. Sic quia sub-
 ty frigidus et octo magis distat a calido, quam frigidus,
 et quatuor max. virtus activa requirit ad calefacien-
 dum illam, que hoc, nimirum q. max. subti. resistens
 est vincenda. Nunc sic, plus, ad cuius productionem
 nulla proa passiva ipsi supponat ex qua post induci
 in finem distat ab actu efficitur: quia talis res produ-
 cenda est ex nihilo: q. ad producendum aerem ex nihilo
 requiritur infinita virtus: q. ex nulla su. potest eman-
 are in finem virtutis nulla est, que sit proas emanare
 minus: q. magis distat ab actu proa nulla, aut mi-
 nily, que proa utaque resistens.

393

In primis deo quidquid
 argum. intendit. Quid omne Nos, qui tenemus ad
 omnes om. nino esse requiri virtutem. Quid dicitur
 24. Quinde refuto, quod max. falsa est. Em: quo
 saltem est obry, eo pericior, et melior est possessio
 illius; q. Deus est simplicitate infinita excelsa, q.
 possessio illius est simplicitate infinita excelsa, et
 coenter visio creata est simplicitate infini-
 ta. Distera in u. ead. ac ruffat argum. In his
 et plus equi lib. cu. ponant ad aerem am. poran-
 tis quoad principia ipsius aeris efficienda, et deo

superaddat habitus intemperantij in quatuor. Item
 proa passiva dei, elegantior quatuor gradibus ab
 acie temperantij. Item ad, virtus activa, quae
 in Saulo, sufficit in deo ad acie temperantij in
 super^{ca} dei proa passiva sicut in proportionat phici
 acie producendum, hic certe transit de n. ee,
 ad u. p. ad hoc requirit infinita iuxta durationem,
 Item tamen emanatio ipsa effectivi occurrit ad quod
 modi transit. 3° tunc us, qui curat sit nihil, et
 in emanatione transit ad effectivum, potest tamen cu-
 ancia effectivi occurrit ad transitum emanationis.

395.

Omnia
 tamen maxime respice aliter negando minus. ne effusio
 tantum distat a nihilo, quantum habet perfectionis. 1°
 p. si recedit a nihilo unde quantum eximabile
 fuerit hoc est supra nihil tantum recedit a nihilo
 lo; p. effusio nullus habet infinitam perfectionem. 2° nu-
 llus distat infinitum a nihilo. Notandum propterea
 est quod Durando in emanatione infirmitatis ex nihilo infir-
 mitate positivo, sed in sensu meo negativo, hoc est infirmitas
 ex nihilo, quod a parte rei sit nihil, et proa nu-
 llas; sed fieri ex nihilo, quatenus sit independens
 a subiecto. Sicut 3° ad ducta sit ex nihilo fieri, quae hoc
 arguitur proa infirmitate ita potest res creata fieri ex
 nihilo subiecto, quae arguitur proa infirmitate. quod in car-
 mediat in car. et producitur ex subiecto, et ex parte sub

to producty. dy magne simpliciter antea nota.

Se

cunda implicatio: id quod fit per causam, fit totum
 in actu; sed quod fit totum in actu solum potest fieri
 ab eo, qui fit totum in actu, qualis est solus Deus
 actus purus, et sicut agens: quod fit per cau-
 sam solum potest a Deo fieri. Sicut in emanatione
 fit per se: quod agens debet ei per se. Atque solus
 Deus est per se: quod. Ad hoc est quod effectus proportiona-
 liter adducit in suas causas: et ideo effectus in actu
 huiusmodi est in actu. Ergo: huiusmodi actio natio debet ei
 actio solus est huiusmodi: sed causa est huiusmodi omni actio
 natio: quod. Ad arguendum causa maius, de quo minus, ab eo qui
 fit totum in actu contrarium, et essentiali, id est
 eo qui fit totum in actu oppositio proportionali, de
 perfectionis non minus. Falsa est adiuncta probatio:
 nam sicut visus creationis est totum in actu, quia totum
 producit, quia aliqua sui pars per se suspendit
 ad suam productionem, ita Angelus propter eam
 de ratione est totum in actu, et contra potius phi-
 losophia causa.

327

Ad rationem de quo ans: in emanatione
 ens fit per se perfectione subsistenti, perfectione
 propria causa, aqua dependet, et perfectione essen-
 tiali in eo, quod nulla ipsius pars per se fit; ideo
 perfectione inde pendente ab alio non ans. De causa.

ny ferens ipse se subsistens, aut qua se subsistens.
quia si independens a subiecto, & a causa effici-
vnde et angelus sic etiam ipse se subsistens, & a
ipso se alius effectus poterit etiam causa. Miri subiecti
ipso de perfectitate independenti ab alio, ad n. in
alio sensu. Dicitur etiam omni adente nati coa, quae
vixit probat. nq. iuxta Hostias sic igniseducta
substantia est, & tamen vixus immediati productiva ac-
cidentalis est. Similiter ipse lumen gloriae sic esse
sa, & finalis cognitio Dei, & tamen lumen n. e. cog-
nitio finalis, & responsa q. causa n. debet ei quali effectus
productus. Ergo vixit gludit, & loquar de cu-
aone in sensu theologico, sive de actione omnino pri-
ma: nq. ta causa a solo Deo potuit produci
se autem loquar de actione v. proximate perfectio-
nis, n. video, cur tan perfecta dicitur a causa, quae
n. nisi a solo Deo proveniri queat, et actiones no-
bilissimas, ut sunt visio beata, & actus caritati
proveniant a causa.

398

3^a implicatio eius causa

est ens absolute, & secundum ambalob rationem entis, n. au-
t prout est talis, & talis ens: q. causa illius debet et
causa ambalobis annuens omni ens, quia est ens, &
talis causa est solus Deus: nq. causa ipse solus annuens
ens, quia est talis, & talis speciei: q. Hoc arguit
vixit S. Thomas, qui multis impugnat ab Scholasticis

apud B^m Cominus dicitur 2° mystic. Ans falsu d.
 quia aliud e. quod dicitur aringat effus. quia p^rterea,
 dicitur esse effectum debet dependere a Deo quod veru e.
 aliud e. longi diversu, quod ruc cuonis p^rter ens imbec
 sale, aut secundu rationu imbecillissimam ens, quod fal
 su est: ne ut au. Thuis primo mystic cap^o 1° accionis,
 ac generacione omnis circa singularare p^rter n^o in homin, ni
 si p^r accidens sanu, qui mudi, p^r colleg, aut sociat.

399

Qua
 ra ex photo in 1^m ditione 1° quere 1° omnis creatura.
 1° maalis e. 1° spiritualis; p^rter natura creare potest. 2° ned.
 la Subst^o mix quoad p^rtingit p^rter, quod cum creatu
 ra maalis dependeat a maalis in a, dependere debet
 in operari. Subst^o quoad secundu, quia cuo creatura
 spiritualis debet e. libera: q^o procedere medijs intelle
 ctionu, e. volitionu; p^rter hoc implicat. q^o Subst^o subst^oantia
 p^rter: intellectio, e. volitio in tali creatura teni acciden
 tia; p^rter medijs accidentibus nulla creatura potest crea
 re. q^o Subst^o mix accidentia potest possunt requiri ad crea
 re, 1° tanqu accio creativa, 2° tanqu principiu actib^o;
 p^rter accidentia n^o sunt accio creativa: ne se h^ont ex parte
 re subst^o agentis; accio autem se h^ont ex parte rei,
 neque ut principiu actib^o: nullu in accidens potest e.
 accio principalis subst^oantia: q^o

400

Hoc argum ad aliquibus ex
 timat n^o e. magni robore. Resda negando minoru

et omnia probantur. Vnde patet, datam enim entitatem proba-
ntis sciendi, non minus subsumptis. Ad eas probantur re-
se magis, non minus, et magis probantur. Cum ut ange-
lus, et cuare, non possent requiri actus videlicet ut dixerunt,
et actus voluntatis, ut applicans pro eo cuiuslibet re distat
ab intellectu, et voluntate? Aliter respondet S. Lincei,
qui numero suo. Sed nam minus et mihi subest, quamvis in de-
facto nulli exstat accidens productibus substantiis, possit
tamen et accidens inadquate productibus substantiis, cuius
intellectus, et voluntas emanat illius spiritualis, non possit in
principio actibus inadquate emanatibus alterius substantiis, et al-
tam alterius accidentis.

101. Quinta ex Thomae: emanata emanat
philosophia, aut naturaliter agere, aut libere, necesse
possit: quod Ratio primum partis minus: quia agere in
finitas effectus, et eius ratione cohibere non possit, quia
dependet a dispositione, et capacitatem passivi. Ratio secun-
da partis, quod si bene agere, possit velle emanare omnia, quae
possit, et contra possit emanare omnia simul. Arguitur
in facis: namque illa emanata et inoptera, eorum quae
cursum Deo ad operandum, et Quis non preparare fuerit
omninoque ad infinitos effectus, non possit producere infi-
nitas. unde licet ^{requi} ex parte passivi, neque ex parte ef-
fectuum, limitatur tamen illa emanata ex parte
nisi.

102. Sexta: quod duo principia occurrunt ad effectum quo

magis defecit virtus unius, eo magis crescit vir-
 tus alterius; Quod in creatura summe defecit causa
 materialis: nulla in manet: quod summe crescit causa acti-
 va: quod sola manet causa activa polens summa virtute.
 Etiam: omnis causa creata, est subtrahenda, quia hec ali-
 qua proportionalitas: quod omnis actio est creata, ergo subtrahitur.
 arguitur ex quo magis: eo magis crescit virtus alterius
 intra gradus activitatis debitos efficitur; ideo supra gra-
 dus activitatis debitos, non magis est suscipienda; non cog-
 nitivitas est materialis, sed inducitur ad effectum non est summa,
 et infinita: unde causa creata, est suppletiva defectum li-
 mitatum est materialis non debet a infinita activitate.
 Ideo inveniuntur operationes: non actio creata recipit tan-
 quam in subiecto in toto creato.

403.

Septima: S. Datus uno ore

gant, propter creaturam potentem creatam. S. Augustinus
 1. 90 de Genesi ad litteram cap. 15. Angeli nulli om-
 nino profertur creatura nati: solus in unum creatus est natus seu
 magnus, seu minimus creator est Deus. Et Anastasius in
 Epistola ad Africanos probans, quod Filius Dei non
 est creatura, quia in eo relucunt divinitatis notae, licet
 hec ille non evanescat: qui creata sunt, creatura non possunt,
 quippe, qui ipsa creaturae sunt. plura vide apud epi-
 scopum Suarez Diss. 1. metaph. Respondeo et S. An-
 toin. et Murnica locutus fuisse S. de creatura ipsi
 Iosephini et rheologie accepta, in quo sensu charoli

107
 1° diff. 2^a Thomae 2^a diff. 3^a J. Haunoldus lib.
 1° tractu 2° cap. 3° morborum 2° et alij apud Eum.
 de Aquilar. Cuius enim D^r jacio hanc alionem quod
 libet et libabit ad producendum quodlibet in repugnans.

108
 6° l. 1° dicitur in Sapientia 16° dicitur curatura in ibi et
 Factori suo deficiens exarsit in tormentis ad vossu.
impro. Et Sapientia vltimo vltis in aqua valde su
 pra sua virtus, et Joannis 3° natus D^r p^rij, ex s^rij
 to, et terra, cuius effectus, coque vltis, Cacostrino se Equi
 bus deducunt sacri interpres Quam ad ostendendum su
 omninoq; esse adhibere us, qui vident effectibus vltis,
 Jam sic, se ejusmodi us active occurrunt ad effectum
 miraculosos: q^o in eis via virtus vltis ad ejusmodi e
 ffusio producenda: q^o sicut de alijs vltis. Probatur sub
 sumpta quia aliter, ut ait Haunoldus citans vltis
 Quis vltis illudem expectatoribus vltis vltis orariis
 vltis instrumentis ad effectum miraculosos, ad quos nihil p^rex
 imunt, sicut illudem vltis simulans ponderosus s^rij
 trahi a p^ruicio, et occulte ad robustissimo vltis nati.

108
 vel Probatur duo a ratione. Ad omninoq; Qui p^ruicio vltis
 p^ruicio vltis curatura sua ad omni effectus. Et secunda oem
 modis in involvunt vltis vltis. P^r in eo, quod quilibet
 vltis curatura vltis s^rij ai producendum quodlibet
 in repugnans nulla involvunt vltis vltis vltis.

Thomas dicitur in 2^a arto 3° ad 1° dicitur: sicut
 creatur inest obedienti potest ut in ea fiat, quod quod
 creator disposuerit, ita etiam ut ea mediante fiat, quod
 est ratio instrumenti. itaque commendat projectionem creaturam,
 Thomae per Dicitur, quod Quod potest uti, qualibet crea-
 tura etiam inest ad effectus, quos voluerit, de n^o sunt repug-
 nantes, sicut commendat artificis dexteritatem potest per
 facti operis, d^o inest instrumentis videlicet Thomae Thomae
 Thomae 1° in 3° part^e dicitur 31^a sectionibus 5^a, 6^a.

Dei.

potest V. nulla creatura est debilis ad producendum,
 quia habet virtutem incoactam, sicut nulla creatura existens.
 habet virtutem incoactam ad producendum quodlibet nisi repug-
 nans: 9°. Probatur in quibusdam virtutibus incoacta est potest
 perfectio positiva de genere activo, quae nulli creaturae
 addenda est, absque aliquo fundamento: sicut hoc n^o dicitur 9°.
 dicitur ex 2° dicitur: ex materia sentit sicut, quantitas.
 habet virtutem incoactam ad producendum ignis: 9° sicut n^o.
 tiam adjungat ignis, quantitas producit inadequata ad-
 teus ignis, virtus in quantitate proportionabilis
 virtutis ignis. Respondeo ad idem maxime n^o. Ad quod
 probationem respondeo, virtutem incoactam probare via Nobis
 arguitur positivo desumpto ex Thomae Thomae miraculi

Dei

Dei

De h^o obedientia potest incoacta, quae singulis abusu-
 atis dicitur nihil aliud est, nisi ipsa mensura entitas.

creatura summe subiecti Deo, in utroque dicit unitati,
 creatura subiecti, & obediens Deo, & in obliquo sub
 iecti, & ipsius influentia. Unde potius affertur
 & fundamentum positivum ut negat, quod ut cadat. Nam
 cadens ejusmodi pro creatura, solum affertur, quod De
 us omnipotens potest uti, tanquam instrumento qua
 libet creatura ad efficiendum id, quod in ipsa dicitur
 dicitur. Ad hoc ergo respectum debet fundamentum nega
 tivum, sicut sufficit ad affertum, quod dicitur sicut
 talis potestungi in eadem materia, & duo quanta in
 eodem loco. Ad istam rem adveni, ne cog, & rationem
 adjunctam, quia virtus incoacta proportionaliter debet in
 pro agens naturali; & per principium supernaturali, & per
 agens superioris operum uti Deo.

211.

Infinitas: hinc virtus
 obediens identica cum unitate naturali creaturae; ergo
 in aqua ratione. Dicitur virtus productiva naturalis ange
 li. Infinitas: virtus hinc derivabilis, & ad quodlibet non
 repugnans, & sic unitas potest se ipsa producere, &
 ad quodlibet non repugnans produci a se, & hinc pro
 e negotiorum, quia procedit & ad dicitur, virtus der
 vabilem posse id, quod potest. Ad istam rem adveni,
 de quo dicitur: ergo in aqua ratione. Dicitur virtus naturalis
 productiva Angelis; non dicitur virtus naturalis in
 mote productiva; subdistinguitur naturaliter exercenda in
 productione Angelis; non; supernaturaliter exercenda; ad

Virtus hinc incoata e' in virtus curatur, quae secundum
 se potest affirmari a Deo ad supernales effectus pro-
 ducendos; quod hinc virtus vocatur in se ipse
 in seipsum sibi videtur. Ad effectum vero
 et clarum non est ad quodlibet ad solam non repugnans; sed
 ad producendum id, quod non repugnet produci pro acci-
 onis exitum ab hac virtute clarata. Neque hoc
 negationis est: neque se videmus Deum posse in qualibet
 creatura ad effectus, qui naturaliter non possunt produci ab il-
 la &

217. Oppones 2° nullam causam potest influere in effectum, in
 quo illi non correspondat aliqua finalitas rationi cuius,
 effectus exigat rationem eius, et causa exigat in fluxum
 effectum; sed quodlibet finalitas ad quodlibet non repugnat in
 qualibet creatura: 1° dicitur si vera est. Nra fortia,
 Musca potest clarari ad producendum intellectum; sed
 hoc est absurdum, quia jam musca potest intelligi: 2°
 Vigetia, sicut aqua non datur pro obedientia ac-
 ra ad producendum nisi calorem hinc pro obedientiam
 ad sui destructionem, calor in e' qualitas destructiva aquae.
 Et hoc est absurdum: 3° Arguitur probatur, quod causa non po-
 test producere corpus humanum organum, quia in eo
 nullam ad finalitatem exigens ad producendum. Dicitur dissonantia
 et nullam causam potest virtute naturali influere in effectum; dicitur
 et non potest virtute obedientia influere; non maxime

Et in caa dicitur virtus naturalis ad effectum,
 non requiritur; quod in effectum dicitur finalitas, ratione cuiusvis
 generis actionem causi, et caa influens in effectum. Et patet
 in igne A, qui non exigitur produci ab igne B, neque
 ignis B exigitur produci ignem A, et tamen est caa natu-
 ralis illius. Et patet 2° in sole producendo metallum,
 quoniam tamen neque in sole, neque in metallis invenitur
 proprietas utriusque in arguto. Nihil omnino docent Au-
 thores Naturae sentiri, quod ad virtutes obedientialiter ca-
 usantibus non requiritur alia finalitas in effectum, nisi in se pro-
 ducibilia, et summi patet hoc. pro hac in finalitate
 et non effectus usque ad obedientiam. Ad effectum dicitur
 magis: tunc potest elevari ad producendum spiritum phi-
 sic intellectum, sed, ad producendum virtualiter intelec-
 tionem, non magis. Et quidquid producit spiritum intelec-
 tionem intelligit: neque habetis finem spiritum produ-
 cit intelecctionem supernaturali, quae intelligat, requiritur
 praeterquam illud produci modo virtuali. Ad virtutem us-
 que, quod aqua non habet potentiam ad immediatam, et dicitur
 et destructionem sui, quae consistit in causam a se separa-
 re; et habet potentiam inducere ad sui destructionem, quae con-
 sistit in productione qualitatis sibi contrariae; quod non
 repugnat, sicut neque, quod homo potest se ipsum occidi-
 re.

214. Distinguitur 3° ex D^e Baranda: repugnat virtus,
 quae non sit tota reducibilis naturaliter ad actum 2^m.

Pialis ut virtus quoddammodo: q. Max probat 1. q.
 repugnat us, cui finis immediatus, propter quem
 si naturaliter inaequibilibi, virtus autem pro
 ra operationis. 2. quia si est alio capite virtus acti
 va potest naturaliter reduci ad actum in effectu si
 bi debita principia, quam ex titulo stinendi pro
 fectionis effectus; sed quilibet virtus ex coopta talis in
 ne perfectionis effectus: q. No max. I ad primam proba
 onem duo, finem immediatum, & conaale pro obedientia
 li si u operationis, & obediens Deo imperanti Deus namque
 obediens est tantum capacitas, & exigentia ad posside
 dum Deo ratione in instrumenti si est, quod ordinat ad
 finem operis sed quod ordinat a deo ratione dependentia
 voluntate alterius

Ad secundam disquisitio max. quam ex ti
 tulo stinendi perfectionis effectus suspensio, quod vir
 tus naturalis sit, si virtus sit tantum obediens, no
 max. Titulus stinendi perfectionis effectus facit ne
 que sufficiat ut afficiat, quod una entitas sua virtutem
 productivam alterius ut patet in una ad tactu ussu
 tu alterius, ita neque sufficiat ut afficiat virtus natu
 lis naturaliter productiva alterius entitatis. Quare mi
 disqui inq. potest: quilibet virtus ex coopta talis stin
 perfectionis effectus eo modo, quo est virtus producti
 va; sed: alio modo ac est virtus, no mirum, hoc est
 si sit virtus adaequata adaequatione cap, stinbit adaequa

si perfectionis effectus, inadequati, si sit virtus inade-
quata. Obidientialiter ipse, est virtus inadequata, et
remota: unde nec ipse debent principia ad actum ne-
que potest naturaliter reduci ad actum operationis.

116

Dispositio

1° quod si est informatio naturaliter, et maxime prima,
non potest obedientialiter informari; rursus, quod si est
naturaliter informabile a sua substantiali ut Angelus
non potest obedientialiter informari substantialiter,
insuper, quod si est naturaliter cognoscibile, et lapsus,
non potest Divinitus elevari ad cognoscendum; et quod si
naturaliter actibus neque obedientialiter agere potest. Consequenter
ad hoc, non cogit. Dissimulatio: nequit dari informatio in
coactum, quod a Deo operatur in actu casus finalis, aut recep-
tibus, quod a Deo operatur in actu ipsius subiecti ad potestatem
virtutis activa incoacta, quae a Deo operatur in actu casus
efficientis, quia hoc quod casus non repugnat Deo, sicut
casus casus finalis informatum, aut subiecti receptivi. Dispositio,
quod si est cognoscibile incoacta, est denominationis cognoscen-
tis, vellicius quod maxime elevatur ad informandum, Angelus,
ut informari, et lapsus ut cognoscere elevatur ad effe-
ctum id, quod non sunt, quod repugnat; id autem virtus
naturaliter si activa elevatur ad agendum, elevatur solummodo
ad agendum, quod se sola non potest, hocque non repug-
nat

117 Ipsa itaque natura creaturae cuius est virtus incoacta,

et obedientialis ad quodlibet. Neque credas hanc virtutem
 a ipso naturaliter produci, et contra plura ratione reb.
 naturalia produci. neque sicut ipse naturaliter activa, ut
 aqua limitata ad certos effus, potest nihilominus a sum
 a Deo ad effus exinlenciores neque ad productionem gratie
 sanctificantis in baptismo, et ad alios, ad quos e natura sua
 improporcionaria. Incudibile missi an suaver citato
 thomo 1. d. 1. q. 1. sectione 8. Quoniam non potest ubi
 nisi ad effus, ad quos ipse sunt ex se proporcionales si
 naturaliter entia, que non sunt productiva naturaliter ipse
 tenet a Deo sumi, ut instrumentum ad efficiendum
 quod quod non repugnet. Et ratio e, an Commis, quia
 supra e ipse naturalis ad ea, que sunt contra se neque
 activa, ac si nulla potest ut ipse, neque activitatis.
 hinc. Hinc hunc discussu. S. Augustinus l. 1. c. 1. De
 Trinitate cap 13. super hunc autem motu (an) reu
 sumque utriusque naturalis potestas Creatoris hec apud se
 posse de his oibus facere aliud, quasi cony, quasi femi
 nales rationes sunt. Sectio 7. de causa principali ins
 trumentali, et obedientiali.

Sectio VII.

De causa principali instru
 mentali,
 et obedientiali.

118. Quod de causa instrumentali, et obedientiali

sepe fecimus mentionem, eorum quodammodo natura breviter
 explicari. Loquimur de instrumentis, quod sunt ve-
 ra causa efficiens, pro cuius natura explicanda
 multiplex est sententia. Nam. ex Q. Eximio dicitur h. 1.
 metaph. dicimus eorum instrumentalis a illis, qui sunt in-
 tely inferioribus n. usque p. s. ab effu, et subordi-
 nati eorum perfectionis ordinis. Contra eorum principia
 a, qui sunt sufficientes, et usque ab effu, et si subordi-
 nati eorum perfectionis ordinis. Sic habemus naturam eorum
 quibus dicitur causa instrumentalis q. ipsius virtus n.
 e sufficientis ad actum, neque p. s. per actum, et p. p. te-
 ra subordinata p. p. vitali. Contra ignis e causa prin-
 cipalis altius ignis, quia ille potest producere
 p. p. et generali cursu p. p.

413.

Cudam thessy, eorum in-
 strumentalis proportionari ad effectum p. p. quomodo p. p.
 vig motum virtuosq. derivata a causa principali. No-
 cy Eximio citato credimus, illi motum superfluum
 e, quia p. p. hoc, quod instrumentum subordinetur eorum
 superioris ordinis, et ab ipsa affirmat ad opera-
 dum eorum instrumentum scilicet cooperando, intelligi eorum
 instrumentalis p. p. proportionata ab agenti extrinseco ad
 operationem. Exemplum e instrumentum materiale, q.
 fit actu operans, p. p. hoc p. p. s. quod ab Artifice
 applicat, et movet. Instrumentum aliud conjunctum appi-
 cat, aliud separatum. p. p. e quod e separatum a causa

principali nequit operari in forma separata ab Act
tota. 2^m quod potest operari, licet ipse separata
tum sit a causa principali, in sacramenta, quae cum
sunt gratia separata ipse a proprio Domino, cuius
sunt instrumenta?

110

Obedientialis causa illa est, quae ad iuramentum
elevata ab agente superioris cuius ad effectum, ad quem
est sic improporcionata, et qui excedunt omnem
quod virtutis, et exigentia. Itaque causa improporcionata
obedientialis in se faciens ad effectum saltem quoad modum,
et ad illam improporcionata. unde ipse non debens operari
cipio ad actum in causa obedientialis causa naturalis tra
ponit, et, si, quae in se causa sibi naturalis debito pro
re producere effectum. Fractus 1us de Fini, et causa
exemplari: Sectio 1^a de causa finali

Fractus IV.

De fine, et causa exemplari.

Sectio 1.

De causa finali.

121.

Secunda. Dicitur metaphys cap 8° causa finalis defini
tioni solum, id est cuius gratia aliquid fit, iuxta 2^m

422.
Cordario fecerunt profum finis, et caa finali, qd b
ad om caa finali su finis, ad n' om finis, et caa
finalis. ng Deus qui que finis e sui amoris natus,
nulla caa h' finis amoris. Ideo finis su explicari
potest: bonu, cuius gratia aliquid e. Finis dividit
in finis que, sicut ut alij dicunt, cuius gratia finis
cui, et finis que. Finis qui, e us illa, que affequi
intendimus. Finis cui e persona, in cuius modum
predicari eis intendit. Finis quo e ipsa rei possessio su
exemplis. Deus e finis hominis movens obtem ipse
hominis ad executionem per meritum. Finis cui possessio
in qua stat fidei beatitudo e finis quo

Dividit 2o in
almum qui dicitur amoris, et misericordis, et in al-
mum, qui vocat etiam proximus, et misericordis. In
nu almus e propter quem affequendum, et adhibemus
media, et ipsum n' ordinamus ad alius rei affequen-
dum. Finis n' almus e ille propter quem affequendum
ita apponimus media, et ipsum ad alius finis affe-
quendum ordinamus. Exemplis: sanctus e finis n' almus su-
perioris medicamenti, et studium est finis almus, qd quis
amat scientiam propter studium, cui nult vacare. Almus
finis almus alius e natura sua almus, et Deus, qui
propter bonitatis operantis e ora, alius e almus ex
sola intentione operantis, qui propter ea respicit inten-

si quis aliter opinans potest a n. r. m. u.

Fini in potentia

223.

officiari potest q in actu 1° quod in actu 2° in actu 1°
 e virtus finis potens morari, & finalizari, in actu 2° d
 virtus, movens, & finalizans. Quod, quoniam si virtus mo
 rari finis. Virtus motiva finis officia in cognitione
 non aliquis principium dicitur apud 3^m quos dicit
 SS scilicet 1° Commis forma inter scholasticas, dicitur
 e, virtus causativa finis e bonitatis obiecti ipsius, cogno
 m se habente per modum applicationis intellectus, dicitur ma
 oris. Probat. quia cogno bonitatis e applicatio boni, et
 a voluntate amor, dicitur in finis, dicitur in medij: q^o cogno finis
 n e neque partiali obiectis virtutis motiva finis loat
 liquet quia in qua applicatio cog n obiecti cog. Itaque
 quod amat e bonitas obiecti, hinc autem movet requirit in se cog
 noscat

224

Quia 1° finis movet in quantum apprehendit bonum,
 & multoties in se in habet bonitatem, & solum in apprehen
 sione: q^o n movet bonitas obiecta finis q^o apprehensio
 natus e solum partiali motiva. 2° ex variatione cogno
 nis variat amor finis; hoc n est, si cogno n est vir
 tus motiva, quia sola variatio applicationis n variat effectus
 3° cogno finis obiecti finis in a deviantis voluntatis ad
 electionem mediorum: nq finis ipse se ipse n movet; cogno
 autem movet, aliter, & deviat ad media: q^o ad primam
 reflexio distinguendo maxime: finis movet in quantum

124
prohibendum bonum totum in quantum denotante applicatione boni
nitas, aut conditione ad non vendi, ideo: denotante ratio
nem finalis motus non motus.

125

Itaque quod movet ut quod
et bonitas finis, utcumque nihil proficit ut videtur, quoniam
prosequitur, ideo requiritur cognitio, qua applicatur voluntati
bonitas, quae ut vera sit in obiecto, fidei, quae creditur
et, ut proficit morali, et aliter ad finem alicui. Ad hoc
curatque de causa maiori, non minus, nam ratio ut quod. Diversimode
applicatio est per se, scilicet ex maiori, de qua minus dicitur
produci in illa, nam solum calor. Quod minus, servatur
ta applicatio casus finalis: variis est effectus. Ad 3^{am} disquisi-
tionem: cognitio finis est finis sui in se denotante ut quod. Pro-
prie per modum applicatio, ideo ut ut denotante ut quod
per modum virtutis, ut. Bonitas obiectiva, ut actualiter
denotante includit cognitionem, per per modum applicatio nis.
Et ratio quod in se per modum virtutis, ut ratio quae.

126

126
de de causalitate, sive actu 2° casus finalis agendum est.
Antea ratio de oculis proponenda fuerit illorum actuum,
quae in negotio finali occurrunt. Proponitur obiectum per cog-
nitionem. Sequitur in voluntate applicatio simpliciter, sive ac-
tus, quo placet obiectum. Inardescit voluntas, et ex sim-
plici applicatio inempta in desiderium boni propositi, quod
desiderium dicitur intensio finis. Tandem intellectus consultat circa
causam medium ad finem assequendum. Cognitio autem.

Et eorum militare eligunt, et amant, quos magis solucione
reputant, ad pacem reducunt, usque dum voluntas po-
tius fini inteno, quo possessio refultat gaudium in quo
nis

211. Ex his q^o actibus sola intemp^o assoluta, fini assoluta.
desiderium finis e^o causalitas eaq^o finalis. Quo, quia causalitas
finis debet e^o id, quo proficisci proficere, sequat na-
tio effus eaq^o finalis. Istud hoc apponit causalitatem
aliam eaq^o, atque proficere intemp^o efficaci finis sequi
inatio refultat, refultatq^o electio efficit electio, electio
q^o exequutio, q^o oia sunt effus nunc intemp^o, nunc
diati finis proxi talis. g^o Istud etig hinc resolutio
D. thoma questu 22 de veritate arto 2° dicente: sicut
influen^o eaq^o effacientis e^o agere ita influere eaq^o finalis e^o
opere, seu desiderari lectio 2° aliqua dubiosa.

Sectio II.

Aliqua dubiosa.

212. Primi q^o brevia operum ex fine, v^o propria ex fine?
omnis sentia nat^o Et certe sicut operanda ex fine requi-
rat operatio utilitatis, et reducuntur mediis ad finem pro
diffusis faciendis accidi debet, quod brevia propria.

ny operari n̄ p̄sum. At S. Anag. diff. 8 p̄ti
y tenet ad operandū p̄optea finy solum utque cog.
mōny utilitatis studij ad finy naturali instam habiq, &
contex edendū à beatis operandū p̄optea finy. Nu
destruatur fundamento cogitad: n̄q̄ caris p̄opti, & acci
du ad p̄ary accipundū, q̄d̄ illi obliandū p̄ary. unde
videt̄ inq̄abile, quod motus illi p̄optat̄ aliam p̄o
p̄ta accipundū p̄ary. T̄m̄re itiq̄ videt̄ S. Thomas
1. p̄arte questu 18 arto 1. dicens: avis cogit̄ p̄alia
n̄ quia delectat̄ sensu, s̄ quia ē utilis ad n̄dificandū

429.

cundū: am bonū s̄ad respiciē d̄st̄ā honestū, vtilū, & de
lectabilū p̄opti habet̄ eū rationē finis? Quod bonū
p̄opti s̄it̄ vtilū n̄q̄andū ē cū S. Thomas 1. p̄te questu
18 arto 6. dicens: utilia n̄ s̄ amabilia p̄optea
s̄e, p̄ rationē finis solum. T̄rao ē, quia vtilē p̄opti
tale ē m̄dium vtilē, & solum adducens ad aliud: q̄ n̄
finis. Quod bonū autē honestū, & delectabilē. A
s̄andū ē: quia bonū honestū ē p̄optea s̄e appetibile,
similit̄que bonū delectabile. Neq̄e dicat̄ delectationē
n̄ s̄ appetendū p̄optea s̄e, s̄ p̄optea honestatē: n̄q̄
licet̄ n̄ s̄i appetenda p̄optea s̄e ē tamen p̄optea s̄e
p̄optibile n̄ hoc sufficit̄ ut p̄opti habet̄ rationē finis
T̄m̄re ē: ad malū p̄opti malū p̄opti s̄i c̄a finalis; &
m̄m̄re sentia negat̄va ē, & s̄formis & v̄s̄y auli; &
p̄opti c̄a. 3. dicens: finis; & bonū ad m̄ finis. P̄ d̄st̄ā

8.º quoy axioma e: namq; ad malum intendit; opus
et ratio e, quia in malo prout malo nihil e essentia
namq; inclinacioni naturali; et voluntas qd ad agendum
in illis rebus, qy nax; essentia; fieri ait S. Damascen
ius lib. 1.º cap. 22.

431.

Quary: am media alia; habeant
bonitay disp; a bonitate finis? Affo, quia bonitas
mediory e utilitas, et aduanti ad finem: unde e boni-
tas relatiua; ad finem suu bonitay absolutay. R. dicitur
cessante q; in cessat bonitas mediory, q; s; reddunt in
utilita; 3.º Respo, eoy bonitay si affere absolute; p
respectum quo ad eff; actuali electionis; Manet tany
in illis sua bonitas, et utilitas intrinseca. Nota, qd
intensio finis aliquando e actus dignus ab electio-
ne mediory, aliquando ipsa intensio, et desideriy
efficax finis simul electio mediory sectio 3.ª de
ca; exemplari

Sectio III.

De causa exemplari

432

Quod aliquis idea exemplari dicitur a latini; et
quo e; cas; speciatim ad cas; efficientes ut fecit omnia
fenna apud D.º Bonny disp; 25.ª metaph; sec. 2.ª

Definitio omnino sic, id ad cuius imitationem fit aliquod
iuxta D^m Angelicum quest^o 1^a de veritate arto 1° 1°
testi uti explicari. Sic nunc percipitur, quod effectus imi-
tatur ex intentione agentis, qui dicitur sibi finis. Exem-
plum aliud est externum, ob id illud facit, quod ab
Artifice percipitur per sensum, et ad cuius similitudinem
eius operis efformare intendit, aliud internum, quod
imago interioris operis efficientis. Quod in quodam offi-
cio fit ea exemplum? Existat in operis finali ex
proprio mentaliter operis faciendi tenet D^s C^ori-
mus citans sec^o Aristoteles, et Scotistas docentes
existere in corpore operis.

133

Dico, quod ea exemplum
est corpus finale operis, quod in se habet artificem. Dicitur
nihil distare a cognitione practica operis faciendi pro-
prio. Et immediate dirigit ad effectum operis. Quia
tunc carnis exemplum fit in corpore finali ope-
ris efficiendi. Cuiusque nam ad ea exemplum per
finem dirigere agens vult, ut tendat in carnis finem.
Aut explicari probat ad efficiendum opus occurrunt
in artifice exemplum externum: cognitio huius exem-
plaris, et operis efficiendi cognitio practica. Sed sic
neque in requiritur, neque in nam Deus perfecti-
simus Artifex ob id videtur abque exemplo exempla-
ri. Sed nihil distare requiritur a cognitione practica dirigente
ut Artifex in demum finem tendat. q^o

Inadico K. Thui dicit loquens de caa.

exemplar domus fuerit ex domo. 2o quia femi n
stat in cognitione q' neque exemplar. 3o exemplar
e' fra, quam Artifex inuenit operas; p' artifex
n inuenit ipse frali; p' obitib; q'. Ad 1m dico, quod;
Domus fr' ex domo inuenit, qu' e' m' ad, h'cauon;
p' propriu' dicit domus, quatenus e' idca domus facienda.

Ad 2m no' cog. Bispauitas inra' frui, I' caa' exempla
y e' quod frui caa' desiderium sui uoluntate autem
more ad amon' a bonitate bon; exemplar autem caa'
dirigendo artificij ad opus; q' quod dirigit e' inlu.

Ad 3m dico locuon' maxis improprie e', d'ca e'
suscipibilis, I' exemplaribus. I'pse itaque cogno' ex
se ipse, manifeste inlu; p'ferentia p'ponit obij.
efficiendy dirigit que inlu' ad recte similitudiny
opere explorandey Libe' 3o B' p'prietariu' compo
xi naali

Liber III.

De proprietatibus corporis naturalis.

Postquam hinc de principiis rursus inuenimus, rursus
inuenimus corporis naturalis descripta, ad eius effectum, et
proprietates perscrutandas mentis diximus, sed itaque reliquum
liberum dedit de corporis motu, vacuo, et tempore. Quod
et, et nos agemus, ut incipimus opus ad solvendum. Vac
uo 1. de motu, et locaone. Sectio 1. motus essentia, et
divisione

Fractus I.

De motu, et locatione.

Sectio I.

motus essentia, et divisiones.

135. Hinc 1. principiorum cap. 2. motus definitur dicitur: actus
ius q. e. p. a. n. e. t. a. l. l. e. m. o. t. u. n. o. m. i. n. a. t. u. s. Motus igitur
e. d. i. c. t. u. s. a. c. t. u. a. l. e. q. u. o. p. o. t. a. a. g. e. n. t. i. s. d. e. r. i. v. a. t. u. r.

movat, & agit, & quo ipse mobilis passiva, sive dicitur
 sive, sive indistincta, ab agente, dicitur ut movetur, & pa-
 tiat. Agens producens sive dicitur movens sive ipse
 accipere aliquid dicitur mobile, & productio sive movetur,
 aut motio. Motus iuxta Dhuys astra materiae sive
 sive, sive, quia ut astra ex ipse variis supponit
 sive in ipse ad sive. Motus alius est ad substantiam, &
 dicitur generatio, alius ad quantitatem, & dicitur augmenta-
 tio, & accessio alius ad qualitatem, & dicitur alteratio; si
 a motu qualitate transiatur sive ad materiam dicitur interse-
 si a materi ad materiam dicitur unisio. Alius demum motus est ad
 ubi, & dicitur latitudo, & locatio.

136.

Dividitur motus V. in fractionem,
 & effectum. Effectus est actio productiva sive antea
 in habet. Fractionis est unio sive in habet. 2.º dividitur in
 passivum, & negativum. Solutio est illi, quo sive transiatur
 a negatione ad materiam positivam. Nihil, quo transiatur a sive
 ad eius negationem. 3.º dividitur in instantaneum, & successivum.
 Instantaneum est illi, cuius sive in instanti totus acquiritur,
 ut productio unius gradus caloris. Successivum est
 sive acquiritur ordini priorum, & posteriorum, ut
 sive prius acquiritur unum gradum caloris postea alium,
 & dicitur alium. Successivus motus sive sive in omni,
 & dicitur. Continuus est quod sive sine interruptione
 continuatur. Discontinuus est quod una sive sequitur aliam,
 in interrupta, sive aliqua temporis interruptione.

Movus inter ois notiffimus e' movus localis, quod e' transitus mobilis de loco in locum e' p' se, e' effectus naturalis successibus. yusmodi movus cauz e' impulsus omniffimus. Sentia e' inter Descartes. Impulsus suos e' qualitas p' hica cu' descriptibilis natura sua de hanc ad movus localis. Ducta qualitas producit a cauz movente, sicut impellente. talis qualitas cauz p' intentionis, e' unionis. Expressit q' quod corpus videtur impulsus tardius movet infine, que semel producta operatur affectu, quandiu duxit, sicut, que cessat a conservacione illius, q' d' aer descendit, e' gravitas corporis jacti cessat obsistere, e' q' d' jacta ipsa n' e' igitur sui operatur.

Gravitas e' p' hica accidens p' hica e' cortex unicus, e' probari solt ex gravitate p' hica, que in eucharistia manet, in qua e' nulla p' hica p' hica manet, d' undy e' gravitas remanentis a accidens. ita omnes d' h'.

Qualitas debita corpori dicitur ad movus deorsum. Gravitati opposita levitas, que qualitas e' debita corpori dicitur ad movus sursum. Nuper a d' h' nelly admittit corpus, quod n' sit positive gravius tra hanc d' h' corpus leve dicitur tale operatur ad aliud, quod e' operatur. Corpus gravius p' hica gravitate d' h' ita d' infim' d' h' quod loquid.